

B.A.R.P.R.

II

480350

ADRIAN MANIU

VERSURI ÎN PROZĂ

℘

Coperta de Cr. Müller

ADRIAN MANIU

VERSURI ÎN PROZĂ

POEME ÎN PROZĂ · FRUNZE MOARTE · INSEMNAȚII
APOETICE · CARTEA PĂCII

EDITURA PENTRU LITERATURĂ
București, 1965

II 422350

POEME ÎN PROZĂ

CÂNTECE

De unde a învățat bietul om să cînte? Îngeri sau pasări i-au fost dascăli ?

Povestea pomenește pe un zeu, care, întinzînd peste găunoasa ghebă a țestoasei măruntaie de jertfă, a născocit sonoră lira, din a cărei strune, el, Soare cîntător, a înseninat trufaș lumea. Dar s-a luat la întrecere pizmașă cu căprarul ce știa să frămînte în degete o doină, pe fluier de soc.

De dorul zînei, blajin-încornoratul-despicat-la-copite a zmulș din baltă trestii lipite cu nămol, pe care, în sărutări revărsate ca o pipăire neîndes-tulată, le-a făcut să tresalte în nai.

Cine însă a gîndit întii, din burduful țapului, să dea cimpoaielor gușă cu suflet? Din ce căderi de apă și-a împletit jale prelungă orga? În alăută de ce s-a scobit șold pentru zumzet de stup, cum în sideful melcilor mari răsună marea și luna?

E vrajă multă în toate aceste taine, cunoscute abia celui ce cu aripa harfei îmblînzea fiarele, călcînd iadul. Vraciul subțiratic, mîinînd cu trișca, subt lume, șobolani și copii, de acolo se întorcea peste mia anilor.

A vrut să afe adevărul cîntecului și corăbierul rătăcitor, legat de catarg, cînd ceruise urechile vîslașilor, singur ascultînd farmecul strigelor, dar neîmpărtășind nimăruia înțelesul trăit.

Din șuierat în hornuri de bordei și scorburii, din vîjîitul arcului, din vuietul și dangătul scuturilor războinice, din solzul peștelui, din pana șoi-mului, din gheara fiarei, din lemn, din metal, din tot osul morților, craniii, ciolane, coșurile pieptului... s-au scornit unelte.

Crengile, izbindu-se în adînc de noapte, au desprins toaca, întru risipirea duhurilor, ea însăși schelet de cîntec. Cel mai vechi clopot — buhaiul-bălții; cel dintîi, tilinca — o sămîntă de sunătoare; iar talanca a luat tipar după crin.

Sceptrul a fost la început fluier, oile pășunînd mai cuminte la povața cavalului. Lancea, înfiptă în pradă, a zbirniit înaintea coardei, apa gilgîind în urcioare a dat piculine, piei întinse la tăbăcit dudură bucuria tobelor, izbînda a prelungit grumazurile în alama trîmbițelor cu gîtlej de cocoș, lebădă, cocor, mai puternic decît palmele, care, apropiate, aplaudă chiuitura cimbalelor. Din cornul zimbrului ucis a răspuns chemare spre cornul lunii.

Au fost căutate glasurile în răsunete de stîncă, în izvor, în munții cîntători, în vînt, în amurg, culegîndu-se, de pretutîndeni, tot ce, zgomot fără cuvinte, izbutea înțeles pentru suflet. Îndrugări, murmure, bolborosiri, bubuituri, ropote, răcnete, trezindu-se la fel cu bătăile inimii, căpătînd, pentru sfințire, dulceață sau amarăciune, aromă, culori ca lumina, asprimi și mătase ca materia, îmbătînd ca o mireasmă, frăgezînd ca o băătură alinătoare.

Au fost alese suspine, tînguiiri, vaiete, clocoțiri, peste ce înțeleg zburătoarele și jivinele, omul

incumetînd să lege înțelesuri cu întregă Firea, întru tot ce alt rămîne netrăit ca bucurie și suferință, în dragoste și moarte, tălmăcind cerul și necuprînsul.

Așa s-a ivit trupul subțiratic al vioarei, tremurînd subt bărbie bărbată, și au izbucnit talgerile, cîte, fără de merinde, poartă voioșie. Jghiab ciuruit de rugină, sau țevă de cucută, la care încheietura frunzelor scrisese loc sărutărilor, au tors răsufare. Au fost dibuite uneltele purtate de călciiul greierului, a fost culeasă tărtăcuța cu simburii zuruitori de vară, și în înșeși stele, despre care cititorii jurau că se răsucesc pe osii subțiri de argint și cleștar, a fost căutat un adaos auzului, mai lin decît tînguirea depărtată din vuietul căruțelor, îngîinînd, în uruire, drum lung rătăcitor, tot veșniciei prinos măcinat.

Între aceste smerite înțelepciuni și tilcuri vechi, începătoare de poezie, a fost desprinsă și frunza.

Buzele copacului alipite buzelor pămîntene, verde pe roșu, urmează împreună, îmbinînd freamăt de codru și de suflet, presimț de vreme rea și mîngîiere la inimă bătută de vreme.

Frunza se sfișie la o singură folosire, dar codrul e gata, din primăvară în toamnă, să îmbie alte cîntătoare frunze, pentru răzvrățiții soartei.

PLUGURI

Pare că din brațele omului coboară, prin craca scrijilitoare, o putere de rodnicie în pământ. Brazdă lângă brazdă se așterne, întocmai rîndurilor ce, urmîndu-se, alcătuiesc pagini de scris.

Depășind deșartele îndeletniciri, ce faptă mai strălucită decît să scrii cu fierul, să iasă pîine pentru țară ? Să nu lași în ogorul tău nici o palmă de loc nesfințită de singurul veșnic drept — al muncii; să înlături buruiiana rea, piatra stearpă, împlinind acum, ca și pe timpul de zbuțum și vrajbă, truda. Departe de cetatea zgomotoasă, ogorul răsufă ușor, lăsîndu-se deschis de toate arăturile cîte îl umblă înțelepțește.

Prin tăișul uneltei alunecă încordări, înaintarea despică același val negru pe care numai fierul l-a lustruit. Dintr-un capăt al pămîntului la cellalt, silitor, pînă ce tot locul va fi cuprins în întunecare bogată. Și în văzduhul curat, în care abia au început să înmiresmeze albăstrelele, se simte suflu al pămînturilor desfăcute, așa cum într-un hambar mireasma grîului, și la brutăriile vechi — cuptorul, vestind pîinea proaspătă.

Țin mînte, într-o primăvară, albine coborînd în arătura nouă, sugînd din prospețimea himei, ca dintr-o floare dulce.

Chiar cînd, în locul plugului strămoșesc, trece duduind motorul, de-a lungul sîrmelor lucioase, aceeași frumusețe rîurează brazde, același simțămînt al legăturilor ce sînt între noi și humă se readună stol. Străbunii împărați descuiau cîmpul cu un plug de aur. Munca păcii, citită lângă sulite de cremene și urcioare de cenușe, suie și coboară vremi.

Pricep de ce unii s-au închinat pe ogor ca în altar.

AMINTIRE

Casa de la țară a rămas neschimbată, cu pridvorul în trandafiri și leandri, spre valea zăvoiiului. Grădina bătrână, încet, vrea să se prefacă în pădure. În jurul stupilor jucau scintei roiurile, o nalbă aprinsese ceștile de jărat, pe alei copacii apropiaseră frunțile. În desiș, printre aluni, corni și arțari crescuseră la întâmplare, pe locu unde odinioară erau cireși; sălbătecierea umbroasă ascunde acum orice urmă, iar în frunzișul des numai soarele aruncă inele de lumină. E locul atît de departe de lume, încît poți să intri în basm fără să-ți dai seama, destul să ridici ochii către o creangă, de unde porneau piuituri. Spre cuib a lunecat pasărea galbenă, purtînd un fluture.

A întîlnit privirile mele, a încercat să-mi pătrundă gîndul, ba chiar ținea să mă înșele, trecînd mai departe, așezîndu-se pe alt ram, unde să o văd mai bine, să uit de odraslele mărunte din ascunzișul legănat, ea fiind o pradă mai mare, mai arătoasă pentru răutatea mea de om. Abia cînd a văzut că nu fac nimic, s-a liniștit și-a început să fluiera, străbătînd, — jucătoare frunză de aur, — umbra verde.

Încerc să-mi dau seama de nesfîrșita teamă vitează a pasării ce, fluierînd cîntec, înțelege să înfrunte pieirea, numai ca să ocrotească puii.

Și nici măcar să-i scape, fiindcă, fără ea, moartea lor ar fi fost abia întîrziată. Dacă același simțămînt ar fi fost într-un suflet omenesc, trăirea lui ar fi, în virtute, o tragedie; așa însă, într-o făptură abia cît pumnul, micșora prețuirea măreției crescute.

Strălucirea penelor, frumusețea bătătoare la ochi i-au fost date să atragă primejdia, să apere un cuib nearătos, urît pe dinafară, — șomoioag de iarbă uscată, — dar tocmai abia astfel potrivit menirii tainuitoare.

Și am înțeles de ce au crescut desiș, în înfrățire, copacii: Au gîndit să închidă vederea, ferind de primejdia drumului-mare cuibul pasărei de aur.

„Pîinea noastră cea...” etc.

Ca ziua de lumină. Sus de tot, luna, în cearcănul brun, — al ochilor ce-au plîns sau au iubit prea mult. În zările care nu se mai văd, vin și pleacă umbre lungi, jivine în noapte. Din bordeie au plecat pălmașii, — pe cîmpuri, pe toată valea, — fiindcă ziua nu mai ajunge. Boii slabi afundă capul, smucind. Luna lucește pe jungghiul plugului, răsărit dintre valuri de pămînt secetos, împietrit.

Luna, cînd e să cadă, seamănă cu un tăiș de plug...

Și se ridică ceață din bulgării destelinați, — un abur în care trebuie să fie stafii.

Dar e liniște, întrucît liniștea nu-i decît un gemăt mut.

Cu răbdarea, cu încăpăținarea pe care numai cei de pe altă lume o au, plugurile de pretutindeni ridică și coboară ogoarele.

Cîteodată, în cer pîlpiie o lumină, ca și cînd luna ar înflori mai mult, apoi, clipind, se întunecă.

Ades ochii boilor au izbucniri de luceferi verzi.

Nevăzută în zbor, o pasăre aruncă un țipăt, — ris sălbatec, spart în bolți nesfîrșite.

Atunci plugurile șovăie speriate, iar boii mușcă grăbiți pămînturile reci de rouă.

Ciocîrlia, cîntec făurit în brazdă, simți că și-a luat zborul din lan. Dintii, arcușul se apleacă și se clatină pe vioară, ca un joc de spice unduind în frămîntarea de vînt a dimineților, și, dintr-odată, în tresăltări de coarde. Iată că țîșnește săgeată-n avinturi, se-agață de cer, suind din treaptă în treaptă, nevăzută, în zboruri mici, în aruncături și avinturi, stăruind cîte o clipă în azururi, cu nemișcare de pîlpiiri vesele, apoi, zglobiu, mai sus, mai înaltă, într-un alt cer, mai adînc străveziu, din salt în tresăltare, ghirlandă ridicîndu-se spre dreptele înălțimi, pînă ce se topește, bulgăr de pămînt moțat, ciocîrlia, în aurul soarelui, pentru care închizi ochii. Și îi descîntă luminii un piruit, — cel mai senin și dulce chiot de viață, în tăriile de deasupra curcubeielor, de unde cîntecul de raze se răsfrîă, cînd mănunchi de flori de mătase, cînd apă-vie strălimpezind voioșia tuturilor, cînd snop de aur.

Și atunci, încă o-nălțare, ce trece-n ascuțită veselire avinturile peste putință. Cîntecul, mai subțire decît un ac de argint, o să străpungă bolțile de sineală; nu se mai vede zborul, dar tot mai se întrece cîntecul, răsunînd văzduhul lovit de muchia viersului întraripat, străbătut de cîntecul ce mereu

mai ușor străpunge, îmbărbătat de încredere, repezit pînă în deznădejde, îndîrjit să străbată necuprinsul, menit să ajungă, deodată dureros, sfredelind prin vămile de aur, porțile raiului.

Și mai înalt...

Cîntecul s-a frînt.

O prăbușire se înșurubează în căderi grăbite, spre prăpastia lumii. Arcușul încă bate din aripi încheiere de viață în tînguit pămîntean, cît cîntec și suflet au rămas între ceruri, și numai bulgărul trupului a căzut în lan, dezlegînd iar jocul spicelor pe arcușe ce se ridică și pogoară, în vreme ce bieții greieri încearcă să dea început de glas țărinei.

ÎNCEPUT DE VARĂ

Va trebui să învățăm că e frumos cerul? Că pe cîmpie semănăturile își leagănă valuri de viață, cu albe florile și negre mierlele? Iată, în frunze de stejar și în măcăciune vînăt, vara a venit, acoperind cu praf drumurile, aninînd în frunzișuri brătări.

Dacă nu încerci să ațipești la umbra unui zid de biserică, între cruci de lemn și măceș veșted, ascultînd subtpămînteanul cosaș, nu ai să înțelegi cît de firesc crește și se desfoaie în nemărginire tot rostul traiului nostru. Dacă nu ai băut apă din urciorul care nădușește răcoare, dacă nu te-a plimbat căpița de fîn cosit, ce suie spre casă, trasă de boi nevăzuți subț namila încărcăturii, și dacă nu ți-ai tăiat cu sfoară felia de aur a mălaiului, să-ți stîmperi foamea, cum vrei să înțelegi țara? Nu știi să citești norul ce destramă: ploaia sau vremea bună? — după cum se toarce lîna cerului sau se încaieră.

Să găzduiești la acele palate de cleștar care sînt în toți munții călători prin slăvi. Cînd roșul înecă amurgul, pregătește-te pentru vînturile de a doua zi.

Toate frumusețile au pornit pe cîmpuri, unde, acum, singure zărilor joacă.

Dacă nu ai prins, în seară, licurici, crezînd că sînt luceferi, dacă nu ai știut, cu o floare pe buze, să cînti, — atunci nu cunoști însăși viața.

ÎN MUNȚI

...drumul se dezleagă în marginea prăpastiei peste care mai plutește un nour, vegheat de rotirea arămie în amurg a șoimului, cînd ai trecut de șuvoiul rece fierbînd repezirile între bolovani, spre codrul din lac, iar zidurile de piatră sură, tot înălțîndu-se, cum le-a despicat paloșul întîiei zămisliri, sînt înșiși urieșii gata să se lovească iar în creștete...

Răsună un bucium de plăieș, sau plînge tremurător doina, care nu își îndrăznește înginare decît cînd își crede dorul neauzit.

Prin sita ploilor răzbate fulger de aur. Izvorul podidește lacrimi din piatra roșie.

Valul împietrit al piscului a suit pînă la luceferi.

În prăpastie se răsfireă beteală de mireasă, — căderea apelor.

Abia după ce noaptea o să înflorească stele mari, stînele au să răspundă cu vetrele răzlețe, — înțelegeri, prin veșnicie, între clipirile tărilor și pustietatea vie pămînteană.

O să tremure undirea pe povîrnișul ropotit cîndva de cirezile zimbrilor, goniți cu băta de ghioagă aruncată întors. Umbra o să îndrume domnitori pribegi, cu coroana de aur subt braț,

trecînd înfășurați în zeghe de cioban, pe lîngă văgăuna duhnitoare în care sălășluia balaurul.

Mai departe, ascuțite teancuri de piatră, alcătindu-se în trepte de slavă, au suit faptul, cu Crai de cremene legați în somnul blestemelor amăgitoare, cu Domnițe ziditoare de cetăți pentru vis, cu duhuri, cu iasme, între care înfrățesc, încercîndu-și neconținut voinicia, Statu-Palmă — în leagănul coarnelor de cerb, Frînge-Lemne — răzimat de bîta bradului dezrădăcinat, azvîrlită de-a curmezișul potecii. Sfarmă-Pietre pîndește prin grohotișuri bolovani cu chip de dihanie omenească, și zîne în haine cusute cu luceferi.

Dar din adîncuri se ridică viața de azi, rozînd necruțător poalele brădetului mucegăit, despădurind, sterp, locul schiturilor sihăstrești, cîte adăposteau căprioare și eresuri la vremea rea, așezînd cuiburile ofticei flămînzite, spintecînd drumuri cu pancarte, afișe și reclame, acolo unde odinioară abia cîte un pustnic altoia cu o icoană pieptul trunchiului de molift.

Și vraja pîlptie ca o inimă în cel din urmă ceas.

· FLĂCĂI LA COASĂ

Înșirați de-a lungul câmpului în floare, munca lor arată un joc vechi și sfânt: cu întreceri puternice, toți înaintînd același pas, apoi legănîndu-se nemișcați pe o întoarcere de la dreapta spre stînga, și iar pas. De fiecare dată, în vîslire verde, coasa culcă un val de iarbă cu suspin, după ce șuierul de oțel a trecut șarpe întăritat.

Tristă și dulce mireasmă a florilor fără nume, vestejind sub cer încins de lumina dogoritoare; finul clădindu-se în mușuroaie crescute întocmai unor morminte sălbatice, ridicate de furci grăbite, cînd amurgul a sîngerat porfir, cînd ochiul soarelui s-a închis și roua a podidit fără veste.

Cu sferiit speriat izbucnește potîrnichea, părăsind cuibul călcat de nenoroc; își saltă zborul deasupra ofilirii, căutînd adăpost ceresc.

Gresia ascute, în bătaie ciocănită, oțelul ostenit.

Sărînd în copci, zbughește, huiduit, iepurele, cu pămătuf de pudră agățat dindărăt.

Înegurarea și un chiot dau semn muncii să contenească. Pe colnic înalt, coasele la spinare, se înapoiază în noapte: cei tineri, ca iobagii care mergeau cu singură securea împotriva oștenilor

dușmani, iar mult în urma lor, vătaful bătrîn, cu plete, cocoșat din umeri, întocmai unchiașului fără moarte, din povestea lunii.

Sulfina, pelinul, calomfirul adiau pentru cea din urmă oară tot văzduhul. Stingher în nevăzut, un pitpalac arunca un strop de chemare.

Atunci, pentru umbre care se îndepărtau pierînd în oaste de baladă, s-a înălțat doina deasupra cuprinsului, mohorît cîmp de luptă, unde mai rătăcea, trăgîndu-și chinul, sufletul florilor.

PE DEALUL NEGRU

Un drum șerpuind între rîpe adînci, pe dealul călăuzit, în amurg, de troițele strîmbe.

Era ceas de seară, și ultima bătaie a razelor de sfințire străbătea prin despicăturile malurilor sălbatice.

La o cotitură, deasupra viroagelor, răzimată pe ceruri, o țarancă, dreaptă ca o statuie, își clintea mîna deasupra frunții, o ducea deschisă spre sîni, apoi gestul scria, cu brațul desfăcut, un cerc în văzduh și urmă cu alte semne senine, ca litere nerostite, ce se încheiau armonios și grav, încît ai fi zis că femeia se închină.

De fapt, vorbea astfel, peste dealuri, cu alt sat, în care cineva îi înțelegea mișcările, în cuvintele tăcerii.

Era vechea slovă fără pană, folosită, între cătunele despărțite prin prăpastie, de gîndul ce se înaripează spre a trece, cu vrajă, de la un suflet spre alt suflet.

Drumul îmi grăbea spre codri întunecați și sate risipite, dincotro clipeau lumini sărace. Luceafărul se învedera atunci, lacrimă semănată în

veșnicie, de mărturisirile mișcate prin amurgul trist.

Ce va fi spus acea țarancă nu voi ști niciodată. În mîinile ei a fost un cîntec, sau împărțășea, prin depărtări de văi, durerile unei vieți, grijile vechi, de totdeauna, ale unei gospodării sărace?...

Întruparea gîndului în mlădiere tăcută.

Țaranca de pe dealul negru știa să rostească semnele norilor și vestirile crengii ce se leagănă, a fumului risipit și a vîntului...

În zdruncinătura aspră, pe care numai un braț de fin o îndulcește, să mergi încet, în scîrțit de osii, prin pulberea albă, oprind la puțuri cu gît înalt, căutînd umbră subt brațele unui stejar. Fără zăbavă să poți coborî într-o vilcea, să privești o floare, să ascuți o pasăre ca un om. Drumul să fie trăit pentru el, nu pentru zorul ajungerii. Ai înțeles atunci și arșița, și vîntul, și nopțile cu luna plină, și focurile drumetilor ce poposesc pe cîmpuri. Atunci ai ascultat cum zorile se deschid dintîi din cîntecul rîndunicilor, și cum ziua sfîrșește, din urmă, în floarea-soarelui, plecată spre asfințit.

Ne oprim cu întîrziere, la izvorul cotropit de izmă, lîngă bisericuța cu zugrăveala cojită, la hanul cu aripi de șindrilă, ocolit de lăstuni.

Carul cu boi legănați, domoli, cumiși, sunînd ca din trecut talanga, cum pe cîmpiile de ierburi treceau odinioară străbunii păstori, luptători și regi barbari. Răstălmăcim acele zile nesfîrșite, care se scurgeau încet, în vreme ce pe ceruri alerga numai roata soarelui de aur. Am încetat să avem îndrăzneala unei rămîneri, căreia totuși îi mai păstrăm dorul, mai ales în nopțile verii, cînd, între toate cremenele drumului din stele, mai trece, cîrmind pe veșnicie, Carul-mare...

Un cer de mătase palidă a răsturnat cupa de onix: a curs argint și aur în zări nemărginite, unde se dau peste cap delfinii și își șterge urma de fum un vapor trecînd ascuns subt orizont.

Pe țărm au adormit mahoanele bătrîne, cu piept negru înfipt în prund, — midii uriașe la care vremea a cojit sideful. Talazuri aduc din nemărginire drum. Iar bordeiul cu zmeură se lasă încovoind pereții, verzi sau de scrobeală vinătă...

La fereastra cu zăbrele cîntă fata neagră, cu busuioc la ureche, și cu brățară de sticlă, pornind la înserat spre fîntîna măgarilor, zidită în chip de mormînt. Acolo, de pe giulgiul frunții, o să po-goare căldarea cositorită, să asculte apa dulce, mîngîind unda, în jgheab, piciorul desculț, cu unghiile vopsite. Atunci, dealurile albe au să pară izbucniri străvezii de munți crescuți în privesite lunatecă viorie, prin care, călcînd peste cioburi de urne, călăuzește cerșetorul zbîrcit, cu zîmbet blînd. Și dacă orașul a murit crescînd în ziduri noi, iar hamalul pescarilor a trecut spre rai, cu turban de piatră, visînd fericire în multe neveste grase, scuipînd pojghițe din sămînța de floarea-soarelui, în amintiri și oglindiri se mai răsfrînge veșnicia.

La cafenea zarurile se lovesc să cîştige o turcească.

Felia de pepene se preschimbă în lampion; un far îndepărtat face cu ochiul, — pază de glumă, — stelelor, în vreme ce un fulger de noapte scric, cu foc înalt și depărtat, Z.

RĂSĂRIT DE LUNĂ

Eram pe acel țărniș alb de mare, cunoscut și ție, cînd seara a cuprins văzduhuri și ape. Valurile încetaseră nesimțit cadența de vers, iar în văzduh pieriseră pescărușii. Plutea cîntecul tăcerii.

Și dintr-odată, din zarea care se topise, a izbucnit o vîlvătaie, ridicînd uriașă pavază roșie, ce revărsa, spre țărniș, drum de sînge. Pe maluri, între măgurile fără număr, scînteiau focuri. Vechea bufniță de pe banii grecești a rostit chemarea în-tunicului.

Drumul se oprise lingă ruinele cetății; în noapte, mirosul mării se îmbina cu frunza de pelin. Curînd, luna se schimbbase: arăta de aur — ban șters, din comorile visului la un loc topite, rîurind o pîrtie poleită peste giulgiuri de mătase, întrecînd viața și moartea.

Era aceeași priveliște pe care acum două mii de ani a văzut-o, fără să vrea să o păstreze în tristețe, poetul surghiunit din Cetatea Luminii.

Dar în frămîntările umbrei trăia din nou trecutul, înviind vedenii: O corabie aducea din insule olărie smălțuită, amfore și idoli. Cioplitori înălțau din marmură trunchiuri, zarafii îngropau căldărușe. Călăreți, chiuind, străbăteau în tropot

pe malul înalt, încordînd arcuri, trimițînd săgeți
lunei pline...

Cu flori în cununii au suit fecioare spre altar,
bătrîni clătinați preamăriră rodul strugurelui.

Iar marea își schimba necontenit fața în flori,
metale și zăpezi, prin acele nopți de altădată, cînd,
tot așa ca acum, luna, întîi de purpură, apoi de
ceară, avea într-adevăr suflet de zeiță, cinstită cu
închinări și prinosire.

PE BĂRĂGAN

În alt an, după o noapte cu gilgiit de pitpalaci,
cobze de greier și clinchetul cailor priponiți, sulitele
au prefăcut în sînge roua, după ce, mult înainte,
o floare-zorea deschisese răsăritul. Atunci, de pe
căpițe mari de fîn mirositor, s-au ridicat, bucăți
de noapte, vulturii pleșuvi. Întîi au plesnit cu
ăripile în lumină, au lunecat în sticla văzduhului
spre gherganele străbune, pe urmă, tot mai sus, tot
mai lin, s-au micșorat în acele depărtări albastre,
ce pot să fie munte, sau mare.

Valurile soarelui (nu mai putea fi privit în față)
au spart scînteii pe un fier de plug zdruncinîndu-se,
răsturnat, spre o tarla pierdută. Nu se arătau armane,
pustietatea era vie, verde și coaptă, — meiuri,
porumburi, grîne, — stropită de mac, muștar și
cicoare.

Deodată, arșița a început să joace, deschizînd
în adîncul înalt priveliște spre o cetate din apa
morților.

Era cuprinsă în ziduri întărite, din care se
căscău porți și arcade aurii. Coloane sprintene se
oglindeau în luciu. Din larg se iveau, cu pinze
umflate, corăbiile altui veac, clătîndu-se sub
povara bogățiilor din miazăzi.

O piclă de argint încerca să ridice borangic spre turlele unde se întrecea legănarea clopotelor fără glas. În vârtej de pulbere pogora o armată în platoșe, cu lăncii lungi și flamuri, înconjurând meterezuri, ce își ridicară, — gheare, — punțile.

Prin ceruri, lupta a început aprigă, cum va fi fost undeva în timp; corăbiile care scuipau foc au început să se scufunde, aplecându-se în genuni.

Peste mare plutea spumă sau se scuturaseră pomii albi din cetate; dintr-odată, vedenia a reintrat în necuprins, și sub înaltul prea albastru nu mai erau decât miști, holde și porumbiști, oflitate de secetă.

Oșia lumii se clintise din loc, reintrând, pe făgaș vechi, în veșnicie.

FLACĂRI DE TOAMNĂ

Izbucnesc din humă, suie prin crengi, pornesc pe frunze dogoririle soarelui vechi, preschimbate în jar și metal. Peste munții împăduriți rugina întinde cocliri otrăvite cu încrustări de aur.

Sint în codru copaci cari își preschimbă odăjdiile în armuri, se împodobesc în alămuri, alții, care aveau șoapte foșnitoare, capătă dogoriri de bronz. În lumini se aprind fanfare, cîntec ochilor.

Sub trunchiuri, covorul frunzișurilor, — mozaic moale, — deschide mireasmă de moarte dulce, pînă la dîmburile unde feriga își răsuște filigran, și, sceptoru împodobit cu mărgean, a sfredelit înălțare din mormînt, vestind, împărătesc belșug, rodul pămîntului. Pîlpîie, străvezii văpăi de spirt, florile tîrzii de brîndușă, ca semne jucînd peste tainițe.

Asfințirea frînge în piepturile pădurii sulițe.

A mai șovăit prin văzduh tăcerea unui flutur, sau o frunză putredă, cafenie; pîlpîitor pămînt înaripat, în ceruri subțiate, — sitarul. Dar adevăratele frunze s-au preschimbate în pasări de aur — prin nuci, în fluturi de soare — pe arini, în inimi tremurătoare — la perii sălbatici, unde sîngeră așteptarea ultimul zbor.

N-are să mai domnească decît toporul pădurilor duduind prăvăliri, pentru închideri nevăzutului coșciug, încă o dată șavîrșind firea, iar carele,

subt încărcătură ascunzînd juncanii, vor să pornească singure pe muchia zării, ca un neam de arici în pribegie.

Codrul de aur are să rămîie în stăpînirea zînelor, iscodit de vulpea cu scurteică roșcovană și de veve-rița alunilor, pînă ce, în viscol de argint, o să arate arțag Muma-Pădurii, cînd, pe toate troienele, iepuri scriu drumul cu tipare de flori în labe.

Pînă atunci, toamna se prelungește toarsă în fire de funigei. Flăcările, în care asfințește vremea, o mistuiesc domol. Încă o dată, — vestiri îngerești, — se deschid de a doua oară înfloriri de arbori pe care primăvara nu i-a îndestulat. Și, în singu-rătăți, un obraz alipit de vioară, lasă, peste doinire, să lunece o lacrimă.

Pe urmă totul se stinge.

STELE

Noptile sfîrșitului de vară ne leagă, prin toate razele stelelor, de marea taină a veșnicei zămisliri. În ceasuri de veghe deslușești pragul unei înțelegeri de unde gîndul nu poate să înainteze, rămînînd uimit de înfiorătoarea frumusețe.

În pulberile de lumină, deslușim cînd mici suflete rătăcitoare, cînd uriașe lumi îndepărtate, pe care vrea să le măsoare fuga razelor, în veacuri de cale.

Clipiri, nemișcări rotitoare, din răsăriturile și apusurile fără număr ale nopții înstelate, le simțim cînd viață înflorită pe înalta pajiște neagră, licurind neastîmpărat, cînd, iar, le talmăcim noian de pietre rotunde moarte, veșnic clocotind încercuite alergări de fuioare.

Pe nevăzute osii se deșurubează nesfîrșit, în cîntec neauzit, liturghia de flăcări în care ochianul citește materie, iar inima noastră închipuie vis.

Vara e toamna cerului. Din bolți, ca dintr-o pădure, se scutură lumini căzătoare, însemnîndu-și numai prăbușirea în alte zodii de moarte.

Dîre de argint își șterg în clipe lungi urma, pierzîndu-se în haos, după ce au brăzdat, neliniști-tor, trecerea lor sfărîmată, sfîșiind unda, îndărătul căreia vor fi plutind trecutul.

Scăpărări de amnar unesc desprinse dîre, ca și cînd un duh hoșesc ar fi intrat să prade candelile cu lîncedă pîlpîire.

Pîrtia brumărie din Drumul-robilor, luceferii fruñților, nimburi de aureole, Pasări de jăratîc, Balauri, Scorpioni, Fecioare, Lire, Urși, Arcași—au vrut să fie, peste timpi, tîlcuri de nădejde și teamă. Noptile sfîrșitului de vară ne leagă de marea taină a zămislirii veșnice. O simțim atît de aproape, atît de departe, în același timp.

Zodiile în neînțelegeri, ca după o rugăciune căreia nu i-a răspuns senin reculegerea, oglîndînd în sufletul nostru apele întunericului, ne ajută totuși să măsurăm pe urmă, altfel, trecerea noastră mărunță.

JOCUL BERZELOR

În răscolirea sufletească pe care o simt pasările călătoare toamna, nu e numai dor de ducă.

Flotilele aeriene, ce de mii de veacuri fac cerul Dunăre—Nil, își au zilele de îngrijată pregătire, în adunări cu soboruri misterioase, dintîi săvîrșînd un dans ritual.

De-a lungul zmîrcurilor moarte, pe miriști pustii, pe tarlale întunecate, apar dintr-odată sute de făpturi ciudate, înșirate în linie, înaintînd în pași săritori.

Picioroangele se deschid în tact, bat aripele doliului alb-negru. Clămpănește poruncă de manevră un general cu cioc, se rupe dreapta aliniere, întocmind un cerc, orînduînd o împărțășire ce poartă înțeles fără cuvinte. Se despart apoi două rînduri, taberele trec una prin alta, într-o îmbinare măiastră.

În sfîrșit, ies iar înainte conducătorii, bătrîni zei egipteni, brezăi, se scutură legănat, într-o înteuțită bătută, rotînd pe loc un vîrtej, mimînd îndemn pentru o poruncă în a cărei supunere, dintr-odată, tot stolul se înalță, după ce încercările de geometrie plană au trecut prin teorema liniilor paralele, proprietățile circonferei și ale triunghiurilor ascuțite, ridicîndu-se spre rezolvări și aplicațiuni în spațiu, unde stolul tînguitor își călăuzește drumul fără didactice cunoștințe de meridiane,

busole, barometre, măsurînd în pene toate vibrațiile eterului, cunoscînd poziția neclintitelor stele, densitatea vîntului, lumina lunii, tráznetul furtunii, foamea și frigul, moartea, rînduînd întoarcerea urmașilor pe același drum strămoșesc, pe care, străbătîndu-l întîia dată, îl cunosc prin tot ce a rămas moștenit în cumînțenia singelui.

Din turla de biserici, de pe bordeie, din sălciile stufoase, mobilizarea a fost pornită de instinct printr-un fior.

Tălmăcirea se deschide crescînd la fel în fiecare suflet înaripat, pentru ca pe urmă, după ce au mai văzut alte stoluri, pe care le cheamă din oglinda apelor adînci, să treacă, din zare în zare, spre templele unde și oamenii întrezăreau, la începutul lumii, înțelepciune din basm.

BRUMĂ

Dimineața îmbracă haină de vis străveziu.

Copacii sînt de argint tremurător, iarba a căzut împovărată de roua moartă.

Pe frunze de sînge s-a așternut îngheț de lumină.

În ziua începătoare, printre săgețile soarelui, se îndepărtează zbor de șoim, înjunghiînd văzduhul, coboară strîmb peste cocenii grămădiți ca putrede corturi, pline cu aurul porumbului, apoi se înalță nepăsător.

În zori a mai rămas peste lume clarul diafan al nopților cu lună: bruma, picurînd farmec topit pe olanele coperișurilor, pe căpița de paie ce începe să fumege, pe sîrmele de telefon cîntătoare, pe ciocîrlanii nebuni, cîți întretaie drumul și se înveselesc de schimbare, și chiar pe spinarea vătuiului, care, stîrnit dintr-o brazdă, își desface săriturile zorit, culcînd foarfecile urechilor pe ceafă.

Lumina e acum tot mai dulce.

Se întrec marile frumuseți de toamnă, după ce au fost matostat și topaz. Dar, în codru, bruma a încercat să întocmească sălaș pentru zîne, zdrobind pulberi de diamante. Întîmplarea va fi fost în miez de întunecime, cînd bursucii moțăiau în hambarele vizuinilor. Atunci, pe un covor din fir și stele, dăntăiau, măiastre nebune, fetele de împărat,

trecînd pe lîngă scorbura unde a mucezit așteptînd Gerilă, în gura văii, zăvorît cu o plasă de păianjen, la vreme rea.

Pretutîndeni se desfac urmele basmului, fiecare suliță de soare argintînd priveliștea în lacrimi. Plîng, încrucișate, ramurile, trunchiurile, lațurile de mure, frunzarele, și chiar ciupercile roșului venin sînt zbîrcite de plîns. Bruma pierе. Înaintarea prin vâlul alb se leagă de încărcată de mireasma frunzelor, vrea să ghicească drumul toamnei, sfințit tîmîind țînutul hărăzit ei, și pe urmă, din crucea unei crengi, scutură stropi de mătăhuz.

Aici au murit pelinul, sulfina, rozmarinul și calomfirul...

OMUL CARE ARĂ

Dealurile întind, spre nemărginire, spinarea lor văruiță, sau pîntecele întunecos, pe care desțelina a brăzdat pătrate și dreptunghiuri.

Grădinile de zarzavat au verde albastre borțite, înfoiate, ca și cînd, în adevăr, fiecare ar avea cîte un copil mic, poate doi, aduși de barză.

De cîteva zile berzele au trecut ca o suliță prin toamna asta, și s-au înfipt în adîncimi.

De-a lungul mărăcinilor, un om ară. Plugul, — schelărie de coropișniță, — se zdruncină peste bolovani; spintecătoarea oțelului, ca o notătoare de pește, despică și răstoarnă brazde.

Apele fumează — vetre pline de cenușă albă.

La capătul ogorului ține calea un pom bătut de soare.

Și cum toamna i-a făcut frunzele de foc, pare o flacără, sau chiar pomul în care ardea, nemișcat, Iehova.

DRUMUL CU FRUNZE

A început să se scuture aurul toamnei în crîng. Faurul pămîntului a scrijelit de-a rîndul, în cîteva nopți reci, la bulgărele de foc înghețat din lună, suflînd din toate burdufele vîntului, ciocănînd frunze și frunzulițe de tot felul, unele semănînd cu inimi, altele cu vîrfuri de lance, altele cu mîini muiate în sînge, sfîrșînd prin a prinde lunecătoare diamante pe horbota desfășurată de ferigi, și safire negre între rugii murelor.

Sus, în munte, se dărapănă cula, jos, în lacul cu oglinzi, nuferii au ofilit. O dulce și tristă mireasmă plutește prin neguri întirziate, lină fluturare de maramă. A trecut, nevăzută, o bocitoare, îmbălsămînd cuprinsul pentru moarte. Drumul se desfășură galben-roșu, de frunze. Frunzele au început să putrezească în lumini strălucitoare.

E obișnuita podoabă pentru dezamăgire, în drumul pe care, în fiecare seară, va muri, tîrîndu-se, asfințitul. Pasul a înăbușit o șoaptă călcînd raze. Din toată neliniștea cîtă fremăta pe crengi, s-a urzit covor pentru plecarea cea mare și pentru pustiul din urmă.

Ne este mîngîietor să-l căutăm acolo unde nu mai poate fi trecutul, ca o nestemată desprinsă de pe pieptul zinei alunecînd în uitare. Îi simțim numai lipsa în frumusețe. În liniștea nemăsurată vrea să se îndruge cîntecul pe care nimeni nu-l

va auzi decît tot ca foșnet strivit de mers. Întîmpinată fără binecuvîntare, rătăcirea așterne pe umeri o frunză ce ar fi vrut să plutească pe luciul de ape mîhnite. Departe se auzea un topor despîcînd tăcerile, pînă troznea, bubuînd, prăvălirea.

Sînt și drumuri ce nu sfîrșesc niciodată?

Șanțurile izbucneau în flăcări palide: flori de toamnă, — plăpîndă pîlpiire, — treceau, alai luminos, prin amurguri.

ÎN VIE

În dealul unde și-a oprit clămpănitul tocălia menită să alunge grauri, sperietori; trăgănite, trente umplute cu paie vor să împiedice stolurile; acolo, lângă șirul de nuci întunecați, a început acum pîrguirea: lumini noi, — de smarald, chihlimbar, topaz roșcovan și almandin, — scînteiază subt frunzele ce au fost văruite cu azur de aramă.

În amiaza fierbinte, raza soarelui se coace dulce, pentru anii tîrzii, cînd, din racla de stejar a butoaielor, în adîncimea liniștită a hrubelor, o să se schimbe în tărie îmbălsămată, clipocind joc de flăcări și viață. Acum, subt umbra butucului veghind, dintre coarde, atîrnă, pe făptura vrejului, șiraguri de sîni, ciorchinii străvezii, încărcăți de toate mustirile trase din piatră și văzduh, prăfuite cu umbra unei lumini de lună, ca un cleștar pe care îl brumează frigul lăuntric. La cîtiva pași, în bălării ruginite, doarme iepurele, somn cu ochii deschiși, ascultînd dintr-o rină, — o ureche spre freamătul porumbiștei îndepărtate, alta spre finețe, — larma copoilor din satul de subt salcîmi.

O viespe, în vergi galbene și negre, zvîcnește întinzîndu-și inelele, oprită din zbor, să deslușească mierea unui bob putred.

Dintr-un biziit tors mai subțire decît pînjeniișul care și-a întins în pentagoane lațurile jucînd între joarde, se leagă o neclintire împreunînd văz-

duhuri și bulgării de pămînt. Buboșate, frunzele viței, urnindu-se nevăzut, — mîini verzi cu palme străpunse, — ocrotesc, în soare și răcoare, rodul. Așa trece veșnicia în preajmă, nelăsînd decît umbra unui drum mai senin, sus, în cerul care se topește nesfîrșit.

Cine a izbit cu bolovan în pieptul sperietoarei? Din haina împăiată, din chiar locul unde noi purtăm inima, a țîșnit o pasăre, repezindu-se în slăvi, pînă nu s-a mai văzut...

Am stat așteptînd iar vrăjita ei întoarcere. Atunci a început să răsune, seacă, tocălia, bătînd ca un deget uscat în văzduhuri de toamnă...

Gerul a prins, în ape ce se împietreau, un stol de pasări dragi poeziei de odinioară, pentru că sînt albe ca zăpada, par plămădite din argintul norilor și au, zice-se, cînd mor, un melodios țipăt lung de sfîșietoare tristețe. Cîntec de agonie legendar. Lebăda nu moare sub ochii noștri niciodată, ci fugară de lume, răsfrîngîndu-și chipul în pustietatea apelor — ecou de lumină.

...Cîntată pentru singurătatea liniștită, mlădierea ei rămîne închisă într-un ritm, plutirea înconjurînd-o în valuri de inele line, pe care le făurea și le deschidea domol undirilor. Pe plisc rămîne o poleială de aur de la frînele cu care a tras, peste oglinzi verzi, împodobite cu nuferi, încovoierea subțire de lună nouă — leagăn de mătase, într-a cărei rotunjire ar fi plimbat zînele dornice, prin amurg.

Strunind coarde, cîntăreții făuriseră brațe purtătoare de sunete, pentru întovărășirea poemelor, dînd asemănare, din grumazii acestor pasări, brațelor de liră. A frumusețe putea fi grotescă în mers greu pe iarbă, dar îi era de ajuns să alunece printre sălcii plîngătoare, cu mîndrie nevinovată, pentru ca să ne mulțumească ritmul, cu toate că,

ajungînd prea slăvită, neprihănită ei apariție cobora în obișnuit.

Dar din sălbăticie, între ghioluri putrede și Marea Neagră, pogorînd cînd în desfășurarea unei flote, cînd înălțîndu-se ca stol de îngeri, păstra splendoarea minunilor înaripate. Dînd priveliște neașteptată, nebănuită în viață, rechema în gînduri vedenia pribegiilor sufletești, după care, răsădindu-se, sufletul își caută întrupări. Un dor, neînțeleș altfel, urmărea filfiirea desfășurată deasupra lumii.

Vestea că gerul le-a înlănțuit, albe în albe zăpezi, mîhnește. Înduioșează soarta simbolic. Ca un blestemat vrăjitor, le-a prins Crivățul. Vor izbuti sulițele sfintului soare să dezlege osînda vrăjilor?

PĂDUREA DE ARGINT

Așa va fi fost în basm pădurea, colilie în toate rămurelele, întrecînd în strălucire sticla și în alb marmura, împodobită pentru marea sărbătoare a frigului.

Prin troiene rezemate de trunchiuri — urme de jivină: flori de cireși, pași de pasăre, cruciulițe.

Razele se rămuresc și ele, încîlcindu-se în crengi, — nuietele înroșite, printre care, unele, mai bogate, au mugurirea pufoasă, altele poartă încă în zornăire frunza din mai an.

Urmele de sanie se pierd pe un dîmb... sau a trecut rădvanul domnesc, carita de cleștar?

Din mormînt alb, se nasc iar ghiocelii; curînd o să vie vrăjitoarea, cu o cîrjă rîciind nămeții, să zmulgă prea tînăra lor viață, apoi, încă un vîrtej o să șteargă toate semnele, cîte nu trebuie citite mai departe...

Pădurea de argint se schimbă în lumini; o clipă e trandafirie, întocmai palidelor răsuri, pe urmă învinețește clar de lună, și dintr-odată, înfiorată, se scutură în căderi de stele, cu clinchet din altă lume.

Atunci, dintr-o zare unde șerpuiește drumul anevoios al căruțelor cu coviltir, cărăușii, înfășurați

în șube lungi, chiuiesc să sperie dihăniile, iar, din dîmburile împietrite, răsnetul se răsfrînge, purtînd reînoită strigarea.

Pe urmă tăcerea atotcuprinzătoare își reia stăpînirea, ascunzînd taina ce nu se vede, dar pe care o simți în toate scăpărările de scînteii înghețate.

Povestea e atît de aproape...

DESCÂNTEC DE FATĂ MARE

Încumetează-te să răzbați prin pădurea deasă ca pieptenul aruncat de fugari împotriva ghionoaiei. Nu te opri să ascuți freamătul și nu aținti urechea la pasărea care își bate, din copac în copac, numele.

Pe urmă ai să ajungi într-un loc din care zbucnește pînă în cer zidul de gresie, la picioarele căruia a plesnit scorpia, de inimă rea. Nu trebuie să cauți mult semnul gingiilor ce au morfolit, ca pe un coltuc, stinca.

Flacăra de pucioasă a ars în piatră un cotlon adînc, din care acum mustește o apă-vie, rece, împăturită cu verde-prăfuită izmă.

Pe aproape vor fi gherganele, ce se scutură cînd încerci să le sapi, fiindcă în cocoșa lor plină de oase dorm, — somn greu, — armatele împărătești.

Pajuri mari, rotind prin naltul cerului, se vor pierde în vămile albastre, cînd vei înainta. Zborul lor aduce veste că nu a rămas mai multă cale decît trei poște pînă la palat, pentru că, de pe ramura ghimpată, ai cules trei boabe de zmeură, stropi de sînge cu miros de floare sălbatică.

Vei desluși încă, în nisipul scînteiat cu rare fire de lumină, urma semeață și proaspăt lăsată de copita cerbului de aur.

Lasă vînătorilor smintiți osteneala zadarnicei urmări.

Ferește să nu recunoști în negură, cînd o să înceapă să pogoare, făptura șarpelui ce se tîrîie, se incolăcește și se desface dintr-odată, avîntînd toate capetele prin pădure.

Nu numai limbile, ci și aburul poartă otravă; nici un paloș nu poate tăia asemenea jivină.

Dar dacă nevătămat ai ajuns în limpede amurg, și izbutești să te apropii fără să sperii turtureaua ce stă să dea semn de jale de pe buturuga uscată care păzește întreg ținutul acesta...

Dacă pasul tău a cruțat de la moarte pe regina furnicilor înaripate, și alaiul ei...

Dacă n-ai trezit nici mînioasa cobe în ochii de chihlimbar ai bufniței de scrum...

Nu o să zăbovești mult, și, odată cu întunecarea, vei auzi glas feciorelnic cîntînd.

Văzînd-o, îngălbenești fără voie.

Prefă-te rănit și cere din tot sufletul ajutor.

O să-ți aducă în pumnii ei albi apa izvorului, neîncepută...

Bea pînă la fund căușul miinilor, fiindcă altfel ai face păcat.

...Și, cînd ți-o fi mai bine, prinde-i dintr-odată mijlòcul, nu te înduioșa de lacrămile din ochii-i genați, nu-i asculta tînguirile duioase, mai ales nu-i da răgaz să se preschimbe în căprioară, și, pentru asta, mușcă! — să rămîie semn sărutarea pe sînul ei.

ZĂVOIUL PITICULUI

Noptase de mult. Mă plimbam cu tine, dragoste, prin Zăvoiul Piticului. În mesteacănii, frunzele pîlpîiau. Prin ierburi, valuri se plecau sub pasul nevăzutilor. Puțin în urmă, ca un ciot de salcie noduroasă, s-a oprit păzitorul zăvoiului. Stîrpit, bătrîn, șchiopăta să culeagă licurici într-o pungă. Cocorul tocuse din neguri, sau altă pasăre, în timp ce luna se înălțase plină. Deodată, deasupra nuielelor de alun, și într-o lumină de vrajă, s-a arătat pe blidul de aur al lunii, în aureolă, veverița neagră.

Parcă săpată în abanos viu, vietatea ciudată, clătînînd vîrfurile alunului, ridica două lăbuțe spre bot. Din cînd în cînd, umbră neașteptată, coada stufoasă izbea în frunză, căutînd sprijin și ștergînd luna.

Dar veverița harnică nu făcea alt decît să lustruiească praful de crin cu mătura ei sprintenă. De aceea luna devenea tot mai albă... Pulberea metalului ceresc acoperea întreaga jivină, tăvălită în clarul fermecat. Stropii scînteietori picuraseră de pe frunze.

Piticul, cu o zburătură de praștie, a ucis-o.

Am auzit-o căzînd ușor printre ramuri, pînă atinse pămîntul.

Maluri se rupeau departe, cu năruiri de tunet înăbușit.

Îndepărtîndu-ne, am început să-ți povestesc cum piticul a avut dreptate ucigînd plîpînda jivină;

că veverița era o vrăjitoare dibace; că ea răpise piticului alunule minunate; că în fiecare alună ținea cel puțin un palat...

Cînd am trecut pe lîngă bordeiul pădurarului, călcînd vatra unor coceni stinși, ai întreat: «Și licuricii? Licuricii sînt și ei în poveste? Clipesc din noapte, cum, în plină zi, de pe aripile unor fluturi, se înseninează ochii mari, ce odinioară au mai fost privirile altei făpturi?»

Din ceruri, o stea, ca o vietate lucitoare, căzuse.

Chipul pe care oricine îl poate vedea în lună, dacă se uită cu luare-aminte, rîdea plîngînd.

PODUL FERMECAT

Podul e vechi de cînd lumea, deschis peste rîul năvalnic.

Odinioară se ascundeau sub el zmeii, de ațineau calea trecătorilor; acum încă mai geme, în amintirea grozăviilor, cînd vin apele mari. Corbii foarte bătrîni, pomenindu-și de alte vremuri, ocolesc deasupra-i cerul, să mai vadă, nu cumva voinic le cerc ajutor, să-și moaie aripile în apă, și în schimb să cîștige trei leșuri de cai?

Drept-credincioșii, cînd trec, aruncă cel mai mic ban, pentru sufletele trecute, ce totdeauna se îmbogățesc neprețuit din asemenea daruri, iar oamenii în toată firea își fac repede cruce, ca să crape duhurile necurate cîte se adăpostesc dedesubt.

La miezul nopții se mai adună uneori, la lună, cînd vin revărsările, tot felul de minunății.

Apele vuiesc altfel, tocmai ca să vestească pe cei ce trebuie să nu înțeleagă.

Întîi trec trunchiuri mari de brad, cu care înecații izbesc în picioarele podului, pe urmă buștenii saltă și, scăpați spre viltoare, săgetează.

Iar cînd se răsfrînge luna, încep să curgă tronurile cu bogățiile dăruite de Sfînta Vineri: aurul zuruie, mărgăritarele se amestecă cu spuma... argint e cît vezi cu ochii... bănetul trece zornăind, zmcuind stîlpii de care se sparg valurile...

Dacă mai stai, vin lăzile cu lighioane: năpîrci, strige, jivine cleioase, — micunînd, guițînd, behăind, chițăind, scheunînd.

Bijblie și plescăie prin unde, încercînd zadarnic să suie malul, menite, fără zăbavă, să poarte mai departe urgie.

Iar în zori, cînd, înaintea răsăritului, albastrul trandafiriu începe, din rîu, să se reverse pe lume, un cerb falnic își culcă ramurile pe umeri, bate din copită și se avîntă să străbată spre zăvoaiele celui-lalt mal, la pădurea pe care toamna o face să fie chiar de aur, despre care basmul pomenește că începea totdeauna lîngă pod.

DRUMUL DE NOAPTE

Dealuri măturate de vînt... Cerul grăbește spre vioriu întunecat... O singurătate de tărîmuri din cealaltă lume... Numai zborul fără zgomot al liliecilor, — trențe de catifea neagră, — înviind funingine subț lampă lunii...

Nici o lumină de sate, nici o potecă prin brazde... dintr-odată, nici o zare... Chiar depărtările s-au pierdut... Strigătul nu mai răspunde răsunetului...

Totuși, e foarte aproape apa, adîncă, cernită, curgînd cu vîltori, undeva, în preajmă, cu încolăcirii de balaur crunt pentru drumeți.

A pierit luna, fără să lase vreun semn gîndului întunecat, iar sus, în tărie, o stea tremură atît de chinuită, parcă ar purta grijă pentru soarta ce se sfîrșește... Încă un răsuflet rece, și lumina din ceruri s-a stins pe vecie...

SĂRBĂTOAREA DIN ORAȘUL VECHI

Acum, cînd rugina începe să roadă albastrele frunze de vie, iar aurul limpede al ciorchinilor e mușcat de viespile vărgate, cînd în teascul norilor se sparge ca o boabă de razachie asfințitul...

Era cetatea închinată zeului tînăr, al veșnicilor podgòrii. În cinstea frumosului fără de moarte, se desfășurau ritualurile unei înveseliri, topind în clipă voluptatea și nemurirea.

Poate că pe o cupă veche, din cîte mai dezgroapă mormintelor întîmplarea, se va regăsi convoiul de făunițe călărind măgăruși ducînd, sprinteni, coșurile mari, încărcate cu poamă.

În fruntea alaiului, clătînîndu-se vesel, chel încornorat, burtosul bătrîn, cîrn, cîrlionțat, apucînd pe două cărări sprijini, împuns din spate de spiridușii negri...

Măștile de grotescă veselie izbăvesc, — pare-se, tîmăduind, — lanțul de zile împletit cu griji.

Cum va fi sărbătoarea nouă pe dealurile de argint scaldate în albastru? Turma de ciuști rătăcește prin mărăcinii suri, urmașă asinilor împodobii odinioară cu joardă bogată. Moșul gras, șiret, cu frunte cucuiată, ascunde cornițe sub turbanul pe care tot îl mai poartă și cînd în Bosfor au fost înecate fesurile! Din focul tătarec, de sus, de pe rîpe, ar putea fi reaprinse torțe, să pîlpii vesele, răspunzînd chiotelor și cîntecelor... cînd pe trepte

vechi, ce duc pînă la templul înecat, ar trece, dănuind, copile înveștîmîtate cu argint de lună. Din colțul fîntîinii ar zbughi un țap, pe piatra unde mai odihnesc felegeane s-ar găsi naiul, lîngă un mănunchi de trandafiri ca jărăticul...

Sau ar fi numai visul unui basm răsăritean: cadine în văluri de umbre, pașale în hlamide de smarald, și caraghioși cu măști năsoase, sprinteni, ar scutura gheba plină de clopoței, în vreme ce peste toată noaptea ar țîngui lung o melopee...

Negustori din neamul lui Simbad marinarul ar vinde smochine verzi și porumbiei albi...

Din cînd în cînd, una din cetățile vechi va trebui să apară. Trecutul deschide viitorul. Pentru o noapte sărbătoarea o să înfloreze tărîmul unde visul a ridicat ziduri din pietre zdrobite, purtînd unele — versuri elene, altele — rugăciuni musulmane. Dar cînd în iarbă s-a urnit greoaie broasca-țestoasă, însuși pietrele pornesc să deschidă drum nou gîndului vechi...

AMĂGIRE

Un țărîm de mare dedesubtul unor stînci — ruine dintr-o cetate de uriaș. Jos, în nisipul subțire, bun pentru ceasornicele veșniciei, mătasea de piatră a scoicilor, cioburi rotunjite, și cîteodată chiar bănuți mici, negri, din înecul unei corăbii prin vremi de basm. Sus, în fruntea malului, o peșteră: a trăit cîndva un pustnic — toți pescărușii albi se adăpostesc acum acolo, ca într-o capiște părăsită.

Stolurile au fost sacre?

Să așteptăm din zare corabia viselor...

Odihnă pentru gîndurile mele e trupul tău, și neliniște... cînd înțeleg că nu ești decît reînvierea unei plăsmuirii din alte vremi, de pe obrajii unui vas, sau statuie de piatră neagră...

Nu mă înțelegi... rîzi și pieri în fugă printre mărăcini dornici de sîngele călcîielor.

Acum marea începe să ardă. Și, ca o corabie pentru care nu poate fi nici un ajutor, se scufundă luna roșie.

Dacă tu ești Zeița, înțeleg de ce ai pierit fluierînd în noaptea vînată, însoțită de ciini albi: ai plecat să vînezi cu arcul stelele și să ucizi toate pasările...

În cerul mărgărităriu, argintește, subțire, luna nouă.

Un sursur alunecă peste lucerna violetă — lac întunecat.

Pînda începe.

Un greier lăutar își încearcă, încăpățînat, o singură strună, pînă izbutește să deștepte lson lung din alte viori și cobze, care, la rîndul lor, răspund, deodată, cu sursurări, fluier și zumzet.

Peste trifoi începe să calce pas nevăzut, adus de cîntec, apoi își întîlnește drumul, deasupra tulpinelor fragede, cu alți pași, care tot așa se pot desluși.

Cînd una din cele fără făptură a trecut pe lîngă măceș, trebuie că a scuturat cu deget străveziu ghimpîi, că toate rujele pică desfoiate, în timp ce alte tulpini rămîn încremenite, neatînse de nici o adiere.

Acum, pași întețiți saltă deasupra lăcului, — ușor poți urmări jocul. Fiecare fir de lucernă nu e mai plecat decît subt greutatea unui fluture, și pe urmă se îndreaptă, cînd săritura dănțuitoarelor fără trup suie saltul spre cer, atît de sus cum suie și roiul de țîntari ce plutește deasupra, alcătuiind o umbră înaltă, recăzînd, urmăritoare, prin văzduh.

Un liliac a căutat să treacă, s-a izbit, în zbor, de basm — și a căzut repede, în alt cer de noapte...

În amintirea unei copilice care, într-o seară, jucîndu-se de-a baba-oarba, a căzut într-o flîntîă părăsită pentru totdeauna.

Între pămînturile aspre, bătute de lumina lunii, își ridică brațele o cruce, ca un copil în cămașă de noapte, speriat, încremenit.

Prin vămi negre trece repede, cu chemare cobitoare, trîmbița nevăzutului.

Prăbușirea în vecie, pe gîtlejul blestemat, e ascunsă cu grijă de pelini înalți și de cucută.

Piatra, rostogolindu-se, în cădere nu lasă nici un răsunset.

Numai din grîne, în gușa pitpalacilor, gîlgăie o lacrimă.

Dar e tîrziu... Chiar greierii au încetat de mult să mai ascută firimiturile de oțel picate din stele vechi; se face o liniște rece, încît ar putea să se simtă pînă departe șoaptele descîntecului.

Peste toată împrejurimea se ridică, mormane, lutul răscolit de căutătorii comorilor jurate și de dihanii care au schimbat, fără așezare, vizuina.

Depart, în porumbiște, se aude, în răstimpuri, frîntura cocenilor prădați de viezuri hoți; numai o dată, țipătul deznădăjduit al vînatului prins de vulpi.

Pe urmă apasă adăstarea cea mare...

Numaidecît are să înceapă vraja: din fîntînă o să se tîrască, revărsîndu-se afară, balaurul verde, cu coarne mari, cu gheare de seceri, cu ochii de sînge. După ce va lăsa de-a lungul moșuilor dire lungi prin țărînă, are să caște gura cu o sută de măsele de criță, să țîșnească pleavă de scînteii și bale veninate.

Pasul care răsună înfundat, apropiindu-se, nu e de drumeț, pentru că nu se vede nimeni. E drept că și luna s-a ascuns sub fugărirea de nouri, și s-a lăsat negură după ce hergheliile cerului au scăpărat, minate de fulgerul mut.

Și, dintr-odată, a izbucnit un chiot înfricoșat, o cădere grea, înăbușită de adîncimea prăvălirii, ce nu s-a putut opri decît la adîncul fără scăpare, din sălaşurile de pucioasă.

Dar iată că o rază pieziș pogoară, închipuind o scară de lumină, pe care sufletul, amăgit, să se ridice iar în slavă.

Atunci se aude iar, mai limpede, picătura de argint a pasărilor știutoare de tot ce se întîmplă.

AȘTEPTĂRI

Aici, în munte, o fată moare încet, între brazii minăstirii...

Din cînd în cînd, un clopot începe nebun să cheme, și cheamă, și cheamă...

Pe urmă se grăbește toaca, împletind răpăitură de bătaii, schelet de muzică, cîntec lipsit de viață.

Giulgiuri albe coboară din munții negri.

Corbii tîrcolesc în jurul turelor; frații, cu veștminte negre filfiutoare, coboară pe scări. Apoi se lasă o tăcere, care ar fi dulce chiar în pămînt.

Dar clopotul se deșteaptă iar, și cheamă, și cheamă, atît de nerăbdător...

Fata o să vină repede.

HÎRTIE RUPTĂ

Astăzi voiesc un cîntec. Simt că trebuie să
răsune o imagine alături de altă imagine, să se îngine,
să se înalțe, să se frîngă.

Am să iubesc, am să sufăr?

Am să descopăr o frumusețe nouă de gînd,
pe care s-o dăruiesc tuturor, sau am să mă înfrupt
din prada altora?

Fumul asfințitului mai dăinuiește din cădelnița
de aur avîntată peste zări... Cărbunii stelelor...

S-au ivit brîndușele — palide flacări arzînd
domol, veghe pămîntului neînsuflețit.

PRIVELIȘTE

Încotro drumul?

Livezi cu pruni sălbatici, nalbe mari și roșii
presărate cu pulbere argintie, amintind prăjiturile
ninse cu zahăr.

Paradă... șirul de gîște, mindre ca niște copii ce
pentru prima oară au încălțat ghete galbene nouțe.

Fintina... De cînd s-o fi văitînd la fel?

Fluturii galbeni... suie în soare pînă nu-i mai
vezi. Uită-te după ei mult... și o să trebuiască să
închizi ochii.

ALTĂDATĂ

La fântina din vale, curge lumină, din izvor
și din lună.

Altădată venea dragostea odată cu îneguratul...

Calul priponit sforăie rozînd troscot.

Nu are să mai vie nimeni!

Depart — o împușcătură: un pîndar la o
grădină.

Nu o să mai aștepte nimeni...

Fântina de argint începe să ridă...

În jurul lunii, o horă curată, de nori, se des-
prinde într-un avînt topind nemărginiri.

ÎNFĂPTUIRE

O muzică proastă și veche... Un ceas dumnezeiesc...

Îți dădeam gesturile pe care trebuie să le trăiești, îți dictam cuvintele pe care să le rostești, îți îmbiam și suferințele în care să te înalți. Rămînea de aprins luminița din suflet, ca să strălucească, arătînd liman mulțumitor învățăturilor.

Toate acestea le închipuiam, într-o seară tulbure, cînd se pregătea furtuna.

Dar de ce să pîlpîie suflet pretutindeni? Nu e de ajuns că gîndurile trebuiau să fie, că sînt cuvintele, iar cîntecul lor împlinește amăgirea?

Nu e și așa prea multă tristețe pe steaua noastră pămîntească?

Dorul a închis cartea și a stins lumina.

Afară, în grădină, pași se opresc și se pierd
subt îmbălsămarea salcîmilor albi.

O pasăre, trezită de limpedele lunii, leagănă
în răstimp chemarea de jale nemîngîiată.

Toate ierburile sînt plînse, toți greierii au
muștit.

O adiere a îndepărtat glasurile satului.

Trece un car, tînguind din roți.

Cerul scînteiază din ce în ce mai tare, parcă
foarte curînd înaltul are să se aprindă, sau are să
se sfarme.

Drumul, trecînd mai departe de cimitir, a
răzbătut, prin cîmpuri, pînă la copacii deșirați,
uscați, plini de rotogoale de visc.

Turme cu lînă veche urmăreau prin rîpi sterpe
o pășune înegrită de îngheț.

Copii săraci căutau prin frunzare moarte
albastrul întielor flori. Albine zvicneau sleite pe
ramuri goale.

Nu era încă vremea înfloririlor, și aveai dreptul
să înțelegi.

Știam că are să înceapă o primăvară, numai
pentru că încetaseră zăpezile; credeam în dragoste
numai pentru că pașii noștri rătăceau alături.

Mă dureau în piept cuvintele, încercînd să
înflorească pentru tine.

Sînt ani de atunci...

Oare primăvara a fost vreodată?

Într-o ulcea, — subțire trup de vis, zmălțuit cu închipuirea unei ciocirlii cîntînd pe rotunjimea cuibului, — izbucnesc trandafirii. Bulgări de argint iernatic și catifea albă, fraged închipuind o coroană de lumini.

Florarul, ca să împiedice desprinderea vestejirii în ninsoare, însealînd cu sîrmă fixarea petalelor, a străbătut în carnea lor vegetală.

Puncte de rugină cicatrizează cusăturile menite să oprească destrămarea morții. Rănile metalice rod lăuntric mănunchiul de lumini, deasupra smeritului lut.

— Fir subțire, drum lung, șerpuit se arată. Treci peste o apă întunecată, străbați limanuri pustii, ce se prăvălesc într-o prăpastie în fundul căreia joacă bani.

Dar zidul cu parapete greoaie și porți ferecate păzește toate intrările. Numai prin cer ar fi ieșire, dar acolo se zvîrcolește vîrcolacul cu aripi de liliac, în luptă cu împăratul vulturilor sau cu pajura care a răpit toți puii de zmeu. — Ce va fi însemnînd aceasta, înțelege singur, — că din nouri picură sîngele negru al jivinei, și pene din aripile pajurei.

De pe turele cetății, un furnicar mărunț de arcași urmărește lupta, așteptînd să se dea de partea învingătoare. — Acestea trebuie să fie năzuințele! Dacă nu e adevărat, spune! — Cale pentru întoarcere nu va mai fi.

Uite, jos — codri îndesați, trecuți peste munți.

Uite daruri blestamate, păreri de rău, nenotoc, zădărnicii și semne de moarte. Răspîntia rătăcirilor fără scăpare. Nădejdi spulberate ca un fum, dragoste care înșeală, prietenii care trădează și singurătăți ce tot nu aduc liniște, pînă la urmă.

Un stol mic de corbi poate că se mai răsucesce deasupra unei spînzurători. — Așa e scris! Altceva ce să fie ?

Nu se mulțumește nici cînd zice de bine.
Și... nimic nu se mai vede în ceașca de cafea!

Cred că era drojdie multă...

NOAPTE

Miezul nopții a trecut de mult.

Izvorul curge, — fior de argint, — în jghebul
de salcie, ca într-un sarcofag.

Miezul nopții a trecut de mult.

Salcîmii își leagănă aromire. Mirul lor cîntă,
florile li s-au prefăcut în guri de dragoste.

Miezul nopții a trecut de mult; acum cerul e
verde, ca toate apele adînci.

Pe crucea de lingă jghebul de salcie, a căzut,
bucată moale de întuneric, o bufniță uriașă, clipind
stele.

Chemarea ei, stăruitoare, speric, deși își cîntă
dragostea, întocmai salcîmilor.

ALTĂ NOAPTE

Vîntul vine prin pomi, prin frunze, întii ca o șoaptă a întunericului, apoi în foșnet din ce în ce mai puternic, aproape un glas... și dintr-odată dispare.

Se-nalță luna... de ce se suie pe cer, se micșorează.

În luminișul luncei sînt înrouate ierburile înalte, închinat florile; jivinele nevăzute se tirăsc, pîdesc umbre, goluri amenință...

Vîntul, care se ridică iară, întunecă cerul, trece prin creștetul pomilor, — întii înfiorare, — se prelungește, devine zbucium: toate crengile se biciuiesc între ele, cum se biciuiau pe piept și pe brațe păgînii în rugăciunile lor.

Și, ca alt ritm, se destinde tăcerea.

Zarea de frunze și de mărăcini și de trunchiuri se închide numai cînd ochiul ostenește, briul de neguri se destinde să te cuprindă îndată, mai mult, mai strîns.

Acum, luna alunecă între stele, înlăturîndu-le domol din cale; toate umbrele, din toate crengile pădurii, lunecă pe toate drumurile.

Lucesc lumini, — sînt ochii lupilor? clipesc luminările în slujba de laudă Satanei?

Din cînd în cînd punctele de foc își închid toate scinteia, apoi și-o reaprind.

Lumina lunii bate-n dungi, — cîntec de boală fără leac, — și urzește a moarte.

Cad stelele... Te-ai aștepta să auzi un zgomot ca al boabelor de sticlă... Se scutură roua de pe crengi...

Cad stelele... Dorința pe care le-o dai se împlinește... Dar cine mai poate dori?

Dinții lupilor clăntănesc. Necuratul avîntă cădelnițe?

Din nou stîrnit, vîntul vine prin pomi, prin frunze, geamăt prelung trece pe cer, apoi suspin pornit din toate durerile ce nu mai plîng. Și tace.

Luminile pînditoare se apropie...

VRAJĂ

Cîntecul revine izbind aceleași sunete, înălțîndu-se ca o spirală luminoasă.

Afară geme furtuna. Copacii își sfișie frunza și se apleacă învinși. Cîntecul înșiră mărgeaia vorbelor cu înțeles pierdut.

Trei cădelniți de argint, în dăltuiri meșteșugite, tăinuiesc o scînteie cadențată.

Umbra tremură — stol de liliaci.

Cîntecul întărește lumina, stăpînind frămîntarea.

Dînd la o parte umbra, înaintează trei dăntuitoare, cu mîinile albe și lungi deasupra părului negru.

Au ochi subțiri, oblici, misterioși, violeți.

Cu irizări nesigure, mătasea trupului crește sau se subțiază; alunecă pe șolduri, pe coapse, pe brațe.

Plutește în linii limpezi miros de venin.

Și cîntecul în genele lungi luminează.

Dăntuitoarele, cu brațele în rugăciune, se desprind și se încheie, pornind în tremurul ce se înalță, din ce în ce mai mari și mai umile.

Apoi dispar.

Văzduhul încheagă unde, inele, flori...

Șantanul s-a închis.

Și hohotul furtunii se dezlănțuie...

APA

Valurile verzi vin în ghirlande.

Simt pleoapele galbene de oboseală...

Ochii îmi sînt închiși... S-au afundat tot mai adînc spre creier, ca să poată privi mai bine lumea. Spre a pătrunde lumea, trebuie să-i fii cît mai departe.

Și sînt departe.

Valurile curg — zbor de pasări verzi. Trupul îmi e afundat în nisipul încins. În infinit, aprins, veșnicește soarele.

Cu mîna îmi apăs din ce în ce mai tare ochii, cercuri aurii să se desprindă în noaptea ce vreau să-mi fac. Cercuri aurii se desprind și zboară, ca flori ce s-ar naște și s-ar înflutura, rînduri-rînduri, în văzduh. Cercuri aurii se desprind și aleargă, și nu se pot ajunge, fiindcă plutesc pe aceeași apă, în alte timpuri.

Valurile vin — cadență în șolduri de șopîrlă.

Valurile se lînesc de zăgazuri, cînd se năpustesc, și de pe ele se sorb cînd pleacă. Au frigul sîrmelor de cobză, cînd zuruiesc subt punți și cînd suspină în trestii.

Valurile... Departe țipă un erete, țipătul lui are sunetul oaselor pisate. Dar nu e asta. Valurile au clipocit ascuns cînd trec prin ălbii netede, au gîlgiit limpede cînd bat țarmuri nestatornice.

Tremură frigul sîrmelor.

O cobză e ca o floare frântă de greutatea ei,
și e aproape femeia care, deși nu te iubește, te
lasă s-o porți în brațe, să o săruți, să te sărute, ca
să poți suferi.

O floare frântă...

Sînt unele atît de învoalte în frumusețea lor,
încît tulpina e împovărată de durere înainte ca
rodul să le fi pătat cu iubire.

Ce floare e apa?

În cotituri leneșe îi ghicești umărul, în vîltori
rotunde bănuiești sîinii, în undirea valului îi simți
înfiorarea pîntecului ei flămînd, care cere, încăpățî-
nat și răgușit, om.

Și în nisipul fierbinte îi simți mirosul de iarbă
arsă și de pește mort, dar n-o înțelegi.

Valurile trec...

Ochii pe care i-am apăsat prea mult, ca să
mă uit departe, dor...

CORTURILE

Caii negri nechează în întuneric, trențele
se întind ca steaguri victorioase.

(Steagurile victorioase trebuie să fie trențe.)

Focuri roșii scînteiază în noapte, și corturile
se întind ca aripi rănite.

(Aripile rănite nu mai pot zbura.)

Cîntecele plînse luminează liniștea.

Drumeților le e foame: în lună văd un ceaun
din care nu pot minca.

Gușterul, galben și negru, tremură înfrigurat,
jucînd pe cărbunii aprinși. Liliacul amăgit se repede
spre luna cuib pustiu.

Spăimîntat, din tăcere, un ciine începe să urle,
și, de urlet, urlă mai mult...

COCORII

Lună de argint. În brumă, trec cocorii. Îmi amintesc de unul care, într-o toamnă, a rămas. Ceilalți au țipat aspru în tînguire. Pe urmă s-au îndepărtat în triumphi. Rămasul zgribulea, încercînd zadarnic înălțări.

A murit, de dorul drumului...

În seara stinsă, cerul era de brumă.

Dispăruseră acêl stele pe care le urmăresc astrologii, stele căzătoare și constelații țărîmurind calca... luceferii printre care fug pasările călătoare...

Se îngropaseră și acêl țipete sfișietoare, cu care trec, în nopți pierdute, stolurile de toamnă...

CORBII DIN MLAȘTINĂ

Între trestii cocolite ca arama veche, între trestii săgeți răsărite din adîncuri, doar me apa adîncă. Luciul nu se vede niciodată, valurile trec nevăzute sub stuful legănat, dar poate numai unde știi apa, simți undirea.

Pînă în zare, și pînă dincolo de zare mor apele.

Trestii se sfișie în zgomot neîncetat de foi de carte, iute răsfoite, fără oprire.

Sînt multe cărți, — aproape sau departe vrăfuite, — cum se apropie sau cum se depărtează vîntul.

Cîteodată, oasele mătăhloase și alb-strălucitoare ale unui bou, sau hîrca apocaliptică a unui cal, dăinuiesc cîteva zile.

Acum scapătă soarele. Zboară corbii. Unul, îndrăzneț, se prăbușește într-o linie rotundă, reinălțată ca o săritură din praștie, și aripile, învioletate de soare, bat în sus și în jos.

În fiecare seară vin și rotesc în apus. Atunci, fiindcă trebuie să facă ceva, vreun pîndar trage. Pasărea prăbușită deschide, — să croncăie, — un suspin de sînge. Încovoie capul în piept, strînge ghearele, aripile pîlmuiesc pămîntul, moare.

Rămașii se depărtează în soare, vîcărînd.

Stolul se risipește și se adună, și zboară mai departe, ca un virtej de frunze.

Zboară și acum, cînd nu se mai văd deloc.

Zborul lor nu încetează în zări, cum nu con-
tenește foșnetul trestiilor, prin care un gând uriaș
caută, ca în toate cărțile lumii, taina apelor moarte.

SPRE FATA-CU-PĂRUL-DE-AUR

— Dă-te în laturi, prostime, că trece înțelep-
ciunea-sa!

Copiii de casă aruncă norodului firfirici
subțiri și flori de primăvară. Mulțimea strivește
florile, și pentru bani se strivește. Iată însă, pe
cal dalb, un vestitor cu chivără împăunată. Albul
are ochi de rubine, valtrapul e stacojiu, prapure
mari se leagănă în văzduh, ca niște flori de basm.
Numaidecît urmează panglicarii: merg pe mîini;
cînd se opresc să răsufle, îmbucă jăratîc din
căldărușele pe care le poartă, alături, robii. Pe urmă
vine tropăind ostășimea, cu șoimi și ogari, în frunte
cu un baș-boier nepomenit de gras, ce ține
sprijin cu amîndouă mîinile încleștate pe șeaua
ferecată; și un drac de copil i-a furat unul din
papucii roșii, ca să-l arunce în cerul gălbinit;
o suliță dibace prinde papucul.

Calul pintenog privește și el înapoi...

Că în sunete de surle crescînde înaintează
carea domnească, trasă de șase cerbi cu coarnele
poleite. Au colane de peruzele la căpăstru de mătase
vișinie.

În caretă, între pernele burtoase, stă stăpînul
împărăției — veșted ca șofranul, zbîrcit și slut.
Mîinile, pline de nestemate, îi tremură străluciri;
sceptrul se clatină la hopurile roților; dar toată
țara a îngenunchiat în drum.

Lung, alaiul iese din cetate, se afundă în codrii sîngerii, pe drumuri tot mai sălbatice.

În pădure nu a intrat încă primăvara.

Vinătorii aleargă pe de lături, să cerceteze subt poduri, nu cumva se află ascuns vreun zmeu. Dar nici pomină! Sfetnicul se apropie de caretă, șoptind mării-sale că să nu aibă vreo teamă, că nădejdea e tare și nu mai poate fi lungă calea pînă la Fata-cu-părul-de-aur. Cărțile arată că locul ar fi chiar acesta. Atunci, domnitorul își potrivește cu nestrămutată nădejde pletele de argint subt coroana străveche, poruncește vizitiilor să mîne mai tare ca vîntul, și aruncă, în căciula celui ce i-a dat veste bună, o pungă grea, ca să se îplinească semnele.

La cea din urmă răscruce au oprit iar, să-ntrebe de cale. O babă cocîrjată, — trunchi de salcie veche, — a ridicat o mîină, sau poate o cîrje, arătînd în amurg. Și amurgul i-a cuprins în ceață albastră...

Atunci, dintre răchiți, ieșind mlădioasă, o vulpe roșcat-aurie se dă peste cap...

COPILĂRIA NETREBNICULUI POET

Rămas singur pe lume, copilul a înțeles că viața e un drum lung și alb, — umbrit de stejari, din a căror frunze se încunună poezii, legînd ghindă amară, rîvnită de porci, — un drum lung, prăfuit de soare.

Atunci alege viața și drumul, pentru sfîrșitul lor.

Dintîi a ajuns într-o cîmpie în care erau maci. Și a-nceput să culeagă.

Dar florile se scuturau, fiindcă era ziua caldă și frumoasă. Se scuturau, ca un păcat stropit pe mîna lui, pentru frumusețea zilei. Și frumusețea florilor rupte i-a pătat mîna cu sînge alb.

— Am rupt floarea pentru că am iubit-o...

— Iubirea omoară; deci de dragul frumuseței n-am să mai iubesc...

Mergînd înainte, copilul a văzut pe drum pietre scînteiate de pulbere aurie și de argint.

Însă fiindcă nu voia să fie cel mai bogat om, — căci erau grele pietrele, — a luat numai cîte încăpeau în traista lui.

Sfîrșitul drumului era un bîlci mare. Toți cîți erau acolo au venit să-l salute frumos, cu pălăria.

Cîntăreții l-au întrebat ce cîntec îi place. Întrucît el nu cunoștea numele cîntecului, i-au cîntat mai multe.

Circiumarul l-a întrebat ce vrea să mănînce. Dar cum copilul nu știa să citească, fiindcă avea haine de mătase, cum poartă toți coconii de neam, i-au adus un păun copt în penele lui, un pește în care erau fripte broaște cu ciocîrliei, și un vin care încăleca în spumă buza paharului, să se apropie mai repede de gură.

Și femeia cea mai frumoasă, — avea dinți de mărgăritare în gingii de mărgean, bluza îi îmbrăca pieptul băiețește, ca o cădere de apă, cu ciorapi trandafirii, înfloriți ca ghearele de porumbiel picurate cu negru, ca înotoătoarele de păstrăv, — femeia care era cea mai frumoasă, fiindcă altfel nu putea fi, i-a zîmbit lui, și i-a sărutat cu teamă gîtul, și i-a mușcat cu știință urechea, și pătimaș s-a înge-nunchiat lui...

Se pregătea răsăritul de aramă.

Cocoșii cîntau a ziuă. Fiorul dimineții vălurea liniștea; flutura doliul nopții, desprins din țintele stelelor.

Atunci, cu nedestulare, a zis:

— În lumea asta, florile se vestejesc, și drumurile sfîrșesc. Eu trebuie să plec mai departe, pentru că nu mă cheamă nimeni. Dar vă las nestemate în care viața trăiește și după înmormîntarea florilor, vă las vouă singura credință.

Încuviințatori, muzicanții dădură din cap, circiumarul a zis «Înțeleg», și femeia l-a sărutat, ca să nu mai vorbească, fiindcă «Știe».

Drept plată le-a risipit pe masă pietricelele de rișu

S-a îngălbenit circiumarul, au țipat cîntăreții, a tremurat femeia.

— Cum, plata noastră, — cremene cu care se aprinde fierul, pietre cu care se azvirle în ciini, pietriș cu care se acoperă hoiturile, ca să nu le zmulgă vulturii și dobitoacele?!

— Tot ce mi-ați dat voi a trecut, ce vă dau e lumină de soare și de stele, care au îngreuiat țărîna, apucînd să înflorească.

Și ei iar:

— Asta e plata cîntecelor ce le-am lăsat să zboare ca turturicile dintr-un ciur?!

— Asta e plata tăvilor de argint cu bucate, pe care le adulmecam gustoase, cînd ne lingeam degetele?!

— Asta e plata sărutărilor băute de iubirea veșnică, pe care o știu, fiindcă au suspinat-o lumile?!

Și toți îi aruncau, care de care, pietrele.

Scaunele s-au răsturnat, paharele plîngeau spărgîndu-se.

Netrebnicul a căzut subt masă. Simțea încă pe buze sînul ei, și, în urechi, cîntecele lor; în creier, vinul surîdea.

Sîngele, curgînd pe frunte, prelingea cu florile scuturate de o zi caldă și frumoasă, în frigul lui.

...Iar soarele, — măr galben, căzut de pe masa bunătăților, — se rostogoli, ca o dorință, pogorînd departe, pe drumul cu spini crînceni și cu stejari pentru falnice cununi.

FRUNZE MOARTE

*Copacii au răsturnat rădăcinile, înfi-
gindu-le în cer, după ce au depus la pă-
mint tot aurul de toamnă, putrezirea alcă-
tuind rodnicie altor primăveri...*

ÎNTÂMPLAREA CU JUPINUL CARE FĂCEA AUR

Prea bogat nu era voievodul, — și de războaie, și de haraciul pe cât se cuvenea să-l trimită Porții; mai venise și o iarnă grozavă, după vara secetoasă, cu lăcuste care țineau locul norilor, așa că nu mică i-a fost bucuria de nădejde când a fost adus înaintea lui străinul care făgăduia să facă aur.

După înfățișare, arăta negustor dintre cei ce vîntură lumea, din Lemberg pînă la cetatea de pe apă a Venetiei. Avea un caftan căptușit cu piei de ris, — poate cam vechi și cam prăfos, precum obișnuiesc negustorii. La drum nici nu e bine să te îmbraci prea falnic, fiindcă te iau la ochi tîlharii și îți măresc prețul hangii, — iar la obraz arăta cam slab — «zăcuse de friguri»; semăna întocmai unuia care a flămînzit în posturi fără voie.

— Dacă îmi clădiți cuptorul în care să fiarbă zgura, îmi voi culege singur ierburile scumpe de care am nevoie, și ce nici n-a visat măriasa o să vadă cu ochii și o să simtă în pungă.

— Dar nu cumva ai nevoie de sînge de copil ca să-l torni în cazane? întrebă voievodul, îngîndurat, ca unul ce auzise că în cărțile făcătorilor de aur ar fi și asemenea cerințe grele.

— Ferit-a sfîntul! răspunse jupînul, clipind din ochi cu grabă neliniștită și bătînd o mătanie de-i trozni toată spinarea.

— Ai zis sfântul? Nu cumva farmecul îl faci fără ajutorul Necuratului?

— Ba chiar așa! fără ajutorul duhurilor, ci în numele lui Hermes, cel cu trei fețe.

Vistiernicul, care trăgea cu urechea, auzind că e vorba de o treime, bătu o cruce mică.

Iar voievodul, înțelegînd că e vorba numai de un idol, răsufală ușurat.

— Atunci nu e nici măcar nevoie să spălăm ciștigul în apă de Bobotează?

— Firește că nu e nevoie. Dar meșteșugul e meșteșug, ușor nu e. Privească însă măria-sa cît de curat e aurul pe care-l dăruiesc pentru domnia-ta, fiindcă nu am ce face cu el; e curat așa cum crește în stîncă, dacă a văzut măria-ta cum răsare aurul, neprihănit de lumină, în fundul pămîntului.

Voievodul zmulse cu infrigurare bucațica de aur.

— Ce puțin e! Totuși, să juri că e adevărat, adăugă vistiernicul. Am să-l arăt și făurarilor, să-l cerce la ciocan. A dat norocul peste noi!— Jupîne, vei avea mîncare și băutură și haine! Doi țigani au să sufle, cu schimbul, foalele; dacă vrei patru, — patru! Avem pădure berechet pentru dogoritul cuptoarelor, iar de îți trebuie cînd și cînd vreo fată...

— Nu-mi trebuie ispită lumească... (și străinul scuipe cu dispreț). În desagii de pe măgar am toate cărțile sfînte; din ele e îngăduit să cetim cît timp lucrează focul. Mai lipsesc niscaiva prafuri albe; din aceleace dospesc în topitură în timpul clocotului. Învățătura cere ținere de minte. Află că m-am oprit la măria-ta numai fiindcă am descoperit

aici, sub coasta riului, o vînă de pămînt fermecat, din care eu pregătesc prafurile mele. Îmi era foarte teamă că abia o să am de-ajuns cît să umplu haznaua domnească de avuție; dar am scobit în mal cu toiagul meu de alun (bun și pentru șerpi) și am dovedit că ai atîta avuție de praf, că pot face aur pe săturate și pentru toată prostimea, numai să îngăduie lumină-ta!

— Cum, Jupîne, să aibă și norodul aur cît vrea, în nesăț?!?

— Dacă plătește măria-ta, de ce să nu aibă?! Îi dăm cu banița, numai să nu li se aplece.

Trecură săptămîni și luni de cînd cazanele fierbeau bolborosind. Prin zarzării luminoși de floare, cucii pestriți se înginau. Codrul, din care arseseră fără odihnă o iarnă, se imprimăvara, cînd, în curte, la poalele turnului, un pui de țigan, răscolind mormane de cenușă încă încropită, azvîrlită din cuptor, descoperise în scrum o mărgea de aur, la fel cu bumbii de pe haina domnitorului, numai întrucîtva mai zdrobită; dar poate că uneori aurul înflorește așa...

Chiuind, danciul a dus la curte mărgeaua, care trecu din mînă în mînă.

— E aur!

Numai Jupînul clătina din cap cu amărăciune și spuse voievodului:

— E aur, dar din cel mai slab. Am lepădat să-mînța asta tocmai pentru că nu mă mulțumea. Altă dată, cînd nu izbutesc, am să arunc zgura mai departe. Cel mai bine ar fi să o risipim de pe pod în gîrlă...

În camera curții, zăbrelită și ferecată, nu mai rămăsese în rafturi nici o pungă; tainița era goală, și lăzile de chiparos, ba chiar voievodul ajunsese acum să zălogească, pe camete mari, vechi odoarele de preț, știind că, nu mai târziu decât pînă la scăpătutul lunii, o să aibă prea mult aur nou.

După socotelile domnești, cele dintii găleți de galbeni o să fie vărsate în burdufe de țap; le va pecetlui cu inelul stăpînirii, spre a le trimite împăratului păgîn, îndoit de precît datorește, fără nici o vorbă de iertare!

— Măria-ta, toate ar fi bune, treaba merge cum nu se poate mai bine, lucrăm de zor, — atît, că ne mai trebuiesc încă zece ocale de argint!

— Dar am tot dat pînă acum!

— Ai văzut, măria-ta, topitura se strînge la foc, argintul scade! Eu nu mă zoream, dacă nu mă tot îndemna măria-ta...

— Bine, însă nu mai am nici un ban!

— Nu e nimic; dacă nu, o să mă mulțumesc cu cît am turnat pe foc. Totuși, cînd nu sînt caza-nele pline, iar se strică... nu se pierde nimic, dar avem zăbavă; numai așa crește aurul păios.

— De unde să-ți dau, dacă nu mai am ?

— Uită măria-ta că icoanele din paraclis sînt îmbrăcate în tumbac? Nu zic că e din cel mai bun, dar la nevoie îl putem topi, fiindcă e zor, și vom face pe urmă altă îmbrăcăminte, de aur, icoanelor, cum se cuvine.

— Numai să nu fie păcat...

— Cum să fie păcat, cînd îmbrăcăm în aur icoanele?! Glumești, măria-ta! Și eu nu am

timp de glume... îmi e cu grabă, că mă așteaptă ceaucele.

Și alte ocale de argint au intrat la topire...

Iară jupînul nu se grăbește deloc. S-a osînzit, abia mișcă în anteriul de mătasă verde, cu care a fost dăruit în cinste, după ce s-a aflat în cenușă năsturașul de aur. Nu prea aleargă prin codru jupînul, trimite toată ziua un copil de casă, care îi aduce ierburile pentru tăria aurului, — și sînt tot buruieni de rînd, pe care voievodul le cerce-tează în ascuns, după ce ispitește pe babe.

Bătrînele, știrbe clevetitoare, rîd și drăcuiesc:

— Sînt tot ierburi proaste — roaibă, spînz, sunătoare, ba chiar rușinea-țigăncii.

— Bine că nu sînt buruieni greu de găsit și mai scumpe... a mormăit în barbă voievodul.

De asemeni, vistiernicul, viclean nestîmpărat, cu toată grosimea burții, a pîndit pînă ce-a aflat locul de unde e adus praful alburii. Mințise jupînul: sînt oase de ciine, culese de pe cîmp și de subt rîpi, pisate bine într-o piuliță de gresie. Asta a aflat-o după ce a dovedit, prin broască, cum le zdrobea jupînul, cîntînd cîntece lumești, într-o romînească stricată. Și vistiernicul a destăinuit voievodului:

— Măria-ta, zăbava a folosit, pentru că acum am pus mîna pe tertipul meșteșugăritului. E mult pînă ne dă «proba», pe urmă... știm ce știm, las'pe mine, chiar dacă am face aur mai slab, încă are preț.

— Dar alte farmece nu or fi?

— De unde să mai fie?! Atît mi-am dat seama, că piulița trebuie să o ai de gresie, oasele de ciine,

iar buruienile, de care rid babele, nu tăiate cu vreo custură, ci zmulse din rădăcină, cu mâna stîngă, după ce le-ai găsit uitindu-te printre picioare înapoi.

— Zăbavă nu mai încape, bani nu mai sînt, fîgăduiala jupînului se prelungeste peste măsură. Noptile, în loc să descînte, se închide în cămară cu muieri stricate, bea pînă la cîntatul cocoșilor, și cîntă, și plînge. A spus uneia că nenorocul i se va trage pentru tot binele ce ni-l face. Or, cum muierile sînt vorbărețe, am aflat!

— Oare să ne fi mințit, bietul? că dintii se lepăda de muieri...

— Vorbe !... E doar om ca toți oamenii... poate multe...

— Ți-ar fi plăcut mai bine Ucigă-l-Crucea, să aibă în cizme copite de țap, sau în șalvari coadă, ca să fie vai de noi!

— Meștere, nu mai încape aminare: la noapte îmi trebuie o căldare de aur, să mai împac pe cămătari. Ai stricat zece găleți de argint, și nu mai văd nimic. Te jurai acum o lună că îmi îplinești în fiecare sîmbătă o butie de galbeni. Poruncisem dogarilor să lucreze, și au zorit, zi și noapte, în vreme ce nu ai tescuit nimic. Acum te miri, parcă nu ți-aș fi pomenit niciodată de nevoile mele.

— Dacă măria-ta și-a pierdut încrederea în mine, atunci să dea poruncă să se socotească tot ce a cheltuit cu mine, și eu, pînă mîine dimineață, îi plătesc la țanc. Dar sparg tiparele și nu las decît arvuna. Ca să-și dea însă seama măria-ta cu cîtă sîrguință te-am slujit, uite ce scrie craiul din țara

vecină. Cetește: mă momește să viu la curtea lui... e mai isteț, și nu se uită la risipa argintului, cînd îi dau aur!

— Ce facem, vistiernice? (Pripa nu e bună...) Dumneata, jupîne, dacă ții la mine, o să mai rămii, te rog frumos. Lasă supărarea și nu lua hotărîrea la mînie, că nu e cu minte. Ce am spus a fost numai vorbă. Dar mă împunge și mă îmboldește nevoia.

— Știu, măria-ta, și nici eu nu mă gîndesc să-ți mai cer bani, ci numai răbdare. Griul, că e griu, și îi trebuie o vară să se coacă, după ce a dat spic, — dar aurul? Gîndește-te la aur, măria-ta, și ai răbdare, că de grăbit mă grăbesc eu.

Vistiernicul zice clănțănind:

— Măria-ta, mă tem că jupînul vrea să fugă chiar la noapte!

— Ce vorbă e asta?

— Din cele șapte muieri cu care se tot gurluia jupînul, — că mai puține nu îl îndestulau de cînd a dat de bine, — i-a căzut cu tronc bălana. S-a legat să fugă împreună.

— Zi, tot l-au amăgit alții să mi-l răpească! Spune vînătorilor, vistiernice: ochii în patru, — dar ai deosebită grijă, că e plăpînd, nu cumva să-i clătească vreun fir de păr din cap.

Vistiernicului îi vine în gînd că jupînul e chel ca un genunche. Dar acum nu e glumă, ca să pomească voievodului că părul de pe capul jupînului e păr mort. Se pleacă deci, sărută pulpana hainei și aleargă legănat să îplinească porunca, tîrșind în neguri papucii.

Nu fără împotrivire mare, străjile aduc pe Jupin legat fedeleș în funii de mătase. Din făclii rășina pică pe lespezi lacrimi de foc. Jupinul tremură. De minie? Noaptea e rece. Din țării se desprinde o stea, ca un strop din făclii.

— Măria-ta, n-am vrut să fug; dovada cea mai strașnică e însuși faptul că mi-am lăsat în chilii cărțile și prafurile, care fac pentru mine cît toate averile pămîntului; iar căldările coc și acum în turn, gata să borască bogăție pentru bunătatea-ta.

— Nu te-aș mai crede!...

— Adînc de moarte mă mîhnește măria-ta cînd nu pune preț pe dragostea ce-i port și uită că-s om învechit, ca mîine cu piciorul în groapă. Tot ce dreg e pentru slava milostiveniei-tale. Cum aș fi cutezat să fug cînd tocmai la noapte aveam să-ți torn bogăția? Nu am jurat chiar pe icoana Sfintei Preciste? Uită măria-ta?

— Te-aș crede încă o dată, de nu te-ai fi des-tăinuit muierilor că ștergi putina.

Tîrfa rînjea, deși Jupinul o destulase cu daruri; și căpătase ea brățări de argint, cînd icoanele rămăseseră despuiate...

Jupinul începu să dîrdîiască în genunchi, lo-vindu-se cu fruntea de trepte și bocîndu-se. Tichia de păr îi căzu, ca încă o minciună, de se arătă o scăfîrlie pătată cu bube roșii. Privi, speriat, împre-jur, cu ochii deznădăjduiți, spre vicleana care îl tră-dase. Tîrfulița rîdea: dinți albi, ochi alunii. Și ochii lui nu deslușeau decît pierzanie, cînd opri privirile, încîlțite parcă, în cosițele ei de aur, — de aur! — cum făgăduise el să umple butiile de stejar.

Cu schimbare la față se ridică și zise scrișnînd:

— Măria-ta, e drept că noaptea aceasta o sortisem să săvîrșesc o faptă grozavă, pentru care nu e chip de ispășire, dar acum, fiindcă mă silești, ți-o spovedesc. Degeaba ai făcut semn! că-lăului, — să mai aștepte pînă afli tot: aurul nu se face numai din ierburile pe care le-am cules cu grijă, că doară sînt cîntărite și alese cum trebuie, nu e îndestulătoare nici pulberea fermecată, ce se scoate din oase de ciine (aici privi spre vistiernic, și voievodul zîmbi cît ține-un fulger), ba nici ocalele de argint clocotitor nu au vreo putere să se preschimbe, cît nu sînt udate cu sînge omenesc. Oare ține minte măria-ta cînd i-am dat întîi grăunți de aur? Îmi crestasem degetul, și au fost de-ajuns trei picăturile din sîngele meu; dar cînd măria-ta mi-a cerut marfă cît nu pot face fără sîngele unei vieți, am tot amînat, și am cumpănit să aleg din șapte feluri de sînge, să nu greșesc... Nimeni nu avea să știe. M-aș fi întors cu sîngele roabei într-un urcior, cît despre leșul ei (nu cumva îți era dragă măriei-tale, spurcata?!), îl păstra lacul din pădure subț pecețile nuferilor, că doar acolo m-a prins straja!

Vistiernicul astupă gura fetei. Bălana leșină. Doi slujitori au dus-o pe brațe spre turnul unde de atîtea luni pîlpiiiau cîte cer limbi neastîmpă-rate din vilva cuptoarelor. Voievodul își lăsa capul în barbă. Își aducea aminte de cămara sleită, dar mai ales de plățile care nu mai sufereau nici un fel de întîrziere. Soli cu porunci rele erau aștep-tați din ceas în ceas.

— Fie cum zici tu, jupine, numai să-mi dai în noaptea asta jumătate din făgăduială !

Voievodul plîngea.

— Vezi că acum luna nu e în crugul ei, descreșterea nu e deplină. Să mai amînăm o noapte, măria-ta, atît te mai rog, ca să aibă timp să fiarbă aurul bine în sînge.

— Asta nu se mai poate, jupine! Înțelege că îmi pierd țara, dacă nici la noapte nu izbutim ! Haide în turn ! Repede, cît mai repede ! Oricum ar fi acum, cu ajutorul legiunilor necurate, prin ucidere de muiere, sau cu vînzarea sufletului meu pentru chinurile de veci, — nu-mi mai pasă ! Fie cum vrei tu, dar acum, în noaptea asta, pentru că mîine... dacă mîine nu am măcar o găleată de aur, nici voievod nu voi mai fi. Cerșesc! (Și, în șoaptă, către vistiernic: — Ține-l minte cum lucrează, ca să învățăm și noi apucăturile.)

...Flacăările turnului au săltat pînă la norii nopții. Odată s-a auzit un chirăit lung, de tîrfă, și pe urmă pocnetul unui cazan sărit în bucăți.

Dar voievodul și vistiernicul au scăpat neatinși.

Străjile i-au văzut în zori, — două stafii, — tîrînd ca salahorii o albie de aramă, din care luminea un drug mare, încovoiat ca o felie de lună.

Nu îndrăzniră să se apropie.

Iar spre amiazi, oștile păgîne au cuprins cetatea și au bătut la curte să ceară bănetul atîta vreme făgăduit. Nu au aflat pe nimeni; au suit și în turn: au găsit ciolane omenești scrumite, dar nici urmă de avuți, — argint sau aur.

Și trebuiră boierii băștinași să țină sfat, să ungă alt mare dregător, fiind mazilit cel vechi.

Subt pod, la rîu, s-au fost găsit papucii vistiernicului...

VRĂJITORUL APELOR

Furtuna zilelor trecute, care purtase spre alte limanuri leşuri de matrozi şi frânturi de corabie, părea că nu a fost niciodată, atîta linişte străbătea din nou firea. Răspuns tăcut pentru sclipirea stelelor, lumini scînteiară în satul tăăresc. Chiar pe turla geamiei, ruptă de obuz odinioară, acum se pogoriseră ciorchini de candelă, împodobind-o ca pe-o coloană antică în mijlocul nemărginirii, cînd, — plîns de albină, — pornea rugăciunea tîrzie a unui hoge. Îi răspundea, — mîrmur îngenunchiat, — marea. Lopeţile întorceau acum dintr-o singură latură, rotind barca iscoditoare de pradă. Noaptea apleca şi ea umerii pescarilor. Fulguri se aprindeau în fiecă talaz. Neaşteptată, luna albăstri. Cei trei vîslaşi vorbeau. Un fald al adierii le zmulse în larg cuvintele. Doi erau pescari, al treilea purta în privirea umbrită de turban mai mult decît oglindirea nesfîrşitului. Răsuflarea lor ostenită răsise, bătaile vîslelor, tot căutătoare, se apropiau de mal.

— Ne-ai amăgit zadarnic, spuse unul.

— Am pierdut şi pescuitul şi prada... Cei din sat au pescuit, în locul nostru, birnele bune de foc şi butoaiele plutitoare.

Al treilea ridică din umeri:

— Butoaiele care plutesc nu poartă bani! Dacă nu aţi înţeles că vasul negru, scufundat în

furtuna trecută, e procopseala noastră, puteaţi rămîne acasă, sau să vă mulţumiţi cu pomenile ce le azvîrle apa. Singuri aţi spus: « Nu era ca toate corăbiile ». Aţi recunoscut că este « blestemata », care, fără să se oprească, rătăcea de sute de ani. Acum sigur sîntem unde s-a scufundat. Am pîndit locul în vijelie, l-am însemnat de pe mal, la flacăra fulgerelor... iată-ne chiar aici.

— Să mă mai scufund o dată ? întrebă unul din pescari. (Toată cîmpia apelor cernise.) Uite, într-adevăr, fundul nu e adînc, şi strălucirea se vede... E numai oglindirea lunii ?

Pescarul îşi desfăcu cămaşa, săritura clătina scîndurile bărcii. Dungi săgetînd adîncul dovedeau trecerea delfinilor lacomi. Tăcerea se depăna.

— Aici e comoara, zise iar necunoscutul.

— Vom fi toţi bogaţi, întări vîslaşul.

— Vă voi plăti osteneala, îndreptă străinul.

Din valuri se ridică ceafa rasă a scufundătorului.

— Nimic ?

— Ba da ! Un cazan mare, rotund, cu toate îngropate în ml. Am legat de ele frînghia.

Pescarul clătînea de frig. Faţa necunoscutului scînteia ca luna. Dar acum toată marea începu să vuiască şi să urle ca şi cînd haite ar fi cutreierat-o.

— E un cazan plin şi greu, doldora cu bănet, dacă nu şi cu pietre scumpe, judecă înotătorul, suflînd greu.

— E al nostru!

— E al meu, țipă străinul, eu v-am năimit!
Vă voi plăti pescuitul înzecit, dar e numai al meu!
Eu am știut! Eu îi sînt stăpînul! Numai prin pu-
terile ce îmi sînt date mie, comoara e adusă înapoi
pe lume!

— Dacă ai știut toate, apoi nu ai decît ce ți se
cade, zise vîslașul, și îi împlîntă cuțitul între umeri.

Mîinile ucisului voriră să prindă aerul, și căzură
în valuri. Tovarășul, aprinzînd o torță de rășină,
privi oțelul pe care nu îl pătase nici un strop de
sînge și șopti:

— Toată barca e plină de sînge.

— E numai lumina torței, răspunse celălalt.
Dar, uite, vrăjitorul ride!...

Clipa era de spaimă. Valurile scîncitoare ridi-
caseră mortul lîngă ei, cu zîmbet spălăcit.

— Frate, voia să ne plătească numai noaptea
asta blestemată; lua tot, și rămîneam săraci.

— Fără el nu găseam nimic!

— Fără el? Tu chiar crezi că a fost vrăjitor?
Atunci trebuia să știe ce i se întîmplă dacă găsim
ceva.

— Numai să nu fi fugit comoara... Trage
funia, leagă-o de belciugul dinapoia bărcii. Oricît
de blestemată, comoara e acum a noastră; dacă
trebuie să dăm ceva lui Dumnezeu, i-om dal
Zmucește visele! Tare! mai tare! din răputeri!

Un clocot a ridicat marea, barca sări în sus.

Flacări verzi ale nimicirii au fost văzute de
pe maluri, cum, în furie, urcau cu tunet lung, în
fuior vîrtejtit.

A doua zi, alte bărci dădeau tîrcoale pe locul
acela, unde plutea, umflat și rînjit, vrăjitorul, cu
turbanul încă pe frunte.

O cange a încercat să-l aducă, dar marea îl
trase spre larg.

— Aici s-a spart mîna! zise un ortac, arătînd
întinderea valurilor, ce se perindau la fel.

Sus, pe cer, trei pescăruși vîsleau, și pieriră.

Pe țarm, în iarba mătăsoasă, pietrele mormin-
telor luceau ca un stol de lebede ce-ar odihni.
Cîteva femei, cu ochii înegriți și mîinile vopsite
roșu, așteptau bocînd. În zare, o corabie neagră,
de formă neobișnuită, se arată un răstimp, apoi,
în apele depărtării, ca-ntr-un trecut, se ascunse iar.

HAI DUCEASCĂ

La noapte are să treacă pe aici, prin codru, poștalionul cu sacii de bani strînși din dare.

Frații își încearcă încă o dată cremenea pistoalelor, sau cite un hanger care taie frunza din zbor.

Între buturugi mari, subt mormane de frunzare, din ascunzătoare căptușită cu blăni de urs și mătăsuri turcești, o fată cu ochi de migdală se întinde leneșă, ridicînd într-o rază de soare mîna pe care poartă un inel a cărui piatră se aprinde luminînd toată vizuina.

Pe urmă, raza pleacă, — și fata rămîne într-un întuneric auriu, cu un ceasornic greu, de aur, sfărîmînd nuci, ciugulind, ca o veveriță, miezuri.

Hoții, după ce vor împărți comoara, au hotărît să tragă la sorti a cui să fie fata, și pe urmă să plece fiecare pe alt drum în lume, fiindcă, dacă mai rămîn, îi încolțesc poturile.

Fata, care a fost înainte soră într-un schit, rîde încet, gîndindu-se la sorti.

A pregătit un icusar de aur, — ștergîndu-l, să fie lucios ca soarele, — și are să-l arunce în aer... Dacă va cădea stema, să fie a celui mai mic...

Dar, fiindcă mai e timp pînă la alegere, fata aruncă banul de aur tot mai sus, pînă ce nu se mai întoarce.

A rămas într-o creangă, sau s-a dus în cer, de s-a făcut din icusar o stea?

Luceafărul a răsărit. Fetei îi e frică de semn.

Deodată se aude clinchetul poștalionului. Acum e încă departe. Clinchetul clopoștelor piere, — pentru că au ajuns la curmătura unde toate sunetele amuțesc, sorbite de vale, — și izbucnește iar, mai vesel și mai tare, cînd au trecut cotitura.

Așteaptă numai... Pot caii să gonească oricît de iuți, tot se vor opri ei la funia întinsă, în care își sfărîmă gleznele, nechezînd, încordînd hăturile și rostogolindu-se.

Prea bine se putea să nici nu mai vină poștalionul, că a cam ieșit zvon de cite se întîmplă prin aste locuri.

Dar a venit! Și goana se oprește dintr-odată, osiile sfărîmate șapleacă încărcătura, iar vizitiul, cum și-a dat seama, sare de pe capră și piere în codru, nălucă.

Frații se apropie, rîzînd, de roțile răsturnate, însă cad doborîți de șase gloanțe de argint, ochite de potera ascunsă între sacii de poștă.

Pe urmă, chiote lungi cheamă pe călărașii ce veneau din urmă, cu cai care aveau copitele învelite în paie, ca să nu li se audă mersul.

Sprîjinit de prăjini, poștalionul strîmb e tîrît mai departe.

Hoții zac în drum, cu capetele tăiate; lingă ei mor caii. Mor încet, se tăvălesc, sforăie și necheză, încercînd zadarnic să se ridice; iar din bunget se îmbie lupii.

Fata, care a auzit larma luptei, și-a dat seama; ar vrea să fugă. Ocolește locul în care știe leșurile, fiindcă nu vrea să vadă, însă, în rătăcire, se întoarce iar înapoi, pînă ce răsare, între crengile celui mai înalt stejar, luna, — icusar de aur, fără pajură sau stemă...

MOARTEA FĂRĂ NUME

— Ar trebui poate ceva mai mult pentru o taină...

...Și prietenul al cărui nume nu îl voi mai spune niciodată, fiindcă de atunci au venit alte răfuieli care ne-au îndepărtat pentru totdeauna, îmi arată un bulgăre mic, făcut din metal, pămînt uscat și zgură: un inel găsit în pămînt, dar atît de zdrobit, încît abia se deslușea.

Începutul unei povestiri.

— Uită-te mai bine.

— Pare să fie... aur.

— Uită-te și mai bine! Nu știi să vezi. Inelul a fost găsit în potmolul riului. L-a purtat apa, precum dovedesc firicelele de nisip care au rămas în floarea lui.

— Da, osul care e înfipt în inel și nu a căzut ar fi să fie rămășița unui deget al unui boier de-a-cum patru sau cinci sute de ani, judecînd vechimea după lucrarea giuvaerului.

— Dar de ce nu o fi căzut osul de mort din veriga de aur?

— Toate astea le-am întrebat și eu. Privește mai departe!

La lumina sticlei măritoare, podoaba de aur își arăta o inscripție; era însă toată ștearsă, nu se deslușea decît cuvîntul «Voievod».

— E inel domnesc!

— Nu, e mai mult decît inel-pecetie: e un inel de moarte! Privește mai bine. Bucata de os nu a căzut din inel, pentru că nu poate cădea! A fost făurit ca o viespe — avea un tainic ghimpe subțire, rămas înfipt în os.

Toate astea le-am osebit singur, în nopți de veghe. Amănuntul apare lămurit și nu poate suferi nici un fel de alt drum. A fost un inel cu otravă. Un inel care înlăuntru avea un ac ce străpungea în deget, la purtare, iar înțepătura aducea sfîrșit.

Că dădea moarte, o dovedește însăși rămășița înceștată.

Toate astea le vezi și le văd, dar de aici încolo vrea să înceapă povestirea. Eu nu mă încred în cronici, unde de altfel nu ai afla nimic. Ar trebui creierul nostru să poată găsi în orice lucru povestea lui, așa cum acul găsește în discuri cîntecul gravat. E de ajuns să-i prinzi undirea. Nu crezi? Și totuși, în frînturile răzlețe, care încep din ce în ce să se adune și să se întregească, a început să vibreze povestea pentru mine. Văd foarte bine întîmplarea, în gînd:

Codrii mari și negri vuiesc.

Sus, în munte — o singură lumină, ca o stea care s-a agățat în pietre. De aproape — fereastra îngustă a palatului.

O domniță și un curtean îmbrăcat în zale vorbesc.

— A plecat la vînătoare de urși, zice ea.

— Cu atît mai bine, întărește glasul lui.

— Să nu-și dea seama de vicleșug.

— Inelul are să-l primească drept semn de iubire din partea ta.

— Dar cînd are să simtă acul otrăvit zbuclind din floarea inelului?

— Nu are cum să-l știe, pînă va fi prea tîrziu. Acul nu se desprinde decît cînd mîna prea înceștată strînge o sabie, sau va izbi cu pumnul.

— Tu ai să [fii] departe; pînă [să] înțeleagă, va fi prea tîrziu.

Pe urmă văd iar codrii sîngerînd, aud o tînguire de bucium și un hohot nesfîrșit. Un hohot la fel cu zgomotul apelor de munte: un ris în cascadă, dar în răsunet, — tînguirii de jale, că vezi, și în mormînt inelul a rămas pe deget.

Ce-a fost înainte? ce-a fost mai pe urmă? — nu știu.

Noaptea a cuprins pentru totdeauna fruntea. Urma să scriu numai cît poate fi îngăduit.

Turnurile castelului se ridicau brune înspre albastrul cerului. De o parte cobora cîmpia mlăștinoasă, subt cenușul monoton al papurei, cu nuferi galbeni și gri, de alta — împădurirea tristă și neagră, copaci înalți unde se lărgeau cuiburi de vultur, poteci ierboase unde, noaptea, cerbi încăpăținați se izbeau în frunți, pînă la stinsul lunii. Acolo trăia boierul bătrîn, în sala armurilor, sau în chilia cu prapure vechi, în jilț, răsfoind cărți de heraldică singur, sau, îngenunchiat între slugi, citind slove de ceaslov. De mult nu mai arunca drugul de fier ghintuit, în vînat; de mult caii spumoși și sforăitori slăbănogeau, despotcoviți, în grajduri, de mult, după cum jurau iobagii din bordeie, arătări și vedenii își plimbau tăciunii, avîndu-și obișnuit sălaş în coridoarele umede, întortochiat înrădăcinate subt trunchiul zidăriei.

Boierul avea o fată; copilei îi zicea Alba. Avea obrazul de culoarea luminoasă a fagurelui de albine, ochii — violeți stropi de scrobeală, două safire nesfîrșit de viorii. Iar pe obrazul supranatural luminat, surîsul buzelor, ironic, rece-voluptos, ca la statuile vechimii, pe care, atunci cînd le dezgroapă sapa, se grăbesc țărani să le sfărîme, speriați de întruchipări. Era frumoasă Alba cum nu se poate arăta nici desluși, însă, ce e sigur, frumusețea ei era rece ca a statuilor

de dumnezeiță păgînă, de lingă care oamenii de azi se depărtează cu respingerea celor ce s-ar vedea pe pragul de a se îndrăgosti de o stană, și nicidecum de o ființă vie.

Prețuirea ce i se dădea, ca un tribut, era mărită de cuvintele ei, înghețate și armonioase ca din cea mai frumoasă carte; dar cum cea mai frumoasă carte nu e făptură vie, și nu poate fi iubită ca atare, nici Alba nu era mai mult.

Serbări mari înflăcărare geamlîcurile plumbuite; roșul lor în noapte era așa de vesel, încît pasările călătoare dinspre miazănoapte își zdrobeau într-insele zborul, ca-n ochiul unui far. Artificii ștergeau pe cer lacrima, sau explodau risipite mănunchiuri de flori, jar de toate luminile, simburi de rubin dintr-o rodie sfărîmată. Iar romanțele vechi și cîntecele își legănau ritmul în cobze umplute cu galbeni; pe clavecine gravate cu os de țeastoasă, tremurau înfrigate mîini străvezii și se aplecau ale muzicanților peruci decolorate. Mazurci făceau să suspine rochii de mătase, faldurile de mătase șuierau ca șerpilor, sau foșneau ca fruntea stejarilor. Servii aduceau tăvi mari de argint cu bunătățuri și smochine coapte; în curtea de onoare erau numai calești poleite; la lumina butoaielor cu păcură jucau țintar surugii, rîdeau, zbierau sau se înjunghiau nițel.

Dar, cu timpul, primirile aveau tot mai puțină vilvă, artificiile și muzicile înfloreau tot mai rare; cu timpul, toți musafirii părăsiseră vizitarea castelului, plecînd cu credința că Alba e foarte frumoasă, într-adevăr foarte frumoasă, dar rece ca o stafie

din penumbra gangurilor subtpămîntene, nepăsătoare ca statuile sfărîmate de robi, și străină de lume cum sînt străine gîndurile de viață, că gîndul ei zburase prea mîndru, sortind-o să rămîie în viață cu singurătatea.

Altfel, timpul își număra zile și nopți, grăbit, ca o mîna compunînd arpegii peste clape de ivoari și de eben.!

Iar Alba păstra, tăcută, surîsul îndepărtării pe buze, acel surîs care depărtase pe curteni, pe poeți, pe muzicanți și pe cavalerii aventurii.

Iarna cobora; norii apropiați păreau lebede în fulgure, pe cînd soarele — însăși rana care le-a ucis.

Cînd nu privea ninsoarea, își privea chipul, — și ochii ei se oboseau la fel. Singură se simțea... și moartea lebedelor — tot mai apropiată... Se aștepta să vadă în ceruri pieptul lor jupuit... Zbucniri de vînt țiuiau în șindrile, pe scări se auzeau pașii bătuți de servitori — să-și scuture troienirea și frigul. Ca într-o carte nespuse de frumoasă, Alba se întreba: «Pe mine n-o să mă iubească nimeni, niciodată? Am atîta zăpadă în suflet, încît se înfrigurează toți?» Boierul bătrîn își încălzea tălpile cizmelor rezemate pe grătarul căminului mistuind cărbunite buturugi. Alba privea spre cuiburile de vulturi, mari și negre mormane ghimpoase, în vîrfurile crăcilor desfrunzite. Din coperișuri, lacrimi lungi încremeniseră vergelele de sticlă cu care umblă vracii. Mlaștinile scînteiau îngheț. Ea scoborî într-o mantie de urs. Întîi trecu pe lîngă satul unde capre lîngeau sare sau mestecau

nuiile cu muguri. Cu gest heraldic mîngîiase un ied negru; botul, plăpînd, împingea nerăbdător și pătimaș în pîntecul caprei, îndesîndu-se și scuturîndu-se în fioruri, deși abia se ținea pe picioarele răsfirate. Alba ținea în mîna patinele din ciolane de cal și aspira lung, în pieptul ei mic, aburul neliniștitor, mirosul ascuțit al încornoratelor.

O clipă îi tremurără pleoapele: în umbra grămezilor de fin, între furci, țiganul îmbrățișa o cămărășiță cu sîni de aramă, umed zbucniți afară din cămașa ruptă. Stăpîna făcu un semn. Servitoarea fugi cu privirea ascunsă în mîini; păstorul, cu fața întunecată, îi urmă porunca, ținînd în mîini căciula de oaie miștoasă. Doi dulăi ciobănești se apropiară cu limba scoasă, clătînîndu-și șoldurile, să intre la loc în cuștile lor.

Alba, urmată de păstor, se îndrepta spre lacurile albe de gheață. Acolo avea să zgîrie alunecate arabescuri din care era exclusă posibilitatea greșelii sau a vreunei schimbări.

Fierbinți, mîinile țiganului îi țineau piciorul, să înșurubeze patina. Alba se dorea zbor prin vînt, de-a lungul papurei cu șuierare de mătase, să încrusteze spirale sau ghirlande în jurul copcilor din care e tăiată gheața, pentru ca vînatul din apă să fie prins. Se scuturau scînteii de promo-roacă. Mîna păstorului era fierbinte și o înfiora toată, în nedibace mișcări; simțea că devine roșie ca soarele de atunci... Un tremur aprig cuprinzînd-o, Alba adînci ochii în ochii lui, și

nu mai putu desface privirile agățate, întocmai unui cerb cu coarnele încilcitate între tufișuri. Aruncă în zăpadă blana de urs. Desigur, surîsul ei obișnuit se schimbă, fiindcă păstorul îndrăzni să-i sărute prelung patina. Lacrimile păreau că pătrund, arzătoare picături de plumb, prin încălțăminte.

Alba aștepta cuvintele ce trebuiau să vină... Și atunci, țiganul îndrăzni să-i spună cum iubește pe roaba mulgătoare, îi cerea ei să izbutească îndurare de la boierul bătrîn. Cînd mina lui caldă dete drumul tălpii subt care încheiase curelele, Alba, cu unghii mici, de pisică, îl zgîrie pe obraz, acolo unde îl mușcase, sărutîndu-l, cămărășita. Țiganul se împletici speriat.

Mîndră statuie, stăpîna se ridică săgetînd ghețurile. Cel mai străin și îndepărtat de omenire cîntec, — vîntul, — țipa... Ea nu trebuia să plîngă.

Lunecarea ei zigzagă fantastic. Dintr-odată, pieri. Săbii mari, de argint, săriră stropii dintr-un ochi de apă, în care vălurirea redeveni verde. Pe zăpezi rămăsese mîntia ei...

Întors în castel, păstorul fu ferecat în obezi, și însuși boierul și cămărășita și toate slugile îl loveau cu bici în noduri de plumb, pînă întepeni în mîzgă.

Căzu și boierul bătrîn pe pardoseala de cărămizi...

De atunci pădurea tînjea mai tristă, întunecîndu-se cu frunze, nuferii miroseau nesuferit; galeriile înfipite în pămînt începură să se lase și să se închidă cu dărîmături și buruieni de rînd.

UCIGAȘUL MORȚII

Eram în casa poetului X, faimosul escroc cunoscut numai din nebunia care, postum, a dat de atâtea ori celebritatea, în literatură, mediocrilor aventurieri.

Eram în cea mai ciudată din odăile lui: parchetul — de blăni de stejar, moleșit cu un covor oltenesc țesut cu crengi înmugurite. Tavanul — încheiat cu birne, scoborînd un candelabru de bronz argintat, încărcat cu draci și alte figurine ale stilului medieval, înflorit cu douăzeci și patru luminări.

Îmi aduc aminte bine acele trei ferestre înguste, întunecînd ziua prin vitraiuri; aveau catifelte străluciri de nestemată, fișii de plumb mărgineau legende venețiene. Celălalt zid — îmbrăcat cu cărți: o bibliotecă lungă, de forma unui altar, deasupra căreia surîsul unei divinități budiste trona într-o apoteoză de raze migălos alcătuite din săgeți de toate formele, cu toate otrăvurile din Iava, Borneo, Sumatra.

X mă privi țintă. Ochii — extrem de palizi, în fața pe care, dintr-o neînțeleasă obișnuire, o pudra galben, destăinuiau stricata lui fire.

Mîinile, lungi și albe ca stelele-de-mare, fără nici un inel, — nici măcar cel ce purta pajura neamului lui, — zvîrliseră perna de mătase întocmai ca pe o femeie. Și, de pe divanul negru, pe care X stătea culcat, gura lui, ca o floare de cactus

(aceasta e cea mai mînjită imagine), silabisi între dinții ascuțiți animalic: « Uciğașul morții », arătînd o cruce mare de două palme, îmbrăcată în făurituri ce fuseseră aurite, bătute cu gingii din care căzuseră sau fuseseră zmulse prețioasele.

Crucea era lemn devenit sur de vechime, sculptată, migălos, cu un popor de sfinți. Desigur, încă una din acele minunății ale trecutului nostru, atît de hărăzit risipirii ajutată de snobi.

— Îți place? mă întrebă el.

— O nesecată stîrnire de gînd! — singura definiție ce admit pentru opera de artă.

— Crucea asta a trecut prin sute de ani. Vițios și mistic a sărutat-o [poate Basaraba Matei, cînd întocmea pravili, sau cînd seimenii favoriți măcelăreau, sub patul de paradă, pe dirdiitul căminar. S-au ciocnit de ea dinții Drăculescului, într-o zi de Paști, pe cînd măruntaie sidefii curgeau de pe țăpoaie înconjurate de roiurile muștelor.

Vreun mare vornic a adus crucea, pe vremuri, din Ravena, vreun episcop a învelit-o în basmaua cusută cu semințe de mărgăritar, ca să afurisească pînă-ntr-al șaptelea neam pe « Regele țaranilor », fătrumos din istoria noastră trecută, ucis, sârmanul, ca un fur de cai; căznit, după ce l-a bătut în furci juratul, îl zmulgeau bucăți iepel minate spre patru vînturi.

Toate astea pentru alții. Pentru mine odajdia nu recheamă decît o singură poveste. Ascult-o:

Văzusem crucea în casa unui călugăr în satul Negura. Încercasem s-o cumpăr, și se împotrîvise. Îi îmbiasem mult, foarte mult, — zadarnic. Tu înțelegi ce înseamnă pentru un prețuitor al trecutului

o astfel de podoabă... Și atunci încercai celelalte mijloace. Sfinția-sa nu avea nici un vițiu, nici o ambiție. Un coș cu păstrăvi, melci, o garafă de Cotnari, rachiul de piersici îl ispiteau tot atât de puțin cât cea mai imperativă scrisoare de recomandare pentru vreun vlădică. Socoteam crucea pierdută, sau cel puțin mă obișnuisem să aștept moartea păcătosului, pîndind ziua în care moștenitorii, mai îngăduitori, ar fi venit să mi-o vînză. O singură slăbiciune avea călugărul, — și nu știam cum s-o folosesc, — căci colecționarul e ca un păianjen ce întinde mreji, și orice slăbiciune omenească trebuie să-l ajute. Aci era nădejdea.

Călugărul strînsese o mulțime de tipărituri eretice, din cele zise bogomilice, și se dedase vrăjitoriei. Știa, cu vergeaua de alun, să îmblînzească șerpui, avea descîntece și rugă pentru toate lingorile, și, cu mirodenii ce numai a smirnă nu miròs, știa să risipească duhuri. Țăranii îi ziceau « Strigoiu ». N-avea nimic osebit în fața pătată cu brun pe jumătate obrazul, — bălțatură din naștere, — și în barba în care își încolăcea degetele. Îi procurai cîteva cărți ce-l interesau: *Ars Spagirica* și *Almagesta*, de nu mă înșel. Strîngea pergamente slavone, negre, scrise cu înodată slovă albă, și incunabule în piele de porc strînsă în cataramă, cu xilografuri ciudate ca ochii în aripa fluturelui. Evangheliile hermetismului. Nebunia veacurilor? Poți crede că generațiile și-au frînt viața în munci mistice, fără ca să fie adevărul acolo. Călugărul voia să reliepească hermetica știință de natură, încumetînd făcături uitate.

Un denunț Sinodului îi aruncă vina că ar fi vrut să cumpere sînge de copil pentru farmece de aur, și argint-viu pentru nelegiuite desfătări.

A fost o minciună? o încercare de savant, mai puțin criminală decît toate vivisecțiile ce le face zilnic medicina? Nu știu, poate călugărul lăsase sînge unui copil, fiindcă tămăduirea unei boale o cerea, sau lecuia rușinoase beteșuguri. Ar fi prea natural.

Călugărului i se răpiră atribuțiunile religioase, și cu asta viața.

Un bilet scris cu plavazul mă chemă. Era murind.

O luminare subțire... barba, care mesteca firimituri de vorbe — iată ce am văzut intrînd în odaia în care își dădea, ascetic, sufletul. Și crucea!

«Te-am chemat să-ți mulțumesc pentru cărțile trimise și să-ți fac o rugăciune. (Tăcui.) În amintirea celor ce ai să săvîrșești, capeți prăznicarul. Vreau să mă păzești trei zile și trei nopți. Pînă sînt în pămînt, să nu lași pe nimeni să mă atingă.»

Era așezat în coșciug și vorbea...

«Vreau, pe pieptul meu, să pui cursa de lup care e după ușa. Așează-o așa, cu dinții deschiși, așterne pe deasupra aripile giulgiului, ca să nu se bănuie nimic. Să nu lași pe nimeni să mă atingă, să nu spui nimănui nimic, și...»

Murise.

Întîia noapte de veghe a fost liniște. Spre al doilea cîntat am auzit pași, am simțit că cineva mă privea din beznă.

A doua, a venit un om cu fața acoperită de un ștergar. Era nehotărît. În mîini ținea o undrea lungă de oțel și o bardă. Pe la asfințitul lunii, asta.

«Ce vrei?»

«Cele ce se cade.»

«Adică?»

«Călugărul e strigoi, eu sînt ucigașul morții.»

«Ucigașul morții? Lasă gluma! Uite revolverul.»

«Nu fac nici un rău, boierule, dar strigoii trebuie omorîți, trebuie să-i bat țărșul de oțel în inimă, altfel se scoală și, cum n-are rude, o să mănînce în sat.»

«E articol în lege... cine batjocorește sau schingiuește morții, știi...» (Deschisei piedica revolverului.)

«Atunci, rămîne celălalt fel de dichiseală dătinată...»

«Atunci, afară!»

Necunoscutul a plecat.

În a treia noapte avu loc înmormîntarea. Un preot a slujit, dascălul a cîntat. Pe urmă a curs țărîna, cu huietul pe care-l dă întunericul pămîntului căzut pe sicriu.

Cineva mă trase de haină. Era baba bisericii, cocoșată ca o broască.

«Dumneata, de ce n-ai lăsat să ucigă strigoii?»

«Fiindcă nu e.»

«Eu am văzut, înainte vreme... Dacă nu fuseseră țintuiți în raclă, îi dezgropa, și, suindu-i pe rug de mărăcină, îi ardea, ca să nu mai rămîie os din care să crească la loc. Cînd deschizi racla,

vezi numaidecît pe ăl de e strigoi: capul îl are dat pe o latură, și rîde, unghiile — crescute după ce a răposat, precum îi e nevoia, — și gura mînjită de sînge — fiindcă a mîncat din neam. Cine știe? Poate a și început să rîcîie cu ghearele... Lipește urechea de pămînt și ascultă-l ce face acolo!»

«Acum e lege, nu se dezgroapă morții.»

Megieșii dăduseră foc boarfelor cîte avusese călugărul.

Sîngele îmi bătea cu minie în tîmple: dispăruse crucea. Și hrisoavele își scoroeau pergamentul în flăcări, prafuri detunau scînteietoare, se scurgeau în vilvătăi, rotoagoale mari de fum înecăcios ne duhneau. Am plecat.

Așa-i că nici tu nu știi cum se judecă strigoii? Nici eu n-am știut nimic din pravila lor.

Trebuie să fi fost cumplit înainte vreme, nu demult, fiindcă și baba bisericii a văzut. Închipuie-ți jucătoarea lumină a torțelor. Cadavrul pîrie pe foc, umflîndu-se sau încovoîndu-se subt dărîmarea de cărbuni. Cei care stau în jurul rugului, privind cu spaimă și săvîrșind cu dirzenie ritualul sălbatic, vînturînd apoi între degete cenușa încropită, — ca să nu se întimple întoarcere...

Ți se pare nemaiauzit pentru că nu ai întrebat, în orice sat al țării, cum se omoară strigoii.

Cunoaștem atît de puțin viața și datinile! Descîntecele, mai vechi decît romanii și mult mai sălbatice, țin de pămîntul nostru, în care se mai găsesc idoli chaldeo-asirieni. Ai să zici că legile au adus civilizația. Ascultă atunci cum oficiază, în vremile noastre, în orice sat, ucigașul morții:

Noaptea, alături de mormînt, sapă o groapă. Ține o cruce într-o mînă, și în cealaltă — cuțitul lat, cu care adîncește pieziș o vizuină pînă în dreptul sicriului, îl crapă, bagă mîna, apoi fierul stobește în mort, scobește prin măruntaie, scobește pînă dibuiește și sparge inima...

Acuma înțelegi de ce păgînul călugăr mă rugase să deschid dinții cursei de lup? În integritatea hoitului, își apăra eresul pămîntean, întocmai ca un sălbatic idolatru.

Da, așa a prins cursa. Ucigașul morților avea crucea mea în stînga, ca să-i a pere așteptata nelegiuire.

Cum a decurs întîmplarea nu mă mai interesează. Închipuiască ficine fâlcile oțelului prinzînd în capcană pe profanatorul mormîntului.

Ce a fost de-amănunt, cînd ucigașul, băgînd mîna în coșciug, și-a simțit-o închisă în țacănitul brusc! Să mă gîndesc la fapt? Inutil! Destul că am căpătat odajdia. Bineînțeles, sînt ateu, obiectul nu m-a interesat, întotdeauna, decît ca subiect.

Și, ca roza Ierihonului, care reînvie în apă, amintirile se înalță de cîte ori o privesc... închipuirea cheamă din lumea gîndurilor pe hîtrul bălțat al păgînatății, travestit în straie călugărești.

Ni se aduse cafeaua, — în cești filigranate, — și tăciuni, obișnuiți pentru aprins țigări.

Cu voce strident falsă, X mă întrebă:

— Știi cum se face o adevărată cafea? E o artă! Ar trebui toată atenția, și văd că ești obosit. Atunci înțelesei că lui X i se apropie amurgul. Conversația scobora inevitabil.

PAHARNICUL ȘI BUBA-NEAGRĂ

Era pe timpul fericitei domnii a lui vodă Caragea. Molima, căreia nu i se cunoștea încă numele, bîntuia țara. Unii ziceau că se arată în chip de om negru cu picioare de oaie, alții o văzuseră ca pasăre împuțită dar cu glas femeiesc, și cel ce fusese în apropierea ei odată, în opt zile, — da, în opt zile, — nu mai era între vii.

Lucrurile au fost așa:

La curtea paharnicului Pîrvu, în timp ce boierul se afla la vînătoare, Bălașa se plimba în grădina veche. Pe cer suiau nourii de fum de prin satele unde bîntuia boala; ciorile, înmulțite de toamnă, țipau în crengile rupte de vînt. Și atunci, doi copoi albi veniră, lihniți, cu ochii sticloși, se culcară la picioarele ei, scîncind atît de ciudat și lingîndu-i mîinile, încît Bălașa trebuia să și le ridice în sus. Și după ce se săturară cîinii cu două străchini pline cu lapte, porniră mai departe. Iar în opt zile, soața paharnicului era în coșciug, între flori culese din pomii înfloriți de al doilea...

Cîrligarii, care tîrau cu grape stîrvurile spre bălîgar, nu se abătuseră prin ținut, așa că nu ei zvîrliseră trențe înveninate de boală; molima o cîștigase boierita cînd buba-neagră se arătase ca o ceață deasupra copoilor albi. Paharnicul lăcrima, căci frumoasă fusese moarta, copilă încă, bălaie

și cu păr atât de lung, încît, rîurind ca beteala, i-ar fi atins călcîiele.

Subt fereastră — văicăreala țigăncilor cu bani în cozi; în odaie — fumegarea făcliilor subt icoana înzăuata cu ferecătura de argint. Ochii paharnicului se ațintiră asupra Precistei, în lemnul căreia era ținut un prunc de aur, făurit de argintar din porunca Bălașei, care zadarnic dorise urmaș. Și, pe fereastră, soarele, ca un copil de aur, se închidea în asfințituri îmbrăcate în argint. Paharnicul își pipăi tîmplele. Din coșciug, mirosul venea; turnă oțet în palme și ceru să cheme preotul.

— Nu vine părintele Radu, îi e frică să nu se molipsească; l-am vestit noi de azi de la prînz, da' ne-a batjocorit și ne-a gonit cu furca.

Atunci, paharnicul își încinse pistoalele, își chemă arnăuții, fluieră cîinii și porni călare. Era drum subt lună, și o noapte... și casa popii — acolo.

— Părinte Radu, noi sîntem, părinte Radu! Am venit să-ți cerem ispășire pentru suflet de creștin.

Paharnicul zguduia poarta. Dinăuntru răspunse un foc de pușcă, și altul, și altul, care răni un cal. Sfinția-sa se prefăcea că nu înțelege cine-l cheamă, și nu se lăsa dus de oamenii nopții. Arnăuții vuiiau pîrjol, zăvozii, dezlănțuiți, răgușeau a pustie. Pîrvu îi opri. Ceata se îndepărtă. În urma ei afurisea glas viclean:

— Ciumații și cîinii n-au nevoie de popă! Să fi fost un semn?

În aceeași noapte, într-o groapă de griu, jupînița fu înmormîntată, în rochia ei de mătase,

cu sculele ei, și din giuvaeruri, cele care mor: adică matostate — în care sîngele se încheagă, mărăgăritare — care putrezesc odată cu împodobitul, și turchezuri — al căror albastru coclește, și smaragde încețuite cînd viața celui ce le purta s-a dezlegat... Cînd deasupra groapei nu se mai cunoștea locul, așa încît nu mai aveau să-l dibuiască prădătorii, boierul arăta cumplit schimbat la fire.

Se sui în iatac. Porunci cafea și dulceturi. Chemîndu-și sluga de credință, îi înmînă subt jurămînt înfricoșător cheile de la beci, spuse locul în care săpase banii, cît și cum să trimită fratelui mai mic al domniei-sale, înăuntru, în străinătate. Acesta, întorcîndu-se la moartea paharnicului, a găsit și catastiful, pe care-l însemnăm cu vorbele de acum:

«Adică eu, Preda Pîrvu, paharnic din voia lui Dumnezeu și a măriei-sale domnul, am pierdut de boala cea rea pe scumpa mea soție. Și am văzut că opt zile au fost cît au mers de la venirea copoilor albi pînă la îngerească moartea ei. Iară la moartea ei preotul n-a voit să-i dea iertare. Eu, carele mi-am sărutat soția pe patul de moarte, nu pot să mai trăiesc mai mult de încă o săptămînă. Nici nu vreau mai mult. Am mai poruncit un coșciug zdravăn, încăpător. Va fi cum trebuie.

A doua zi. — Bănuiala — adevărită. Buba-neagră nu e nici om negru cu picioare de oaie, nici ciine alb, nici pasăre împuțită. Cale de o poștă e cula cu plopi; boierul de acolo știam că are cîini bălani, ca să-i deslușească în întunericul pădurii. În cula cu plopi, toți sînt morți: pe scînduri, în pat,

în grădină, — care cum a apucat. Un singur cal, din câți erau în grajduri, nu sfârșise încă de foame, dar își mușcase căpăstrul și se plimba prin curte nebun, cu coastele ieșite mult. Am văzut lanțul de care fuseseră legați cîinii. Slăbiseră pînă au scos capul din zgărzi. Fețele boierești le-au mîncat guzganii. Vîntul frînge plopîi. Trebuie să mă-napoiez acasă în amurg, să nu mă cunoască nimeni.

A treia zi. — Am lepădat hainele de jale. Am chemat o roabă tînără, am înțolit-o cu hainele răposatei și ieșit-am cu roaba și cu păcatele ei de ne-am plimbat în butcă. Iobagii s-au crucit și au scuipat, domnia-mea m-am dat jos și i-am muștrat cu baston la tălpi. Și am trecut cu plimbarea prin fața prispei sfinției-sale popii Radului, să nu mă creadă supărat.

A patra zi. — A plouat și fulgerat de-a rostogolul, pînă noaptea adînc. Tunetele zguduiau patul nostru. Nu cumva Domnul să mă trăznească înainte de vreme, pentru gîndul meu. Așteaptă săvîrșirea, și pe urmă osînda! Poruncit-am, de alt, slugii mele de credință că, dacă mor, roabei cu care mă țin, sau urmașilor ei, dacă și ea pierde de bubă, — cum trebuie, — să i se dea de zece ori cît face un suflet de țigan. Domnul să mă ierte, cînd plătesc de zece ori cît face!

Mă doare capul, mă doare gîtul.

A cincea zi. — În colțul în care brațul drept se leagă cu umărul, a mugurit, roșu, ca un nod în piatră, iar cînd pun degetul pe rănișoară, ochii mi se umplu de ceață albă. Trebuie să mai trăiesc trei zile zdravăn și... repede, repede!

A șasea zi. — S-a întins semnul bolii, dar e încă ascuns sub haine. Nimeni nu mă poate bănuî. Au trecut șase zile, fața și mîinile îmi sînt curate. Am luat pe țigancă în butcă și am trecut iară pe lîngă casa popii, care a văzut și a zîmbit.

S-ò fi minunînd ce repede îmi uit morții. Să se mire! A zîmbit. Trebuie să-i scriu. A văzut și el că fața și mîinile îmi sînt curate... De-ar ști că roaba mi-a vopsit obrazul cu rumenelile Bălașei... Dar poate de asta a zîmbit, vicleanul...

A șaptea zi. — La ce să mai sulemenesc obrazul? Am lăsat perdelele. Nu mi se mai văd nici chipul, nici mîinile. Am scris: „Părinte, sfinția-ta nu vine la morți, dar la cei vii n-are de ce să nu poftască. Multe ne iartă Domnul... Și pe sfinția-ta o aștept cu masă întinsă, cu vînat de porc și tămîios de Roșieni, din cel ca sîngele. Cheful o să fie mare, că avem lăutar pe ăl de îi zice «popa țigănesc», bată-l păcatele! Și să mă ierți anume că îi zic așa, dar cîntă bine vataful tuciuriilor, slujește pe cinste!“

A șaptea zi seara. — A venit, i-a plăcut masa atît de strașnic, de a căzut sub ea. Servitorii îl cred bolnav de molimă și au fugit, — eu l-am legat. Pe răposați îi leagă sub bărbie, să nu miște falcile. I-am încrucișat și mîinile, ca să stea ca morții. Sicriul e pe măsura lui. Strașnic mai cîntă popa țigănesc! Ho, ho!

Cred că, pe lumea cealaltă, Dumnezeu o porunci popii: „Părinte Radule, fă slujba pentru legiuita paharnicului Pîrvu!“ Am îndesat cu genunchii...

Capacul coșciugului e bătut țepăn. Popa nu se stîmpără înăuntru. Să țipe nu poate, nici să miște, dar socot că îl dîrdîiesc năbădăile.

Acum, peste părintele Radu pămîntul a căzut belșug... Prohod i-a cîntat popa ăl țigănesc... de mare ajutor, să nu auzi alt glas... hei! Cine poate, să-l cinstească pe lăutar și cobza lui, cu toate că a zvîrlit cărbuni aprinși în coșciug... Dar Dumnezeu e, pentru asta, mare și milostiv, — cărbunii erau de smirnă... mirosul de barbă pîrlită trece... Țiganca am trimis-o la șatră.»

Nu e însemnată a opta zi.

CAICUL VERDE

La țarm, între sălciile mătăsoase, a tras caicul cel mai mîndru din cîte s-au văzut vreodată: vopsit în prăzuliu, ca o frunză uriașă plutitoare peste ape cenușii.

Sus, pe catarg, flutură steagul profetului.

Vislașii sînt harapi: negri, buzați și vînjoși; fiecare împodobit în creștet cu turban de mătase, cum nu s-ar cuveni să aibă niște robi de rînd. Însă toți poartă, călit la șolduri, un lanț greu, înfipt în puntea caicului, încît nici unul nu poate să fugă sau să se ferească măcar de biciul cu gheare.*

Ostășimea a pogorît de dimineață pe mal, și acum, spre asfințit, zările pîlpiie de foc.

Caicul se leagănă și revine în lanț, cum, din cînd în cînd, harapii încearcă să se miște pe loc.

În amurg, au trecut, — parcă nu se mai sfîrșeau, — stoluri de cocoare albe, suflete feciorești ce intrau în cerul întunecat. Apoi, un felinar mare s-a aprins la cîrmă, acolo unde se află cortul pașei.

Pașa e bătrîn: are barba albă ca zăpada. Într-un talger, mare cît luna plină, sînt cărbuni aprinși, la care își încălzește mîinile. Pe creștetul capului, ras, poartă, încolăcit cu măiestrie, un șal de India, prins cu o copcă mare de smaralde, din care țîșnesc, parcă-s raze, penele de cocor.

* E drept că cei harnici au voie să poarte și belciuge la nas.

Alături de divan — dichisul : săbii cu mâner de ciolan, tolba cu săgeți, steagurile cu cozi de cal... lângă tipsia plină cu struguri : tămăioși, chihlimbarii.

O bătrână girbovită se apropie de punte ; străjile o cercetează. Aduce fata dorită de stăpînul stăpînilor.

Dacă nu-i va plăcea, — sau dacă nu va fi chiar fată mare, — mîine are să rînjească din virful catargului capul babei, apoi, din trupul sterp, s-or împăca morunii.

— Îmi pare că a dat norocul peste voi, încredințează santinela, făcînd cu cotul.

— Am văzut-o și îmi place, grohăie pașa ghebos, după ce a privit o clipă ochii de căprioară.

— Ține, babo, punga cu galbeni, și, pînă mîine dimineată, stai și tu pe punte. Vezi, poate îți plac doi sau mai mulți harapi. Nu uita că de cinci ani de zile stă fiecare în lanțuri, și unul nu poate ajunge măcar pînă la celălalt... Dar nu te lăcomi, codoașo!

Pașa intră din nou subt pologul de mătase, urmat de nevinovata cu care ține să împartă noaptea.

— Îmi place că nu ți-e frică! e ultimul cuvînt pe care îl spune, drăgăstos, prăzii lui.

Pe urmă nu se mai aude decît zumzetul de tambură, ca și cînd fata i-ar cînta de dragoste, iar el ar bate din palme mulțumit.

Sus, pe punte, ca un ciine negru, baba se tîrăște în genuchi, din harap în harap, și, după fiecare apropiere, se aud horcăieli blestemate.

Cu cel al nouălea, cînd a isprăvit, i-a dat gata pe toți.

Acum, priponeala ancorei a fost descătușată ; caicul înaintează razna spre mijlocul apelor. Oștile de pe mal au strigat zadarnic.

Peste tot cerul sînt sfărmate puzderii de argint.

Aripa cortului se ridică... Dîrz, un voinic trage încă o dată cu piciorul în turbanul pașei.

— A murit ca un pui de găină, după ce a chinuit de moarte o lume! Spurcatul! N-avea dinți, da' tot încerca să-mi muște obrazul... Mă poticneam în gâteala muierească...

Baba se apropie și ea :

— Am sugrumat pe toți vîslașii!

— Știi să înoți ?

— Știu, numai să lepăd poalele.

Subt cortul pașei, într-o colivie, țipa o pasăre verde :

— Allah! Allah!

— Frate, dacă nu îți trecea ție prin gînd să mă îmbraci ca pe-o mireasă și să te spoiești ca babele, nu izbuteam petrecania.

— Acum grijește, că vreau să răstorn butoiul de catran, să dăm pîrjol caicului.

— Dar prin lăzile pașei ai găsit ceva? că acasă nu mai e decît pustiu de cenușe, iar noi o să avem drum lung... a zis cel mare, pogorînd să încalece un burduf de bivol, în noaptea care se sfîrșea.

Stoluri albe se înapoiau prin cerul dimineții...

În țara bubuțonilor, care se suie pe lampă să mănince nuci de cocos. Anul întâmplării? — era șters și palid ca o floare ce s-a desprins și a căzut în fundul unei fântini cu apă neagră vie, tremurată.

Cei ce scriau pe foi de ficus desfășurarea acestei vremi aveau ochii strălucitori ca nestematele din inelele picioarelor crăiești, aveau buze ca sîngele de fructe roșii, aveau sufletul ca un greiere negru într-o colivie de aramă nouă, iar cele ce sînt arătate de aci încolo, le-am copiat de pe a treia foaie de Palmier a Tulpinelor din Ghiveci, întocmai:

Împăratul Turtă-Dulce era drept la fire și rotund la înfățișare. Cuvîntul lui era dospit și cald. Bun și dulce îi era sufletul. Inima lui era ca mierea, ochii îi erau albaștri, migdalați, iar barba întrecea în albeață înzăpezirea și norii, zahărul și hîrtia.

Inima împăratului se frîngea pentru alinarea supușilor săi.

Căci țara lui Turtă-Dulce nu era dintre acеле țări ce nu au griji și istorie, ci era moșie plină de suferințe, împilări, hoții, jafuri, patimi murdar întoarse, cu toate cîte intră într-o țară din cele ce nu apar în poveste, ci numai în istorie își au obișnuit loc de slăvire.

Prin ferestrele zăbrelite, împăratul pîndea lumea. Lîngă el erau paznicii cu cornuri de vînătoare

și cu arcuri de lemn parfumat. Mai aproape erau grădinile cu mere mustoase, prin care intrau viespi galbene-negre, și cu pere tămîioase, care picau, mălăiețe, la pămînt, să le roadă șoarecii.

Grădina era înconjurată de un gard în a cărui împodobire se vedea măreția, căci, pe cînd la alte împărății oamenii mari de stat își au chipul săpat în piatră, în țara împăratului Turtă-Dulce, cum se osebea un astfel de supus, capul îi era înlocuit cu o altă distincție: tigva, ce ornase gîtul, împodobeă cît mai grabnic realist buza de sus a zidului, așa că multe ciori albastre și gîște albăstrii veneau să mănince nasul învechit al dovlecilor așezați în șir.

Cum populația suferea mult, împăratul Turtă-Dulce înființase sărbători în care cel puțin să petreacă el. Întru aceea, pe măgarii albi, nebunii lui mergeau prin tot orașul, recitînd poezii simboliste, omagial.

Seara se lăsa cu scrum și cu stele; focurile celor ce se odihnesc pe drumuri, se aprindeau, perpeleau și apoi scădeau încet.

Rămînea limpede numai vioara apelor, și firul undei sclipea în negura prafului, printre case șubrede, ce se țin de umeri una pe alta, sau înafara tîr-gului, unde, între sălcii scorburate, flămînzi, lupii ling mai cu gust vilva luminată de lună, fiindcă le pare că îi răcorește albeața amăgitoarei ce întinde pojghița minciunii pe ape.

Dar cu toate că beciurile împărătești erau pline de bani și de supuși, cu toate că spînzurătorile abia pridideau, împăratul era plin de posomorea

amărăciunii, și albul ochilor lui era ca simburile zarzării, amar, când privea cum singura-i odraslă, de viță aleasă, scădea văzînd cu ochii, pe fiecare zi.

Of, era frumoasă prințesa Li-Mon-A-Ta, așa cum n-a mai fost prințesă; căci părul ei avea culoarea apelor galbene, și ochii ei erau pali, și gura îi era palidă — floare atît de prețioasă, încît nu putea să crească decît în întunericul unei cutii de aur.

Hei! brațele ei răcoroase aveau gustul acid al singelui de neam... Dar cel care ar fi putut ști una ca asta ar fi fost de mult tăiat, sau i-ar fi stat capul acolo unde topăie picioarele, — obicei luat de la străini, — așa se mai spune altminteri, pe harăpește, întîlnirii ce face vericine cu buzatul călău.

Chemase împăratul mulți doftori, dintre cei ce poartă în cap tichie de hirtie cu stele poleite, și îi întrebă de ce alunecă viața din iubita lui copilă.

Zadarnică însă îi fusese întrebarea, căci nimeni nu știuse să o vindece, deși toți știau să răspundă la curiozitatea părintească, dovedind înțelepciune.

Că unul zicea: Prințesei Li-Mon-A-Ta îi lipsește ceva, altul zicea în un fel, altul în alt fel.

Și prințesa Li-Mon-A-Ta se consuma mereu...

Vedeai cum îi scădea strop cu strop acreală, băgînd răcori în fitecine.

Toamna roșea cu închegări reci apusurile și pletele pomilor. Prințesa Li-Mon-A-Ta era tot mai palidă, biet împăratul Turtă-Dulce își avea inima tot mai frîntă.

Călători, îmbrăcați în zale, băteau cu mînerul săbiilor la porțile palatului, paznicii vesteau lume nouă; leacuri pline de minuni fără folos erau așteptate cu sete.

Vrăjitorii îmbiau pui de broască împăiați și își treceau printr-o ureche în alta un șnur negru cu ciucuri albi. Asta însă nu folosea nimic prințesei, deși toată curtea era convinsă că, din felul cum se schingiuiau vrăjitorii, prințesa Li-Mon-A-Ta avea să se întremeze, sau înghițind cîntăreți de zmirc.

Anii cădeau după ani, desfășurați din cartea timpului... și pomii își năpîrleau coaja... durerea cuprindea firea, — mai mult, tot mai mult, din toamna în care amurgul și pomii își aprinseseră sfîrșitul. Într-o dimineată în care bruma împănjenja încă iarba drumurilor, prințesa Li-Mon-A-Ta văzu pe geamul iatacului ei (mai departe de gardul pe care erau capetele tulburătorilor supuși, și ciorile, și coțofanele), o făptură care nu semăna cu bubuțonii cei ce se suie pe lampă, să mănînce nuci de cocos. Mușteriu! părea a întruni voința măgarului și inteligența calului, căci stătea legat de un plop și nu făcea nimic.

Subt un imbold neînțeles, prințesa scobori scările prin grădină; ajungînd la plopul din drum, mîngîie animalul extraordinar. Acesta, apropiindu-și nările fierbinți de fruntea prințesei, culese un pai. Iacă minune! Prințesa Li-Mon-A-Ta era vindecată.

Un nărod a spus atunci că citise în cărți că Li-Mon-A-Ta, fără pai, nu se consumă. Dar de unde putea el ști că prințesa adormise cîndva cu capul pe

o șiră de paie și că tulpina spicului îi rămăsese în cosițe?

Altul s-a mirat cum de nu fuseseră pieptănate mai bine acèle bucle, că se găsea paiul. Altul a descoperit că animalul rar e un catir.

Și împăratul a comandat o saca, cu care patrupedul să-și câștige hrana, fiindcă, orișicât, paiele goale, izolate, sînt o hrană insuficientă.

Și au mai fost și alte gînduri, tot atît de adînci și de frumoase, discutate de cei ce scriu pe frunze de palmier, și trăiesc în țara bubușonilor, și mănîncă nuci de cocos, și fac morală cimpanzelelor.

Dar astea interesează mai mult.

FĂT-FRUMOS ȘI BUCĂTARUL

Cu toate că o poveste are diferite versiuni, e aproape sigur că oricare nu s-a întîmplat decît într-un singur fel. Iată, după cele mai autentice variante, adevăratul chip al acestui complicat episod:

Ruina și toate ponoasele căzuseră peste împărăție. Soarele se întunecase: de abia pîlpîia înverzit sub zborul lăcustelor. Omizi cu coarne rodeau nu numai bobița mugurului, dar intrau și prin case, în procesiuni lungi, în felul cum se plimbă norodul cînd cere moaștelor ploaie. Afară de astă întîmplare, de extremă gravitate, lumea văzuse în ulițele tîrgului o gîscă cu pliscul negru, pascănd, singură, verdeață, așa că nu mai rămînea îndoială: între urgiile lumii, se apropia ziua din urmă. Căci la ce să adaug cum ciurma, holera și foamea, focul, ploile și seceta se urmau de-a rîndul, alcătuiind alai marilor calamități de care dintîi am pomenit?

În circiumi, oșteni se tăiau în paloșe. Muierile se certau la porți. Școlarii spărgeau cu praștia geamuri.

Or, sfatul țării se întruni într-o așa-zisul Consiliu al Sceptrului. Îi zicea așa, fiindcă împăratul îndrepta cu sceptrul și cu bunătatea spinările ce nu se încovoiau îndeajuns de drept, după cum se cade. În afară de sfetnici, erau și multe scaune, încît totul putea să stea într-o bună desăvîrșire așezată.

De fapt, împăratul, mîngîindu-și barba, care era una din mîndriile împărăției, și pupînd chihlimbarul narghilelei, care era de Buzău, dădu slobozire la trîmbe mici de fum, — una din nara dreaptă, cealaltă, dimpotrivă, din stînga.

Fapta minună atît de mult pre cinstitele fețe, că abia cînd stăpînul deznodă cîteva sfișituri de spinare, își înteară cu toții urechile să asculte crăiescul cuvînt, bilbîitor cu ifos domnesc:

— Sfat al luminăției-mele, sînt mîngîiat că mă ascultați. Așadar, dau cuvînt marelui grămatic verde.

După lungă-i cuvîntare, simțind istovire, luminatul stăpîn sărută din nou cuvioasa narghilea și începu să gîdile coada unui maimuțoi, mic, chel în unele părți, ba chiar pe labe, așa că, fiind reculegere, papagalul începu rostirea domneștii dări de seamă.

Iată despre ce era vorba:

Un balaur de o specie nedefinită, — în concordanță cu teoriile înțelepților, — un astfel de balaur devenise spaima țării, prin opoziția ce făcea, pasiv, orînduieților de pînă acum.

Acest individ, — să-i zicem chiar monstru, — venise în chip cu totul arbitrar, producînd adevărate perturbațiuni în ce privește organizația preexistentă și, răul relelor, poporul vedea cu ochi buni pe nechematul, despre care se zvonea că are ochi deochietori, dinți lungi și o mulțime de alte mari cusururi semnificative.

Nu mai vorbesc de nutrițiunea omenească! Pretenție absurdă: să mestece de două ori pe zi trupuri delicate, între măsele...

O clipă, papagalul își opri discursul și se uită înspre perdeaua neagră, în a căreia mătase veritabilă îndrăznise să creadă, — dar numai între broderii infinit artistice, — ochii smaragdini și fața palidă a celui mai îngeresc exemplar uman (bineînțeles, absolut feminin!), despre care toată lumea cade la îndoială în privința cununii de aur, subțire ca o doagă ideală, suplinind accentul frunții, nobil încăpățînată.

Învățase la călugărițe bunul obicei de a fi mironosiță, adică lipsită de conversație.

Dar apariția era poate numai o ipoteză, incontestabilă în realitate. Marele] domn sforăia delicat.

Papagalul urmă erudita expunere:

— Iubiți curteni, papagaliza grămaticul, e vorba de înlăturarea [subsidiarului] rău. Pentru aceasta vă cer o idee: nu importă capul (voia să dea a înțelege rangul, indiferent de proveniență).

Cu aceasta, pasărea scutură de trei ori și foarte gramatical penele tîrțiței, în semn că discuția e deschisă. De larmă și harababură, chiar mai-marele se deșteptă, iar maimuța se sui, din spaimă, în vârful coroanei, în cel mai nerespectuos chip căutînd un punct stabil.

Dar, în definitiv, mulți găsiră o idee genială: trebuia cucerită vizuina balaurului. Întîi, fiindcă numitul avea multe bogății, deci ar îngreșa fondurile sleitei visterii; al doilea, că numitul, fiind omorît, nu ar mai exista, deci ar evita revendicări riscante.

Rămînea numai chestiunea de detaliu: de a se putea aduce la îndeplinire acest plan. În consecință,

se trîmbiță secretul. Și poezii cîrpiră o odă în care era vorba de cucerirea fondurilor sleitei visterii. În afară de îndemnul eroic, demonstau că reptilul poate fi suprimat, fiind aproape mort.

E regretabil însă că neplăcutul monstru nu era decît în sensul poetic și politic mort, așa că lucrurile trebuia să rămînă baltă, în pofida cîtorva mici imposibilități. Împăratul își aduse aminte de copila lui, care, oricît, trebuia măritată, — cu toate privirile ei smaragdine. Cum era și asta o chestie gingașe, orișicît punct comun, o anexă celei dintîi, — învingerea balaurului, — pentru simplificarea și uniformizarea zăpăcelii obiective, cu direcții divergente.

Făt-Frumos nu putuse închide ochii toată noaptea. Drumul îl dusesese la șanțurile împărăției cu pricina, și acolo, din întuneric pînă în zori, îl asurziseră ciocîrlanii moțați, în roua grîului fraged.

Or, Făt-Frumos era cult: posedă și limba lor. Luînd cunoștință despre aspirațiile țării, se strîmbase disprețuitor, auzind de domnița pusă la tombola cu belciuge.

Cum el avea o sabie automată, provocă la duel pe monstru. Într-o pădure de gălbenirea pucioasei, acest adevărat animal murî, avînd prea multe capete lipsă. După rezultat, Făt-Frumos plecă în continuarea înaltei sale misiuni, necesară diferitelor basme.

Atunci, soarele, spărgînd norul lăcustelor, strică, în dimineață, somnul împărătescului bucătar; acesta se grăbi spre pădure, nu din vreun alt motiv interior decît pentru că depistase acolo răsăritul unei țufe de sparanghel roz. Răsărit poetic, pe care îl proteja

în vederea decorației ce putea să-l răsplătească, în cazul cînd capodopera va avea un convenabil sos alb, cum numai el știa să facă, pentru masa potentatului.

Tunurile de lemn bubuiră; grațieri demonstau că împăratul se bucură, deci vinovații sînt mai puțin vinovați și merită iertare fără compromis.

Iar bucătarul pășea cu falnică modestie în laturile gingașei domnițe, spre pirostrile cununiei. Se organizează, în consecință, concerte didactice, iar pentru agramați prescriseră parazi filantropice.

Sceptic, craiul își mîngîia cănita barbă cu mîna în care sclipăia, umed, diamantul balaurului, căci împăratul știuse de mult că totul se va sfîrși bine convențional. Trîmbe mici de fum îi prelungeau gîndul, deasupra coroanei, în colaci.

Eroul vagabond nu s-a mai reîntors. Înțelege însă orice judecată sănătoasă că aceasta nu era nici util, nici cu puțință, fiindcă legile împotriva nedoriților străini nu puteau fi neglijate, și, pe urmă, sabia automată, plus celelalte particularități suspecte, ar fi făcut din Făt-Frumos o persoană eminentemente antipatică, decolorînd frumusețea lui de un clasicism anost. Cu ocazia asta, bucătarul impuse reforme neșterse de timp sau șervete. Între altele, «zeama lungă» dovedindu-și eficiența.

IARBA FĂRĂ LEAC

Haiducul, ferecat în obezi, zăcea în nămolul întunecat al temniței. Afară, la ușa zăvorită și încinsă cu brîie de oțel, stăteau veghetorii. Mîine trebuiau să-l ducă la ștreang, afară numai dacă domnitorul nu va fi schimbat osînda într-o pedeapsă mai grea: să fie legat de două cămile, pe care argații să le biciuiască, spre răsărit și apus.

Judecata fusese scurtă, în urma obișnuitelor cazne... îi sfredeliseră carnea, măcinîndu-i puterile, fără să-l cîltimească. Nici de circiumăreasa vicleană nu îi mai era dor. Urciorul cu vin, trimis pesemne de ea, zăcea, spart, într-un colț. Acum privirile i se înălțau spre fereastra îngustă, la care nu putea urca. Acolo era un cuib de rîndunele, și, deodată, își dete seama că, dacă ar fi izbutit să astupe cuibul, rîndunica ar fi încercat să facă minunea. E tot ce mai putea nădăjdui.

Alții, mai dibaci, se pregăteau din vreme: aveau buruiana ascunsă într-o creștătură făcută în palmă, unii chiar sînt solomonii, încît, după scăldătoare, nu-i mai poate atinge glonțul de plumb. Dar zadarnic încercase odinioară să găsească o asemenea băboaiă meșteră, ca să o procopsească de aur. La drumul mare trec numai calici, călugări, negustori, rareori boieri și turci, odată chiar o haraba plină cu maici, dar vrăjitoarea cea adevărată, ba. Cît despre prinsul unui arici pe care să-l bage în cușcă,

să vină neamul țepos în ajutor, cu buruiana din care se fac praf cătușele, asta nu ar fi socotit-o cîndva decît joacă deșartă, pentru nopțile cu lună, cînd e mult mai folositor să faci dragoste cu fete mari, dacă ești om cu cap și nu te ții de povești.

Așa că se uita la cuibul rîndunecelor, cu jînd, cît străjile se schimbau, și sunau buciume, și cerul se întuneca în funingine. Noaptea de pe urmă, tăiată de clopotele mînăstirii, pentru fiecare veghe, a privit-o pînă ce iarăși zorile au început să fie cernute.

Atunci rîndunelele se deșteptară. Una a poposit pe gratii, și vorbea, sau îl batjocorea, în limba ei, întorcînd capul cînd spre el, cînd spre urciorul spart.

— Ce folos, zicea haiducul, dacă nu am dibăcit și eu, de copil, limba lor. Și dacă părinții mei nu s-au vrednicit să mă dea la școală, să ajung să cunosc aievea grai păsăresc.

Rîndunica rîdea și izbea cu ciocul în gratii.

Un gînd într-o doară îi licări. Luă o spărtură din urciorul și o zvîrli spre fereastră. Izbi în scoica de lut a cuibului. Hîrbul se prăbuși, cu un pui golaș, la picioarele întemnițatului.

— Nu-ți dau puiul decît dacă îmi dai iarba-fiarelor.

Rîndunelele mari începură să se tînguiască. Acum nu mai rideau, se tocneau.

— Iarba sau puii!

S-a învoit una că se afundă în ceruri; cealaltă rămase de pază, — neagră, roșie, albă, — cu ochiul înțelegător spre haiduc și spre odrasla căzută.

Dar oare o să aducă pasărea iarba?

Afară, târgul de peste drum de închisoare se înviorează de freamăt. Aude mahalagioaice tocmindu-se, geambași înjurînd, ba chiar un cobzar cîntînd cîntecul lui de haiducie. A venit pe urmă un miros ca de piine coaptă. Și un glas, — glasul mamei, — întreba dinafară, la toate ferestrele, să-l știe unde e. Dar el nu a mai răspuns, ca să nu sperie aripele. Oare avea să se mai întoarcă rîndunica? Acum, de bună seamă, zbură departe, la sute și mii de poște, unde munții se bat în cap de scînteiază, sau peste vreo pădure adîncă, la grădinile urșilor, sau în ostroavele zînelor, ori prin pustietăți fără nume, pîndită, din pietre — de șerpi, din ceruri — de șoimi. Hei! trebuia să grăbească în căutare, să ochească iarba, să o zmulgă și să iuțească înapoi săgeată.

Tovarășa rămasă de pază a îngînat un început de ciripire limpede, din ce în ce mai repede. Apoi frînse cîntecul. Nu era așa semn că pasărea înțelege și îi răspunde la gînd, că știe ce înseamnă zborul la zor? Că iar bătea ușor în gratii. Jos, puiul căzut abia mișca aripile deschise, fără pene, zvîcnind, fără spor, carne crudă.

Haiducul aștepta: «Acum a găsit iarba... acum o aduce... acum poate că e chiar la ușa temniței și, filfiind, sloboade peste ivăre farmecul»...

Cu zangăt greu, lacătele au căzut la pămînt. Ușa se deschide, pocnind, în lături.

— Credeai că tovarășii au să te scape? a glumit temnicerul, îmbrîncindu-l să se ridice, terciind pe lespezi puiul crud.

Rîndunica se întorcea în clipa aceea. Se aninase acum pe muchea ferestrei; în plisc purta un fir

verde, care se zbătea viu, atît de mic, numai cît un vierme, — umpluse temnița de lumină, — afară numai dacă razele nu veneau chiar din oblonul acum deschis.

Dar străjile au brîncit pe haiduc și l-au dus spre locul de osîndă, unde aștepta, întrecînd mulțimea nerăbdătoare, o țeapă înaltă, vopsită roșu. Un duhovnic îi apropié crucea de buze și îl întrebă dacă se pocăiește. El începuse să suie scara spre țeapă.

— La ce să mă pocăiesc, dacă nu pot să schimb nimic?...

Povestea spune că muma haiducului nu avea cum să plătească pungile de aur cîte se cereau, pentru ca, milostivindu-se, stăpînirea să-l facă scăpat.

Dar cine mai poate crede în toate cîte au fost odinioară...

O tigaie cu untură fierbe. Și e parcă ar plînge cineva.

În casa croitorului sînt trei copii: un băiat și două fetițe. Băiatul are șapte ani, fetițele — șase.

Mai aveau găzduită încă o copiliță mică, dar a muțit aseară. De aceea toți trei sînt liniștiți. În odăița din fundul dughenii e adormita; copiii, cînd pier, nu țin mult loc, așa că, alături, se gătește. Și e cald. Are ochii închiși de pleoape subțiri, din ceara cu care te-ai jucat în mînă. Gurița, întredeschisă, e albă; cînd te uiți de departe, ai zice umedă de lapte; dar beau vreodată lapte copiii găsiți pe stradă și înțărcați de străini?

Îmbrăcăta în haina cu horboțele, pe care a avut-o întîia dată, cum stă nemișcată, pare o păpușică în cutia ei. Fetele au plîns, fiindcă nu le-a mai dat voie să se joace cu ea, acum cînd e mai frumos să te joci, că nu mai țipi.

În curte, vrăbii mușcă florile de cireș. Vîntul ar aduce pe geam frunzulițe, dacă nu le-ar arunca în noroi.

Băiatul, lăsat dimineața să păzească în croitorie, după ce a măturat și a dus lemne, a căpătat un gologan de la stăpînul căruia îi zice tată; de la stăpînul care a alergat toată dimineața pentru biletul de înmormîntare, și care acum e necăjit, trebuind să ceară alt copil, că din crescutul lor trăiește.

Se joacă băiatul și cele două fetițe, în maidan, dar gîndul lor merge curios spre moarta mică.

Fetele nu înțeleg; băiatul le învață ca pe niște proaste:

— Moartea e atunci cînd nu te mai miști și te îngroapă; atunci nu mai țipi, deci, dacă nu țipi, nu te doare, iar lumea te vorbește de bine.

Asta o știu și ele.

Popa a fost de dimineață; una din fete întrebă:

— Cum te duci în cer, cînd te bagă în pămînt? și rîde încîntată de a nu găsi dezlegarea.

Spre seară, băiatul a cumpărat bomboane din gologanul lui, de la un halvagiu: patru acadele galbene. Înainte de a se culca, le-a pus subt pernă, în sicriu. Dar după ce el a adormit, fetele, care nu puteau închide ochii de clipitul celor trei lumînări, s-au furișat din patul unde erau laolaltă, au scos bomboanele de subt moartă, și, sugîndu-le cu poftă, au ațipit fericite.

În dimineață era înmormîntarea.

Copiii rămași acasă au găsit, lepădat pe maidan între gunoaie, un pisic abia fătat, cu ochii nedeschiși încă — înfiorînd coada în sus, mieunînd neajutorat, în deznădejde.

— Păcat că nu e mai mare!

Fetele l-au înfășat într-o basma legată cu panglici, — ca să nu iasă, — și, legîndu-l, l-au așezat frumos pe o salteluță de iarbă, într-o cutie de carton, de la o pereche de pantofi nouă, de cine știe cînd.

Băiatul, cu un cuțit de bucătărie, a săpat, în-suflețit, o groapă cît trebuie în pămîntul jlav, de

primăvară. Deasupra moviliței, unde l-au îngropat creștinește, băiatul s-a făcut că citește slujba, dintr-un abecedar ținut pe dos, — ca din evanghelie, — iar fetele dădeau răspuns ca un dascăl, cîntînd «Mia-Lia»; pe urmă, ca să întărească movilița, deasupra au jucat șodron, într-un picior, și au înfipt, cruciș, două surcele.

FIGURILE DE CEARĂ

În întunericul din ce în ce mai adînc, vitrinele își pierd lumina lor verde. În fiecare dulap de sticlă e cîte o momîie de mărime omenească, cu pieptul îmbrăcat în uniforme vechi, sau în toalete de mătase. Geamurile în luciri de apă au înecat buclele blonde și închegarea rănilor imitate.

În coșul lui, subt cîrpe puturoase, doarme șarpele cercului.

Nici un zgomot, afară de țiuitul unei lămpi mirosînd a usturoi.

Dînd la o parte perdeaua cu cruci și capete de mort de la intrare, Zulnia se strecoară înăuntru; ascultă nemișcată, apoi, întinsă de-a lungul unei bănci de lemn...

E de paisprezece ani, cu ochii verzi, gura foarte mică, vopsită roșu-de-rodie, părul castaniu, bucle inelate pe umeri slabi, tremurînd scînteii în toate gropițele gîtului. Vîrful pantofului roz zgîrie neastîmpărat.

Afară — lună plină. Latră cîinii.

Liniste. Una, două, trei, patru...

Intră o umbră: un soldat. Zulnia știe, nu vrea să se uite într-acolo. El își descinde baioneta, o aruncă în nisip și se apropie.

Întîi vorbesc foarte încet, apoi rîd. O sărută. Ea se supără, tace și îl sărută.

Apoi încep lupta...

El o strînge în brațe, își face drum apăsînd cu genunchiul. Ea mușcă, zgîrie.

Durerea o silește să scîncească încet, lacrimi alunecă din ochii închiși.

Trezit, apăru, în golul ușii, stăpînul — nalt și negru.

Soldatul înțelege. Sărînd, îmbrînci ușa, fugi în noapte.

Zulnia, îngenunchiată, cerea iertare. Stăpînul, apropiindu-se de ea, ridică baioneta din nisip; cu o singură mișcare, i-o înfîpse între umeri, afundînd o buclă care se întuneca de sînge.

Fata căzu. Omul dete drumul mașinilor, — la toate păpușile de ceară din vitrine; piepturile cu resorturi începură să hîrîie, ochii de porțelan se desrostogoleau mecanic.

Din coșul lui, șarpele prîvea, cu botul triunghiular mîngîiat de cele două limbi crestate.

Soldatul a fost prins.

TATĂ

Întîmplarea nu se înalță și nici nu e mai adîncă decît viața de toate zilele.

Țăranul a ocolit prăvăliile din bîlci, în brațe cu fetița lui urită, nespălată, ca o maimuță, gătită cu fundă la moț, miorlăind tot timpul după jucării.

Au intrat într-o baracă: el — cu sfială, fata — ca și cînd toate jucăriile scînteietoare ar trebui să-i fie date.

Vînzătorul întinde țăranului o păpușică mică, fetei — una mare.

— Cît?

Dar fata țipă: nu poate înțelege de ce tatăl nu-i cumpără păpușa mare, cu pantaloni. Și izbucnește într-un plîns bolnav, de odor rîzgîiat.

— Păi n-am de unde da, fetițo, crede-mă...

O tocmeală lungă, și țăranul a plecat în brațe cu fetița, ce plînge sughîțînd, țînînd de picioare păpușa fără pantaloni.

Și din cum sughîța în brațe, fata conteni plînsul; ridicîndu-se pe gîtul lui, îl izbea în obraz cu păpușa ieftină; iar el voia să o sărute.

COȚOFANA

— Ești frumoasă, ești frumoasă ca lumina.
Coțofana râde.

În atelier — numai zgomotul pensulelor mîngîind pînza, sau aruncate. El trîntește paleta și, cu brațele întinse, s-apropie de fata goală. Cearta începe.

— Iar! N-ai să te dezveți niciodată? De unde inelul cu piatra verde? De unde e? Cine ți l-a dat?

— Nu știu!

— Cum nu știi? Ce răspuns e ăsta?

Coțofana e modelul lui.

Din vitraiuri, soarele cade. Pînze întoarse, deseni, culori, acizi cu care se gravează cuprul. Costume venețiane. Covoare de Smirna, arcuri de cireș, pistoale turcești.

— L-ai furat?

— Nu știu.

— Atunci, te-ai vîndut!

Coțofana tace. Pe divan, între draperii cenușii, trupul, galben-roz, e ghemuit. Subt ochii tulburi, desfrîul alunecă două umbre. Părul îi coboară pe tîmple — două aripi.

— Pentru un inel, pentru o pietricică verde!... Nu ți-a fost rușine, n-ai avut milă!

Certuri în felul ăsta au foarte des. Pe ea a cules-o, de mult, de pe stradă... Și fiindcă el trebuie s-o iubească, ea-l poate chinul oricît.

Mai mult: ea își cunoaște puterea, așa că viața lui e o jucărie pe care o aruncă peste tot, că îi e lene s-o sfărîme.

— Să nu te mai văd niciodată. Sfîrșim. Auzi-tu-m-ai?

Coțofana a coborît ochii și-i oprește pe inelul de aur cu piatra verde. Rămîne nemișcată. El vrea un răspuns. Să-i ceară iertare... Îl scoate din fire tăcerea.

— N-auzi, hoțo? Să pleci, să nu te mai văd! Și tot el trînti ușa atelierului.

Afară, în grădină, umblă cu pași mari pe aleile pustii. Soarele îl întărită și-l amețește. Într-un stejar — o mierlă neagră. Se retrăsese la țară, ca să fie numai a lui... și îl înșeală, ridicol îl înșeală! Mierla fluieră.

Acum, dacă a gonit-o, a scăpat. Mai bine! În fiecare zi aveau certuri... Un model ca toate celelalte... Se miră cum îl reținuse atît și se silește să gîndească că o poate uita.

Vrea! Se știe slab și suride. Destule certur, care îl chinuiesc; dragostea pe care i-o dă eai tot o ceartă!...

O dragoste... cînd aprigă, cînd sfărîmată, din care nu înțelege decît disprețul ei.

E o dragoste...

Pictorul s-a oprit să miroasă o floare de leandru amar.

Dragoste...

Simte că ar fi zdrobit de plecarea ei. Coțofana o să plece la necunoscutul care i-a dat inelul...

Să nu plece!

Să-l înșele, dar să fie și a lui!

Să fie a tuturor, să aibă însă milă și de el.
E josnic gândul... pe urmă, ce-i dacă e josnic?
Fără ea nu poate! Fără ea? Îi trebuie ca o po-
mană iubirea ei...

Se reîntoarce ca un ciine izgonit.

Coșofana, pe divanul cu draperii cenușii, se zbă-
tea răsturnată. Părul risipise doi piepteni de aur.
Gemînd, unghiile vopsite, roșu, înfipite în perne...
tremura, apoi se încleștă dintr-odată.

— Te iert...

Un ultim zbcium, unduit, se stinse. Ochii se
deschiseră albi.

Una din sticlele cu acizi de gravură era goală.

Trist stăruia în suflet glasul ei: « Te iert ».

Pictorul îmbrățișă corpul dezvelit, încă fier-
binte.

Și plînse.

Și îi închise ochii.

Apoi, din panoplia cu arme vechi, luă un
pistol haiducesc, cu mînerul lung, bătut în sidefuri
albe ca ochii ei ultima oară.

Văzu că moarta surîde, dar nu se sperie...

Arma, care fusese încărcată de mulți ani,
bubui sfărîmîndu-se. Pictorul se prăvăli la picioa-
rele albe.

...Și poate i se păruse numai, fiindcă îl săruta
moartea, poate numai fiindcă îl săruta moartea i se
făcea că vede pe cea pierită sărînd în sus, îmbrăcîn-
du-se îndată, scotocînd ascunzătoarea unde ținea
el banii.

Poate numai moartea îl făcea să vadă astfel,
fiindcă sîngele, țîșnînd din tîmplă, îi îneca ochii.

Încleștînd mîna, i se păru că simte inelul verde,
i se păru că simte inelul verde... că mai mult nu
mai avea putere să gîndească.

Și auzi pași scîrțîind nisipul aleilor...

...I se păru că aude tot mai îndepărtată fuga
pașilor, dar un vîjiit uriaș îi sfredelea durere
ascuțită, și trebuia să asculte numai vârtejul...

Cadența pașilor pe alei i se părea tot mai mult
un joc, un motiv muzical din liturghia uriașă a
culorilor suferinde.

Ușa rămăsese deschisă.

CIUCALATA

Mai întâi de toate îi zicea «Ciucalata», fiindcă era negricioasă. Și lucrurile s-au petrecut așa:

Stăpîna avea, dintre toate fetele casei, încredere în ea, fiindcă Ciucalata avea cei mai mulți clienți. În casa aceea veneau tot felul de oameni, ba cîteodată și femei.

Ciucalata stătea la fereastră — tristă, fiindcă tristețea e un lucru totdeauna interesant. Atunci cînd era chemată, venea tîrșîind ușor glasul și papucii; după ce rămînea singură, lăsa banii să cadă prin tăietura făcută cufărului ca la o pușculiță. Pentru purtarea ei frumoasă, era stimată de toți. Se obișnuise să ție o broboadă verde pe umeri, și tușea mult.

Alte fete erau:

Stella, 28 ani, semănînd a oaie; îi plăcea să cumpere cărți poștale și să le aibă tablou. Rica, o lungană behăită, care fuma mereu și ofta tandru; cîteodată se îmbăta... atunci o bătea stăpîna, zicînd: «Femeia beată mușterii nu adună». Și mai era și Flora, o nemțoaică grasă ca un pepene rotund, plină de sentimentalism.

Jean, băiatul stăpînei, se culca cu toate.

Într-o seară, un bețiv intră în casă și se legă de Ciucalata, înjurînd-o. Ei îi fu frică și vru să fugă. Bețivul îi trase o palmă. Jean, sărînd, se alese cu un cuțit în burtă.

De atunci, Ciucalata se îndrăgosti de Jean. De la patru noaptea, de cînd serviciul se sfîrșește, se suia sus, în odaia domnului Jean, și îl îngrijea, îi vorbea dulce, sau plîngea, sau îi încălzea lapte, sau îi dădea vin, apoi jucau cărți.

Doctorul venea săptămînal în casa lor și găsisse că rana e o nimica toată, dar Jean stătea în pat, și stăpîna o tot drăcuia pe Ciucalata:

— Pentru tine îmi pierd băiatul! Iar cînd zicea așa, o și plesnea peste obraz.

Cînd Jean se însănătoși, Ciucalata îi dăruî un cordon foarte frumos, cu care Jean începu să bată fetele, cînd venea «făcut» din oraș. Într-o zi îi ceru fetei să stea cu un prieten al lui; ea se împotrivi, el o plesni cu cordonul, apoi, văzînd vîntaia, îi păru rău și o mușcă de gît și o duse în odaia lui, spunîndu-i mă-sii că vrea pe Ciucalata de nevastă.

Bătrîna începu să urle, dărăbănînd cu pumnii în ușă. Geloasă, una din fete îi spusese că Ciucalata ar fi însărcinată, fiindcă, de cînd cu rănirea lui Jean, se neglija. Intrînd în odaie, stăpîna, care avea principii, răcni: «Ticălosule!», apoi zmuci rochia fetei și înțelese că știința ei nu mai putea schimba nimic. Fruntea încruntată a lui Jean arăta că e nestrămutat în hotărîrea de a o lua. Stăpîna îi spuse fetei că de mîine să-i plece din casă, cu toate că o considerase ca pe o fată bună, care aducea cîștig. Celelalte fete ascultau la ușa de la salon; Stella — atentă fiindcă nu pricepea; Rica — behăind înecată de tutun. Ciucalata vru să țipe, de aceea tăcu. Apoi se închise în odaie

și așteptă pe Jean. La două îl auzi trecînd în sus pe scări. Apoi veni colega care din gelozie o pîrîse stăpînei și bătu în ușa.

— Ciucalato, s-a întors vînzătorul de ficat. Are calzi. Nu iei?

— Nu.

— Ia, că-ți fac eu cinste, știu că ești necăjită, dar ficații prăjiți fac totdeauna bine. Eu totdeauna mînc ficăți, cînd am durere de cap sau sînt indispusă. Și mă fac bine.

La două jumătate, un domn bine intră la ea, pînă la trei, spunîndu-i multe glume cunoscute. Rămasă singură, se uită în oglindă; se simți dezonorată și că niciodată nu va putea fi a lui Jean, numai a lui Jean, după cum îi cerea sufletul. Luînd o pastilă roșie, o duse la gură, o dată, încă o dată... apoi, închizînd strîns ochii, ca și cînd s-ar juca de-a muritul, numără trei, prelungind tremurat, și înghiți. Arsura alunecă întocmai ca o linie trasă cu creionul. După un timp, începu să se zgîrcească din trup, să scrișnească, apoi să țipe. Stăpîna îi băgă cu dibăcie două degete grăsuțe în gît; vărsatul, zmulș din durere, umplu gura uscată, întinzîndu-se pe obraz. Tanti își ascunse în pod celelalte doctorii. Încercări de sinucidere sînt dese. O trăsură o duse la spital. Fata muri.

Înmormîntarea a fost seara.

Jean avea o cravată neagră. Erau fetele, și stăpîna, cu broboada turcească pe spinare și briliante mari la urechi. Se întoarseră toate într-o trăsură, de făcură un ocol pe Calea Victoriei, ca să mai vadă

lume, fiindcă se simțeau prea melancolice ca să se înapoieze direct.

Cufărul Ciucalatei a fost găsit spart. Nu se știe de cine. Jean avu cîteva zile mulți bani, cu care juca-n cărți, și apoi, conștiincios, se culca cu Flora, nemțoaica grasă.

Stăpîna era și ea mulțumită, fiindcă ținea la Jean și o clipă îi fusese frică nu cumva inima lui să fie reținută de o căsnicie nepotrivită, cu un viitor nepotrivit.

Salcia n-a înflorit, Dunărea curge cenușie. Spuma e albă, pasările care zboară deasupra — albe. Din malul uscat, pământul se fărîmă întruna și cade-n vîltori: fierbe. Rădăcinile înodate atîrnă: bice de șerpi.

Un om, o femeie și un preot merg.

Din cînd în cînd, vîntul se ridică îndoinind valurile, parcă le-ar trece printr-o plasă.

Atunci preotul își șterge haina, omul tace, femeia plînge.

Potcapul merge înainte, cu ochi de lup, cu barbă adîncă, tîlhărească; femeia abia îi ține urma, cu cărțile sfinte și icoana. Omul, cu pași rari, îi ajunge. Adesea își schimbă mîinile înroșite de povară, albastre de frig: duce o cutie de vioară învelită în hîrtie, — parcă o jucărie, — sicriul unui copil.

Lumînarea din mîna femeii se face mică, plîngînd ceară.

Se duc tot mai departe, toți.

Din cînd în cînd, alături, sau din alte maluri, pământul cade în apă cu bubuit înecat.

E primăvară și pustiu.

Vîntul s-a ridicat. Bate apa, zgîlție toate sălciile din ostrov, și plînge, și țiuie, și se bocește ca o vioară auzită de departe, că toate viorile auzite de departe, țiuie, se bocesc și plîng...

Nimicirea timpului a întregit cu frumusețe înfăptuirea omenească de teoremă perfectă.

Dărîmarea a crescut gînd.

Minune de ivoriu pe depărtări de azur.

Templul nu mai avea nevoie de coperișul căzut, căpătînd, boltă mai naltă, cerul, după explozia muniției musulmane în casa zeiței.

Mult înainte, nelegiuții furi au sfărîmat statuile; a rămas singur, atotputernic, Nevăzutul.

Coloanele au devenit procesiune neclintită, albă înaintare prin veacuri, purtînd falduri drepte de veșmînt, pe marmura unde mai dăinuie urma de armă din amurguri străvechi, și de argint rece al depărtatelor nopți de lună.

Acesta a fost locul dintii, ales pentru ca, peste zări, privirea să întâlnească insule legănat apărute din veșnicie, stînjinei străvezii.

Astăzi, și totdeauna, șoimul țipă înjunghiind nemărginirea; lunecă, strîngînd în gheare porumbielul sălbatic, subțire ca un fus, prin văzduh.

Jos, între lespezi dezgropate, scutură macii sfîrșit de primăvară, — stropi roșii, ce nu sînt decît neconținută întoarcere a luminii din singele de mult țărîină.

Pe o treaptă se mai deslușește scrijelitura jocului de țintar, săpat odinioară de copii nepăziți în zburdălnicie, cît ostașii pluteau spre Troia.

Orice zgomot nou nu mai are puterea înălțării; vuieste, mai departe, în suflete, numai liniștea albă, întoarsă de prin tot trecutul, care acum, în marmorean loc sfînt, se îmbie ghicirii, cum la întemeiere se deschidea văzului prorocitor viitorul.

Închipuirea toarce, reînoit, firul albastru de fum, — jertfa altarelor, — zîmbet încovoiat, scris în cioplire credințelor de totdeauna.

Și, numai aici, luna plină o deslușești pavăză Dumnezeiței Fecioare.

ÎNSEMNĂRI APOETICE

dintr-un carnet de front

PĂMÎNTEANA

Cîntăreții au asemuit codrii tăi cu pletele, ochii alcătuiră lacuri, trupul tău — lanuri de grîne, sau zăpadă.

Flori cresc nesfîrșit din tine, roade se desprind din tine, numai moartea noastră se îngroapă în veșnică făptura ta.

Cîteodată îți sîntem pe umerii ce se împodobesc de nouri, alteori coborîm, pe o mîină muiată abia de zeci de mii de secole, în mări de azur.

Uneori fugărim cu înfrigurare de-a lungul pieptului uriașei cu sîni de măguri, alte dăți ne oprim cu îndîrjire să apărăm o mică parte din șoldul tău, cu sîngele nostru vărsat pentru totdeauna, cînd traiurile, toate, sînt o clipă...

Ce cauți în nemărginire? Dacă rostul trecător nu poate să aibă judecată, care este înțelesul tău în vreme?

De ce treci printre stele și nouri, între primăveri și toamne, fără gînd, prin tot ce este fără nici o margine?

Cei buni se expun și cad învinși totdeauna.
Demonstrativ, izbînda e pentru adăpostiții în
chiul.

Dreptate? — Nici una.

1916

Dacă, îmbunătățind cadranul cronometric, am
cifră alfabetul cu sensuri *ad litteram* în locul
celor 24 de ceasuri mortale ?

Să omori timpul, să pierzi vremea — singurele
realități abstracte!

Cerul, boltă înaltă, reflectînd pămînt cu spăr-
turi de fier în mocirla lui, pare terestru.

Ordinul dispune să toci dobitoci.

În același cuvînt rimează noțiuni divergente,
cuprinse de sunete identice. Avem dreptul de a
înțelege fiecare altfel.

Vine ora... literă.

1916

CORELAȚIA DINTRE TIMP ȘI SPAȚIU

înscenare

Duduitul bombardamentului, — parvenind de subț zăre, — se întâlnește în gând cu o evocare de tam-tam al tobelor înaintînd pe marș, din preistorie către viitorime. Disproporțiile intră una într-alta, ca la reprezentații de scamatorie.

1916

ÎNSEMNĂRI SUPRAPUSE

Înaintare... Pentru un om trimis la moarte problematică, în scop eroic (apărare de teritoriu), disciplina se menține prin bătaie, reprimînd abateri minime. Pedepsa, — 25 cu trăgători peste carnea vie, — întărește disciplina, sparge pielea șezutului. O găleată cu apă de șanț reînsuflește leșinul. Accidentalul întrerupe silnic sancțiunea totdeauna exemplară.

Concomitent sînt furnizate, șapirografiat, discursuri: retorică însuflețitoare. Exemplele nu dovedesc nimic. Cineva a luat pachetul manifestelor, l-a muiat în rația de lichid și a făcut o cataplasma mai alinătoare ca vaselina, din hîrtia udă (*papier mâché*). Dacă ar fi posibilă reînsuflețirea, am utiliza-o pe front, în scopuri punitive.

Vom ajunge, prin metode deductive, să identificăm în geologie clipa când maimuțoiul antropofag s-a înarmat, culegînd prima piatră ca s-o azvîrle advers, prevalîndu-se de aplicații balistice, practicate imemorial de vietăți inferioare. (Legitimă apărare.)

Pe front, preocupările intelectuale devin diversiuni; urmează să fie pedepsite cu severitate, mai ales însemnările. Scrisul e un pericol — Dușmanul nr. 1. De aici pînă la nevoia unui cifru, — și o necesară parolă, — e numai un pas (alergător).

Îmi reamintesc explicațiile savanților antropologi: « Sceptrul monarhilor a fost dintii bagheta magică a vrăjitorilor, pe urmă, — podoabă cu zurgălăi, — devine apanajul măscăricilor și, în fine, distracție de celuloid educativ pruncilor în leagăn ».

Totuși, între bastonul de mareșal și bastoanele de ciocolată, ultimele sînt erzaț alimentar, căruia se atribuie proprietăți erotice (pentru culoare). — Spirit cazon.

Soarele, frînt pe apă, joacă inversat din dedesubt pe palmele frunzișului (umbriș cu conținut simbolic), deasupra marginilor... de zăvoi (totul are o margine!).

1916

Vezi orbitele în care a putrezit alb-albastrul cer al privirilor (a fost o primăvară... la cel care nu mai vede). Nu vei ști niciodată cum l-a chemat. E indiferent. Seninul de iris s-a opacizat în câteva ore. Supărător pentru cei rămași vii — mirosul persistent în timp al materiei. Chimia vegetală va reveni, distilînd din duhoare aromă viorelelor. Insuportabil suav.

Acum, dacă lipești urechea de pămînt, pe buza șanțului, percepi transmitere, — un puls, — țacă-nitul morse, de dincolo, pe cifra « ordine-dezordine ». Nu știi ce spune. Înțelegi nemărginirea, factor insuficient, ca tot ce este redus omenesc. Dactilografă asiduă, — neatentă la sensuri, — dictează providența.

1917

Cosașii... cu tic-tac de ceasornic stricat. Timpul întîrziat sau tîrziu, — expresie permanent indiferentă, — roțile și roțile dințate întoarse în prezent pe veșnicie (de-a-ndaratele). Umblă stînd pe loc — pulsul existenței aparent s-a oprit. O sistolă, și reincepe.

Acceași inutilă întrebare în milioane de indivizi :

Dar cît o să mai ție războiul?

Termene fără calendare.

Replica : *E pur si muove* rămîne inert stagnantă.

Încă o iarnă.

Intră în ea cine trăiește.

Și se încălzește?

Cred în dreptatea care ar rămâne cu puțință pentru toată lumea, ca să dea fiecăruia liber învățămînt obligator. Cred în taina artei menite să dăruiască obștească putere de muncă în chip de fericire, cuvenită uman existenței individuale.

Propagăm revendicări « subversive »?

Să ai talentul absolut anonim!

Oare țelul intenționat ar accepta să ne facem suportabili semenilor?

Să încerci să meriți să fii iubit!

Muniția a fost distribuită raționalizat. Sînt prizonierul convenționalelor expresii — întiul inamic ireductibil. Subt ocupație, asuprașii ajung fără ocupație... asta era odinioară aspirata profesiune ideală, de individ bogat.

Vom fi egali?

1917

Le-au tăiat nasturii la uniforme, le-au luat curelele și bretelele pantalonilor. Cei condamnați (pentru refuzul de a mai folosi arme) urmează să fie executați exemplar! După tradiționala pălmuire (pe amindoi obrazii), trebuiesc să fie făcuți de rîs prin ritual indecent grotesc. În fața Morții să-și ție în pumni izmenele sus, ca să nu le cază pe vine. Gestul pudic amuza superior pe gradații subalterni. Un majur exploda entuziasm irezistibil la spectacolul celor aliniați spre dezvelita executare, mărturisind demonstrativ că a observat la unii lași cum buricele săltau de tremur, « ca un hohot vesel ». Galeria obligatorie « tăcea și ochea ». Comentariul verdictului adăuga compasiune pentru calificajii « bestii de cartoafe nenorocite ».

1917

Care popă a luptat pe front pentru neomor?
 Din cutia milelor, — lingă orice masă de altar,
 — cucernicii propovăduiesc credincioșilor post,
 pomeni de patriarhale danii, sau mărunț subalterne
 ofrande, sfeterisite efectiv caritabil autenticilor
 calici în spitale și temnițe. E o discreție înduioșătoare
 în această ortodoxă necaritate, uzuală pînă la defi-
 nitiva inexistență, în vreme ce clericalismul poartă,
 modest, odăjdii pîntecoase.

Nu degeaba titulatura îi consideră prea-lați și
 prea-fericiți și prea-sfinți. Totul e cu prea-prea,
 în contul vieții viitoare, scontînd contabilitate
 dublă — egoismul fericirii. Privilegii monahale
 oferă plasament iluzoriu jertfei credule. Popii nu
 spală picioarele săracilor, nici ale lor, decît în
 scripturi. Pedichiuriștii sînt mai utili. Popular, po-
 poporul le cîntă, într-o sîrbă, hora pedestră — raiul.
 Viața viitoare a murit de mult!

1917

Citești istoria cuceririlor din care nu a rămas
 nimic. Pentru săpătorul de tranșee puțin înseamnă
 o muchie de piatră găurită, regăsitul topor din
 preistoria anonimă. În fund de tranșee, litigii
 arheologice...

Parcurg adîncul pădurii. Prin desișul vegetal,
 în sfîrșit, altă priveliște. Buzelor verzi, gangrenate, —
 frunze din copacii mărginînd drumul, — toamna
 le procură fardul de ruj.

Ce tîrfă seducătoare vremea care se strică!
 A dezbrăcat la nuiete pomii roditori. « Le ia aurul! »
 E întors anotimpul economic, prielnic războaielor.
 Antichitatea, după strînsul recoltelor, socotea oportu-
 tună pornirea expedițiilor cu succes de pradă, în
 preliminar mituînd pe zei. Omor de sezon, țînînd
 ani de zile.

Inspirația glorioasă a rămas nemuritoare, fa-
 vorizînd vitejești masacre, încă din poezia străbunu-
 lui cîntăreț orb (el însuși un mit), cu siguranță
 cerșetor, desfăcînd* lauri la ospete, ca o țigancă
 ghiociei în localuri de noapte. Rețin expresia uni-
 versală: localuri de noapte — pretutindeni.

1918

* sau debitînd.

Mimetismul reflectă gândul vietăților (inferioare). În fața eventualității primejdiilor, materia a găsit, — simulat simulacru, — alibiul morții. Viața se adaptează. Culoarea uniformelor e «inteligent» neutră—decor individual, fabricat și purtat costum de serie. Nuanță de șoarece sur, de excremente, de zăre spălăcită.

« Război de uzură » — totul se înămoleşte. Destructiv durabil. Premeditat, se distruge totul pe trepte diferite, mărunțit, pregătind o pace ipocrită, infailibil provizorie, — consolație pentru învinși.

1918

Scopul vieții fiind dragostea, trebuie să omori ca să-ți afirmi existența?

1918

POST-SCRIPTUM NEÎNCĂPĂTOR

la dimensiuni poetice

Aflare departe de orice oraș: licuritul dimineții livide cîntă înfinit din muzicuțele ciocîrlilor. Pe linia întîia ostășimea iese cu precauții infime din pămînt, dezmoțindu-se. Își face, în consensul simultan, nevoile deasupra și se înapoiază precipitat în groapa comună, fără de care existența nu poate fi imaginată efectiv. Toți se uită ulterior înapoi. Un nor se dizolvă în spațiu, evocînd topirea de pe lingurița cu șerbet de trandafir, din «Halima», în paharul de cristal brumat. — Copilărie. — Dururi matinale. — Pregătiri de vizită medicală. — «Bun pentru front», — numai gîndul e bolnav, — normal. La operațiile militare locale, secretul geografic e esențial negativ întotdeauna: «să nu știi unde nu te afli și pe ce lume nu trăiești».

1918

SPIRIT INVENTIV

Valuri zbîrcite, cit sînteți de bătrîne ritmuri! Încerc să rețin din ritm clipa de liniște... cînd are să reflecte limpede cerul... din plumbul căruia poate că tehnicienii sofiști se vor preocupa să producă... gloanțe.

Material poetic... materia primă... Final provocînd transmutațiuni vrăjitoarești. Economisții, plafonînd producția disponibilă, mobilizați să impună extragerea imaginarului, organizînd prelucrarea fantasticului pe o scară largă, imediat. Divaghez... patruzeci de grade... scară de serviciu... Să brevetăm imagini. Resursele prozaice vor fabrica ideal, — cel mai expeditiv exploziv.

1918

INSOMNIE

Tu, care n-ai încercat niciodată să dormi pe pământul gol fără ca să te scoli înțepenit, ești capabil să realizezi acomodarea înăuntru, — la mică adâncime, — atuncea cînd nu mai ai nimic de așteptat.

Cei care nu mai sînt veghează pentru noi, care venim la schimb. Asta se numește prezență de nespirt. Fantome împutite... În definitiv, materia doarme... Pînă cînd? Și visează realități dezgustătoare, ca să activeze într-un scop imprecis. Insomnie rebelă.

Scopul omorului scuză mijloacele umanitare.

1918

ÎNTREBARE LĂUNTRICĂ

«Prietenoașă moartea?» infernul vieții
(răspuns plătit în plumb).

1918

Iar și iar cîrîitul ciorilor...

Dacă mai ține prăpădul în neînțelesul lui complex, o să discernem, îmblinzită, stridența stăncuțelor și a cloncanilor; vor apare modulații de recunoștință.

Sonorități de vremuri rupte. Cînd nu e ordine de bătaie, bați cîmpii. Tot e ceva... Măcar să destrami un gînd destructiv.

Ce filolog va întocmi gramatica păsărească, și un dicționar pînă la CÎR?

Dacă apucăm să ne întoarcem acasă... o să judecăm altfel? Avem alcătuite calendare după rotația astronomică, cronicărește consemnăm, în succesiv istoric, războaiele. Cînd, pentru răbojul vremii, vom aplica o datare mai satisfăcătoare, — legată de măsurătoarea dezagregărilor radiate, — chimicul va fi în corelație cu morala. Viitorul deschide perspective pentru distrugerea absolută. Tămîiem descompunerea! Principial, ar fi recomandabil să aplicăm realismului cotidian un gînd etern ideal: permanența nimicirii. Facerea lumii poate revizui datarea bisericească, dovedindu-se mult mai recentă... ca și desfacerea materială, de vreme ce avem să ne reprezentăm timpul în creștere sau descreștere geometrică, pe date fizico-chimice, mult mai rapide decît astronomia, cu o numărătoare suprageometrică, de viteze dezagregante. Suprem idealul e să stai pe loc; pentru nimic, e tot ce poate fi mai bun... Anii lui Matusalem au fost săptămîni lunare? Să frînăm timpul — pe urmă îl readucem la grajd... Fiecare corp chimic are, pe scara densității, alt etalon al pulsațiilor temporale.

Filozofie dezinteresată nu există.

Cînd nu vor mai fi pe rotundul șes al globului, nicăieri, antropofagi, robi, analfabeți și utopiști, vom căuta alte îndreptățite asupriri pentru a justifica războiul? — Rîzi dezarmat. — Vor fi proclamate, ca de obicei, stări excepționale, spre a impune normei anormalul? Un «distingo» teologic va găsi scuze și considerente logice sau economice pentru risipa nebună de vieți anihilate?

Aprobăm contradicția. Ne tocim juridic pe condițiile în care tolerăm intolerabilul. Concesia în materie de asasinat nu schimbă rezervele cinice, la mereu repetate vivisecții în popoare.

Abuz de discutabil.

Sînt încă laș în fața adevărului, neputincios.

1919

La optsprezece ani: încorporare, — spre a face față dezacordului la care sînt de acord mature popoare beligerante. Milioane de tineri, în același liman nevîrstnic al netrăirii, sfîrșesc violent existența, — suprimați reciproc, — creînd suprimări. Cît ne lipsește conștient scopul definit al prezenței noastre planetare, delimităm hotare provizorii frontului, aducînd jertfe unui scop căruia preponderenții nu îi vor cuprinde nicicînd înțelesul. După ce vor fi demobilizate, trupele care au ucis se vor întoarce (glorioase sau învinse) la vatră, va începe șomajul, indiferent de afișajul reclamelor și reclamațiilor electorale, inflația idealismului...

Omenirea a împrăpătat ancestralul instinctelor. Intensificare de progres cu acces, garantat biologic viitorului, spre degenerare.

Impulsul ucigaș se transmite ereditar.

1920

Pare că vîntul își plimbă degetele încet prin firele de iarbă, să adoarmă pămîntul, cu toate frămîntările din creștetul lui.

Troițele strîmbe, acoperite cu pălărie de șindrilă, arată asemeni unor ciuperci veninoase, deschizînd umbrele subt pădure, în urma ploilor vechi.

Cînd și cînd, un fior lung trece prin fruntea copacului bătrîn, încremenit cu gesticulare de actor provincial jucînd anosta tragedie. Pe brațe i se răsucesc frunzele, arătîndu-și fiecare, jucătoare, pîntecul argintiu.

La marginea unui șanț, înșirate militărește, sînt mormintele celor fără de mormînt. E singura amintire a războiului. — Crucile, toate la fel, din lemne frînte, pomenind vieți frînte, departe în timp, cine știe unde...

Dar pentru sufletele celor ce nu au odihnă — nu pentru ele? — ciocănitorea, pătată cu stropi brunii, bate acuma toaca în trunchiul copacului.

Uite-o, bate tocmai în dreptul locului unde ar trebui să fie inimă.

Soția lui Macbeth își spală miinile zadarnic, după crimă, cu apa oceanelor imaginare. La teatru te înfiorează crăiasa vanitos obsedată de crimă. Scena înduioșează publicul.

Teatrul războiului are alte resurse igienic profi-lactice. A reușit, prin intelectuali savanți, să fabrice săpun care curăță, — extras din untura umană, — fierbînd, în cazane antinașionale, cadavre argumen-tate pe ambiții de glorie.

1944

CEAS DE TOAMNĂ

...Înserare grăbită, peste dealuri umbrite de arătură, peste vii culese, peste codri mari, însingerează apusul. Tăceri adânci, încremenind prin ceruri cu frunze care par de aur scuturându-se pe noroaiele drumurilor, unde carele, tînguind din osii, duc uriașe încărcături, de lemne și vreascuri, spre iarnă.

Iată că au trecut pasările și florile... s-au mărit zările prin scuturarea ramurilor, peste lîncede depărtările zilei micșorate...

Un picior de lemn, cîștigat din război, calcă apăsător de-a lungul brazdei cleioase, și din fiecă pas înfipt fără talpă, ci numai prin cîrje săritoare, sădește. Porumbul auriu e, astfel, încredințat brazdei, în primăvară. Ce minie încredința piciorul de lemn brazdei triste?

Amintirea acestui ceas de toamnă stăruie. Văd și acum jumătatea de om sărind pe singurul picior, de-a lungul arăturilor, și contribuind tăcut la lucrarea viitoarelor răzoare, în vederea unei recolte cu belșug din munca încredințată vremurilor de secetă și furtună, de invalidul activ.

Era singur în cîmpul ce se întuneca pînă în hotare depărtate, unde aștepta, răsturnat, un plug fără boi, sfîrșitul șchiopătării...

Topit în zări, soarele scăpătase. Pe tot cuprinsul, numai într-o răsură de măceș ghimpat, tremurau sîngerări, care, pe urmă, și ele s-au înegrit. Toamna trecea mai departe...

În una din zilele care nu mai aveau nici număr, nici nume, cantonam într-un sat cucerit. Eram atît de osteniți, încît gesturile, — porunci ale vieții pe care nu e voie să le gîndești, — deveneau îndeplinite în alte dăți, ca pentru întotdeauna, de mii și mii de fapte omenești.

Dar în satul al cărui nume nici nu m-am ostenit să-l aflu, căutîndu-mi numai locul cel mai bun pentru un culcuș de vită, o neliniște ciudată mă cuprinse, simțind că toți locuitorii mă privesc altfel decît pe camarazii mei, ba încă, făcîndu-și tainice semne, așteptînd să îi înțeleg complice.

Îmbrîncind gloata lor, făcîndu-și loc prin mulțimea de umbre și de chipuri menite uitării, se năpusti spre mine o bătrînă. Sufla greu și mă cercetă supărător de lung, îngîinînd:

— Sînt obraji tăi... e fruntea ta... e gura ta... sînt semnele tale... e portul tău... ești întocmai tu... vino la maica ta!

Și m-a zmulș cu sila din mulțimea care mă privea cînd pe mine, cînd pe bătrînă, împrăștiînd îngrijorarea ce o simt sufletele celor fără nume, compătîmind o neghiobie.

Urcînd pe drumul anevoios, priveam părul ei, alb ca zăpada, răscolit de vînt; fața ei, întoarsă îngrijorat spre mine, zbîrcită ca un bulgăre de glod uscat, gata să se prăfuiască, mă obseda.

Am spus în gînd « zăpadă și pămînt », apropiînd-o, în asemănare, cu drumul pe care luna se așternuse.

Din cînd în cînd, mersul ei, zorit, oprea, așteptîndu-mă, îndemnîndu-mă să merg, cu acea privire mută pe care o au fiarele din codru cînd își mină puii către vizuină.

Era o zurlie: mă crezuse un copil al ei, pe care îl luase războiul spre depărtările soartei. Cum poate să se înșele o mamă atît de cumplit?! În altă țară, un om fusese eu, în același timp cu mine?

Eram atît de obosit... Scosei din buzunar o basma vărgată, să-mi șterg pulberea ce îmi lăcrima ochii. Bătrîna, în chip firesc, își dezlegă de la gît un petec din același fel de pinză. Oare îmi culesesem batista mea de pe un cîmp de luptă, sau o cumpărasem din același tîrg, sau o aveam de acasă, de la ai mei? Sînt atîtea pînze ce trebuie să fie la fel — nu ar fi însemnat nimic, față de toată acea gloată de oameni care mă recunoșteau dintr-o dată pe mine, unde n-am fost niciodată!

Am intrat în locuința strîmtă și îngustă. O sărăcie de mormînt. Bătrîna, dînd din umeri, ținea morțiș să mă lămurească:

— Nu-ți mai aduci aminte? Nu face nimic.

Abia după ce îngîină de zece ori același gînd, conteni clătinarea capului. Un plîns vechi îi lăsase, dinspre ochii adînci spre mustățile băbești, poteci lucioase, ca diarele pe care le fac melcii lunecînd în țărînă. Pe urmă aprinse candela, sărutînd icoana neagră. (Mulțimea lui Dumnezeu « că nu m-am schimbat deloc ».) Apoi a scos dintr-o ascunzătoare

pâine, lapte, mere, îmbiindu-mi-le ca pe niște comori, și s-a suit în pod, de a tăiat singura pasăre pe care o avea: un cocoș negru — ospăț de praznic.

— Merinde pentru drum...

Arăta cu mâna depărtarea drumului, și îmi aminteam de pasările negre, ce se jertfeau, în vechime, pentru cei ce ajung la iad.

Ochii mei au prins ochii ei. Ne-am uitat în neștire, unul la altul, eu căutînd să-i văd nebunia, ea sigură că mă dovedește neschimbat. Mi-am întors privirea spre geamul murdar, spre noaptea de frig. În cer măturau, cînd și cînd, iluminările proiectoarelor. Auzeam, cumpănite în chibzuială, detunăturile postului îndepărtat, care continua «foc rar». Ochii ei însă își alegeau din mine amintiri, le zmulgeau din neființă. Pe urmă, mîinile ei mari, greoaie, reumatice, au găsit o hîrtie îndoliată și au rupt-o mărunț. O mîndrie pentru bătrîna faptul că nu am izbutit să-mi citesc numele pe actul decesului meu... Petecele de hîrtie au căzut în foc. Pe unul am văzut imprimat desenul banal: țeasta cu oasele încrucișate...

Cețoasă, plină de stafii, se înălța dimineța. Întîia rază ne-a dezmoțit ca pe două stane. Lumina soarelui roșu izbi peretele, străfulgerînd o poză în care eram eu, fotografiat într-un tîrg unde n-am fost nicicînd...

Semnalul plecării grăbi despărțirea. Bătrîna deschise ușa. Își stăpînea durerea împăcată...

Pe urmă au fost iar zile după zile, fără număr, fără nume. Retrageri și înaintări perindau miile

de oameni uniformi, dar atît de osebiți fiecare. Satele ardeau și se ștergeau de pe hartă. Amintiri pilpiau și se stingeau.

Grăbiți, noi urmam aceeași viață scrisă dinainte, o dată, sau de două ori, sau nesfîrșit...

Arc de triumf: vast portal de paradă pentru promenada gloriilor înhumate. Provizorat static, utilizat la defilări în care spectatorii aduși se bucură contemplând trufia dinamizată în cai-putere.

Statuează circulația printr-un impediment obstructiv, ocolit pe dreapta de limuzine, permanență ornamentală, chiar când e de prost-gust plastic. Loc rezervat pentru afișaj istoric.

Din cimitire să facem grădini de pomet. Să răsădim pomul cunoștinței (altoit) pentru pace.

1928

Albă, hirtia își aștepta slovele, când iată că o picătură de sînge, scrisă mărunt, cu puncte în care sînt litere de taină, încondeiate de natură, a început, liniștit, să se plimbe ca într-o uriașă grădină, pe cîmpul sortit scrisului. Am luat o sticlă măritoare și contempļu, prin lintea cleștarului, lighioana mitului, dimensionînd-o, din bob pe care îl înviază raza soarelui, într-o dihanie spăimîntătoare. Și după ce, pe piscul din cornul hîrtiei, s-a despicat deschizînd aripi, luînd-o spre « într-acolo unde va fi dragostea », am rămas urmărind, peste vechi înduioșări, vedenia. Grăuntele ei de vietate înfățișase, crescut în desfacerea razelor, imaginea cumplită a unui tanc zburător.

Spinarea, — rotundă cupolă, blindaj smălțuit să înșele privirile dușmanului; mașina vie își păstra ascuns, ferit dedesubt, mecanismul de locomoțiune, adaptat tuturor accidentelor de teren, suișul pe un fir de iarbă întrecînd în greutate o ridicare peste trunchiuri de copaci, prin abrupte masivuri forestiere.

Toate aceste desăvîrșiri, înarmate cu țevi de antene și clește sfărîmătoare de obstacole, manevrau, ajutate de aripi.

Aș adăuga că m-am ferit să o rețin pe mină, să nu lase suc usturător, — altă armă folosită în luptă. Nimic nu va fi nou, toată genialitatea ome-

nească neputînd să creeze decît copiile altor forme, de mult folosite în natură. După învățătura cerută pasărilor și dobitoacelor, nu cumva ne însușim structura insectelor? Mii de savanți, în laboratoare, cu neostenit ideal, se străduiesc să inventeze omor mai josnic...

Și dacă soare nou va aduce, pe masa unde ei lucrează planuri secrete, făptura care m-a vizitat, au să se cufunde în calcule complicate de formule, pentru găsirea aplicațiilor, aplicînd cu bucurie, mai departe, principii pe care le-au demonstrat broasca-țestoasă, omida și atîtea alte meschine vieți inferioare.

Dar poate că savanții nu vor fi tocmai la celălalt capăt al unei înțelegeri ce, peste gînduri ucigașe, desprinde simț plătînd reînvierilor blînde, omeniei, în libertate.

PROPOȚIA ÎN CARE NU VREM SĂ UZĂM DE VIAȚĂ

Pămîntul nostru, pentru alte înălțimi, nu-i nici măcar stea. Dacă ne-am da mai puțină importanță, ar fi mai puține crime inutile. Să predăm cosmografia în legătură cu schizofrenia măcar acelor care își asumă rol de conducători, pînă ce nu apucă parveniții zeloși să fericească disciplinar națiunile. Făcînd istorie, — în particule de cosmos, — am cîștiga bun-simțul disproporției, fără să răsturnăm dimensiunile, restabilind distanțele și extirpînd scopurile zădărniceii distructive.

1941

Război total! Singura soluție! De la pompa care stropește în piatră-vinătă mana viței-de-vie — aplicația aruncătoarelor de foc prăjind adversari în tranșee. Divinizat, furtul lui Prometeu duce stupida perfecție către utilitarism inutilizabil. Gestul eternizat în monumente eroice e pregândit la insecte caustice (vezi furnicile). Cîțiva savanți, subvenționați de consorții financiare, au să studieze altruist investiții rentabile nimicirii.

Sînt cerute concesiile pentru exploatarea deșeurilor umane, în vederea unei recondiționate raționalizări iraționale.

Poeții au premers, cîntînd grîul crescut viguros din brazda morților — producție pietrificată sculptural, pentru stimularea pornirii ucigașe, întrupată trupelor alegoric.

Iată un « vers gri » extirpat de cîte ori uzează materia cenușie.

Un academician olog, filolog sau fitolog, a primit mandat să studieze ce putem învăța de la ruginitele ploșnițe. Din tainele creațiunii să discernem inedite calități aplicabile nouă, urmărind distrugerea și identificarea semenilor superiori.

Cuvintele păstrează ecouri goale...

1942

Flacări alergau jucînd deasupra tăciunilor din vatra soldățească. Coceam porumbi furați. Ce simplu și magnific se desface ritmul căldurii solare, cîndva captată de o ghindă, apoi acumulată creștere inelară în lemnul ajuns buștean, timp care a fost doborît, destinat să se dezagrege jărat, restituind teaurizarea rezervelor solare. Viața citită în transmiterea focului devine un fenomen infinit de pur. Adevăratele nestemate țîn cald o bucată de vreme... și trec... stingîndu-se în frumusețe absolută. De ce trebuie să rămînă cenușă la urmă?

1944

ASPECTE TRANZITORII

Rinjet fără buze...

Privire absentă...

Gol fără ochi...

Lumină de putregai...

Ce repede curge existența, ca să devie brazdă...
îngrășământ agricol...

... Utilul absurd, pe circuit închis, continuu
voiaj interplanetar...

DEFETISM DE ȚINTAȘ

Notez gestul resemnat al bovinelor înlăcimate, îngenunchind la abator. Vinătorește, am descoperit locul de pîndă al pasărilor de noapte, — o stîncă văruiată de excremente cîlțoase, — unde vegheau ochi fosforescenți. Am căutat (dar nu intra în vers) să urmăresc zborul diminuat, pînă ce a ajuns punct ortografic: ciocirlia atinsă de o singură alică, pedepsită precis de vînătoreasca dibăcie fără scop, înălțîndu-se, reflex vertical, spre soare. (Cred că mai zbură, chiar după ce de mult era fizic moartă.) Azi-dimineață am descoperit în cimitir un trandafir ud de lacrimi (desigur, înroșit din plîns mult, toată noaptea). Îmi amintesc a fi citit undeva că la abatoarele civilizate se aplică, pentru executare, vitelor, un cartuș în ceafă. E mai practic și mai uman, adăuga comentariul. Dar animalele continuă să aibă presimț... Menajamentul e inutil.

De câte ori nu am învățat nimic la lecția războaielor, istoria se repetă.

Vîntul da din măturile pomilor, prin cer murdar de toamnă, de-a lungul șoselei stricate. Într-o grădină, a popii, toate florile tremurau, pornite pe du-te-vino statornic. Simbol transplăntat. Zbîrnîitul sîrmelor de telefon evoca, la rece, un zvon de albine. Potaia, lipăind mocirla șanțului de argint, consuma reflexul. (Am divagat șirul însemnărilor întrerupte...) M-am împiedicat într-o spirală de sîrmă. Să întregesc mințind? Știu că suprim esențialul în corolarul notațiilor, de teama ochilor răuvoitori. E tragic să nu mai poți da sigur ce a fost gîndul tău, fiindcă n-ai izbutit să-l precizezi atunci, în fața locului. Mărturia rămîne fără dovadă. E drept că atîtea alte pagini au intrat în foc, de vii, pentru totdeauna. Cu alt înțeles, joc aceleași cuvinte, pe alt portativ al rîndurilor din crîmpeiul frazei: « Intrat în foc pentru totdeauna ».

CARTEA PĂCII

*Din caietul fratelui meu · Cîntecele
soldatului prost · Cerul deschis*

SIMPLĂ ADNOTAȚIUNE
LĂMURITORE

Mănunchiul versurilor împotriva războiului, — carte din cartea de poezie, — cuprinde un aspru material omenesc cules în primul război mondial, însemnări dintr-un autentic carnet de luptă al unui frate bun. — Numele lui a figurat, odată, pe lista oficială a răniților ; materialul brut mi l-a încredințat la întoarcere, cu dorința expresă ca să-l folosesc în lupta socială. — Am cules din scrisul lui, cum ai ridica o armă de pe cîmp, la înaintare. Cartea, în alcătuirea ei actuală, cuprinde multe amintiri directe, începînd din 1913, unele — însușite, reluate și desăvîrșite sub experiența anilor, altele — pe care le-am trăit, de bunăvoie, abia alături de trupele care sfîrșeau al doilea război mondial, luptînd pentru eliberarea omenirii.

Am zmul de pretutindenea, ca orice scriitor, materialul sîngerat de viața celor mulți, alcătuiind cartea, plumbul literei de tipar înlocuind pe al gloanțelor, pentru ținta înaltă, — fără să am certitudinea că am răsturnat becisnicul baraj, împlîntînd pe creastă flamura adevărului. În epoca nedreaptă, în care am trăit prea mult, izbînda nu era corolarul înaltelor aspirații

morale, bestialitatea civilizației bazată pe rapt, pe forța celor avuți, valorificându-și prin viclenie distrugătoare asuprirea. La dimineața unei noi omeniri, închin aceste versuri frînte, ca niște arme ale păcii, pe cîmpia unde am rătăcit între gberganele fără nume și depănatele gbeme de sîrmă ghimpată. Închin cîntecele fără glas celor căzuți; de pe șanțul lor am cules flori rănite în cuvinte, ca să le aștern pe gropi, într-o pomenire ce nu lor le folosește...

Cartea Păcii te cheamă, cititorule, să te îndrumi prin meleagurile anilor bătrîni, — peste brazda care se zguduie sub tractoare; să nu uiți lanul celor secerați la pragul majoratului, cînd victimele nici nu apucaseră să întrezărească tîlcul de urgie, nici fînta prăpădului.

Leapădă-te de otrăvitoarele minciuni îndătinate în toate țările unde se mai propovăduiește ura împotriva semenilor, osebindu-i pe culoarea feței, pe grai, pe înțîietate băștinașă, sau credință. Tu, om de mîine, luptă cu gîndul din fiecare și împotriva oricărei asupriri, propovăduind libertatea gîndului în tot ce poate înălța pe om deasupra animalității lacome. Fii treaz! Alcătuește-ți o conștiință proprie, pentru ca singur să te aperi împotriva prejudecăților îndătinate, stîrbind din tine, ori de cîte ori se trezește, surprinsul instinct de barbarie asupritoare, străduiește să depistezi recidiva pornirilor de obscurantism. Izbînda ta e meniită să depășească pretutindeni tembelismul sforăitor.

Scrisul devine bunul tuturilor, într-o neconținută întrecere pe care o desăvîrșește fiecare cititor, adăugînd ndreptări textului. Nu te ferî să dezrădăcinezi și să plivești chiar și aceste rînduri, pentru o pîine

fără de neghină, la care are îndreptățire munca fiecărui, în viață și carte.

Adevărurile nu se declamă; totuși, din ele străluce izbăvitoare și se transmite, în înțelegere, lumina din care ia lumină om pentru om.

La capătul îndelungatei strădanii, credința mea în lupta pentru pace a jertfit silințele în rîvna unei împliniri pe care întîiul sînt să o recunosc încărcată de lipsuri neguroase. Am o singură mîngiere: alții vor înainta mai lucizi. Gîndurile desprinse își au propriul lor zbor. Foile mele cad întîrziate, dăruind putere roditoare primăverilor, pentru o lume nouă, belșugul științei înflorind cu miracole reale viața materiei.

Cartea Păcii, prin cîntecele ei urîte, rămîne, — abia silință neînsemnată în cuprinderea pămînteană, — la marginea nivelatelor morminte ostășești, pe drumul pulbere, lîngă care au trecut marile rătăcirî în cruciade, inchiziții și robiri mondiale, din vremea cînd omul dușmănea pe om asuprindu-l, cînd pașnica întrecere creatoare nu izbutise să înalțe, din fiecare muritor, simțămintele frățești de inimoasă bună înțelegere solidară, pentru dreptățirea tuturilor la făurirea desăvîrșirii umane.

Dar asta se înțelege de la sine, fără explicații suplimentare.

ADRIAN MANIU

În ajunul anului 1965

...VREM BUNĂ PACE...

Scrisoarea III

CÎNTEC DE JALE

Biet suflet, unde mai rătăcești? ~ E altă lume în flori și stele, ~ sau în vecie sfârșit regăsești? ~ E altă viață fără de moarte, ~ ori și a noastră-i doar vis smintit, ~ în ăst zadarnic mai departe?

Cînd frumusețea se stinge-n pămînt, ~ chiar crezul sfînt e pîngărire, ~ dînd nefinței dezlegămînt.

Dezamăgire sau nemurire?

Tu ne-ai mințit, dumnezeire, ~ dînd biruința doar în mormînt.

CU FRUNTEA ÎN MÎNĂ

Cu fruntea în mînă, ~ cu gîndul la tine,
~ ascult ca freamăt rece de izvor ~ povestea
care a rămas trecutului, ~ în toamna grea, tîrzie,
~ desfrunzind destine, ~ plutind mireasma-nfri-
gurată, ~ reavănă, ~ deschisă-n brazda lutului.

Cad amintiri, ~ vorbe zburate, ~ singu-
rătăți, ~ în joc de fluturi, ~ din nemărturisiri
nevinovate; ~ ce flori de vis, ~ în toamna amin-
tirilor din primăveri de pace, ~ fluturi?...

Coboară, ~ negru fulguind, ~ amărăciunea
liniștită...

Poarta pustie se deschide nimănui, ~ bătî-
du-se-n prăpădul frunzei din grădina părăsită, ~
ritmat trîntită ~ peste goale așteptări...

Palidă, ~ luna trece goală ~ prin cămașa
norului, ~ spre nalte depărtări.

E dat ca numai suferință să ne fie ~ mai
departe ~ fiecare clipă? ~ Răspunde dorului, tu,
floare, ~ osîndită fără de scăpare, ~ supusă în
mănunchiuri la decapitare fără vină!

Erai frumoasă... ~ De aceea ai și fost tăia-
tă ~ de pe frageda tulpină.

Iar tu, ~ tîrzie pasăre rătăcitoare, ~ tot
pentru vina din atrăgătoarea neprihană ~ ești
pîndită și lovită în aripă, ~ fără de cruțare, ~
atuncea cînd ~ din tine ~ cîntecul cheamă o lim-
pede înduioșare.

O teamă de necunoscut se-mpotrivește visu-
lui, ~ dintotdeauna vrînd desăvîrșirea s-o în-
frunte: ~ oțelul negru ne va răsădi un sîmbure
de plumb în frunte... ~ chiar dacă ramuri albă-
striei mai bat sub tîmple...

Și altceva mai bun ~ nu poate să se-ntîmple.

MOARTEA ÎN PRIMĂVARĂ

«Cîmpul înflorit
Cine l-a cosit?»

Cîntec fără nume

Pe tărîm, la margine de lume, deasupra ţinuturilor pustiite, ~ unde toate drumurile omeneşti încetaseră, de mult pierdute... ~ spinări de balauri împietriseră, tîrînd păduri ruginite ~ spre vămile cerului, ~ peste nori, ~ plumburii căzute.

Munţi cărunţi, munţi albaştri încheiau horă zărilor. ~ Nu mai era zi, nici noapte, în amurgit de tăcere năpădit; ~ tărîmuri străvechi desfăceau, ~ săpate valuri, ~ depărtările, ~ dar, în inima înălţimilor, un plai, ~ rai, ~ scînteia înflorit.

Cuprins de neaşteptată podoabă: stele şi potire legăneau tulpinele, ~ stropi de sînge, de lapte, de cer, luînd fiinţă de frumuseţe; ~ prin mireasmă de ceară zumzeau cobzînd albinele; ~ locul lin pîlpîia, întrecînd o seninătate de tristeţe.

Flori fără nume, obraji de iubite şi copii, ~ ochi adînci, guri fragede, mîini străvezii, suflete deschise, ~ avînturi mîndre, nevinovăţii, ~ din bolovănoasa ţărîină izbucnite vise.

Deodat', presimţul umbrei: ~ unda revărsa fior. ~ Nemişcat, ~ plaiul încearcă să fugă, cu toate capetele închinat, ~ apoi, roi de fluturi pîlpîiau să pornească zbor. ~ Slava se mohorîse pe rîpi vinăt îngheţate.

Vîntul îmbrîncea spre lan o mogîldă cu ani fără număr. ~ Din ce mormînt de bordei cuteza pămîntia să se ridice? ~ Răzeşa purta namilă de coasă pe umăr; ~ prin cămaşa cenuşată se-m-pungea schelăria de ciolane şi arşice.

Gresia ciocăni, tocînd ascuţire, oţelul tocit. ~ Răspîcat răsunset tremură prin vecernie, frînt pe adîncimi; ~ umbra din marginea lanului, de la stînga-naintînd hîrşîit, ~ culca-n întunecime rourate lumini.

Ştirbă, bărbia muşca marama pe faţă-nfăşată. ~ Nu se ghicea licărind privirea adîncită, subt ţeastă. ~ Trup colţuros tremura opintire din şold avîntată, ~ tăişul în şuiier trecea, spintecînd negurarea albastră.

Vădana rîdea zgîlţîit, retezînd noptat primăvara. ~ Cînd şi cînd, peste munţi, vremea rea scăpărînd duduia. ~ Vraja din coşul de coaste străbătînd clătînată povara, ~ putreda licărire, fre-mătînd verzui, o stingea.

Rea sirguintă creștea, prin pajiștea greu sfirtecată. ~ Gemeau în văzduh vestejiri, nimicirei fără zăbavă. ~ Dar, la sfișitul tîrziu, o mînă-păianjen, spurcată, ~ spre plosca lunii de aur, urca în cerul de slavă.

SE JUCA O UMBRĂ...

Sfioasă mogildeață, umbră în culoarea mi-riștii, ~ pornise-a se juca de-a berbeleaca tontului, pe clar de lună, ~ vitejindu-se că nimeni n-o să vadă. ~ Sălta, cu lungi urechi date pe spate, ~ tăvălind, prin pulberi de cenușe, burta, ~ albă, floare de zăpadă, ~ mai mare dragul! ~ zbenguindu-se pe-a nimănuu livadă ~ moșie de pustie, răsădită cu toți morții frontului.

Soldat și iepure fricos...

Cu ochii-n ochi, ne-am adîncit privirea.

Și dobitocul, fără glas, ~ ca pentru înțeles de fabulă, ~ a ispitit duios:

« Măi omule, ~ de ce-ți asmuți fără folos pornirea? ~ Nu simți cu cît mai dulce decît orice morcov este pacea? ~ De ce nu-ngădui altora trăirea, ~ cînd tot așa și tu, față de alții, poți ajunge țintă, cîndva, ~ de-ndată ce, din întîmplare, către tine omul s-ar uita? »

Într-un tîrziu, ~ cînd luna, aruncînd deochiul, argintește firea, ~ în rea priveliște, de dincolo, dușmanul ne vină.

Tîrzie, noaptea albăstrea de viorea, pînă-n adînc de veșnicie. ~ Na!

Încetată, vietatea aștepta.
Pierzania o deștepta...

Cine l-a pus, pentru sfârșit, atîta de aproape
să îmi vie?

Neghiob, tiptil s-a furișat, încrezător; ~ eu l-am
lăsat să-nainteze-n avîntarea lui ne bună ~ prin
înflorite smoacele de mușețel, ~ pînă-mi ajunse,
la cătare, în apropiere bună, ~ pe buza unei brazde,
~ unde-l năucise străveziul clar de lună...

Tranc!

L-a și dat de-a tumba glonțul de oțel. ~ În
pocnet, ~ dobitocul răsturnat, ~ zbătînd un
fugărit pe loc, ~ a-nțepenit.

Apoi, tăcerea ~ s-a lăsat... ~ Căscare de
pustiu spăimîntătoare, ~ pe hîrtoape, ~ dușmănos,
urîtul ~ s-a lățit.

Elev prostuț, ce vrea s-arate cum că știe
lecția ~ și își ridică două degete, ~ așa îmi apăruse
urecheatul nătărău nainte, ~ cînd, încrezut, dăduse
buzna din hîrtoape.

Tot încă nu m-am dumirit: ~ De ce la ceasul
rău, fără șfială, ~ ispititor trecu, pe lingă oameni
răi, atîta de aproape?

HOLERICUL DIN CÎMPIE

Doi fluturi, alipiți în dragoste nerușinată, fil-
fiiră ~ deasupra unghiilor albastre, ocolind o clipă
pumnul, ~ galbenă brîndușă, ~ toamnelor deschis,
~ apoi clipiră pe deasupra ochilor uscați ~ pupile
terne, -n care nu se oglindiră; ~ pe urmă se pier-
dură-n ceruri...

...Vis.

Înăbușită, ziua apăsa, ~ de ploaie...

Pe mortul proaspăt ~ se suiau și coborau
convoaie de furnici; ~ ca dintr-o peșteră, ~ din
gura lui uscată alergau, ~ în du-te-vino, ~ lucră-
toare transportînd gunoaie. ~ Subt ceafă, harnicii
soboli, ~ activînd misiunea unor pionieri geniști,
~ îl înghionteau, să-i potrivească, -n chip de pernă,
~ mușuroaie, ~ iară deasupra-i patrolau, ~ evo-
luînd în cercetașe joacă, ~ escadroane zăbăuce,
~ insolentele lăcuste mici, ~ sărînd ca boabele
dintr-o păstaie, ~ prin dogoreala verii secetos răs-
coapte.

Un plop de veghe, uriaș, rămas pe o poziție
de înălțime, ~ se închina și fremăta ritual pentru
vecernie, ~ neliniștit, ~ agale înclinînd mătani
de cascade verzi, ~ în care stolul vrăbiilor își

continua taifasul clevetirilor vulgare, ~ cu veseliri gilcevitoare, ciripind asurzitoarele gargare.

Înfrigurare de-ntuneric, ~ subt mantă de umbră uniformă, s-a lungit.

Mortul ~ se refugiase în indiferenta izolare, ca într-o dezertare din realitate, ~ retrăgându-se în el, cu deznădejde înrăit, ~ înmărmurindu-se-n singurătate.

Și, dintr-odată, ~ rece, negru, plouă.
Un fulger taie bezna pămînteană-n două.

Balcani, 1913

ÎNTUNECARE

Dacă mai plouă-n șanțul nostru întruna,
~ toți șobolanii au să se înece...

E toamnă.

Vîntul, plescăind pe foi de cort, cu zloată
întărit, ~ a scorojit nămolul rece. ~ Nori de
mocirlă duc la-ngropăciune luna.

O mitralieră plimbă tocălia,-n dispersare, pe
întreagă valea, ~ ca nu cumva cu viață, din a
plumbului însămintări, vre un întirziat să scape;
~ zoișos, își curge cerul, nesfîrșit, ca din gamèle
de-aluminiu, jalea, ~ pe cei înmormîntați de vii,
sau pe aproape.

Ca din senin, ~ fără de rost, ~ altminteri
stea, ~ un foc de armă a clipit departe.

E frig, ~ și udul ploii nu o să mai stea...
~ Nu poți aprinde foc din mucezite frunze moarte...

Pe-aicea n-a rămas decît atît: ~ gol de
pămînt, săpat în pîlnii, cununat cu ghimpi în sîrmă;
~ mizerie din toate bogățiile ce,-n plată pe
idealuri sfinte, de răsplată sînt, ~ alcătuint eter-
nul « obiectiv », ~ în care tunuri « subiective »,
~ rîmătoare, ~ cu învierșunare dîrmă.

Treceau ieri noapte, revenind din pribegie,
escadrile de cocori.

Hei! ~ Dracu știe cine dintre cei de jos se
va întoarce vreodat-acasă! ~ Aici e-atîta de obiș-
nuit să mori! ~ Înaltă fruntea: ~ un trăgaci,
de dincolo, răspuns nivelator apasă.

Acum, ~ tot gîndul, în abrutizare, nu mai
poate să cuprindă ~ decît, ~ intrată-n sînge,
~ teama frigului și ploaia, ~ pe spinări în șerpuit
pătrunzătoare, ~ tot mai rea. ~ De-aseară, ~ apele,
în creștere, băltoace-n troace dau să-ntindă.

Dar chinul cel mai aprig e că nu-s în stare
să rechem, de nicăieri, iubirea mea.

DOI CAMARAZI

Ușor rănitul tîrîia în cîrcă pe un greu rănit.
Cerule era, de sînge, pînă-n slavă cătrănit.

«Frate, gema sfîrșitul, mi-a fost scris să mor.»
Pieziș pe ceruri se trăgea o pătură de nor.

«Răbdare, frate», da-ndemn brancardierul.
Greu ferecat în noapte, se-nchisese cerul.

«Stai, am intrat în beznă, cîmpul e minat!»
Cu fulgere, furtuna rece a străluminat.

«Fugi cît e vreme, să nu vadă a pustie doi.»
Un giulgiu lăsa ropot potopit, de ploii.

«Te mîntui singur, că, oricum, tot mor.»
Se cățelise noaptea cu alb din proiector.

«Pornești pe burtă... se întoarce unul.»
Le-a dat răspuns, de nimicire laolaltă, tunul!

1918

Pămînt făgăduit, ~ la fiecare nepredat te-ai dat; ~ pe țară s-au lățit, părăgine, atîtea cimitire, ~ cît s-a-mproprietărit adînc a morților oștire.

Fii blestemat, pămîntule, ~ fii pentru totdeauna blestemat! ~ Că fără cruce, fără nici o milă ~ ai înghițit în foametea ta neagră pe nenumărații frați soldați ~ ce putrezesc de-a valma îngropați, ~ înghesuindu-și năzuința lor umilă; ~ doar cimitirul fără de hotar se-ntinde otova, ~ de la movilă la movilă, ~ din Dunăre și pînă la Carpați.

Floare de foc, mac roșu, sîngerat, pe plai, te scutură, ~ că, -n ofilire, vremea neîndurătoare ~ multplăpînda frumusețe fără de folos, întrece; ~ iar tu, pămînt, pe totdeauna nesătul, te-ngrașă, ~ umflă-ți să-ți plesnească burta rece, ~ că doar pentru mormînt, în parte, fiecăruia te dai.

Lin, cîmpul cîntă clinchet din mii de ciocirlii...

De neguri, roua plînge...

Cele din urmă stele...

S-a descărcat o armă. ~ Foc rătăcit pîrli.

Zori violete ~ sună prin trîmbiți de zorele.

Pieziș, ~ nori urcă oblic, ~ topindu-se-n lumină.

Depart: ~ șanțuri sparte, ~ glod sterp, păscut de-o turmă...

Pe măgura cocoșe de oase, ~ lingă mină, ~ subt vechiul punct strategic, ~ clintindu-se la urmă, ~ prea îmbuibat de hoituri, ~ pleșuvul șoim stîrvar, ~ dînd palme-ntunecimei, ~ planor imens ~ se-nalță, ~ bătînd greoi din aripi, ~ spre cer fără hotar.

O zi începe proaspăt...

«Mirlanii» se descalță.

CÎND ȘTIU...

Cînd știu că peste front e casa mea, ~ dar nu știu dacă cineva în viață-mi este, ~ îmi pare tot măcelul, ce se prelungește fără noimă, ~ searbătă poveste, ~ o născocire de urît, ~ vis amărit, ~ de care, fiecare, fără apărare, se temea.

Greu apăsată, zarea zvirle naltele havuze de pămînt. ~ Cînd răscolim pînă acolo, ~ sau și mai departe, ~ e dat vreodat' să regăsim ce mai iubim? ~ ori, înșine, mai apăsător, speranța noastră nimicim ~ robiți credințelor din amăgiri deșarte?

Acolo, ~ dincolo de front, ~ ce poate fi?

În toamna asta, care, atîta de pustie, ~ întirzile, ~ adunînd araci de vie...

Din ceață, către dimineață, ~ se ivesc înșelătoare stafii, ~ dușmanii, sau ai noștri, se căznesc de printre morți mereu să vie...

Spre frontul către care ucigaș țintesc, ~ tot într-acolo mă întoarce dorul...

Și cîți, cu îndrumarea amintirii, ~ luînd-o razna după vis, ~ dați lipsă la apel se dovedesc

~ abia cînd își dau sufletul, urmează pîn' la capăt,
~ în acolo, ~ zborul...

Spre ținta bănuită, ~ n care-nvierșunat lovesc...

1918

În frunze roșii, soarele și-a dat, pe înserat, culoarea. ~ Întreaga lume roșie se-arată.

Vîltori de vînt zducnesc, fugind la-ntrecere cu vîlătucii, ~ de-a berbeleaca, pe cîmpia nearată, ~ de-a halarip, prin calea-n pilnii sfărîmată.

Noi, ~ șarpe ce se-ascunde-n văgăună, ~ o simțim cum ne înghite, dinăuntru, depărtarea.

Alcătuim o singură unduitoare dîră: ~ oameni, tunuri, cai, ~ umblînd tăcuți și istoviți de mers.

Din roșul care, negru, înc-o zi a șters, ~ un cîntec rupe început de vers:

«Coloană... stai!»

Pe brumării bolovăniri, cu împăienjeniri de toamnă bandajate, ~ în cioturile porumbiștilor prădate, ~ cădem, ~ zăcută odihnire, luînd răsuflet de o clipă. ~ Din întuneric, sus, «țiu-chiu», șrapnelul țipă, ~ sfîșie noaptea un crîmpei de roșie aripă. ~ Pierzare, fiecare tun, la ce i se năzare-n zare, bate, ~ rostogolind striviri de tăvălug, înviersunîndu-și urmărirea îndrîjită ~ prin noaptea care tremură, adînc rănită; ~ cu grindină înșingărată biciuind cîmpia omenească, ~ dă scump plătită ispășire pentru o netrebnică osîndă, cătrănită, ~ la pătîmire, tuturor, împingînd sfîrșitul cu o crincenată ură, ~ dar, să sfîrșească, niciodată nu se-ndură.

Salcîmul, căruia explozia unui obuz i-a zmulș, în august, frunzele carbonizate, ~ acum, cînd în podgòrii se presimte ruginirea, ~ reacționînd la cataclismul mondial cu logica vegetativă, pulsează sevă din-teluric; ~ a dat să înflorească, producînd ciorchini de fluturi denși ~ ninsoare vie și ameteitoare, din atemporal. ~ Adîncul frumuseții s-a suit din humă, unde-ascundea lumină de arome, ~ pe cioturi amputate s-a suit... ~ să dea, în toamna lungă, ~ floarea destinată pentru primăvară, ~ durerea devenind întinerire vremurilor răsturnate.

Strîmb, visul meu încearcă să înalțe ciunge brațele de crengi, ~ să le-nflorească-n gînd pînă la capăt, ~ pentru albastrul îmbibat de soare parfumat.

E zi de glorie, ~ un azi incomparabil ~ în măreție contemplată din meschinul ascunzîș terestru; ~ o zi sublimă, ~ dacă pîn' la urmă nu va dovedi nimic ascuns în slavă, pentru mîrșăvie...

Simt frămîntarea de întîrziat sezon canicular, sub trunchiul abătut; ~ în dedesubt ~ (ce bun umbrar e țândăritul singuratic lemn!) ~ m-ascunde, ~ însă pot vedea prin el, ~ și locul nu trezește nimănuia bănuială. ~ Stînd, provizor, la margine

de sat distrus, întîmpin iar primejdia permanentă
~ subt cerul transparent ~ în care, leneșă, trăirea
conștientă ~ dilată aspirațiile spre absolut.

Pentru atîta liniște, ~ cu lison monoton, per-
severază bîzîit din ațipirea morții, ~ din supra-
popularea ei de muște brune, verzi și negre: ~ in-
vazii fără stîmpăr, cicăind vulgare. ~ În nebulia
lor obraznică și enervantă, ~ afirmă, inerentă, setea
singelui, ~ ca semn de ploaie: ~ înțepături de
foc; ~ provocatoare, ~ te silesc să-ți dai întruna
palme; ~ o usturime impasibilă provoacă un ridicol
gest dement. ~ E fiecare vietate inferioară cu alt
zumzet, ~ cu alt fel de zbor și altă-mpodobire în
identice diferențieri... ~ (Pe vremea unui rege-
soare, aristocrația își împodobește cu benghiuri-
muște ~ fața!...)

Încerc la imposibil ~ (ce ridicol combatant
sînt!), ~ mă căznesc să descifrez, în fiecare muscă, o
intenție agresivă; ~ irezistibile porniri, dintr-un
minuscul univers lăuntric, ~ îmi invadează eul ex-
terior: ~ perseverare indiscretă, de insecte pornite
să mă exploreze geografic. ~ Mă simt descoperit,
în disproporționat efort zadarnic; ~ devine inu-
tilă apărarea; ~ surprind intenționate reveniri
~ obscena tentativă zvîcnește permanent din vîrf
de-antene insolente.

Împerecherea sau încăierarea suprapune brusc
dublări, ~ multiplicînd prin larve viața. ~ Mă-n-
conjură împresurarea de odios inoportun; ~ în

jurul meu, insistă nebunesc coșmar, ~ timpenie
trează.

Mă văd silit să țin atenția încordată ~ pentru
roi și mușuroi... ~ Obsesie stupidă, ~ digresiune
de exasperare!

Concomitent, pe bărăgan, supraveghind în
goluri nivelarea de pămînt, ~ vreau să mă zmulg
din gînd; ~ descopăr, în terestrul orizont, ~ dunga
în galben, care, ~ orișicum, ~ trădează că az-noapte
s-au produs înaintări în humă, semnalînd sur-
prinderi.

E inutil să reperez pe hartă stratagema orien-
tării inamice; ~ prin zumzetul de cod cifrat,
tentînd să izolez un semn, reperul logic, dubios,
~ înconjurat de dulce melodia legănată încontinuu;
~ atît de cicălită, bîzîială, cobzărînd înăbușit, mă
invadează; ~ subt schilodeala mutilatului salcîm,
~ care-mi îngăduia, ~ imparțial, ~ să-i stau pîtit
în umbră, ~ primează anonimele gîngăunii, ~ bol-
dind de pretutindeni, ~ fără de cruțare.

Sînt Gulliver. ~ Mă copleșește incomensura-
bilul mărunt, vermina vie!

Deodată, ~ flutur alb, ~ atît de sus, aproa-
pe-n invizibil, ~ alunecă un avion vrăjmaș, în
chip de molie, ~ trimis spre depistarea zilei
de atac.

Aș vrea să nu mai știu nimic, de nimeni...
~ În așteptări, atît de josnic tănuț... ~ Însă, pe
buza zării jucătoare, se confundă agasant, mintînd

discernământul, ~ numai crescînda invadare de
insecte parazite... ~ Capitulează inutilă rezistența:
mușța primează!

Văd inamici ca muștele! ~ Sint pretutindeni. ~
Zadarnic îi strivește palma! ~ E dezgustător!
~ Cînd le strivești nu scapi de lipicioasa scîrbă.

Pînă în dincolo de zare, ~ punctele abia se
deplasează pe curbura, ~ proeminîndu-se pe orizon-
tul bucălat; ~ covîrșitoare mișună, în absolut iden-
tice, obiecte roii, ~ topografic, pe alt plan.

POEMUL PODULUI DE PESTE VID*

De secetă, nămolul a crăpat în pentagoane;
~ informul își cojește, la evaporare, catifelele
de zmîrc; ~ a întărit, în sine, tremurare scrisă-n
zbîrcituri, ~ o amintire solidificată.

Încerc să descifrez, în proaspete dovezi, peri-
peția întîmplărilor de-aseară. ~ Se vede cum a
traversat, peste potmoluri, vulpea, -n mers culcat,
~ ca să vîneze stîrcul noctambul. ~ Păstrează
negativul lut desfășurate urmele de treceri, ~
întipărite pas cu pas, de cum s-a strecurat
vînătoreasa roșcovană. ~ Pornise după topometrul
cenușiu, care făcea nocturnele măsurători trigo-
nometric, ~ grav taciturn, pe catalige admirabil
adaptate la traseu, ~ prin broscărima țopăită. ~ Vi-
cleană, tîlhăroaica dumirea că treaba nu-i găinărie
simplă; ~ pe burtă, s-a apropiat tiptil, să taie în
surpriză calea visătorului cu cioc de spadasin.
~ Hop! ~ A zvicnit o clipă prea tîrziu, neroada,
săritura din petale scrise pe argilă... ~ Brusc
înterupt, ~ șirul de sigilii palmipede, ~ remi-
niscențe umbre, mai adînci ca frunzele de-arțar,
~ mă fac să înțeleg scăparea fără jumuleală, prin-
tr-un hopa-n cer, la timp, al oaspetelui colonial,
înaripat, ~ pe cînd, rămasă tuț, putoarea purtă-

* riu în Bulgaria.

toare de scurteică ~ a înghițit în sec un nod, la calea-ntoarsă, ~ după o tăvălită feștealeală prin bulboană, pe de-a geaba...

Acum se-ncinge, înăbușitoare, o amiază leșioasă, pe tot locul. ~ O liniște pustie încropește simțămînt de neînțeles, ~ copleșitor, ~ pe obiectivul marelui amplasament strategic.

Între buștenii sălcuilor pînă la brîu spoite, încă din vechile înecuri dezghețate, ~ o zăpușeală joacă frunze argintii. ~ Din depărtare, din scăzutul orizont coclit, ~ adie iz, pe împletirea moartă, verde putrezită: izma-broaștei. ~ Doar între neclintite evantaie mari, ~ a frunzelor de brustur, ~ un foarte palid, prea întîrziat nu-mă-uita ~ a pus reminiscențele albastre, ~ trecute pudice seninătăți în roz sentimental.

Pe locul ăsta, schelăria podului a-ncremenit scriindu-și peste cer diagonale împlîntate în abstract, ~ alcătuiind simetric monument hieratic, riguros rigid, ~ geometrie de schelet bălțat, ~ vestigiu vertebrat în dimensiuni de geologic, ~ încălecat pe eră de mecanic, ~ lîngă bostănăria pepenilor verzi, ~ unde intrarea adăpostului bombează le-neșul tifon, ~ steag alb de pace mincinoasă, ~ fluturînd atîta, pînă ce nimeni nu mai crede-n iluzoriul profilactic la malarie. ~ Se-nșiră, ghirlandate, funiile de ceapă violetă, la intrare.

Sparți, pretutindeni, pe-ncercate, ~ cu obezitate de ghiulele vegetale, scrise cu zigzaguri de cocleală, ~ își risipesc, în devastare de muniție, inima lor roză pepenii trecuți, ~ alătura de alții

în de totul cruzi, ~ rostogoliți din piramidele estetice de proiectile, ~ înconjurați de-mproșcătura sîmburilor cafenii, mărunți, ~ și de bizlitoare viespi, tărcațe-n crom.

Podul, din cap în cap, se adîncește, ~ încălecat peste distanțe, ~ în sine înghițindu-și țuguiată paralela panglicii ferate, ~ pe care-o suge, absorbindu-se-n lăuntricul perfect. ~ Gol absolut îi umple descărnat intercostalul zăbreliț simetric; ~ avînd proptelele pe-antebrațe de traverse, ~ stă-n obstructiv la orizont, căscat pe spațiul care-l traversează în diagonală. ~ Zvelt și butucănos întru același contratimp ~ se-arată podul între cei doi H, ~ alcătuiind, ghilotinat, identice portaluri triumfale. ~ Ortografiază-n parapete Y-uri și X-uri ajurate, ~ tăind realul diafan, ~ intercalînd cupoane de atlas, ~ echilibrînd realități de artă unghiulară; ~ ar sugera o luptă de berbeci, stînd frunte-n frunte, imobili, ~ de la-nceputuri, ~ cînd s-a ridicat, în contraforți, inginerescul sanctuar, ~ consolidînd pereți aeriени, ~ de-a-n-tregul căptușiți cu plăci de cer cvadrat, pe dinlăuntru.

Un maldăr de răchită veștedă îi camuflează, lîngă pîrtia de taluz, accesul stăbil: ~ ghereta sentinelei veterane, provizor post fix, meschin și inutil ~ tradițională permanentă. ~ Strict periodic, ~ evocare pentru jucăria unui barometru cu figuri, ~ își face, la răstimpuri, apariția rezervistul consemnat, ~ cu conștiință de răspunderi oficiale, executînd, ~ într-o serioasă concentrare, ~ com-

pusele mișcări reglementare... ~ Își dezmoște plictisul mortal ~ din curgerea de vreme, lângă albia uscată de demult.

Cu insolație s-a rotunjit, din creștet de zenit, amiaza: ~ își mănincă umbra în neștire.

Tensiunea zumzăie pe dogoreala inerției, ~ disimulînd repaosul definitiv, duminical; ~ din ene, timpul nesfîrșit se năpustește între maluri dezbrăcate, ~ irezistibilă căscînd, pînă la lacrimi, veșnicia.

Cu neclintire, concentratul își menține trează credincioasa lui absență în prezentă. ~ Așteaptă, fără gînduri, inamicul ipotetic.

Dă semn de viață ~ numai măcăitul lișițelor îndoliate, undeva; ~ din pretutindeni vine șopotirea de lăstar, ~ și, din imperceptibil, țiuitul de țînțar palustru.

O codobatură, restabilindu-și echilibrul pendulării, ~ traversează neliniștea mărunță, ca un șoarece-de-cîmp.

Brusc tropot s-a oprit. ~ Patrula pionierilor a scos, de prin ghiozdanele de raniți, cîrnații osînzoi de dinamită. ~ Frunțașul, amintindu-și agerimea din copilărie, de cînd prăda de cuiburi pomii, ~ se cațără și leagă,-n subțioara șinăriilor crucificate, dozatul explozibil, porția masivă, ~ întocmai calculată pentru randament util, acoperind-o cu pietroaie late, ~ consolidînd sub talpa principală

conținutul maleabil; ~ îndemînatîc stabilește legătura; ~ scapără amnarul în contact cu șnur portocaliu. ~ Fitulul bikford mistuie pucioasa cronometric. ~ Lipiți în ascunzișuri, auzim cum inima accelerează o numărătoare de ciocane: fuga; ~ ne apărăm, în iluzoriu, cu lopata Linemann pe ceafă, ~ cînd hîțînă cutremurul, care se rupe în bufnire înfundată. ~ Bulbucături de fum. ~ O zguduire își transportă pe deasupra, rotitori, pereții de văzduh, ~ scuișind rapidă în abia ghicită dunga unei flacări incolore. ~ În altfel, parcă n-a schimbat nimic; ~ dar după aia, ~ spiralînd baloturi din țărina vârtejită, ~ praf negru lent țîșnește-n chip de plop. ~ Erupția plouă cu pietriș: o ciuruială răpăită improșcînd precipitari. ~ Cu mult deasupra a zburat, ~ întocmai ca o mîna zmulșă sau o țopăială de picior de la genunchi, ~ întreg fragmentul, intersecția șinei, ~ în trajectorie eliptică, ~ parodiînd un dop de sticlă de șampanie, ~ pleoscăind un simplu poc. ~ Iar cînd «nimica nu mai cade», ~ jocul învîrtește ca-n ruletă turbilionul greu al nebuniei. ~ Pe cercuitele ecouri se dogesc întoarceri dinspre zări, ~ fugitele vuri hodorogite ofensiv... ~ și bombăneala se sfîrșește brusc.

Întîrziat începe, oscilînd, să ia la cunoștință podul, tot dezastrul; ~ scrișnind, apucă să se clatine din temelie, arcuindu-se burtos, din mijloc. ~ Elasticul oțel, încă o dată revenind pe loc, de tot intact, ~ înfiorîndu-se cînd zgîlție încheieturile călite, ~ însuflește ondulare; ~ apoi, arcada dură se îngheboșează dezarticulată, ~ destramă schelăria din rigiditatea de metal, ~ plesnind

pe îndoiri forțate, ca de trăznet; ~ curbura supraincordată ~ geme lung, ~ suprem scremut, ~ și debordează, ~ revărsînd, subit, cascadă-n bucățele huruite. ~ În două, detașate lateral, ~ cad pe de-a-n-tregul, prăbușindu-se deschise, ~ parapetele, ~ pe flancuri, ~ în afară, ~ de parcă dintr-odată s-ar fi zmulș coperte fără foi de text. ~ Namila-monstru, sufocînd un muget, dă să se înece, ~ coborînd în dedesubtul împușit.

E' dintr-odată locul gol... ~ Îi simți întreaga lipsă în tăcerea absolută... ~ Doar sîngele se hăuiește în urechi, amețitor, ~ cum răsunau căruțele pe pod, nainte...

Decorul preschimbat, cu totul dat deoparte, ~ în fine s-a realizat în neființă. ~ O pagină întoarsă—sfîșiată dezolare... ~ Rămîn doar ciungele suporturi inutile, întreprupte-n spațiul de scrînteală, ~ răsucire dezaxată. ~ Blegite, capetele podului stau moi, rămase atîrnînd, ca vrejuri ofilite. ~ Din golul retezat, s-a zdrențuit, tocată de explozii, frunza brusturului... ~ Miros crud ~ îmbibă amărui ~ din nări în suflet... ~ Mai jos, ~ pe vad rănit, ~ între gunoaiile din coastă, ~ pată neagră, ~ văd pirostria răsturnată: trei picioare-n sus, ~ acrobație. ~ Menține, strajă, floarea-soarelui, cu gălbenuș intact, ~ figurativ semnal de semafor. ~ Alăturea, prăjina cu «aviz» înștiințează, fără dubiu, «secretul militar», ~ interzicînd orice acces persoanelor civile... *permanent.*

1913

LA MUȘUROAIE

Mă rătăcisem coborînd mereu. ~ Escaladam, la nesfîrșit, coloane răsturnate de topoare, ~ în codrul devastat, ~ pierzînd neprecizate dimensiuni, ~ ca într-o mînăstire năruită.

Dulceagă trist, mireasma de rășină amintea tămîia, ~ printre uriașii neciopliți, batînd drum neumblat. ~ Se exala din cetină, de toamnă pus-tiită, despuierea. ~ Exploziile de schije răsturnînd terenul ~ alcătuiau neidentificabilul aspect pe hartă. ~ Privirile-aplecate în pămînt ~ își căutau mai-potrivitul loc de săritură ~ cale de întoarceri.

Pe panta colectivă de mormînt, ~ în umbră coborișul luneca din ce în ce mai jos, la adîncimi. ~ Din panoramicul descoperit, ~ se transcria în diagramă vie lupta, ~ frămîntare neagră; ~ de la distanța unde mă aflam, puteam cuprinde-n întregime frontul, ~ fără proporții, ~ în spinări de furnicare; ~ priveliștea îi descifra pe combatanți: mărunte litere în dispersarea zațului, ~ pe mișcătoare rînduri de tipar. ~ Viziunea se însuflețea simbolic.

Vedeam armate negre și armate ruginii ~ cum se-nfruntau de-a valma, invadînd terenul ~ la fără de sfîrșit, cu dărnicie de risipă, ~ jertfind

minunea vieții, fără sens. ~ Din subterane forturi funerare, revărsate pe vremelnice hotare, ~ un sir de lucrătoare subt escortă ~ evacua bogată prada muncilor furate.

Un pîlc de doici borțoase ~ transporta în gură, ~ viitor captiv, ~ prășila incolor de albă, zmulșă din refugiu, ~ adoptată de vrăjmașii lacomi.

Fantasticul spectacular îi prezenta pe marii mutilați, mai osebit. ~ Fragmente sfirtecate bițiau grotesc o importanță inferioară schingiuită; ~ se agitau spasmodic detașatele segmente dintr-un trup complex absent, ~ și ireale vietăți, perfect decapitate, persistau, ca evidență de minie contagioasă în contradicții, ~ virtutea inerției continuînd refluxul agoniilor, dansîndu-și membrele absente. ~ Căscînd armură de scafandru, cîte-o mască repeta un gest absurd, spasmodic; ~ enorme fălci de clește ~ secționau în vid ~ pompări supreme de răsuflet, ~ ca bobîrnace declanșate din resort automat, ~ pe muta lor durere, ~ în jocul neînsușirii agoniile încetinind rigide.

Echipele de specialiști, prin contracțiunea rezervoarelor dorsale, ~ se scremeau să -mpoaște ~ țîșnituri de foc, ~ acizii eficienți din armele organelor groțești; ~ genistic emiteau causticul lichid, din rezervorul contractat, de circumstanță ~ abandonînd prea inferioara inegală luptă dreaptă.

De pe poziții neschimbate, ~ prin sălbăticia codrului în defrișare; ~ înțelegeam, neîmpăcat, că propovăduirea păcii ar suna zadarnic, ~ predică

fără ecou, ~ aici, în defrișatul loc de frunte, devastat.

Priveam, subt cetini, lupta lacomă de cuceriri, ~ desfășurarea de meschinărie inutilă, ~ fără de milă agravîndu-se, ~ intrată mai adînc ~ într-amurgului iremediabilă încrîncenare, ~ subt pantele baricadate-n trunchiuri de brădet, ~ pe unde adineurea bătătorise, dezertînd, o cizmă scîlciată, ~ în fosta minăstire, îmbîcsită între bălării și mlăștinoasă izmă, ~ pe unde, fără de busolă, căutam să-mi regăsesc pierduta omenie.

Din ce în ce, se îndoliase asfințitul fără soare; ~ zadarnic încercam să-mi readuc aminte cum s-ajung la luminiș, ~ să deslușesc un capăt către drumul cel adevărat, ~ spre alt tărîm decît acela unde bătălia de furnici se istovea obscură.

Mai silnic ocolindu-mi pașii, mă trudeam să reajung ~ la coborișu-n care drumurile toate se adună, ~ pe subt umbrarul unde viermuie în ticăloasă pătimire, ~ din totdeauna, suferința tuturilor, ~ fără adăpostire, fără de cruțare, perseverînd nestrămutata rîvnă în om.

PĂMÎNT ȘI STELE

Noroiul tălpile-mpovară... ~ Pămîntul vrea la el să ne oprească... ~ Pierdut e tot, cu ăst sfîrșit de vară, ~ din început de-ncumetare nebunească...

Rămaseră la tine îndestui de-ai noștri, mă pămîntule, pe totdeauna!... ~ Fie, la sufletele din ogor, în mai ușor!... ~ Ce-a fost țărîna lor ~ a pustiit oșelul cu furtuna... ~ Iar calea noastră a suit întruna, ~ de a ajuns să fie Calea-robilor.

Gîndesc: ~ împușcături, ~ atîtea stele lucitoare!...

Între voi, focuri călătoare, mă doresc, ~ pentru veciile de gînd, să rătăcesc... ~ Cînd cade una, ~ tăiș de sabie... ~ Ce o fi scriind în rețezare?... ~ Vreun împărat mai moare, ~ sau doar păcătoase visele ne-mbolnăvesc. ~ În nopțile de august, ~ cînd țăriile, ~ prin infinit, ~ atît de liniștit se prăbușesc...

La voi, acolo sus, în vămi fără osîndă, ~ mult, mult deasupra noastră, e păstrată pacea, între veșnice tăceri... ~ Noian cu lege de nestrămutare, nepăsare pentru totdeauna blîndă, ~ voi nu cunoașteți vechi prăpădul și absurdul din zădărnicia pămînteștilor dureri...

Mărșăluiește-n noapte trupa; ~ toți și-au pus în gînd să își citească-n zodii soarta ~ buchisită de zădărnicii, ~ cu slovele din veșnicii de foc, ~ fără ca-n sinea lui, altminterea, nici unul, spre căinare, ~ vorbe nerostite să cuteze, ~ pînă la urmă la nimica ajungînd cu scormonirea, ~ fiecare punîndu-și stăruita, neîngăduita, nebuneasca întrebare: ~ « Prăpădul va mai fi cîndva să înceteze? ».

Comanda poruncește pămînteană imbarcare...

Curate stele, ~ cîți ne vom întoarce vreodată pe țărîmul nostru teferi, ~ din cîți am luat-o razna, prin adîncea noapte, ~ cete-cete?

Brăzdate dungi de foc, ~ trasoare, ~ suie peste bolta cerului rachete, ~ incandescente traiectorii, în eliptice viteze, ~ purtînd soliile-n-florite; ~ bijbițele reglări de tir ~ își sting prelinis luminile încete.

Mat ~ infinitul, declanșează ofensiva cu luceferi.

GREIERUL ȘI SANTINELA

Pe stîncă muntelui pustiu, ~ cînd tunetele încetează, ~ un greier cîntă, ~ rece rază; ~ și eu sînt viu, și el e viu.

De peste tot, duhori de mort; ~ duh descompus din stîrv de cal? ~ Un plumb s-a îngropat în mal; ~ lin, ploaia răpăie pe cort.

Vechi rîciit... Parcă ar vrea ~ un altul, dintr-o altă lume, ~ doar de urît, să facă glume.

Mai bună-i numai vremea rea...

Prost, ~ greierul, ~ tocită pilă, ~ ascute tremuratul glas ~ de-o veșnicie într-un ceas... ~ Cu milă îl ascult, ~ și-n silă, ~ știind că iară o să piară... ~ Cînd o muși, ~ nu va mai fi ~ nici vatră-n flacări aurii, ~ nici vară să-ntîrzie-n țară...

Sînt singur...

Bat cu pumnul în pămînt!

De ce-ai tăcut, cînd fără mine sînt?

E LINIȘTE ÎN AVANPOST

*Ca-n tabloul lui Vereșciaghin —
1877, la pasul Șipca, în Balcani*

E liniște în avanpost.

Roi ninge-ncet, fărîmițat, ~ joc rece, alb, nevinovat, ~ pe linia-ntîi.

« Drepti! »

Frig și post.

Rag tunuri: ziua, noaptea — bat. ~ Cei care mor ~ parcă n-au fost... ~ Cu dezbrăcat și îngropat, cade uitat cel nentrebat de-a vrut sau nu război... ~ « Leat prost! » ~ Un ordin nu e discutat. ~ Ce să crîcnești? ~ Nici n-are rost! ~ Taci cînd ăl mare a zberat.

E lacăt gerul încleștat, ~ troian, gropanul adăpost!

Începe ziua-ntunecat.

Rea, noaptea va sfîrși mai prost, ~ cu: « Paștele-n Crăciunu vost'!». ~ Bun! ~ Șanțul

de obuz săpat, ~ cu tîrn de viscol nivelat, ~ de parcă nici n-ar fi al nost'.

Cirri!

Ciorile au degerat.

Curat, ~ cînd nimeni n-a mișcat, ~ sus, la cartier, s-a raportat:

« E liniște în avanpost. »

ÎNTR-O BISERICĂ PUSTIE

Neobservați, înconjurăm biserica pustie, în amurg.

A fost de multă vreme bănuită: cuib pentru spioni.

Sonor, bocancii de patrulă au vuit ecouri năbușite, ~ bătînd ritmat pe lespezile de morminte, ~ pe unde ctitorii, cîndva, și-au rînduit culcuș, ~ să doarmă liniștită veșnicie.

Ne-am strecurat subt bolți, ca într-o hrubă, ~ în noaptea zidurilor coșcovite. ~ E ordin strict: să nu aprindem o lumină; ~ altminteri, ar putea să scape iară cei vicleni ~ din cotlonirea lor.

Ochii se-obișnuiesc cu-ntuacimea, ~ pîl-pîind dintîi; ~ aripă de liliac izbește-n geam, ~ neliniști...

Ferestrele, înguste, sînt gîndite ca la metereze de cetate; ~ între zăbrele, vrejuri răsucesc o ferecare ~ zdrelită de un suflu de explozii, la bombardament, ~ acum nu multe zile.

Pe adumbriți pereții, de subt coji de tencuială jupuită, ~ tot mai apar, ca umbre, zugrăviții care, -alt' dată, ~ amăgeau cătunele de robi sărmani: ~ chipuri de voievozi, cu fața smeadă, ~ blînzi sau fioroși, ~ cu ochii de migdală, ~ plēte inelate, ~ și gugi umane mari, ~ și mantii găitănate. ~ Au

mîini subțiri ca florile de crin ~ în fresca veche înălțînd prinosul jucărie: chivot cu coperișuri de șindrilă.

În stînga, descrescut, un șir de jupînițe cu priviri prostuțe, ca de căprioară, ~ din lungile scurteici cu bumbi de-argint, ~ prin mînici despicate, ~ aduc prinoase; ~ țin stîngaci năframe sau mînunchi de iasomie.

Deasupra ușii, în genunchi, duzina de coconi domnești stă smirna, ~ toți rași chilug, ~ păstrînd doar o fișie, ~ scîrlionț pentru legat turbanul, ~ în creștet, după modă. ~ (De cruzi au fost trecuți la legea lui Allah, stricați cu toată pomenirea.)

Catapeteasma poartă răni de schije; ~ găurit, tavanul dezvelește cerul de catran; ~ o stea împunge singură priveghi îndepărtărilor înalte, ~ pînă a curs ăst bob de rouă pe obraz... ~ Mortar și strane putrezite au durat opreliști, în grămezi dă-răpănate; ~ cruciș, zac doborîte sfeșnicele-mpără-tești, de-a valma cu pistolul spîrciit de cucuvele.

Sînt pretutindenii ascunzișuri, ~ sîinii zidăriei tăinuie primejdii.

Cu felinarul orb ~ întoarcem, răscolite, maldărele de gunoaie; ~ călcînd pe cărți și tetrapoduri ~ dăm ocol întunecimii. ~ Clopotnița ~ de la-nceput fusese retezată; ~ s-a dovedit: favoriza, din vîrful ei, iscoade de-ale lor, ~ în reperare ajutînd să corecteze tirul de baraj.

O tainiță-n spirală sfredelește spre-acoperiș, prin zid. ~ În scôrmonul de paie acre, abia că se descopere,-n sfîrșit, ~ un afundat culcuș de așternut, ca-n grajd: ~ trădează pitulușul părăsit subt oblicele trepte urcînd scara-n melc, ~ care se-arată că nu duce la nimic decît la cer; ~ la cotitura rotunjimii stau, baraj în vraf, icoane părăsite. ~ Descîntătoare, babele din sat anume au scobit, ~ cu vîrful de cuțit, ~ în ochii sfinților atoateveghetori, ~ orbindu-i, ~ nu cumva să vadă cam ce fac nevestele rămase ~ cînd bărbatul e plecat pe front.

« Cine-a mișcat? ~ Stai! ~ Trag! »

O răpăială scurtă își descarcă, împotriva umbrei tremurate, foc automat.

Flasc, mogîldeața tîritoare se lipea de coperișuri; ~ a picat în cimitir.

Misiunea pentru astă-noapte s-a-ncheiat...

PENTRU ION SOLDATUL

Te-ai dus și tu, Ioane!

Fie-ți țărina ușoară ~ în gaura rimată de purceaua de fier!

Rușinați, cei de-acas', nădăjduindu-te prizonier, ~ mirându-se de ce nu scrii, ~ au să se mîngîie un timp cu gîndul din întîia oară, ~ făcîndu-și socoteli că ai scăpat din foc ~ cu ăia duși, în evadare, dincolo de țară.

Pe fața ta galbenă, uscată, ~ sîngele a îngrit diră de veci; ~ cămașa sorților va fi de altul purtată. ~ Pe despuierile țepene, septembrie prelinge lacrimi reci.

Băieți, cît ține ploaia, adînciți ăst pat de humă ~ chiar în găvanul unde pentru el și-a tolănit curul de fier ghiuleaua. ~ Norul de pucioasă i-a ținut loc de tîmîie, ~ vîntul l-a plîns, nu l-a plîns mumă; ~ dar mîine, din înaltul cer, ~ o să tot cadă, îndurătoare, floare dalbă, ~ neaua.

Ioane, ai fost soldat detreabă, ~ din cei care cu tragere de inimă își împlinesc, fără cirteală, datoria, ~ murind ca să trăiască viermăria; ~ ai fost din nentrebații care nu întreabă.

Toți știau cît de supus dădeai întotdeauna ascultare la poruncă, ~ bun pentru tras la greu, pîn-ai căzut ca un bou ~ care-ngenunchie istovit de muncă, ~ destelenind, în piatră, pămînt nou.

Virtos, scuipați în palme, mîi flăcăi, ~ hai, puneți mina pe cazmale, ~ să dovediți că nu sînteți, de data asta, decît cele mai detreabă pușlamale.

Bieți dragi băieți, ~ să bateți tare bulgării pe groapă, ~ bătătorind pămîntul bine, ~ ca să hodinească mai ușor, ~ în locul rău de apă, ~ ăst leat prost, ~ cît mai la fund și cumsecade așezat; ~ altminterea, ritoasa brăzdătoare, ~ într-altă oțelită dărîmare, ~ prea devreme îl dezgroapă...

Frumos!

Și-acum înfigeți parul, după rînduială: cu boneta-n dreptul căpățînei, ~ semn de căpătîi.

Să-i fie de bine adăpostul cel dintîi...

Același obiectiv, ~ câștigat și pierdut, pentru a nu știu cîta oară.

Statul (major), ~ prin geniu, ~ a decretat necesar un sistematic măciniș, ~ ca la moară. ~ Poziția, cu schimbul cucerită, menține principiul: indiferent, ~ cît mai mulți, ~ bilateral, ~ să moară.

În viață, ce meserie aveau ucigașii sau ucișii, înainte? ~ Cuminte ar fi să poată câștiga măcar urmașii, ~ din nebunia noastră, ~ învățăminte. ~ Dar nu obținem nimica nou... ~ comunicatul vrea morminte... ~ restul minte. ~ De-ndat' ce unul e dat lipsă, ~ e înlocuit cu altul, ~ destinat să fie suprimat în continuare. ~ Sistemul este denumit «împrospătare».

Dezorganizarea reorganizată n-a schimbat întru nimic năravul: ~ aprovizionarea fură (ce scofală!). ~ Și tembelismul, ~ și abuzul, ~ și prostia ~ calculează interes cămătăresc; ~ grele dobînzii percep prin noi, ~ rezervele războiului de uzură.

Din îmușeala dragostei, în pretutindeni mișună, în colcăială, ~ fraudă, ~ și trîndăvie, ~ disciplinînd aceeași vie tîmpenie ~ și ură.

Ferește-te de tot ce este tipărit ~ din chiar înainte de-a fi citit. ~ Cuvîntul imprimat ~ e permanent capabil să îți tragă renghi, ~ jucîndu-ți feste. ~ Mulți au pățit-o, ~ denunțați că au cules, ~ pe cîmpuri, ~ manifeste.

De pomină a fost pățania cu leatul prost, ~ chiar lingă gară.

Sta așezat pe vine, ~ după paravanul îngărdit « pentru bărbați ». ~ Din ceruri, ~ îi căzuse, zburătoare, pe genunchi, ~ hîrtia bună de țigară. ~ Făcînd-o jgheab, ~ o prăfuia cu ce tutun găsise-n buzunare. ~ Tocmai atunci, ~ majurii, ~ l-au și-nhățat; ~ țipa de mama focului, ~ ca un turbat; ~ jura că numai vîntul i-adusesese-n mîini filfîitura, ~ că, ~ pe altă parte, ~ nici nu știe carte.

Hei! ~ Inculpatu-a fost purtat din post în post, ~ la magistrați, ~ vreo cinci, ~ cîți vor fi fost. ~ Se întreceau care de care mai întîi să-l potcovească... ~ Nerodul se-apăra la lacrimi, ~ prost: ~ știa că niciodată nu știuse să citească. ~ Spre dovedire, ~ cei ce nu se lasă din atîta păcăliți ~ l-au întrebat ~ și l-au tot stors...

Firește, ~ după sancționare, au venit ~ de sus ~ hîrtii, ~ să-l scoată din apel.

La front, ~ biet leatul, ~ niciodată nu s-a mai întors.

MOARTEA LUI PEGAS

Deasupra ruginitului schelet metalic, ~ strîm-
bat și răsucit ~ (redusul piedestal al carului de
luptă incendiat), ~ în fața frontului, ~ monu-
mental, ~ a-nșepenit celebrul cal... ~ Un hoit ina-
ripat ~ parodiază, în real, un mit uzat.

Avîntul zburătorului, pe care-odinioar' îm-
pintenau în slăvile de-azur aleșii fanteziei inspira-
ția lor, ~ se exhiba acum, ajuns o bestială pro-
țăpire priponită, ~ pe poligonul sarbăd, de cenușă
stinsă. ~ Pe sine pălmuindu-se, bătea din aripe,
silințe vulturești, ~ dar rămînea terestru în
sectorul gol, ~ tocat în monoton de proiectile, ~
adînc de pîlnii cu configurare de cratere ~ (curbura
din sectorul nostru de planetă moartă). ~ Aici
încălecuse năzdrăvanul creasta de tranșee, ~ pe
totdeauna încleștînd o imobilizare de elanuri
țopăite, ~ parafrazînd simbolicul definitiv etern,
~ încă ritmat, ~ de vreme ce, -n crescendo de
umflare, ~ ierbivora bute tresălta-n mărire, ~ de
parcă-n șcremet se căznea să fete inspirată poe-
zie de război. ~ Potcoavele băteau amnare de
luceferi răsăritului spectacular, ~ rigidul figurînd
galop pe glezne poticnite, coronate, ~ în vreme
ce, aievea, vastele perechi de aripi, ~ anexă
vulturească, ~ băteau uriașele deschideri pe deasupra
devastării, ~ zmucind, vizibil cadențat, silințe: să

rupă înălțare către ascensiuni supreme. ~ Din
greabăn, fără ca să salte izbutirea la mai mult
de-o șchioapă, ~ cu fiecare repetire de eforturi ~
recădea-n ridicol hoitul istovit; ~ întreaga mătă-
hală deșălată reintrînd, tot mai adînc, în țapina
proptelii perforante. ~ Se obstina, încumetînd să re-
însuflătească-n imposibil tentativa, ~ zmulgerea din
platitudini, ~ eșuînd mereu. ~ Vrînd să alcătuiască
zbor de stîrv, nu se-ndura să se despartă din el
însuși; ~ neputincioasă, căpățîna oarbă, din mîn-
catele priviri, zgîia deochi; ~ lung, botul, rupt la
fâlci, rinjea, pe dezvelite, galbene măsele; ~ iar
coama jumulită, simulînd reanimare nărăvașă, ~
juca pornire săltăreață, fără-astîmpăr, ~ hîțînit în
sus și-n jos ~ zmucit de încăpăținare vulturească,
făcînd efort eroic; ~ încilcise ghearele în mațe,
prins ca-n lațuri de căpăstru desfrinat.

.
O coadă de păun plimba, prin invizibil, ~
obsedant, ~ mecanic, ~ măturătoarea de distrugere,
~ condusă de supremul gunoier, ~ un proiector.

Brusc, arătarea ~ (adevăr neacceptabil fan-
teziei literare) ~ a izbutit de s-a scindat în inegale
jumătăți diforme; ~ s-a zmulș ivirea unui gît
pleșuv, ~ braț suflecat, extras din rana leoarcă;
~ zburlit și unsuros, își exhiba, dintre penaje
brune, ~ obtuz pumnalul pliscului ~ stîrvarul rege,
despötul țăriilor cerești; ~ pesemne se-mbuibase-n
mortăciune cu nesat, prea de ajuns.

Ieșind din hruba coastelor, ~ în care oficiase
evidînd cadavrul, ~ cu insolentă majestate, aripile,
în imens extinse, ~ bătură vajnic ascensiunea se-
parării, ~ descleștînd cu greu, din mort, la
despărțire, ghearele crispate. ~ Alene, legănarea
ondula dezamortînd ritmatul zbor, ~ crescendo
de tiranică suire ~ în abisul cerului de glorii.

Tristețe rece sfișia o dimineață, cu incipientul
nimb de flacări pure.

În abandonul pămîntean, subt zbor, departe,
~ imensa rană din nărăvașul masacrat, cu
zgaidaracele în sus, ~ pe dezolantul clar de ziuă,
~ se detalia trivială, răsfrîntă în binoclul de
campanie, ~ cu rămășiță de țugui verzui și tern
subt coadă, ~ suvenir de iarbă pășunată ieri.

Peste tărîmul argintat, deplin suav, ~ o zi
senină se vestește propice luptei inutile, ~ cînd
răsăritul, ~ zmeuriu pe buza zării sure, ~ vărsa
o baniță de aur cu jărat, ~ prozaic îmbiată
gloabei cu nimica năzdrăvane, ~ dintr-o poveste
care-ncepe cu sfîrșitul, ~ ca în: « a fost odată »...

Trezite-abia cînd s-a făcut de tot lumină,
~ dintr-o poruncă de la-nalt comandamentul in-
spirat, ~ nemotivat, de dincolo, de undeva, ~ ra-
fale dure au pornit, ~ la fel ca totdeauna, ~ să
ciocănească, ~ rîvnă fără contenire, ~ pisălo-

gind cu obstinație, fără de reper, ~ subt marele
adînc al înălțimilor cerești.

Alegoria, continuîndu-și în realitate ascensiu-
nea, ~ se micșora s-ajungă punct alunecînd între
incertitudini, ~ pierzîndu-se în clar-pustiul zilei,
pe deplin.

E cea mai mare, mai prostească, dulce ferire: ~ să stau în jilavul bordei, lungit pe paie; ~ un foc voios dospește osteneala oaselor pînă le moaie; ~ mă uit nesățios în jar, ~ și-mi vine-a crede cum că gîndul a ajuns neștire.

Afară, în cîmp, ~ știu, ~ gerul uscat, troienind zăpezi prăfuite... ~ Subt grindă lunecă, în podidiri, șiroaie dezmoțite... ~ Din altă lume, ~ vîntul viscolește: ~ lătrat acompaniat.

Jos, adăpostul răbufnește fum, prin care stele zboară.

Sus, ~ case dărimate, deschizîndu-și copeřișuri vechi, de tablă, ~ puse pe dezagregare, ~ clănțnesc; ~ bocelile, -n suișul vremii, cresc, ~ stridentă serenadă de ghitară; ~ de-atîta bine-ți vine să tot urlî la neștire, ~ în pămînt, ~ cînd smirnă zac, descoperiți, ~ ațîția neclintii, ~ afară, ~ unde-i știi ce boacîni sînt.

Numai în groapă, focul, din ascunzătoarea lui, să nu sfîrșească! ~ Să torn în spuză, zmul din jilavul culcuș, un braț de paie, ~ pleavă care joacă tresărînd albine de rubine; ~ (aș da tot ce-a rămas nemucezit pe lîngă mine, ~ să simt o dată încropit cotlonul ăsta ~ care niciodată nu e-n stare să se dezmoțască).

Sfînt focul!... ~ focul...

Doamne, la ispită nu mă-mpinge!

Simt fierul că ajunge lipicios pe-ncărcător, ~ de îndat' ce mîna îl atinge; ~ cu promoroacă moșnegească ~ fața pămîntie se brumează; ~ subt igrasia din mantă, în amorțeli, zvicnitul vinelor încetinează; ~ un tremur dă copleșitor îndemn adormitor: ~ visează dorul singur, care, pînă la sfîrșit, învinge, ~ se stinge... ~ cînd în toate viscolirile, ~ afară, ~ peste încremenii, ~ se-aștern cearșafuri, ~ să îi țină-n sloiuri închirciți.

Și ninge întruna, pentru alba pace, ninge... ninge...

Pornind de pretutindeni, acordări de-orchestra, ~ așteptînd semnalul de începeri, ~ își dreg pe încercate tonul căutat: ~ zgomotele firii cresc misterios. ~ Broaște orăcăie în vale, ~ cucul în livezi se-ngină, ~ repetînd sublim nepriceperi, nencetat; ~ lung tremur bîziiie bondarii de aur din fîneață, transmițînd vibraire ~ pentru o păgînă zîă, ~ alcătuiind un unanim preludiu de șîmfonie închinat naturii: ~ lento-majestos.

Vîrît cu capul cît mai între umeri, ~ rondul tropăit se-ncheie pe strîmb zigzagul de tranșee. ~ Tresare, ca lăcusta, glonțul ricoșat: pic-poc! ~ de care nu ajungi să fii, nici chiar ca învîrtit, crușat ~ decît cînd știi să mergi ca toată lumea: ~ cît mai aplecat.

În oarbă parșivenie, ~ proiectilul penetrează subterana beregată de alee, ~ plesnind aici țărînă, ~ rupînd dincolo o fașă vie dintr-un ciot de pom, ~ dînd bobîrnacul de-a-ndăratele răsturnător; ~ dar cîteodată nimerește razna: ~ în trunchi de om.

Au adunat pe încă unul, chiar acum.

În foaia lui de cort, pe bețe, ca-n hulube ridicat, ~ trece, pe umeri de brancardieri, un mort. ~ Aproape-ntreg, ~ își leagănă,-n trans-

port, ~ descreierata căpățînă, ~ absurd golită de dum-dum.

Leșul mai întindea, ca la pomană, o zgîrcită mînă, ~ cînd sanitarii îl scoteau, ~ cu menajări fără folos, ~ la inutilul adăpost, ~ în margine de drum.

Îndrept vizorul către satul fără fum.

Firește, ~ e în întregime părăsit acum, ~ chiar și de cei mai păcătoși săraci, ~ lăsat în stăpînire numai javrelor de lătrători sălbăticiți, flămînzi. ~ Lipsa a înrăit, în parodie de curaj, dulăii blînzi.

Tihnită, ~ sila se îngină cu nemărginită mila, ~ pe dondănitul cîntec pentru sapă și lopată.

Tîrziu, ~ urlînd pustiu, ~ haita potăilor, condusă de colțatul comandant, s-a repezit, ~ virtetj focos. ~ Pe jgheabul văilor ~ chelălăit victorios, ~ ecou însuflețit, ~ pornit să dea atac în burta unui cal descoperit pe dîmb, ~ unde se răsturnase, ~ împutit, ~ rînjind deschis, cu botul strîmb. ~ Subt butea coastelor făcîndu-și drum, ~ prin carnea ruptă, ~ potăile flămînde sfredeleau; ~ cu labelle au rîciit ~ săpînd neîntreput ~ și practicînd tunel prin măruntaie: ~ să se îndestuleze fiعة potaie. ~ Curînd, ~ doar arcuită șelărie, ~ coaste albe, ogivale, ~ dintr-un coviltir cu coamă, ~ au abandonat, ~ trăgînd tîriș numai spinarea descărnată mai devale; ~ și căpățîna lungă, ~ hîdă, ~ cum juca-n ocean, ~ la urma urme-

or, ~ s-a scuturat aprobator ~ de-atît împins și
hurducat, ~ ca la-mpărțit de abator.

Acum, ~ în fum, ~ se-ntunecă întregul ori-
zont, ~ treptat.

La mină, ~ ceasul s-a oprit; ~ dar timpul
mai demult a stat.

Se lasă, ~ timpurie, ~ noapte liniștită, ~ peste
priveliștea cu aur asfințită.

Aicea, ~ 'n fundătura asta mocirloasă, ~ pă-
cătoasă, ~ străvechiul ritual ~ al rugului de foc,
~ cu teama repetită-n vechiul joc, ~ reintre-
gește plictiseala infinită:

Pic, pac,
bang, bang,
bum, poc!

Atît de dobitoc, ~ fără noroc, ~ pe șuiera-
tul țiuit întocmai ca un fremătat de coasă, ~ re-
frenul obsedant insistă, ~ cuprinzînd împrejuri-
mea tristă, ~ joasă, ~ subt vastul cer nemăr-
ginit; ~ văzduhul, ~ pe sectoare, ~ de gloan-
țele cu dîră, ~ cărăbuși, ~ e urmărit și zbirniit,
~ pînă ce toate stelele au înflorit. ~ Altminteri,
~ în firescul liniștit, ~ cuprinsul, tainic, ireme-
diabil mohorăște, ~ pentru-ntotdeauna, ~ neclin-
tit. ~ Pe cîtă vreme ~ în tărie ~ întîrzile numai
străvechiul gînd de nebunie; ~ alt rost nici n-are
să mai vrei să știi ~ cu ce drept vei sfîrși ~ spre
a ucide-n disperare, ~ cînd recunoști că nu mai
poți nevinovat să fii.

Tu, ~ viață vană, ce scrii rană, ~ cu orice
glonț rătăcitor, chiar prea tîrziu țintit, vei nimeri,
~ de-ndată ce-ai deprins a te-nrăi, pentru-a trăi.

Stîngacii-au fost de astă dată dovediți că au
făcut-o lată; ~ prinși, ispășiră, ~ cu nendurată ju-
decată, ~ vina ticăloasă. ~ Proști, ~ potrivindu-și
să rămînă invalizi, ~ și-au tras, prin pîine,-n mîna
dreaptă. ~ Și-nchipuieră că urma glonțului de-
aproape tras, ~ printr-un coltuc, ~ arsură nu își
lasă. ~ Dar viclesugul l-a descoperit rutina me-
dicală aptă. ~ Nădăjduiau, bieții tătuci, năuci,
~ prostind pe doftori, ~ s-amăgească pe a Cîrnă,
~ tutulor stăpînă; ~ se vede însă că fusese scris
de mai nainte ceasul rău, ~ ce nu amină soarta
lor păgînă: ~ de-o săptămînă Moartea îi avea la
mînă.

ÎNAINȚARE

«Progrese fără importanță»

Comunicat

Îngîndurat își controlează fiecare masca, potrivindu-și ritul; ~ mai strînge-n curelușe, pe bărbie, casca, ~ plictisit de cîte ori revizuieste, -n mod reglementar, urîtul. ~ Înjurătura, ~ rit superstițios, ~ cu-amenințarea trăgătorilor, asigură o penitență dosnică; ~ în permanență se arată necesară vigilenta pază; ~ constăți că ești furat din ochi; ~ în mod normal, hoția-n fața morții încetează să mai fie josnică; ~ scîrbit, încerci să amăgești o supranaturală existență.

Ca-n unanimitate am accelerat, pe tact bătut, cadență. ~ În noi persistă neîntreruptul huiet; ~ zgomot răsucit în funie de sunet, transformat în vuiet, ~ căpătînd o consistență materială pentru universul surd, confuz, obtuz. ~ Din fără număr, uruiala-n creier se dimensionează vast; ~ absurd, metalicele văicăreli pe nicovală bat timpanul fără de auz. ~ Spiralic, zgomotele înlăuntrul lor se răsucesc, ~ ca-n ghiocul babei descîntînd pierzani: zdrăngăniri și ciocăniri, ~ jucînd pe piulițele din oase. ~ Amalgamînd fărîmițare de izbiri și bițîiri, ~ dînd freamăt de sfortări; pe trepiedul mitralierei, ~ gîfîit insuportabil, ~ acompaniază

ascuțitul chiuit, printre hurducături de roți ~ pansate cu obiele; ~ răspunde gîlgiitul ponositelor gamele-n sărituri pe șolduri, ~ mereu alunecînd spre spate, ~ și-o hîrîială, înfundată, de motociclete, ~ frînarea agravînd accesul tusei de motor. ~ Strivite, zgomotele dor ~ în praful care se ridică nor; ~ nechezuri scurte, mugete prelungi, dezorientate behăieli orfane. ~ Brusca, scrișnet din zmcuire rupe arcu-n hopuri. ~ Tragedii profane...

Convoiul își desfășura de-a lungul oscilarea de coloană omenească, ~ trupă tropăită. ~ Pătrunderea strategică, ~ o clocotire de radiator forțînd pornire, ~ se-ngroapă-n adîncimea zării, fără altă lămurire.

Indiferență, — melodie cunoscută, toba celor care mor...

Pe toate angrenările dințate și pe toate șinele se cațără reptile, ~ bițîitoare recăzînd, ~ înaintarea viermuînd înlănțuita bandă de rotile. ~ E toarsă caier ~ o armată destrămată ~ între degetele Parcei, pentru vraja sortii. ~ Ca evidență, progresăm în de-a-ndaratele, ținîndu-ne pe urma morții. ~ Curg oamenii... Pe arcuri de oțel se-apleacă-n coaste, ~ cînd leneșe, cînd repezi, văluriri pedestre. ~ S-au îmbătat furgoanele, ~ menajeria a luat răsna, drumul evadării, geologic; ~ cisternele-mamuți s-au nămolit în porcărie. ~ Duruitoare, din ciocnire, ~ camioane sparte varsă

zestrea plutonierilor-majori : ~ sustrase pături de reformă și cazane de bucătărie ~ alunecă pe-o pantă, dogărind ecouri, oblic. ~ Pe taluzuri pică material enorm, ~ făcut în întregime inutilizabil de adversarii ce rămân, în permanență, nevăzuți.

Pe acționate scripete rotesc curioasele investigații trompele de țevi; ~ întind bătaia lungă. ~ Tot drumul pîn-a-icea, în chesoane, amortite, dormitau misterele mecanice, solemn învăluite. ~ Acuma năpîrlesc girafe din prea strîmtele halate cu picturi de camuflaj. ~ Hipopotamicele tancuri își deșartă spîrcul: combustibil negru. ~ Rotind orizontal, își sucesc gîtul periscoape; ~ unele mai poartă travesti în dungi de zebra.

Deasupra șirului, pe călătoare coperișuri, ochi de foc subt crengi de vestejiri: spitalul.

Uluitor plîns tînguit aduce-amine pietrele de moară, ~ precipitări de haos, ~ trăgăniri cu văicăreli eterne, ~ pe scara largă prezentînd progresele moderne. ~ Planșeul plat, din temelia for-tului împresurat, ~ se vîltorește, turbinînd, nebun, o axă de calibru greu, ~ dezorientat, ~ fără muniție, ~ clămpănind din fălci o deznădejde bîntuită de alean, ~ plesnită-n șuierat de bici și bubuit; ~ furtuna bate peste frunți plecate. ~ Flămîndă, bestia deschide bot: un scripete ihtiosaur; ~ depanatorul, ~ rumegînd mecanizat, cu dinți de fierăstrău, spre a-nghiți pămînt, ~ în gestul mașinal coboară, ~ să-și ia din mers tain de fierărie, ~ pascînd pe locul de popas, ~ în care omenirea, cu nesățiere, se omoară.

Sfîrșește defilarea.

S-a-nchis cortina ~ și se redeschide ~ cu alt ropot din tenebre.

Parada cercului.

Surpriza: dricuri capturate! ~ Numere funebre.

ATAC DE NOAPTE

Sonoră curgere în monoton, ~ ploaia de toamnă ~ răstoarnă o imensitate fluvială de înecuri, ~ precipită torențial cascadele celeste, ~ în foșnete, în freamăte, plescăituri, bolborosiri cu mormur, ~ acompanieri de piculine și arpegii oblice de harfă, ~ gîlgîituri, sughițături, sîsîituri, ~ silind, în invadatele obscurități, să-noate vietăți inoforme, ~ mișunînd evacuarea din cotloane de imund. ~ Potopul urcă-n galerie zeamă de mocirlă grasă, nevăzută, ~ clămpănind, în legănare cadentă, ~ golite tinichele, alterate rații de conserve consumate, etcetera.

Acomodîndu-se pleoștirii, sacul rupt ajunge glugă ~ (suplimentul gratuit la foaia cortului, ~ util impermeabil la corvezi de veghe), ~ prelins, săltat pe umeri ciobănești, ~ reamintește sedila de zer.

Plouă și-n suflet, ~ cu cerneală de catran; ~ pătrunde înghețatul șarpe, alunecînd pe subt cămașa leoarcă. ~ Frig mai mult ca iarna. ~ Lipiți, murați la piele, consimțim, subt stropitoare, ~ să ne cuprindă nepăsarea, în definitiv. ~ Brusc, cerul crapă, răsturnînd, ~ surplus, ~ găleata grindinii, ~ pe crep de doliu sedentar, în toiul de-ntuneric.

Ca degetul imens arătător al providenței, ~ farul orbitor, metalizînd diagonal, ~ a perforat imensitatea. ~ Pensula de raze plimbă lateral investigația pe bolta de cărbune, spionînd; ~ parcurge sensurile spațiale, scriînd X-uri ce dispar, ~ cum ștergi formulele de cretă teoremizate ~ pe tabla neagră, ~ la catedră, ~ cînd, la ultimul examen, te aștepți să fii trîntit. ~ Croindu-și drumul prin nocturna ploaie, ~ ochiul expansiv mecanic, cu precauții infinite, tatonează, prin abisul orb, investigații; ~ macabre draperii la funeralii, ~ norii, biciuiți de fulger, răsfoiți de o vîntoasă, ~ dau poale peste cap, storcînd pe infinitul dezolant ~ precipitări de-oțel lichid în benzi de reflectoare; ~ irealul aluminiu șterge lacrimi permanente, din zare-n zare, cadențînd un tact de metronom...

Grohăitor, din dreapta și-a vestit prezența, ~ ca foarte mare porc bătrîn, ~ în bas profund, ~ mortarul pisălog, acompaniat de hidraulicul baros, ~ consolidînd piloni subt orizont; ~ ecoul, trezînd în bombăneli mînia, ~ horcăiește scuipește stele prin gura de calibru greu ~ prohoduri răgușite. ~ Se huruie văzduhul, dărîmîndu-și repetirea violentă ~ pe circulară reîntoarcere de-alergături hodorogite; ~ miros de cremene și pivniță a alterat dulcegăria cunoscută, ~ de anatomii putride.

Stîrnește panică zădărnicia din uitate lupte piept la piept; ~ începe ofensiva asfixiei: ~ strivire lentă de plămîni... ~ și gura arde să bea strop de aer sănătos... ~ usucă numai bale rînced acre, debordare din burlan... ~ Un ordin trece ondulat din om în om: ~ « Să-și ție

fiecare răsuflarea! ». ~ Pe bijbiite, își pune leatul masca, dacă încă nu e prea târziu; ~ orbecăind, găsește sigur, la infirmerie, mîntuire, ~ calm respirînd, în cîrpa urinată, jumătăți de aer, asfixiindu-și disperarea.

Interceptate pîlpîiri ard pînă-n inimă, de cum își sting fosforescența verde.

Implauzibil, canonada a-ncetat; ~ rafala iadului recade în stagnat, ~ dintr-un consens, la pretutindenii potolită; ~ poate a cîștigat convingerea că nu mai e nimic de spus.

Se-nchide noaptea, dîndu-se la loc, ~ avînd acoperire de cortină doliul de sus.

Doar în adînc răsună tuse măgărească: ~ bojocul obrintit individual; ~ s-au desfundat, ~ în revărsări, ~ canale și morminte. ~ Foamea de aer... ~ Rece, mușamaua ceruită se lipește, clefănind, pe trupul transpirat, ~ se întărește-n tremurarea friguroasă.

...Dar mîine o să fie zi frumoasă ireal, ca o apoteoză, ~ cer spălat!... ~ Abia atuncea ăi de la corvadă au s-adune tocătura, ~ vîinînd pe sub taluze carnea cu lopata, cît mai timpuriu, în umbra rourată, ~ luînd seama : proiectilele viclene explodează cu întîrziere...

REPAOS

E liniște; ~ îți poți vîna tihnit păduchii, ~ sau să încerci să scrii la cei de-acasă ~ (totuși știi că nu au să primească vreodată vești de-aci, ~ nici chiar cu-ncetineală de scrisori tîrzii).

Ia timp nemărginit odihna asta ~ cînd ești liber pe-o zi... ~ Curată-afacere! ~ să te întinzi, ca un boier, pe blana noduroasă, în refacere... ~ (Drept e că-ți trec prin minte fel de fel de nerozii...) ~ Odihna lasă-n carne dungături de muchii.

Au să mai iasă ei bocancii din picioare degerate, ~ cînd degetele de obiele s-au lipit?

C-un ciob în față, camaradul elegant s-a bărbierit: ~ din piele brobonește proaspăta sudoare.

Toți ochii scînteiază animalic, — îngerească bucurie; ~ pe linia din spate, traiul izbuteste să devie necrezut de fericit, ~ « ca în povești », ~ de vreme ce gălețile cu zoi de ciorbă nesleită ~ pînă-n gura săpăturii izbutesc să vie.

Ce să te mire? ~ Capeți porția de paie aurite? ~ te simți la largul tău, ~ ca porcul, ~ ori de cîte ori ai poftă să te tăvălești!

În fundătură, adăpostul păcătos duhnește a gunoi, ~ dar, pentru proști ca noi, ~ din inimă nădejdea păcii bate: ~ drept steaguri albe, se

înșiră-afară, ~ pe frînghie spînzurate, ~ (veselă paradă), ~ jilave, ~ izmenele cîrpite și spălate, ~ jegos să nu rămînă, -n sfînta săptămînă, leatul; ~ că doar pe seama lui se face, ~ în tot anul, ~ fără contenire, ~ tărăboi.

Rîvna benevolă, ~ propaganda, ~ prinde iar curaj. ~ Fiind liniște pe zonă, ~ se vestește-n locul ăsta, dinapoi, ~ echipa de « artiști » versați în declamații; ~ prezintă repertoriul liric, ~ o producție de-nalt nivel, cazonă:

«Ce veseli sîntem noi,
Cînd mergem la război...»

«Distinșii oaspeți» trag tirade combative, ~ de agresivă rezistență...

Va trebui, de bună seamă, lăsînd gîndul subversiv deoparte, ~ să îi aplaudăm spontan, în dosul frontului, ~ omagiînd distinsa lor prezență, ~ strigînd « bis, bis! » talentelor care, ~ cu-atîta risc, ~ s-au deranjat să debiteze vorbărie vitejească, ~ atît de necesară în război...

OFENSIVĂ DE MARTIE

În gospodăria părăsită, din cioturi amputate de tun, cireșii au reînflorit. ~ Tăios, prin albastrul de sus, rîndunelele foarfecă un ciripit metalic, ascuțit. ~ Prin umbra unui stup răsturnat, ~ zumzet de stele a ațipit. ~ Alături, învîrtindu-se în jurul țărîșului, aproape sugrumat, ~ un miel negru, ~ bineînțeles, capturat, ~ behăie orfan, încăpățînat, abia cornorat. ~ (Legal, a fost din turmă rechițiționat.) ~ În lină i s-au prins confeti din pom, ~ de parcă e cu picături de lapte stropit. ~ Nu paște. ~ Întinde urechile și-ascultă-n deznădejde; ~ prostul! ~ nu-nțelege ca un om să tacă.

Paștele măsii!... ~ Bucătarii, la popotă, nu-și văd capul de lucrul zorit, ~ însă cu « Be-he-he » au să se răfuiască, peste un ceas, ortacii zeloși, negreșit; ~ din vreme, burtălăii au dat ordin să fie bateriile la gheață. ~ (Păcat că nu s-a găsit, cum trebuie, și pentru borș, verdeață...) ~ Răcit, sifonul picură pe nas.

I s-a urît mielușului de viață! ~ Ce dracu, nici măcar pentru un biet minut nu vrea să tacă! ~ « Bea-bea-bea. »

Firește, toată noaptea o să ție cheful, copioasa judecată o să placă...

Cade seara...

În unghiul mort, ~ la ora mesii, ~ superiorii, așezați comod, în corpore atacă...

Ne-nconjură amețitor un orizont de trepidare :
 ~ întreaga devastare, mărunțit zdrobită, a masat
 mojarie și mortiere; ~ însă, de fapt, fluviul de
 oameni curge-n jgheab, ~ pe drum bordat cu șanțuri
 județene, ~ în propriul nor, alcătuit de un opac
 pământ pulverulent, ~ subt rișnitorul soare de
 aramă, ~ ireal, enorm.

Dezordine regimentară alungindu-se la infi-
 nit; ~ puhoiul nostru se înecă-n uscăciune de
 teluric cenușiu; ~ desfășurînd pe tact cadența,
 tropăiește zdrăngănit din nevăzute lanțuri.

Ne roade seceta aridă, fărîmîndu-ne ca-n piauă.
 ~ Fără scuipat, ne scîrțîie în dinți țărîna. ~
 Lividitate leșioasă a sulimenit lugubru, tern, ~ și
 uniforme, ~ și fața, ~ și echipamentul. ~ Auto-
 matic ~ (circulăm doar în virtutea inerției), ~
 străbați văzduhul materializat de turburia răscolire.
 ~ Ferite sînt, cu astupuș hermetic, ~ prevenind
 înecul îmbicsirii, ~ numai gurile de tun. ~ Gu-
 noiul a cernit terestrul, transformînd realul în
 fantome. ~ Realizează, în trucaje, moartea vie...

De vrei să vezi, obligator ții ochii-nchiși...

Privirea supurează-n gene sure, ~ clipește bui-
 măcită, de-ndat'ce iese-n cîmp deschis, neașteptat, ~
 pe îngustimea unei fișioare de tarla, ~ unde, cu
 răsturnarea părăsirii, dat pe spate, zace, în inuti-

litate, plugul care nu mai ară. ~ Colț pustiit, de
 rai, ~ absurd prisos de farmec, dacă, ~ peste
 invaziunea buruienii de pîrloagă, ~ feeric pîlc de
 fluturi pe araci, ~ n-ar spînzura, în flori, fasolea
 ~ (din mănăat oloagă: nu mai leagă). ~ Pîlcu-n-
 floririi, pîlpîindu-și în văpaie alba umbră, ~
 scrie-n amintire o imagine bălaie...

Brusc, de la sine, se descoperă, ~ oprind
 privirea vertical, ~ cumpăna stricată; ~ clintind
 genunchiul de prăjini articulate, ~ pe strîmbă
 cîrjă de proteză își menține oblicul balans,
 ~ de mult fără găleată, ~ spînzurînd în golul
 nalt, din cer, ~ peste colacul cu jujău tocit. ~
 Păstrează-n ghizduri, găunosul rotogol noptat,
 ~ pomelnicul cirilic.

Nădejde nebunească ne înfbie: adăparea!
 ~ Bidoane destupate, prăfuite, sînt legate-n sfori,
 ~ coboară, ~ zdrăngăne, ~ culcîndu-se-n adînc,
 ~ sleite, ~ grăbite să înghită răcoreala; ~ se-n-
 torc ușoare din afund, ~ de păcăleală istovite.
 ~ Pe brînci, vin alți de-ai noștri, să încerce
 amăgirea stearpă, ~ în care nimeni nu își va spăla
 obrazul, ~ și nici va izbuti să-și vadă barba-n
 tremur de oglindă udă. ~ Deasupra tuturor —
 cerul: ~ arde ca o cască, ~ încins oțel irespirabil.
 ~ Sfidează, spionînd, ~ batjocură, ~ din par de
 telegraf, ~ cu cioc deschis a sete, ~ prea albastra
 pasăre străină...

Scurt, ascuțit, țignalul îmboldește o comandă
 înghițită-n sec, săltat. ~ Prelungă, alinierea a

reînceput bătătorirea. ~ « Nainte, marș! » ~ cu ținta-n ranița din față, ~ pe cînd, din spate, te tot calcă pe carîmbi, ~ bătrînii care nu pot ține o măsură-n șchiopătare.

S-a refăcut indivizibilul diviziei: un singur suflet anonim, mai aplecat.

Din margine de gropi, ~ cu bot deschis, o gheată reformată, ~ fără pereche, ride descusută... ~ Abandon.

Docile, coatele își reîncep bălăngănirea, ~ ondulatul tact în sus și-n jos, ~ ghirlandă pendulată fără timp. ~ Sudoarea curge de pe țimplă,-n dungii, ~ pe sub tunică: mîncărime blîndă-n rozături.

Deasupra,-n cer, peste coloana șerpuită, se reface-n piclă, plutitor, ~ pămîntul cenușiu, care ascunde drumul...

Din altă lume a mugit aducere-aminte: mers la abator, ~ cînd întîlnim fantasmagoricul convoi contrar, ~ obstacol în mișcare, biciuit de rezerviștii aprovizionării: gînd al providenței, cum prea obișnuit se-arată, întîlnire pe parcurs... ~ Prin nor lăptos, intrăm în mai uscatul fluviu animal, curgînd invers; ~ împungătoare baionete, coarne... bocănesc; ~ identific coaste cenușii, de bici lovite. ~ Cirezi rumegătoare, uriaș placid convoi. Figură de cadrii sinistru... ~ Venit din sens opus, agale, printre noi, ~ în tempo pașnic, ~ traversează, către zona doua, capturate vite istovite, invidiații boi.

GAZ

Ptiu! Conțeniți cu debitarea anecdotelor atît de nesărat porcoase, ~ chinuitor răs povestite! ~ Idioția ne omoară. Cum rabdă omul, pentru-a nu știu cîta oară, ~ divertismentul excitînd stătute poște fizice focoase? ~ Uzează, abuzează în sterile eforturi distractive: ~ da, ucigașii își omoară vremea dintr-o groapă, ~ ca să treacă timpul într-o doară.

Țîmpire din obișnuință... ~ Stilul plictiselii: o pasență într-o vreme cînd mecanizat omori. ~ Firește, orișice imagine se deformează, ~ pînă ajunge, în realul înțeles, prădată de oricare sens prezent. ~ Te-nfiori...

De-ast' dată: « bang-balang! », dogește,-ntr-o tablă, sentinela, cu o rangă. ~ Nu-i clopot, sau talangă. ~ Precunoscut, semnalul simplu de alarmă, ~ răsunset în bidon de tinichea, ~ a prevenit, mai elocvent decît orice cuvînt, ~ surpriza norului de jos: ~ atacul toxic, naintînd tăvălugit de vînt.

Ne-a-ncercuit « văzduhul armă », primejduind adăpostirea din pămînt. ~ Miros de fin încins... muștar... și dulce primăvară... ~ o adiere pentru fiecare piept, cînd nu te așteptai... ~ Deznodămînt... Așa obișnuiește să apară nesătul zgîrcita, veșnica Avară, ~ cu care te și duci... dacă mai stai... ~ În

loc să-ți rupă osul, să-ți sfișle carnea țandăra de schi-jă, ~ în loc să cloncăne ca mitraliera, cloșcă dînd din clonț, ~ te-năbușe Spurcata Slută, moale; ~ n-avea grijă! ~ își bagă-n tine nevăzutul foc, ~ sîfînd, din buci umflate, în bojoc; ~ dacă nu știi să-nchizi ochii, la orbire te învață... ~ Comanda respirații inventează o supremă apărare: ~ udul să leorcăie-n cojoc ~ și vîră-ți lina cît mai apăsător pe față, ~ cînd n-ai de unde pune ~ obrăzarele cu rit de porc. ~ Individual nu-i alta de făcut... ~ Batistele se storc... ~ Vai de acel cu mască fără potrivire! ~ Soarta nu mai schimbă... ~ Aproape totdeauna materialul vechi răsufală lateral, ~ izolatorul e uzat, iar filtrul—cu defect normal... ~ Drept care, înlăuntrul tău, moartea se plimbă: ~ întii, bășicile cresc în ciuperci, pe limbă, ~ îți înclieesc puroi infect, ~ apoi bolborosesc plămîni, sîngerînd în hîrîială; ~ un guturai verzui lipește latul mîinii, ~ din cauciucul care își sfărîmă mațul respirații putrezit. ~ Nămol de baltă dacă ai avea, ai încerca să ungi obrazul, ~ să-ți răcorească răsufierea; ~ chipul puhav ar mai fi să-și afle-n alifie, teoretic, alinarea, ~ pînă nu crapă dezumflarea. ~ Hazul: scuipi băloșită tuse măgăreas-că, de răpciugă. ~ Simți inima că-nțepenește... ~ Ai în beregată nodul pus jujeu... ~ la agonie te înjugă... ~ grohăie suspinul... ~ zerul între coaste a sedimentat colastru... ~ stătută, scîrnăvia colcăiește. ~ Zadarnic mai înjură unul sau se pocăiește văicărînd popește! ~ A surda bleastă, ori alte nerozii, în spurcăciuni fără de rost, îndrugă! ~ E calculat la după asta nimănuia să nu-i ardă să mai fugă...

Nu poți să te ferești... ~ n-ai cum să scapi... ~ nu poți să mori nicicînd destul de iute... ~ Cum să încerci să lupți cînd n-ai cu cine? ~ Strict, în tine arde, ~ pură, chimică, ~ știința, aplicîndu-și eroismul (care pute). ~ E faza ultimă pentru absurda lașitate fără milă: ~ cavalește, gîndul rece strangulează, prevalîndu-se de-aportul științific. ~ Gazatu-nghite ca un pește aerul. ~ Subt casca de scafandru ~ mireasma de cianhidric te ucide dulce, ~ cu amărăciunea din parfumul florilor de leandru. ~ În clipă îți reamintești cum că abia aveai de gînd să trăiești viața, ~ dar înțelegi că-ți este dat să mori cu: « Bună dimineața! ». ~ Gras gîlgîie din tine tinerețea ta pierită, ~ topindu-te formule de fosgen sau iperită...

Contribuie eficient tot geniul omenirii, prin savanții de elită, ~ creînd război fără eroi, avînd o disculpă de îndată ce obține un efect considerabil ~ pe absolutul colosal, ~ la tot ce poate fi prăpăd durabil, ~ mizerabil. ~ Suprem expedient, utilizat de orișice comandament dement; ~ pentru învingător, ~ asasinatu-n felul ăsta obține logice justificări: poți asasina, ~ de la distanță, curajos, ~ și-i economic, deci avantajos: ~ supremul argument. ~ Realizarea, prezentînd concrete avantaje, o să se repete, ~ supremația providenței rămînînd dintotdeauna mărginită.

Pe front și-n temnițe civilizația-și impune într-un mod incontestabil superioritatea, ~ atinge

scopul, aplicînd formula ei: ~ premeditat, suprimă progresiv umanitatea.

Cînd adversarul poate, fără risc, anihila,-n război total, și pe copii și pe femei, ~ în numele principiilor civilizate, ~ își consfințește izbutit un viitor temeii...

Însă o astfel de izbîndă nu își spune totdeauna, pînă la sfîrșit, definitiv, cuvîntul, ~ că uneori se-n-timplă de se-ntoarce împotriva vîntul...

SOLDATUL CRISTEA

O noapte cînd întreaga primăvară ne invadase-n flori de ghiocei; ~ ca năzărire, scheunatul de ghiulele, în dangăt greu, de clopot pentru Înviere, se schimbase.

Își amintea, pesemne, aprigul metal, ~ din alte vremi, ~ o primăvară dulce, cu prohodul timpuriu, la denii... cînd, iată, înainte-mi ca strigoii s-a ivit, ~ din zilnicele suferinți, ~ mereu supusul, ~ [cel mereu]lovit, ~ care cu noi de-atîtea ori cinase din aceleași rații ~ și împărțise nu o dată sfertul lui de pîine celorlalți; ~ desculț, mai purta încă rozătura din bocancii potcoviți, ~ kilometraj în carne, ~ (calea retragerii doar o făcusem împreună...), ~ cu labele picioarelor bătute-n scoarță de noroi, ~ pe drumuri grele, ~ însă-n ochi purtînd lumini de stele.

Dar după ce ~ cu sudoare pe frunte ~ îi adînciserăm groapă pentru veșnicie, ~ zidindu-i somnunchis în piept de munte, ~ ce căuta să vie pe astă margine de șanț, ~ aicea, în cîmpie ?...

Prin arătare, ca prin giulgi de ceață, ~ vedeam un costeliv pămînt văros, ~ din care, ca luceafăr roșu, inima-i zvîcnea, ~ însă pătrunsul ghimpilor de-ncolăcită sîrmă, ~ unde a căzut cîndva

ca o girneată, ~ deasupra lui, puroaie ruginite în tifon de nouri zemuia.

Domol, ~ ca raza lunii s-a apropiat, ~ încît, cu degetul, necrezător, pe răni l-am pipăit, ~ ca nu cumva să mint, lăsîndu-mă de arătare amăgit, ~ sau de-o aducere-aminte în de tot ne bună; ~ simțeam, însă, atît de neclintit, că suferința lui ~ are puterea visului adevărat trăit...

Din zare auzeam, subtpămîntean, ~ neconținut, ~ multcunoscuta bombănire de metalică furtună. ~ Altminteri, se amănunțeau atît de bine precizate toate: ~ pămîntul sur, ~ la orizont rotund, ~ cu punctele de foc ce-n ritm apar și iar se-ascund, ~ marcînd întortochierea de tranșee camuflate, ~ și ultima bătaie, ~ înainte de sfințirea lunii, ~ între sîrmele ghîmpate, ~ subt cerul nopților adînc albastru, ~ cum e în brumă pielea prunei, ~ cer jos, cu stele stropitură de colastru ~ din slăvi nemărginite, unde niciodată visul n-a ajuns...

(Pe-o vreme de-asta, în alți ani, la noi în sat, ~ copii, ~ în mîini cu sălcii-n mîțișori de aur înflorite, ~ ducînd îndătinat cununite împletite, ~ în pîlcuri, ~ silitori, ~ cu glasuri ascuțite, ~ cîntau, în dor de pace, ~ după două mii de ani: ~ « Osana celui înviat! »)

«De unde vii? l-am ispitit. ~ Nu știi ce poți păți dacă te-ar prinde ăia mari! ~ Ai fost dat lipsă, după cele trei zile!»

Este însă drept că l-am văzut, în brazdă, mort. ~ Trecuse termenul, cu ștergerea din scripte. ~ (A fost de pomină acea înmormîntare...)

Dar el, în aiureală, ~ cum tăgăduiește orișice nebun, odată îngropat de tun, ~ bisericeste gîngăvind, mă-ncredința:

« Am fost în vizită la Dumnezeu...

Dintii, cînd m-am găsit pierdut, ~ un somn al negurii mă cuprinsese, ~ dar beznele lumină s-au făcut, ~ și-așa cum aș privi în soare, făr-a fi orbit, ~ acolo sclipăcea un strașnic tron, în drugi de schije întocmit, ~ cu purpură domnească, ca o floare de mușcată,-mpodobit; ~și înspre înaltul prea ceresc ~ de pretutindenea se cățarau, prin nori, ~ acei plecați naintea mea, mai de cu zori, ~ în pîlcuri fără număr; ~ dintii mi s-a părut că-s doar primăvăratice convoaie de cocori, ~ dar vezi, ~ n-o să mă crezi, ~ în prea curînd am înțeles ~ că-s trupe care împlinesc corvezi, ~ suind albastrele livezi, ~ urcînd de-a rînd, ~ cu umăr lîngă umăr. ~ Drept că, din cînd în cînd, făceau opriri, ~ „pe loc repaus“, ~ tremurînd, ~ și iar urneau, pășind cu greu, ~ mulțimi, în zloată tropăite; ~ îi însoțeau escortele de sanitari, ~ în chip de îngeri de serviciu, ~ transbordînd saltelele de nori; ~ cu târgi atît de moi, din foi de cort, ~ urcau în slavă brandierii aștia aripați, ~ ducînd pe cei aleși, din greu răniți și mutilați; ~ nici n-aveai cum, acum, să știi să-i osebești pe morți... ~ de vii, ~ soldați în însumare, ~ dimpreună lipsă dați, ~ de

prin potrivnice armate, ~ cu de-a valma cerului predați.

De data asta, ~ mult prea milostivul moș al norilor, ~ clătind din cap, suflând din greu, ~ pe ăia, ~ cât de proști și păduchioși erau, ~ la sînul lui îi alipea mereu... ~ Neputincios de bun ăst zis atotputernic Dumnezeu! ~ Cu mîna lui străveche, tremurînd, sfîșieturile și zgaibele, ~ pentru închipuitele tămăduiri, le zgîndărea, ~ ținînd să se arate cu atît mai blînd cu ei ~ cu cît le-a fost lăsat, în nedreptăți, trăirea lor mai rea; ~ încît acuma, șchiopii,-ngenunchind, trozneau încheieturi fără durere, ~ iar cei lipsiți de cîte-un braț ~ fără de caznă se alăturau, ~ și, astfel, dimpreună, mîini perechi, în rugă, ~ pentru mîntuirea tuturor, ciungii-mpreunau ~ intrînd în adăpostul din minciuna celui veșnic, ~ pe același drum de rai, ~ deopotrivă: mîndri ucigași, viteji de moarte dățători, ~ learcă de sînge, decorați trufași, și cei în piedici poticnite ferecați, ~ că nu au ascultat de ordinul care le poruncise să ucidă frați, ~ drept care au fost de camarazii superiori, fără zăbavă, împușcați.

.

Dar cei mai mulți, ~ pînă la porțile tăriilor cerești, ~ aveau încă, în mîna încheștată, ~ mîner de sabie sau o granată; ~ iară pe buzele albastre, rupte, ~ țîșneau, de mama focului, înjurături de lupte, ~ amestecate în chemările iubirii, ~ îngînd, ca la dintîi, cele din urmă vorbe: „Mamă... Tată...”

Hei, într-atîta dărnicite erau razele dumnezeirii, ~ că ne scăldau durerile de gînd, ~ purificînd gunoaietele credințelor rămase în țărîna amintirii, ~ muiau dirjenia, în noi plîngînd.

Alaiul trupelor, crescut, nu contenea, ~ alcătuiind paradă în neștire, din sutele de mii de cimitire, ~ urcînd, de pe planeta noastră blestemată, ~ frumos grijite-n dorul de grijanii; ~ pe laturi își aveau escortă, ca de plutonieri-majori, ~ cu toți arhanghelii, pe ordine cazon aliniată... ~ ...înaintau mîrlani, bătîndu-și pasul liber, nereglementar. ~ (Cînd calci pe nori, nu trîpăi niciodată...)

Moșneagul cerului ~ neputincios se tînguia:

„Am risipit, la Facere, cu pumnii, stele, ~ am plămădit pămîntul în podoabe, ca pe-o stea, ~ și l-am menit grădină pentru rai, ~ să-l las copiilor, ferit de rele, ~ să fie o senină frumusețe pentru bunul trai, ~ spre înțeleaptă și deplină desfătare. ~ Dar duhul celui rău, protivnicul de jos, ~ s-a dovedit mai tare. ~ Pesemne nici copilul meu n-a pătimit de-ajuns, ~ cînd l-am trimis să povăduiască mîntuire; ~ învățătură, ~ moartea lui nu s-a ajuns, ! ~ nici el n-a izbutit să vă răscumpere prin înțeleasa pătimire, ~ obștească la credința în iubire; ~ lumina-n suflete, ~ din lutul care-l rînduisem, pentru omenie, nu-i de ajuns; ~ în nefirește voi înstrăinați cereasca fire; ~ biet tîlcul vieții sterp se risipește, ~ înfăptuindu-și numai veșnică pieire; ~ pe hîrbul de pămînt, prăpădul, fără ca să lase un învăt, ~ se înioește. ~ De

tot zadarnic, ~ glasul milei nu își are o răscumpărare pesteastă viață, ~ zadarnic mila propovăduiește îndemnînd: „Pe-aproapele tău mai mult decît pe tine însuși îl iubește!“.

Tot încă nu ai înțeles ~ că voi, de-ntotdeauna umiliții, sînteți, fără osebite, frați; ~ chiar dacă pentru fiecare țară veți ajunge, împotriva altor semeni, recrutați, ~ aveți numai o uniformă felurită, ~ întru uniformitatea sorții, ~ dar ai rămas neosebiți la nivelare: ~ robi ai morții, ~ cînd, cu premeditare, urmați la școala de ucideri; ~ așteptînd furtuna, ~ nădăjduiți să părtiniți dreptatea la izbîndă, ~ dar gîndul gîndului nu poate să vă fie decît unul ~ pentru toți ~ întotdeauna: ~ *Pace blîndă.*

Omorul niciodată nu va izbuti, prin agresuni, să dăruiască înălțări umanității, ~ iar cînd în jur mormintele cresc fără de sfîrșit, ~ care-i cîștigul ce-l obține țara? ~ Un spațiu pentru cimitir, mai mare, ~ umflînd cuprinderi de hotare ~ din ambiții neîncăpătoare?

Mai pizmuiești pe cei ce în robie tirăsc lanțul?

Silit ești să te-adăpostezi în șanțul ~ unde un ordin blestemat a-mpins către pierzanie pe părinții tăi, ~ pe frații tăi. ~ Erau mai buni, mai înțelepți și mult mai dreپți ca tine, ~ luînd în deșert chiar numele de sfîntă pace. ~ Ajuns la capăt, ~ dai de nebunia logicii opace, ~ care armează științific patima rapace. ~ Cînd acționarii fabrică omorul, ~ foarfecă un spor agonisindu-și dividende, folosindu-te pe tine.

Hei, ~ piinea cea din toate zilele nu se mîncă de oricine,-n orice zi!... ~ Chiar dacă-n rugăciuni veți pomeni că „fiul omului“ a zis: ~ „Acesta este trupul meu care se frînge“, ~ n-ai înțeles o boabă din învățătura lui! ~ Grîu greu de sînge, ~ pe ogorul de drept al tuturor, ~ mai ține, pentru cei bezmetici, adevărul interzis.“

Apoi, în mai slăbit șoptit, fără de voie mincinos, ~ închipuit atotputernicul ceresc, ~ din umbra care l-a mîhnit, ~ a mai adăogit, în chip firesc: ~ „Abia cînd veți cădea la *dreaptă* înțelegere, veți face ~ izbînda *înțeleaptă*, ajungînd la *bună pace*. ~ Spre care, totuși, străduiți mereu.“

Atunci eu mi-am dat seama că murise pentru totdeauna ~ și fiul omului, și tatăl Dumnezeu.»

Dar tunurile răgușite nici de data asta nu tăcură. ~ Prin ceața plumbuitei dimineți, ~ în tuse seacă, ~ deasupra cîmpurilor ofticoase, ~ armele, ca blăstem, încă bat, ~ cu foc turbat, ~ și duhuri otrăvite prospețimile priveliștei în balele veninului îneacă, ~ vărsînd ură.

O altă vorbă n-am mai întreat... ~ Cînd m-am trezit în de tot singur, dintr-odată, ~ pe-ntinsul de cîmpie, în mărăcinos baraj de sîrmă înzincată, ~ se depărta, prin adierea străvezie, duhul mort, de ghiocel, ~ în vreme ce un soare alb, din roșia căldare, ~ descărca, pe zare, o nouă șarjă dogoritoare, debordînd în proiectile de incandescent oțel.

Prin imprimăvărare, crud, sălbatică se zămislea, metalic, altă zi, la fel, ~ vestind întunecat: «Nimica nou». ~ (Comunicatul oficial, dat pentru sufletul pustiu, ~ de totdeauna.)

1918

CÎNTECUL DEZERTORILOR

Într-o păragină de greșoșată scîrnăvie ~ au fost aliniați schismaticii care au dat dovezi de rea-voință; ~ încălcînd a disciplinelor cuviință, ~ s-au demascat recalcitranți, cu judecăți stupide; ~ netrebnici, convenita ascultare la îndemnul de ucideri nu au dat. ~ Firește, Curtea Marțială sezișată, ~ cazul era clar, ~ i-a condamnat; ~ recursul s-a respins; ~ peste judecată, nu-i nimenia în stare să revie; ~ ca atare, ~ au fost înaintați ~ pentru executare.

Au aplicat militărește și integru legea ~ magistrații senini; ~ justiția, înfățișată prea simbolic, oarbă, celor fără altă vină ~ ochii le-a legat.

Firește, a dispus de un pluton supus, ~ care a procedat disciplinat; ~ în salvă camarazii descărcară pîriitul detunat, ~ bazat pe paragraf și alineat; ~ întregul incident cu promptitudine s-a aplanat.

E drept că ofițerii sedentari, ~ cu nervii tari, ~ au dat dispozițiunea: fiecare condamnat să-și sape mai nainte, singur, groapa, ~ în zăvoi, ~ pe locul cu privăți, ~ anume destinat cazonelor nevoi. ~ În felul ăsta întăreau acțiunea. ~ Iar pîn-a-colo ~ escortații au fost duși nencinși și fără cozondroace, ~ ostentativ să dea spectacol comic,

~ să se remonteze trupa, care, « în careu », a asistat.

«Rupeți rîndurile!» ~ Comedia s-a-ncheiat.

Pe morți îi răsturnară-n gropile lărgite ~ guri deschise.

Însă în primăvară, uite, ~ cît ar mai putea cuprinde ochii, ~ pe terenul de osîndă s-a nălțat, ~ fără de nume, ~ o buruienoașă floare, ~ mîini în rugă către soare, ~ palidă aducere-aminte despre sentința care putrezise de-astă-toamnă în uitare.

Drept care, -n capu adjutantului-majur a dat ~ un practic gînd ~ să nască:

«Trimite, ăla care ești reangajat, corvada, ~ să-mi scoată la furaj, pe locul gras, ~ turma companiei, ~ să pască.»

1918

INSTANTANEU

«Pe Climpia Turzii, într-un verde plai»

Pe șanțul albăstrit de cicoare, ~ momia deșănțată, strimbă sperietoare, ~ își face stagiul îmbrăcînd proșapul oblic împlîntat, ~ heraldică strajă la ogorul pentru alții semănat. ~ Se zgîlție bălăbănită, falnică, scînteietoare-n soare, ~ pe descusuta treanță găurită, fără poale, ~ o rămășiță reformată din mantaua de soldat.

Hîșii!

Hoate, ciortile nu se mai tem. ~ Doar au văzut atîtea uniforme pe momii, ~ care obligator impun respect întîi, ~ dar repede, de cum apucă să se-mpută, ~ devin o desfătare hrănitoare...

A cum îi dau tîrcoale cu gilceavă stăncile, ~ și lipsa cărnii îi impută.

Pe crucea lemnului, din coate, mineca, aproape descusută, filfiiește slută. ~ Stînd piază, ~ mangafaua simulează că păzește, din amiază, ~ un aur ce, în lan, ~ pe neclintirea dogorită, ~ pîlpîie bălan.

Dar, dintr-odată, ~ cînd s-a năzărit să mai răsuflă, -n zăpușeala bîzîită, pic de vînt, ~ duh nevăzut a-nsuflețit rotirea ciortilor, ~ rupînd o defilare rotunjită cu aerian avînt. ~ Comandă

însăși a Vîntoasă, ordonînd mușește: ~ «pentru pogorîre», ~ cheamă trupa ~ să vie spre a da salutul, ~ hupa-țupa, ~ să omagieze pe-un cloncan pompos, triumphi de antracit.

Aripa pelerinei leneș lunecînd, ~ se umflă-n pene; ~ ochiul are rotunjime de mărgică ~ spălăcit albastră.

«Picaș în masă!»

Superior, cioroiul a primit raportul, cu grimasă, ~ gest însumînd un suveran dispreț pentru dezastre după masă, ~ gonind inoportun avidul pîlc, ce cîrînd se-ndeasă.

Solemnitatea în țării evoluează, ~ înălțîndu-se aerian, centrifugal și grandios; ~ șeful, rămas cu pliscu-n jos, ~ pe un chipiu imaginar, teșit, ~ absent ca orice foarte sumbru comandant, ~ dezgroapă, zgrunțuros, din glod, o amintire roasă, ~ căpătîi de os. ~ Drept care, sperietoarea, dintr-o dată, la îndatorire trează, ~ «pentru onor», ~ se redresează.

Fix, smirnă, pe fâgașul groapei de hotar, ~ ansamblul, ca la fotograf, instantaneu pozează, ~ apoi manevra zborului încolonat, ~ pe cer deschis, ~ se dispersează...

În cor cîrîitor, ~ formația s-a conformat sonor, ~ la marțial verdict, din zbor, peste ogor: ~ «Drepti! Toată trupa ~ la onor pentru omor!»

AȘTEPTATUL

Tată, după ce-ai plecat, a ars bordeiul și cele șire; ~ sora a plecat în rătăcire, ~ cerșind. ~ Am auzit că la oraș ar fi trăind; ~ nu-ți face sînge rău, ~ că n-a avut păcatu-n fire. ~ Paragina, de-atuncea, ne-a cuprins ograda. ~ Luptai pentru cei mari... ~ Cine putea trudi pentru noi, droaie de copii? ~ Știam numai în chiote să umplem strada.

Tată, dacă mai e să te întorci, tîrziu, ~ află că mama a murit. ~ N-avea cum să ne ție. ~ (Atîta trebuia să-ți fi trecut prin cap și ție...) ~ S-a liniștit și nu mai scuipe roșu, din sicriu. ~ Noi n-am avut cu ce-i face pomană. ~ Nu știu cum s-o fi odihnind în cer, ~ că trebuia și eu să cer, ~ iar ai avuți, din sat, aveau toți inimă dușmană.

Ce puteam face? ~ Am plecat în lume, zău, ~ am rătăcit ca slugă lingă orice casă. ~ Acum, findcă e pace, m-am întors acasă, ~ adică unde-a fost bordeiul tău. ~ Stau între dărmături... și număr cum descîntă cucii. ~ Zile de așteptare... ~ le socot și iar le pierd. ~ (Tăicuță, pieptul tău să-l mai dezmiard...) ~ Mă rog și bat întruna semnul crucii. ~ Tu ești mereu atîta de departe! ~ Alții, fie chiar ciungi, se-napoiază, ~ însă, pe cine-ntreb de tine, aiurează ~ să nu cred că

mai am de tine parte. ~ Mi-au spus că te-au zărit
rănit, ~ acolo unde-ai tăi n-aveau cum să te-ajute,
~ că-n fața lor se ridicau alte redute; ~ tu tot
chemai... ~ și noaptea a venit... ~ Ar fi văzut
un stîrv a doua zi, ~ dar ciorile îi și mîncase fața;
~ năîng, a tocat tunul toată dimineața... ~ Așa
că n-ai fost tu? ~ Ei nu pot întări.

Dar ce-ți vorbesc de astea? Cîte-aud!...

Să-mi spuie numai unul că trăiești, ~ că tot
ce răii-n bobote birfesc ar fi povești, ~ de care,
fără să le dau crezare, tremur și asud... ~ Poate
spun așa, doar fiindcă vor să mă gonească, ~
li-e poate frică nu cumvâ să cer un ajutor
~ Nu aș primi nimic, să știu că mor, ~ și mi-aș
da viața ~ de-ar mai fi să te trăiască.

S-avem noroc să te întorci, ~ să fie să-i
punem mamii cruce la mormînt. ~ (Vecinu-a zis
că e a lui și litra noastră de pămînt, dar, de te-ntorci,
îți lasă o felie.) ~ Pe sora să o ierți de ce-a făcut,
~ rușinea nu-i nimic cînd altă fată n-ai. ~ Flăcăii
nu se mai însoară, ~ zestre ce să dai?! ~ Biet
vorba ce-a avut ~ s-a desfăcut!

Să vii, tăicuță, spre sfințit de lună...

De-i fi prea ostenit, găsim pe datorie basamac
de-l bun ~ (mulți zic că de-aia am ieșit nebun),
~ la chef să vii, ~ să plîngem împreună.

Pădurea are, tată, încă lemne. ~ Și ne-a rămas
în grindă un topor. ~ Ca tine să mă fac, un tă-
ietor, ~ durare nouă viața să ne-nsemne...

Atît aveam să-ți spun, cînd sînt pe ducă,
~ de mai te-arăți, din cum ai fost, nălucă.

1918

CIMITIR DUȘMAN

La margine de ceruri, mîncînd hotar de ape,
~ subt mari tăceri, frînți, munții păstrează din
dezastre ~ un lanț de trecătoare ~ vad pe țării
albastre; ~ aici, eliberații zac aliniați în groape;
~ adînc în veșnicie se împămîntenesc.

Cu floarea primăverii, țărîna, deschizi pleoa-
pe, ~ cînd lacrimi de toamnă din brumă se-mpîn-
zesc; cei care-n neființă ne-ajung de tot aproape ~
prin pîrschimbări de tainic etern, sfîrșit firesc, ~
din cele fără gînduri, absurd se împlinesc.

Aducerea-aminte doar vîntul e în stare, ~ în
fără de cuvinte, pe veșnica-i cîntare, ~ din ăl
zadarnic zbucium să reînsuflețească, ~ uitare cînd
așterne pe piatra vulturească.

Rupt, pragul amintirii a dărîmat altare. ~ Sta-
tornic, pentru clipă va înfrăți hotare. ~ Stins,
gîndul pomenirii vrea dor să păsuiască. ~ Tîrzie,
iarba veche începe să roșcască.

Mai simți ucise ceruri, pe aripi în urcare,
~ trai nevăzut, prin care prezentul mort dispăre?
Trist, liniștea deplină se-ncearcă să devie, ~
din frig, în seara moartă, prin vis, lumină vie.

Amnar, foc de lulele, ~ a scăpărat o iască. ~
Pleci. ~ Lasă eroismul tăcut să putrezească.

1918

PRIMĂVARĂ SFÎNTĂ

*Într-o grădină pe care o munceau
prizonieri de război*

În legănare, prin cireșii de argint, ~ o pasăre de aur a trecut ~ dintr-o coroană-n alta, scînteind sonoră, cîntătoare dorului de primăvară; ~ un zbor de aur, subt mărgăritarul florilor, în dănțuire petrecut, ~ unduitoare filfiire ce apare și dispare, ~ chemare dulce care suie și coboară.

Argintul roditor își tămîia mireasma blîndă, proaspăt limpeziu-amară, ~ iar zborul, ~ pașnic foc, ~ își flutura beteala, împletind aureole-n joc de soare; ~ acolo, în livezile miresei, pe maramele zăpezii, unde căuta pustiul cuib de rai din altă primăvară, ~ mai galbenă decît o pădăie aurie, rătăcea înaripata domnișoară, pașnică, senină descîntare.

Dintr-un cireș de-argint, în altul tot de-argint, un zbor ușor de aur, ~ făurar la cireșar, ~ pînă în capătul din dealuri, ~ unde, pilpiind o clipă, s-a aninat, în clătinat, pe-o rămurea uscată; ~ dar din demult, prin piatra cerului albastru, liniștit o luase la cătare un pîndar. ~ Bang! ~ Lunecare

sclipitoare, pasărea de aur a picat, ~ lîngă zăplazul prejmuț în sîrmă înghimpată, ~ cu cîntecul de-argint, ~ la gușă de rubinul unei lacrimi sîngerată.

«Era venit de pe front — pierduse memoria; se pripăşise paznic în cimitirul eroilor.»

Înăbuşită în belşugul rodului de galbeni corcoduşi, ~ care-au crescut din simburii căzuţi pe lumea celor duşi, ~ de-a valma, şi alătura cu acrele porumbe brumării, ~ povară la cules, ~ către sfârşitul verilor târzii, ~ din margine de vii, ~ grădina militară a-mpănat priveliştea cu-alinieri de cruci căzute, ~ liliac, tufe de lemn-clinesc şi buruieni necunoscute. ~ În dogoreala zumzi-toare, trîndavă, greoaie, ~ ce arde iute, ~ semn de ploaie, ~ subt albăstreala cerului, de secetă pîlpîitor, ~ peste salcîmii cenuşii, care nu mişcă nici o foaie, ~ un uliu se grăbeşte filfiind pe loc ~ (de unde i-a şi ieşit porecla de ruşine, la risipa fără spor...).

Pe marile singurătăţi privighetor, nemilostivul soare se revarsă ~ prinos, ~ mireasmă-ncinsă de tămîie şi sulfînă; ~ toarnă vestejire arsă ~ o baniţă de aur vechi, cernînd din slavă pleavă ~ pe a căpiţă spălăcită, gheboşită-n finu-al doilea, veşted, de otavă, ~ pitită-n spatele capelei, zăpuşită-n umbra după-amiezii moale, ~ avînd rugina coasei vineţite încă-nfiptă-n creştet, ~ ţiitoare pe cru-

cişele prăjini, ~ şi un culcuş păios, scobit de o căţea ce i-a fâtat în poale...

Auzul, urmărind cu ochii, vrea să afe toaca ghionoaiei, ~ care cînd grăbeşte, cînd întîrziază, d-a-ndărate răsturnată-n par, ~ pestriţatură de tăciuni şi var cu sînge, ~ în timp ce,-alene, ~ gîndul întîrzie ~ după pierdutul fulg de păpădie...

Deodat', sprintar, dă clinchet o tilincă argintie: ~ Cu săritură de ingenuă gingăşie, iese la iveală căpriţa albă, colţuros şoldie, ~ pe morminte behăind întrebătoare bilbială. ~ Are cercei de-arnici, din ciucuri roşii, scuturaţi de muscă; ~ înaintează cu urechi ciulite; ~ subt pîntece, în pîslă de scăieţi, i-atîrnă ugerile ţuguiate, negre, ~ gîdilăte,-n sfîrc, de spice sumeţite. ~ Călcînd în vîrfuri ca pe tocure, ~ cucuiata trece spre pîrle azul unde, galben flăcărare, ~ ca-n sfeşnice împără teşti, ~ luminărele pîlpii pe muchea unei gropi uitate.

Din huma rece, se ridică, mitologic, ~ răguşită arătare, ~ cel care, pripăşit aicea, îşi petrece-ntre morminte rostu,-n aţipire, ~ ca omul, ~ dînd arama lui pe faţă, ~ că-i bătut de soare, ~ dacă altă treabă n-are.

Mahmur, abia sculat din somn, nu-i de văzut decît pînă la sîn, ~ peste pîrleaz, spre vie; ~ înfăşurat în jupuiala unui ied belit, e ştirb, mînjit cu drojdie mustoasă, purpurie, pînă-n ţăcălie, ~ cum dovedeşte cînd, spre apropiere, dă să vie; ~ tocite, unghiile cu semilune negre îi greblează pieptul gol, de mîncărimi jegos, ~ prin scărpinare ispitind

să dumirească un sfios folos, ~ cît dezmiardat se freacă, fără să mai domolească rîia, ~ mîndrețe cu adevărat căprească-boierească. ~ O joardă încrețind cîrcei peste șuvițe ~ i-a-mpodobit burghiile de negi ce-i încolțesc pe muchea frunții, -n virf de cap, ~ sub tîmplele piezișe. ~ Încrunțat, ascunde o podoabă reformată, un chipiu făcut potcap.

Cînd se înalță bărbătește, -n coate, ~ pînă la propteaua de uluci ajuns abia pe jumătate, răscrăcărîndu-se înțepenit în cîrja ce-l susține de la invaliditate, ~ n-apuci să-i poți ghici, în jos, de are, altminterea, călcîiele ca dracu, în copite despicate. ~ Firește, ~ dac-ar căpăta-n tain tutunul, ~ după care ca nebunul jinduiește, ~ poate c-ar mulțumi țîrcovnicește ~ cu un « bogdaproste », ~ gîngăvind, necredincios, un « Doamne miluiește ». ~ Însă văzînd că n-a picat ast' dat' pomana, (mucul de la mușteriu), ~ și-a-ntors scîrbit privirea de-adînc dispreț, și, cu înstrăinare, ~ o ia șchiopiș, după tufiș, fără cărare.

Lăsat pe vine, ~ are acolo ce vedea, ~ cînd altă treabă nici că are: ~ se minunează de mîndrețea dintr-o plească proaspătă, ~ de cum a dat de s-a, cinstit, Joiana, băligat, ~ alături de troița mare, ~ care, speriată, a încremenit c-un umăr ridicat; ~ în timp ce, străvezie, umbra înserării, ~ mirosind a busuioace de răcoare, ~ așterne, ireală, prospețimea ei lăptoasă, trecătoare, ~ peste mormintele ce tremură, -n bumbi galbeni, mușețel.

Apoi și-a amintit, deodată, altceva, ~ că, pentru cele nevăzute, scoate, ~ ca la porunca naibei, vechiul nai ~ din banduliera raniței schimbate în desagă.

~ Cu latulabei șterge scuipătura buzei ~ iepurește despicate, ~ apoi se-apucă să îi zică-așa, cu foc însuflețit, de una îndrăcită dragă. ~ Ca la comandă, ~ șir de fețe lungi, păroase, ~ răsărind de pretutîndeni, nalt încornorate, ~ dintre duduie își ridică botul, mehăind, surate clămpărețe, cățarate pe pîrmaci; ~ acelelalte, roșcovane, scuturînd tilinca, se opresc din rumegate; ~ fac zîmbre, dînd să clatine bărbuțe înodate, ~ cînd clocoțește strigăt mare peste sat, ~ glas hăuit de după deal, spre nătărău:

« Mă, vino înapoi, ~ zău, ~ e de rău! ~ Veste de dincolo ne-a mărmurit! ~ Pan ăla mare, ăl cu iada, ~ a murit! ~ Nu-l mai ții minte? nu ești lămurit? ~ No, doar cîndva păzeați alături țapii pe Rarău... »

« *In hoc signo vinces* »

Cît vezi cu ochii, ~ cîmpia în care vinețesc mărăcinii și cresc morții.

August ~ 1917 ~ România.

Ciocirlani, ca din praștii, izbesc clinchet sticlos în a' cerului porți; ~ și e un cer lăptos, ~ atît de jos...

Aici, popa Vulpea, verde înțolit cu haine militare, ~ peste care poartă, cruciș, brodat ștergar daurit, ~ a venit să facă sufletelor flămînzite sfeștanie.

Cucernic, la descoperirea comandată, bate o mătanie fiecare, ~ cu bogdaproste slobozit Celui-de-Sus, ~ din mila cărui, pînă azi, cine a scăpat a mai trăit.

Tămîia, pe un hîrb de schijă, fumează clipind cărbune; ~ străvechea rugăciune, grav, pe nas, duhovnicul o-ngîină, ~ stropind cu busuioc lumina rece, -n mic și mare, ~ din vremuri, ~ ca pe vremi de pace, ~ așteptînd pupat de mîină.

Pe două rînduri, trupa s-a înduioșat, stînd smirună, ~ cînd cucernicul, ~ în tînguită trăgănare, ~ de ceia care sînt departe, ~ « pe pă-

mînt, văzduh și ape», ~ a făcut aducere-aminte, ~ cu pomenire ca din carte, ~ de nevestă, de copii și de părinți. ~ Dădea spînatecul părinte mustrare cu învățăminte de lumină, ~ făcînd adevăre, cu încredințarea lui deplină, ~ cum că Domnul-Domn îndeosebi iubește, ~ dînd, dezlegător, iertare ~ și, milostiv, la sînul adăpostitor primește, ~ fără certare, ~ pe cei ce în război, ~ lovind cu «sabie de foc», ~ duc propovăduire sfintei biruinți. ~ Grăsun și mulțumit, ~ luînd glas din mai de sus, ~ chema dovadă îngereasca mărturie, ~ întrecîndu-se să cînte, pe silabe cu gorgoane, psalmi frumoși, ~ drept care, ~ isprăvind cu semnul binecuvîntării, ~ și stropind din lăcrimatul crucii mătăhuz, convingătoarea tîlcuire-nchide...

Învățăturile clipeau în ochii roșii, ~ îmbărbătînd credința, întărind convingătorul, strașnicul îndemn, ~ pentru-a ucide.

TÎRZIU DE TOT

Marie, nu-ți mai căuta băiatul. ~ Fiul tău a murit pentru noi toți. ~ Din ăl mormînt nu poți însuflețit să-l scoți, ~ nici tu, nici statul și nici altul... ~ că așa e pe-astă lume datul.

Zadarnic te silești să dibuiești, din cruci răzlețe, ~ care-i a lui... ~ că nu se oselesc. ~ Au fost atite... ~ Și ce sînt crucile? ~ La fel împlîntate, la fel doborîte, ~ au irosit, la optsprezece ani, o netrăită tinerețe, nefiresc.

Plîngi. ~ Ai vrea să-l mai săruți încă o dată, ~ măcar cum l-au schimbat războiul și viermii în adîncul din pămînt. ~ Cum să-l găsești, cînd toți la fel în neființă sînt? ~ Ciolanul lui nu l-ai putea deosebi de altul, niciodată, ~ aidoma cu moaștele oricărui dușmăn arată. ~ Toți seamănă cu toți: ~ tigve boltite, priviri scobite, fălci rîzînd mut... ~ la toți cîți *au rămas*... ~ la toți cîți au trecut ~ de păcate, de dureri, de ispite...

Sortita lui ~ la fel cu a vrăjmașului, ~ cum orice lacrimă se-aseamănă oricărui bob de rouă; ~ inima lui, dacă-a tăiat-o plugu-n două, ~ o sug în pace, fără de păsare, buruienile înălțate din untura cîmpului, ~ iar buzele, care odat' au

supt mușcînd din țîța ta de mamă istovită, ~ s-au preschimbat de mult în colb, ~ pe cizma scîlciată zemuind o baligă de vită.

MANIFESTE SUBVERSIVE

Pe ăia care nu știu să citească ~ se bizuie,
~ nelimitat, ~ instrucția ostășească.

E vai și-amar când inferiorul ~ opune obiec-
țiuni ~ la ce-i comandă superiorul; ~ e bine ca
să știi, ~ din început, ~ cum trebuie să-ți însu-
șești, ~ bătut pe loc, ~ pină se zguduie în creieri,
pasul mașinal. ~ « La dreapta! » și « La stînga! », ~
treci și ia-o «Înapoi!...» ~ «Pe loc!...» ~ în foc... ~
Repeți la infinit. Numai în tempo de paradă îți desfaci
inteligent compasul. ~ Și-nvățătura leatului e ter-
minată, ~ când singurul îngăduit răspuns dresează
~ un abrutizant: « Am înțeles ».

Dar te ferește, mai ales, ~ de-a face logice
obiecții ~ care au să-ți scoată numele de
bolșevic, ~ că imediat vei fi considerat ca inamic.

Te-abaiți de la măsura de nimic determinată?
~ Hait! ~ soarta ți-e pecetluită de îndată! ~
O întrebare, ~ în armată, ~ are totdeauna caracterul
abuziv, ~ iar cine nu se mulțumește ca să nu
priceapă ~ e de-a dreptul subversiv. ~ (În gînd,
poți însă replică orice, nu-ncape vorbă.)

Inspecția e terminată. ~ « A fost bună
masa ? » ~ « Tare bună! », ~ se cuvine să răs-
punzi, ~ că vorba lungă-i cea mai proastă ciorbă.

*«Privind în tine, să descoperi înțelegere
lumii dinafară.»*

În blindaj de oțel, ca o fiară în cușcă, de bunăvoie intrat...

Misiunea ce mi s-a încredințat e să pîndesc; ~ în orice încercare de mișcare mi-e dat să identific adversar firesc, ~ avînd consemnul: ce disting ~ să nimicesc. ~ Dar nicăieri nu se trădează prezență omenească, ~ totul e-ascuns în lene, ~ orele împietresc dizolvîndu-se încet. ~ Doar ieri, ~ neașteptat, ~ din rămășița unui sfîrtecat copac s-a ridicat, ~ bătînd alene-n plescări de pene, ~ un pestriț erete, ~ obișnuit să deie iama-n vrăbii. ~ Semeț, a-ncruciașat privirile cu mine, ~ ciulindu-și fruntea oblică, teșită în mîndrie, ~ timp, ~ rapace; ~ întruchipa o alegorică prestață de trufașă vitejie, ~ alcătuit pentru a crimei biruință, ~ neîngăduind altor făpturi mai slabe ~ un răgaz de pace. ~ Îmi evoca « totemul » de sălbatici adulat ~ pe vîrful fiecărui steag anume arborat.

Tu, pasăre de pradă! ție ne-nchinăm militărește, ~ cînd, pătimaș, bravada ne însuflețește!

Altminteri, zilele pe front se trăgănesc, ~ prelungi, ~ trîndăve, ~ goale ~ și absente, ~ robindu-ne intensa neactivitate, ~ măcinătoare, ~ în vederea declanșării eficiente.

În goliciunea grea de moarte, ~ mereu pîndesc zădărnice așteptări, ~ ghicesc posibile surprize nevăzuților prezenți dușmani. ~ Mi-e dat să nimicesc de timpuriu, ~ adică să previu un presupus potrivnic, orișunde, ~ în tot ce poate fi un viu, ~ la semne invizibile și presimțiri ~ silit în permanență să reviu.

Știu, ~ cel de dincolo ~ nu vrea, cu nici un chip, deschis să se arate; ~ pîndește, ca și mine, apt, în orișice moment, să dea un zdrobitor răspuns. ~ Și astfel am ajuns că ni-i lehamite de împuțitul joc « de-a v-ați ascuns ». ~ Prin apa morților, ~ într-un reflex pierdut și tremurat, ~ odată am crezut că l-am aflat, ~ sub trunchiul unui paltin răsturnat, ~ dar, niciodată, nimenea nu știe ~ cine va avea prioritate ~ moarte celui-lalt să-i dea.

Veșnică pîndă...

Ia! ~ parcă mișcă o făptură ~ lîngă crîng... ~ E hoit? ~ sau se preface unul că e mort, ~ să nu-l înfrîng?...

«Alo, baterial!...»

Îmi fac datoria
mecanic, nătîng...
și nu pot să plîng.

Am ordin precis: ~ «Uzează reperul»,
~ luând punct fix de sprijin, ~ în calcul
probabil, ~ tot cerul.

Începe... Acum!

Trimbe de praf,
bucle de fum,
crengi ce se frâng...
Bum, bum, bum!

Printr-un colac de nor ~ topăie, detașat, un
picior, ~ sau o mână... ~ Val de țărână se lasă
pe-o rină...

«Țintește!
Lovește!»

Asta-i menirea: să distrugi, preventiv, ome-
nirea!

Ca și cum aici s-ar decide, pentru tot frontul,
un fapt definitiv, vreodată...

Cine nu a ucis indiferent, ~ și cine nu a folo-
sit, premeditată, aplicarea tabelor logaritmice
~ nu e capabil să-nțeleagă tema dată. ~ Grad,
merit... ~ n-au altă relație. ~ Complectă, pregăti-
rea în armată, bizuindu-se pe ignoranță, ~ cere, ~
de la sine se-nțelege, ~ cu precădere în ilogic, ~
ordinare calități în ecuație:

suficiență,
obediență,
credință oarbă
pentru tron și lege.

Cînd te-ai spurcat la fapta ucigașă, ~ nu
pretinde altă măiestrie: ~ numai cine strică drege.

În calitate de executant sînt obligat să ra-
portez. ~ Mă conformez. ~ Omor totdeodată
inutilă vremea, ~ cînd, de moarte, în absurd mă
plictisesc.

Păcat că morții nu vorbesc...

Militărește, stilul elocvent se rezumază, pentru
toți, la genul mut.

S-a declanșat, ~ atavizat, ~ din individul
om, un mecanism automat: ~ efectul precizunii
blestamate. ~ Un ordin anonim, în cifre clănță-
nind, creează nimicirea; ~ spectacular consumă
o muniție de artificii blestamate. ~ Privirile-s atît
de încordate... ~ Ochii-au ajuns că-n tremur oacă;
~ răsună, ~ pe o bandă care se descarcă, ~
leit-motiv de toacă dobitoacă: ~ își cîntă sara-
banda, -n cuiburi, mitraliere.

Mă doare gîndul, ~ identificînd preludiul unei
alte ere...

Evit să judec, prin rutină exaltat în răutate. ~
Știu: ~ nebulnia, în războaiele moderne, ~ perfectînd
sălbăticia ancestrală ~ se repetă; ~ și orice om
e animal vînat, ~ de cum ridică fruntea peste mal,
devine țintă în lunetă: ~ un șuierat ~ a perforat,
~ reflex (adică fără reflecțiuni), ~ o siluetă.

Conserv, principal, preocuparea să-mi împiedic
ațipirea. ~ Somnul fură... ~ Silindu-mă să tot

combat, lărgită, -n dinlăuntrul meu, eterna căscătură ;
~ îmi strîng mai tare cureluşa subţ bărbie, ~ reftez
in catarama strimta cască. ~ In continuare, comba-
tanţii cu exagerare cască.

Mă lupt cu nevăzutul, ~ să inving o linişte
enormă, puturos informă. ~ Cu tragica indife-
ren , fără ur , ~ predau stereotipice rapoarte
morţii, ~ in fraze proaste: autentică literatură.

Apăsătoare, vremea se menşine inorata.
Altfel, nimica nu se mai arată, niciodată.

Continuă, imperceptibil, tainica semnalizare
infundată. ~ Atent, auzul caută să orienteze sensul
subteran: ~ « E de la noi? » ~ « De la duşman? ».
~ Silinţa paralizet  in absurd, ~ in tonul
surd, tinzind să descifreze, n buşit , clinche-
tirea t rn coapelor ; ~ lăuntric avansind, ~ surpriza
subterană, ~ persistentă a pornit să-naintete trează.
~ La noi şi ei ~ se pregătesc, mereu, ~ obscurele
lucrări de geniu, ~ care, pină-n urma urmei, sint ~
truda strigoilor ~ tinzind să se-ntilneasc , pionieri,
pe subţ p m nt. ~ In sens opus, potrivnicii  i vicle-
nesc cotlon, ~ min nd o galerie fără susţinut cope-
r m nt. ~ Maşina infernală se va declanşa in orişice
minut, ~ şi va deschide drumuri in morminte
şi fecale, ~ scontind succes ~ la tot ce pină
ieri n-a prevăzut.

Participăm, inert, la m reşia unor vremuri
epocale...

RETRAGEREA

E aceeaşi ceată groasă.

Fiecare, de la inceput, a prevăzut: ~ s-a
declanşat ceva hot r tor in nevăzut. ~ Veşti rele
s-au lăsat de peste tot; ~ o linie după alta a
căzut; ~ in flanc, fără-nteruperi, mortierele pisau
netot. ~  lor de la comandament le-a mai scăzut
un grad din bot, ~ şi, totuşi, ordinul retragerii,
c nd a venit, ne-a infuriat ~ cit a durut...

Am curs t riş, napoi, de-a lungul ţării, ~ din
locul cel mai bine inţarit, ~ ieşind la c mp desco-
perit, ~ c nd se lăsa greoi ~ peste convoi, ~ de
fontă, ~ tăvălugul inşer rii.

Am părăsit sărac ogor de plug trudit, ~ aban-
donat predării. ~ Nu izbuteam să ne dest inuiam
in vorbe g ndul neing duit, ~ că ne-au condus
 i de la geniu pe un drum nepregătit.

 ineam de-a lung şosele găurite, ~ bari-
cagate de inc lecate maşini sparte, ~ n l ndu-şi
roşile de pneuri jefuite, ~ din pernele caroseriei
exhibindu-şi in resorturi maşele. ~ Alături, ~
hoituri indecent burduh noase, ~ se umflau,
de inaniţie, abandon ţii cai.

C nd ar fi fost firesc să odihnim, ~ veneau
din nou porunci năbădăioase: ~ « Nu cumva să
stai  . ~ Ne scuturam din t rtiţe, prin borşul
de mocirlă, şi porneam iar razna, cl tinindu-ne

ca rațele. ~ De cel rănit, rămas în urmă, nu-ntrebai. ~ Știi... ~ Ce să le faci? ~ Pe ăia reci îi dezbrăcai. ~ Nu era timp un ajutor să mai nădăjduiești, ~ nici să mai dai.

Ajunși din spate, ~ pretutindeni încadrați de focul rar, ~ ce ne prinsese în morișca de țintar, ~ nici n-aveam ce să-mpotrivim, când, ~ fără de oprire, ~ focul de oțel ne alunga; ~ de dinainte, tirul inamic ne ajungea, ~ avind bătaia tragerii mai lungă.

Descopeream cum că am fost împinși de anoste minciuni, ~ duși de palavre și simpliste povești.

Mergeam, obișnuiți cu inerția: vită istovită, care trage hamul cît o tot lovești.

De-a rîndul, sate se-nălțau din zare, ~ înapoi căzute; ~ le lăsam în părăsire, ~ fără mai apropiată cutezare.

Prin fum, ~ pe pragul prispelor surpate, ~ ieșeau la drum, ~ să ceară vești, ~ femei borțoase, cu o droaie de copii desculți (cerșeau cu noi să plece); ~ mințind, le dam încredințare că ne-ntoarcem chiar acum. ~ Ce să mai stai să dădăcești? ~ Că-n orice vorbă bună, proastele, credeau.

La toată lumea asta, care bijbălia fugară, pierdută, ~ vatra căpătase înțeles de țară.

Ne depărtam, silindu-ne să conservăm, în dez-nădejde, singe rece.

Nu numai unul, ~ ticălos însuflețit de sfîntul, pămînteanul dor, ~ ascultînd inima, avea să-ajungă dezertor, ~ neîmpăcîndu-se cu gîndul că un petec de ogor ~ din capătul de sat ~ să-l lase nelucrat. ~ În rătăcirea asta sufletească, ~ fiecare intrupa, în șanțuri de hotare, ticălosul legămînt cu brazda de pămînt.

Iarna cotropise orice suflet frînt.

Zăpada ne-nvelea ca într-un steag al păcii, ~ în dezastrul fără de avînt, ~ plesnindu-ne peste obraz cu albul fald bătut de vînt, ~ care, ~ cînd și cînd, ~ șuierînd, ~ ne astupa înjurătura, ~ troienind-o pe gîtleje cu înec de tuse, ~ Atît mai zguduia din amortire trupa, ~ după ce,-n oprire, pe noroiul înghețat se abătuse. ~ Atunci, ~ în obsedantul scîrțîit de care, ~ lung hăuind pe isonul fără sfîrșit, din zare, ~ oricare, ~ înălțînd spre cerul mort privirile, ~ înțelegea cît de zadarnice au fost jertfirile, ~ cu jefuirile, ~ din tot ce laolaltă, ~ toți, ~ și-n parte fiecare, ~ pe nedrept pierduse.

SÎNGELE EROILOR RODEȘTE...

Ai cîștigat războiul.

Hai, întinde mîinile de lemn! ~ Ce-a fost întreg al tău ~ încearcă de la alții să cerșești, ~ doar ai luptat și ai distrus disciplinat.

Aștepți galon pe brațul ciung, în inutilitate însemnat ?

Culege răsplătiri din ura ce te-a înarmat, ~ dar nu-ți închipui, de azi nainte, alt cămin să regăsești. ~ Cenuse pe obrazul strîmb cicatrizat, să risipești, ~ la-napoiere, ~ după ce pricepi că sufletul rămîne pentru totdeauna mutilat.

Hai, totuși, stai!

Din an în an, apare ~ calendaristicul omagiu la comemorare: ~ își dau recepții grangurii de la palat, ~ benchetuind pentru răcanii care-au murit în șanțul îngălat; ~ actori vor declama din beregată versul șchiopătat, ~ s-aducă preamărire păcii-n general. ~ «Dezastrul» e «succes», ~ devine răcnet argumentul național. ~ Mari cruci și stele se distribuie la mascaradă, ~ iar tîrgul, pavoazat, ~ transpiră, cu emoții, în paradă, ~ pe piepturi decorate cu insigne de eroică bravură. ~ Diagonalele panglici oblice pe burți ~ stîrnesc o nobilă, invidioasă ură.

Tu, însă, trențárosule, ~ să fii cu pacea ta civilă împăcat; ~ la sufleteasca vijelie te înalți pe cataligă; ~ pîn' te-o ierta, -n uitare, omenirea, ~ te mulțumește să îți capeți, pentru praznic, ~ boțul raționat de mămăligă; ~ isprava ta cu-atîta s-a soldat: ~ o vrednicie proastă, de soldat.

Bătînd în tact pas de proteză, ~ deteriorez trotuarul ciocănit; ~ te simți ajuns un gură-cască.

Noi contingente au să poarte cască, ~ alți filozofi vor bate apa pe aceeași inutilă teză...

Pățania de ce să te mai mire?

Paranteză:

De fapt, ~ evenimentele se uită totdeauna iute.

Comemorările, cu sacrele tăceri, țin trei minute.

Mi-e tot mai dor de cei ce nu mai sînt!

Traiu lor drag, pierdut, de-acum nainte, ~ îl chem, ~ zadarnică aducere-aminte; ~ pămînt la care,-n preschimbări, toți au trecut.

Absenților prezența le-o trăim ~ din tot ce,-afară de durere pentru dragoste, ~ o izbîndire n-a avut; ~ de cîte ori, în priveghere, deznădăjduirile, ~ cu golul pierderii, însușesc iubirile...

Pe calea-n care fără întoarcere ne adîncim, ~ sortirea nemplinită ne apasă. ~ Știm numai amăgirilor să ne robim. ~ Atîta izbutim: ~ răsunset fără de sfîrșit să fim, ~ cînd cea din urmă taină nențeleasă, ~ prădați de tot ce ne-a fost drag, ~ ne lasă.

Așa se sting, în vîlmășag de luptă, netrăite tinerețile ~ și nimicesc păcate nempăcate viețile. ~ Chemarea celor care nu mai sînt, ~ din slava amintirilor eroice, în van răsună, ~ cînd a Cîrnă, ~ singură biruitoare pînă la sfîrșit, ~ ne-adună.

1918

*« A fost stabilit un tarif rațional:
retribuții pe gradele... de invalidități »*

Tîrziu, ~ cînd, în sfîrșit, ~ după atîția ani înapoiat, ~ te-ntorci în lumea celor pentru care ai luptat, ~ « vărsat », ~ adică demobilizat, ~ de nimeni așteptat, ~ te-ntîmpină de pretutindeni locul ocupat.

N-ai omorît destul... ~ Acum, izbîndă blindă, omoară vremea,-n chip ireparabil, ~ că timpul tinereții nu se mai întoarce: ~ l-ai pierdut.

Refuzul pretutîndenea te-ntîmpină amabil.

Acei lăsați acasă, ~ fiindcă au rămas în urma ta, ~ te-au întrecut.

Nădejdea îți rămîne ~ cu « deșteaptă-te, romîne ! ».

Făceai mai bine dacă rămîneai acolo, ~ împămîntenit definitiv subț împuțeli de glod, ~ decît să-ți tot arăți, ~ ca un nerod, ~ scîrboasele infirmități.

Atît ești: un schilod. Iubita ta, ~ nici ea, ~ nu crede că mai poate să te ia. ~ În lupta vieții, pentru mediul casnic nu există, ca paleativ, ~ amorul din compătîmire...

Cu timpul, ~ curba financiară de constrângere să nu te mire, ~ văzînd că așa-zișii învîrțiți, ~ cei care-au stat acasă, ~ au practică mai bună, ~ vin mai pregătiți. ~ Nu poți lupta cu ei, ~ ostilitățile fiind terminate: ~ necombatanții și-au desfășurat tacit intensa ofensivă, bazați pe o civilizată solidaritate. ~ Codaș, înstrăinat între ai vii, ~ victorios învins, constată: intrarea-n viață ți-a rămas definitiv ratată. ~ Îți vezi, la orișice ideal, calea barată, retransată, ~ mult mai de netrecut decît barajele de sîrmă înghimpată...

Iar dacă mai continui să-ți cerșești un drept absent, ~ civilii ăștia, -n mod civilizat, prudent, ~ în cazul cel mai bun, ~ conced conciliant că ai rămas dement... ~ și te privesc indiferent.

CÎNTECUL CĂLĂTORULUI DORIND FURTUNĂ

I

Zău, rău te-ai lăudat că ne-ai făcut la fel cu tine!... Dînd lumii astă întocmire, ~ care e atît de rea, ~ îmi dau atît de bine seama că nici viața mea ~ nu poate aduce, -n jertfă, nimănui un bine.

La ce mai înfloresc, nevinovat, livezile? ~ Cerul de ce mai dăruiește, zilnică pomană, soarele? ~ Tu vezi-le: ~ mulțimile, ucigătoarele.

La ce te bucură icoanele în scumpa lor îmbrăcătură, ~ aurite cu foc de candelă pîlpiitor ~ din înflorite filigrane de argint, ~ cînd, subt atoateștiutoarea-ți ocrotire, ~ biet săracul dovedește doar cum i se sting odraslele lihnite?

II

Singur, de-a lungul cîmpiilor ~ în care își dorm frații de pulbere orînd, ~ ascult cerească liturghia ciocîrliilor, adăogînd alt rînd la gînd. ~ Dar din fîneața care acopere zilele lor ~ s-a ridicat, ~ de tot ușor, ~ suspin, fior, ~ un dor, ~ îngennunchind smeritele tulpini.

Prin nevăzutul trecător, ~ aleargă adierea,
fremătind arcușe de vioară.

Se strică vremea ?
Arșița iuște.

Stirnește tu, răzbunătorule, furtuna cu ade-
vărat! ~ Dă bici de fulger, ~ să se surpe pînă-n
temelie cerul ferecat, ~ să se spargă amăgirile din
raiul icoanelor pocite; ~ răstoarnă vestea minci-
noasă a nădejdlor de după moarte, ~ să nu ne mulțu-
mească vechi făgăduințe nemplinite, ~ din zmulse,
înroșite foi, zvirlite pe morminte, ~ pomana
putrezirii, ~ jertfa florilor atît de inutil frumoase;
~ ci fă ca neființa ta să năruiască-n noi deșer-
tăciunea lăcomiei pămîntene, ~ zadarnic grămă-
dind trufașele izbinzi de oase, ~ de vreme ce-ai
dezlănțuit, din început, pe lume, veșnicul nedrept
război !

Ridică-n clocot urletul răzbunător ~ nestă-
vilind prăpădului furtuna, ~ orînduind dreptate, ~
înfierînd urgia nimicirii pentru totdeauna.

Cînd în virtej de zgură vei aduce a dreptăților
osîndă, ~ desăvîrșind înflăcărată pedepsirea din
Gomora, ~ drept izbîndă, revarsă, zdrobitoare, mila
pe vrăjmași; ~ te dovedește volnic să îneci în
flacără întreaga mare, ~ de vreme ce, ~ doar bizuită
pe puterea răului și pe înfricoșare, ~ ai dat să stea
frăția-ntre popoare, ~ făcînd pe oameni, după
chipul tău, nemernici ucigași.

ȘĂTRARII

*Se botărise și exterminarea lor. Unii au
fost trimiși în lagăre, unde, noaptea, aprin-
deau focuri și erau bombardați.*

La cotul gîrlei, ~ din zăvoiul plopilor dănțui-
tori, cu șovăiri trupești mereu mlădietoare, ~ pe
subt amurgul foarte învechit, ~ fumegător bol-
borosește un ceaun cu aur de mălai; ~ din răs-
tignite aripi de uriași lilieci, ~ corturi înalță
zboruri pironite de luceferi, ~ într-un cer zdrențos.

Subt roțile căruțelor înlănțuite, după pituluș
de țoluri, ~ scînteie pîndă, din lulele pufăind alene,
alte stele. ~ Pînă nu crapă, peste pragul nopții,
zorii, ~ tăcute umbre au să-ngroape, grijuliu, ~
subt mîna de țărîna, jărăgaiul; ~ călcîie, dănțuind, o
să strivească ochii din zgură, ~ zmeura comorii,
~ jos, la răs_pîntia care taie lumea pe din două,
~ ca nu cumva un neprieten, ispitind să le citească
urma, ~ din tănuit popas, ~ să lămurească unde
au de gînd s-apuce mîine...

Prin tabără, cu dudit îndepărtat, au răsua-
nat porunci de trib, ~ tambura scuturînd pînă-n
tîrziu cernuta ei horire înfundată, ~ chiar după
ce, cu botu-n labe, namilă de pustnic, ursul ~ s-a
plictisit să joace ca dintîi mireasa, ~ acoperind
cu palma cinstea dumneaei, ~ sau, cu ciomag pe
umăr, să arate cum mărșăluiesc soldații la paradie.

Acum, tîrziu, ~ un roi de stele fără număr; ~ din pretutendeni trăgănează greierii cîntare lină; ~ singurătate de argint, spre Calea-Robilor de sus, ~ pierdută într-o veşnicie care urcă mereu fără grăbire.

Subt luminişul unde au cioplit rudarii căpriori, ~ o dulce taină aromeşte tăietura de fag tînăr doborît; ~ plutirea-n adiere moale se îmbină cu iz sprinten, pipărat, ~ de izmă-creaţă răcoroasă şi miròs de-aramă; ~ s-a furişat pesemne tartoriţa, ca şopîrla, ~ spre descîntec cu ghiocul, ~ în bălăngănirea şerpilor din cozi de smoală, ~ trecînd de-a buşilea spre păpurişte, ~ unde despuiata se chirceşte, ~ în totul înţeleasă cu Uciğă-l-toaca, sau cu santinela, ~ să-mbie aşternutul fără rogojină, pe tocmeală, pentru ajutor la fugă. ~ De-ar da acolo peste ea, la mijloc de ispravă, un neisprăvit, ~ de bună seamă-ar înjura lupana, curat ca o bărbată, ~ încît speriate-ar rupe hamul costelivele catîrce înfierate, ~ ce-alături păşunează priponite pentru toată noaptea, ~ sărînd cu gleznelene-n cătuşe strînse, ~ zdupăînd în tact zăngănitor, ~ dac-au sfîrşit să roadă,-n maldăr de lăstar uscat, tainul. ~ Atuncea cînd, de-a lungul potecuţei astupate de-ntuneric, ~ pîriie un vreasc călcat de pas mai greu, ~ împròspătat, mai limpede ca pitpalacul, ~ deschide în şuvoaie răsufalaria, ~ prin naltele văzduhuri, vînt de miez de noapte, ~ împieptăînd frunzarele cu fremătări dezmierdătoare, ~ în vreme ce pe osia lumilor se-ntoarce-n opintiri, ~ de se răstoarnă-n nevăzut tăria, alegîndu-şi altă cale. ~ Dar după ce se lasă-n

cumpănă acea de-a doua jumătate-a nopţii, ~ pe întrecute, toţi cocoşii se trezesc la veghea răguşită, undeva, ~ de parcă dau strigoilor îndemn ~ să se strecoare gheboşiţi, pe subt umbrare, între jgheaburi şi urloaie, ~ cu spor prielnic la colinda de ciordeală, pîrtinînd pe ai destoinici.

Cel ce n-aude şi n-a-vede ~ fără de simţire ispiteşte, ~ pe pipăite dă tîrcol din preajmă, ~ tocmai cînd, ţinîndu-şi faţa pe genunchii unei fete mari, ~ un danci bălan scînceşte ~ zgduit fără alean, din scuturat de friguri; ~ prin vis, mătuşa nu-ncetează mîngierea isteţită la descîntec de tămăduire, ~ cu hărnicie ţăcînd despăducheri pe fruntea arzătoare. ~ În preajmă fleoşcăie strivite foale, dînd să zmulgă limbi subţiri de foc ~ unor tăciuni înecăcioşi, care mocnesc mustînd lemn verde.

Vînjos, lăieţul bulibaşă meştereşte-n trudă păti-maşă, ~ cu îndeminare gingăşită la desăviriri dibace; ~ întăritat, bate pe muche, ciocăînd, ~ o dreaptă potriveală, la cîrligul de şperaclu, ~ să intre în tiparul broaştei scos pe ceară; ~ chiţăitoare, pila roade îngustime cît să prindă clenci. ~ Poate că pentru alţii făurînd cătuşe, ~ are să-şi cîştige preţ de slobod, mai tîrziu, ~ să plece după ghicitoare, către neiertată libertate.

Acum, departe foarte, peste mirişti, se destinde lupta necurată, ~ pentru izbînda isteţimii, făr' de milă: ~ vătuiul miorcăie, dat tumbă vulpii, şi plăteşte bir de nătăfleţ, ~ după cuviinţa datorită lăcomitei viclenii, pe legea fiarelor, oriunde. ~ În furca unei

crăci, la subțioara dibuită, ~ ca-n spartă pălărie țigănească, moartea saltă, bițiind, în cuib de cioară, ~ că dă cumplită iamă jderul cățarat; ~ cu nesătulă-nfulecare, după cronțăiala pe pripite, ~ a apucat să clefăiască-n puii lipicioși, golași, cu caș tivit la pliscuri.

Neînțelegător la tot ce e tipicul lumii, ~ înspăimântat, ~ jos, în ceair, un minz, abia fâtat, ~ răschrăcărât se-nțepenește să își cheme mama, rînchezind duios; ~ bălțata iapă rechiziționată ~s-a oprit cu simțămînt matern; ~ cu nările plușate atingîndu-l, își vestește-n chip tăcut prezența, ~ ca semn de dragoste ocrotitoare, sărutîndu-i fruntea brează, ~ în vreme ce de sus, din naltă poala cerului, ~ albastru de adînc, ~ întunecimea trece către limpede înseninare, ~ vărsînd nori de colastru-n jurul lunii, ~ tingire proaspăt cositorită.

AGRESIUNE AERIANĂ

Pe calea vîntului turbat...

De cum sirenele au încetat lugubrul scheunat, ~ se-abat stoluri de molii, succesiune de formații argintii, ~ vîjiitoare zbîrniind aerienele geometrii.

Și prădătorii cerului virează elegant, ~ prezenți în teoremele distrugătoare cu nesățiu. ~ Dinții cu tatonare precaută, ~ dînd obiectivului tîrcol, ~ vibrantul aluminiu și oțel din spațiu ~ descarcă huruirea-n spargerii, basculînd prăpădul înfloririi țandărite; ~ buchetele de fum, ~ pene de struț, ~ urmate cu întîrziere de ecou, pe leneșe explozii răbufnite, ~ scînteietoare prin azur; ~ pasiv, diseminarea lasă, ~ din funigei, beteală de mireasă.

Lumina se clădește în erupții, ca să redevină beznă; ~ munții gheboși, căzuți în brînci, s-au răsturnat peste tocilele de gresii, ~ prăvălind zmeoaicele ca-n basme; ~ jos-jos, în fundul lumii, leapădă, gemînd, fantasme. ~ Pădurile, zburînd țepoase perii, ies în față, ascunzînd primejdii; ~ răi, tartacoții pîrîie jăratec, ~ lîncedele scorpîi verzi deschid, ~ tocănitore cerurilor, ~ guri de foc; ~ stihiiile-n urgie, din mitralii, clănțănesc venind la loc. ~ Cresc paloșe de-argint;

~ se-ncrucicează mături de aramă, ~ în raze care pînă-n miezul slăvilor despică prag ~ și iar descresc. ~ Stele își vîntură murdără pleavă din pirjolul satelor strivite; ~ în laolalt' îmbolnăvite, ~ tăvălite, ~ văzduhurile, dintr-odată cu cirezile înebunite, rag; ~ dar, puse cu întăritare pe lovite, ~ antiaerienele, țintind scuipat de foc, ~ dau replica, pîciitor bufnind, ~ și-n ceruri violate, cu întîrziere îndesată, trag...

.....
Întunecată, urmărirea trecea dîrză mai departe, ~ repezind alt salt înalt, ~ în moarte; ~ lăsînd tăceri căscate, ~ își lățea nemărginirile pustiului...

Biet gîndul, schingiuit, nu îndrăznea să se ridice recules din hăuri sparte, ~ chiar cînd smintit, la urma urmei, ~ a sfîrșit în auit și cel din urmă horcăit al viului; ~ atunci, însă, preluînd refren din veșnicie, ~ smeriții greieri, țîrînd, rîșneau argint de sărăcie ~ subt molcomă cenușă, pentru vetrele țirziului.

.....
Neverosimil lente picurau cu-ntîrziere albele meduze, ~ în pendulare aducînd parașutiștii împușcați, ~ din cer, cu zîmbete pe buze.

Stingheră, ~ pentru încetarea focului, bocea alarma, vaier de prelung final.

Cu vesel fluierat, îi răspundea locomotiva, gîfiînd precipitat, ~ de îndată ce se ridica, teres-

tru, un semnal de liber, sculînd bariera, ~ pe calea drumului-de-fier: ~ astmatic pufăit, din ultimul afront, ~ purtînd măcelăreasca marfă către front.

AVION CĂZUT

De cum din depărtare te-au văzut, ~ în lunecare stea, ~ cu rîvnă prădători, ~ jandarmii se porniră în hăitașă căutare; ~ torțe cu jalnică sîngerare ~ răzbat însuflețite, sfișiind prin dușmănoasa negurare, ~ unde mai stăruie,-n tîrziu, să dea de urma ta.

Roua răsună picurînd argint sonor ~ prin nalta liniște adîncă; ~ subt vîrfuri de brad retezate de zbor, ~ nici un freamăt de izvor, în secularul sobor, ~ nu suspină taină; ~ încremenește pieptul de stîncă, ~ unde aripi sfărîmate-au pătruns arzînd, să împlinte omor.

Iscondind masivul încercuit, ~ puterile iau în cercetare terenul, ~ parcelă cu parcelă; ~ vor să identifice un bidon de rezervor zdrobit, ~ sau o treanță de nacelă.

Zadarnic te cheamă buciume, ~ și se sting, ~ intrate-n deal, cu vuiet de răstimp...

Norii singuri pogoară ~ pe-ntunecatele tăceri pămîntești, ~ din slăvi ~ la care zboruri îngerești, cu îndurarea, nu-ajung.

Unde te tăinuiești, cînd nu mai ești?

Din negrul anotimp, ~ fulgerătoare proiec-

toare, ~ pipăind bezmetic rana de amurg adînc
~ din nou se pierd, ~ atuncea cînd, prin spațiu,
~ giulgiul negurii străpung, ~ dar nu te-ajung.

Hodorogite tunete ~ trec tăvălugul nevăzut
pe înălțimea locurilor vulturești ~ și bat trîntind cu
mîniere oarbă, ~ zguduind închideri ferecate, ~
grele porți cerești; ~ tu însă, rece, neștiut, ~ în
neființă, te zgircești.

AJUN

Convențional, anul vechi pleacă dezamăgit, — ca un moșneag uricios, — iar anul nou vine copil zimbăreț, aducător de iluzii.

Trenul de marfă gîfîie, ~ ca să transporte, -n tîndăleală, refugiații, ~ mai departe.

O parte din desculți a fost vîrșată lîngă canton: ~ cubic roșu, vechi model de jucărie neîncăpătoare, dar uitat de la revelion. ~ Evacuații, zgribuliți, se grămădesc, pe vine, lîngă oblicul terasament, ~ între traverse sparte.

Pestriță promiscuitate: ~ babe, ~ invalizi bocind, ~ bagaje, ~ vite, ~ cîini ~ și surori gemene, ținînd în mîini coltucele de plini, ~ cu-adînci priviri ce nu-nțeleg nimica, încă; ~ de oboseală, mestecă rumegător, mecanic; ~ în absent, mimat, mănîncă: ~ o morfolire dintr-un colț de cîrpă, ~ ce apucă.

O lume gata orișicînd să plece, ~ niciodată neștiind încotro ~ toți pe ducă...

În șanț, chircindu-se scremut, ~ nebuna a născut. ~ Acum, ~ lăuza, ~ lîngă un coș cu rațe, ~ linge-n sînge buza, ~ apoi sfîșie din cămașă o fișie pentru micul, ~ cărui, moșind, îi dințarește, fără de briceag, buricul; ~ păstrează, pentru farmece, tichia nou-născutului; ~ de-a

curmezișul, plăpumioara pirpirie-n bete strînge. ~ De-a bușele, alt țînc, cam cit un înger, cu schilave brațe, ~ a izbutit să-nhațe turta de mălai; ~ îl frige spuza; ~ ghiorțăie din mațe... ~ Fugind, mișelul s-a pitit într-un coteț, ~ la adăpost, ~ să moșmolească boțul, ~ hoțul, ~ pe cînd o altă droaie, ~ purligari cu ochii mar cît vrabia ~ și cu priviri nătinge, ~ ciorchine o-nconjură pe istovita veștedă, ~ care a dus la gura ălui nou-născut, ~ desagă slabă, ~ sinii goi.

Ciocanu bate-n clopotul cantonului.

Cu îmbrînceală, forfoteala e în toi.

Mult așteptată, ~ s-a vestit evacuarea-n grabă ~ pentru ăi golani.

Căteaua nimănuî ~ întinde hămesită, ca o babă cerșetoare, ~ lăbuța frîntă înspre poala trudnicei muieri, făcînd frumos, ~ pe cînd cu un toiag deschide drum, greoi, prin omenire, mult mai încolo, ~ Moșul care strigă:

« La mulți ani! »

Cu șiretlicul ăsta scoate ieftin bani.

De la distanță, ~ mai că l-ai învinui că este gunoierul care fură cocsul, ~ pe ăst prea-ntîrziat tîrîie-sac, nemernic Moș Vasile-a-lui-Crăciun, ~ rău deocheat, ~ cum îl cunosc cumetrii lui de peste deal, de la cătun.

Nerozii și schilozii se-mbrînceau să intre în vagoanele de boi; ~ îi injura de mama focului reangajatul, pus pe tărăboi... ~ Purta mănuși. Vezi, numai lui nu-i degeraseră pumnii, ~ sloi, ~ în ăst război.

1917

PEISAJ ALB

A pus pe lume stăpînire-asupritoare gerul. ~ Realul cu imaginarul din natură se complace în coexistență. ~ Orbit de albul absolut, ~ descoperi ~ decoloratului decor ~ aspectul unui doliu tinăr. ~ Steag de pace?

În adăposturi, trupele se bucură, de parcă-ar fi încazarmate, ~ constrînse la forțata inerție, ~ prin rigoarea vremii, provizoriu, ~ de un tîrziu decembrie dezarmate.

A nins întreagă noaptea.

Stratul, gros de-o șchioapă, s-a întins, ~ imaculat cuprins, ~ în care orișice obstacol, ~ fără a mai opune rezistență, ~ s-a predat învins. ~ Din simplul fenomenul iernii, s-a realizat, palpabilă, scamatoria dispariției: ~ hocus, pocus! ~ pentru-înțepenitul din cearșaful moale, al zăpezii înstelate. ~

Devine fapt magia albă. ~ Orice alte operații de pe teatrul zonei ~ au încetat spectacular forțate, ~ cristalizînd lumini. ~ N-a mai rămas aici, ~ în fosta vie, ~ măcar la cramă, ~ umbră care să mai fie vie. ~ Doar cîțiva bulumaci, ~ păzind gîrliciul beciului, ~ purtînd țugui, căciuli de vată, ~ dau insistent onorul pentru cizma santinelei, ~ bocănind lingă ghereta de privată.

Binoclul de campanie s-a spart; ~ înlocuit prin capturarea unui telescop, ~ imaginea apropié răsturnător dovada: ~ orizontul gol, fără-nteruperi, albul nou, lipsit de orice scop; ~ primează prada.

Din perspectiva unui înfinit închis pe vis, ~ imaginea, evocativ, aduce,-n proiectări, minuscul, pe livadă, un aspect de om: ~ un chiulangi nerușinat, ~ fără de jenă căutîndu-și loc să se cîrcească. ~ Rîd oamenii să moară ~ cînd, un glonț de dincolo l-a nemerit în partea sedentară, ~ izbutind să-l întărească.

De mama focului înjură adjutanții:

« Să fie scoși bătrînii la lopeți, ~ să facă pîrtie, altminteri, nu ne-ajunge nici poimîine trenul cu bucătăria manutanții! ».

Lipindu-se, de cum ating focosul, degetele, degerate, frig. ~ Avem « parfouri » pentru cine vrea să lingă țurțurii; ~ te înviorează minusul de frig.

Deodată curge noaptea, ~ invadînd convoi de-ntunecime din țîrșeli informe.

Mînați spre linia doua ~ se revarsă prizonierii, monoton, ~ în pirpirii, necăptușite uniforme. ~ Docili ca oile, ~ blegi pîn' la nevinovăția de candoare, ~ « neînvinșii » au capitulat. ~ Au și uitat că pînă adineaori au asasinat. ~ Acum, ~ cu semne expansive, ca de surdomuți, ~ vor afecțiune să ne demonstreze: ~ sînt neopacifști; ~ cu strașnică însuflețire se disculpă, arătînd fotografii, ~ argumentînd că au acasă mame și iubite, — sau

ce-or fi. ~ Pe urmă dau din umeri, vrînd să tîlmăcească în stupiditate faptul logic: « *Alles ist kaputt* ».

Se strîmbă, astupîndu-și nasul, din ce înșiși put.

Într-o supunere domesticită, ~ zîmbet decalcat, ~ numai cu ochii-ntreabă dacă-i voie să culeagă un chiostec călcat.

Își savurează o destindere pe conștiința faptului că au trecut în fine hopul, ~ evadînd din orișice primejdie. ~ Present aproape fericit absent, ~ simțîndu-se, departe, liber de nădejde, ~ e gata fiecare să accepte chiar și jugul; ~ pentru orice umiliri au căpătat totalul de indiferență.

Cel mai oportunist a înodat pe-un băț ~ și flutură, drept steag, un petec mare de batistă. ~ Se vîntură murdară cirpa în decorul alb, ~ cu simulată veselie pentru libertatea din sclavie, ~ exhibînd obscenitate tristă.

Peste cetatea care aştepta, în dimineaţa primăverii de minune, învierea, ~ atunci când privirile unui popor nălţau smerita deznădejde către cer, ~ încep, ca glasuri de minciună, tinguiri de-aramă, clopote patriarhale; ~ cu răguşală le răspunde, din metalul negru al sirenei, urletul lugubru, păzitor. ~ Vacarm sonor: ~ alarma cacofonică a denunţat apropieri ostile.

Din depărtări, ~ albastre mări de vis, ~ răzbat înăbuşit bătaia de inimă: ~ imaterial presimţ.

Plutirea, străbătînd atît de sus, alunecă nevrosimil de înecat, ~ de nu ar dudu ecou de pretutindeni trepidant, ~ în ritm intens ~ cadenţa de motoare horcăind. ~ Acolo, divizîndu-şi spaţiul în careuri, pe ecran, ~ mecanic îşi marchează orientarea naviganţii; ~ săgeţi indicatoare, pe itinerar, urmează ~ un traseu în plan amănunţit de traiectorii, pe cartierele oraşului vizat, ~ făcînd lizibile arterele de circulaţie: ~ schematică simplificare, ~ 'n care pot cuprinde orizontul cu o singură privire-n jos, ~ păstrînd reglementar distanţa stolului, concomitent. ~ O simplă apăsare pe butonul decisiv, ~ şi bombele de subt şezut se descleştează una cite una, ~ sau covor diseminat, ~ cum ai plăcere; ~ proiectilele se-nfig în adîncime, înflorînd incendiar. ~ De fiecare dată, aripile, mai

uşoare, se-nalţă săltătoare, ~ urmînd, întîrziat, bufnirea bubuită, omologînd cu satisfacţie: «obiectiv atins». ~ Oglinda, în proiecţie, arată, ~ precizînd dimensiuni de jucărie, ~ imagine anihilată; ~ la lentila de cristal discerne, detaliînd, ~ exactitatea ţintei nimerite.

În teancuri, zidurile culcă verticala la orizontă: ~ arhitectura cărţilor de joc, turtite; ~ pavaje sfredelite cască gropi şi scuiţă, ~ regurgitînd abcese de praf încenuşat. ~ Peste mormane de moloz aleargă limbi de flacăra duhnînd otravă; ~ întregul furnicar de oameni, năucit, se precipită-n canale. ~ De la distanţă, panica de moarte pare simţămînt rizibil. ~ O pleavă neagră, ~ fiecare punct, ~ un milimetru, ~ vietate-n spaima agoniei, ~ pe cînd, în vîjîire, ~ sus, ~ mai sus ca îngerii, ~ se-nalţă bombardierele, pe nourii de vată.

Planezi. ~ Eşti conştient. ~ Atent, continui să-ţi îndeplineşti misiunea, ~ în calm deplin, indiscutabil, penetrînd plafonul de artificială ceaţă; odată parvenit în elementul vaporos, ~ te vei menţine sau urca, la altitudinea dorită. ~ Premeditat, ~ de la distanţele imense, depistezi tot orizontul vast, ~ eroic, poţi ucide ştiinţific, într-o luptă inegală! ~ Oricărei ţări tirite fără voie în evenimente ~ îi predai demonstrativ o lecţie supremă, ~ din care lumea celora de jos, să nu mai aibă ce să mai aştepte.

Obişnuită, conştiinţa se subordonează făr' de remuşcare. ~ Iar dacă-accidental cobori cu paraşuta, ~ tu te ştii imun, ~ conform uzanţei internaţionale.

Știi bine că popoarele nu fac din voia lor războiul, ~ dar cît lucrezi din ordin, fugi de orice gînd, în altitudini, ~ cu satisfacție anihilînd pe cei ce nu se pot împotrivi. ~ Cînd o să te întorci, ~ poți raporta că-ai împlinit misiunea în condiții excelente, ~ pisălogînd cu proiectile grele tot cartierul gării, ~ exterminînd în fabrici o mulțime muncitoare, ~ oriunde-ai presupus aglomerări de vieți. ~ Dărîmi biserici, școli, spitale; ~ tot ce făurise truda păcii ~ fumează în scrum...

Ai identificat, probabil, străzi pe care mai nainte te-ai plimbat îndrăgostit, ~ pînă la declarare, ~ de-a lungul unui rîu meschin, cu apă dulce, de nămoale, ~ subț teii astăzi dezrădăcinați de suflul exploziv. ~ S-a-nsîngerat răs_pîntia pe unde școlărițe se-ntorceau în pîlc de la prelegeri, ~ fredonînd un șlagăr; ~ firavă, o copilă săruta o floare de liliac ~ și tănuia subț cîrlionții frunții dorul unui zburător romantic.

Firește, ești atît de sus, că nu mai poți vedea nicicînd neînsemnate amănunte. ~ Arunci be-teală de-aluminiu, ~ dezbrăcat de orișice răspunderi, în sfîrșit.

De-ndat' ce-ai terminat, ~ făcînd cale întoarsă, ~ te-a și recuperat distanța, ~ subț înălțimea care te ascunde îngerește.

Ce strașnică ispravă a fost raidul!

Comunicatul oficial va recunoaște, ca de obicei, ~ doar pagube de obiectiv strategic, ~ care

disculpă stolul de arhangheli echipați... ~ Ruine fumează bilanțul: ~ ard biblioteci, au pierit opere de artă, sînt nimicite,-n flacări, cîteva tradiții de cultură... ~ Acuma, subț ferestre camuflate, va începe dezgroparea, ~ acei rămași nădăjduind să regăsească, ~ subț birnele carbonizate, ~ mutilații pentru-ntreaga viață, ~ sau să rengroape identificări. ~ Uși zmulse din țîțîni improvizează târgi. ~ Scăpărătoare, tîrnăcoapele desfundă pivniți, ~ ca să extragă, din adăpostirea iluzorie, ~ anonimele cadavre; ~ groparii calcă o fotografie, ~ un chip care îți seamănă, în retușare, ție, ~ cules de pe un sîn de floare macerată. ~ Din creșă, pruncii livizi sînt scoși aliniați: ~ păpuși de ceară mată, ca-n absurdele vitrine cu ocazionalele cadouri pentru Paște; suflul exploziei le-a brumat obraji: ~ caise reci.

De bună seamă, ai purtat o cruciuliță la grumaz, ~ mascotă, în carlingă, te-acompania un cățeluș de cîrpă, caraghios. ~ (Superstițios, mai crezi în păzitor noroc, în șansă și în dreptatea unui rai făgăduit pe viitor...)

De-acuma ai ce povesti acasă, ~ în absolut intact, confortul vieții calme! ~ Cu narațiuni vieteze, ~ ai să te grozăvești ~ iubitei tale, mamei tale și copiilor tăi dragi, ~ cu toate viețile pe care tu le-ai suprimat, automat, ~ cînd ai executat masacrul impecabil, ~ din ce în ce tot mai convins de-nalta ta bravură (un repertoar banal, stereotip, de admirabil papagal). ~ Iar după ani și ani, ~ cînd,

în retrospectivă, evenimentele ajung, ca totdeauna, superior istorice, ~ redevenit civil, ~ în ceasul familiar de dimineață, ~ după ce îți vei lua micul dejun, ~ (ouă cu șuncă, marmeladă și cafea), ~ o să te hîțini răsturnat în balansoar, ~ alene parcurgînd, pentru siestă, în presă, faptele diverse, ~ scandalizîndu-te moral ~ (tu, care te-ai plimbat în ceruri fără Dumnezeu, ~ de pietate plictisit, ~ cînd prèdica, la templu, declama, sentimental, citatele cu fratele lui Abel...), ~ compătîmind famelicul șomaj ~ și indignîndu-te, cu totul democratic, ~ de cîte ori organele polițienești reprimă suspjecți de libere idei, ~ dar n-ai să recunoști calificarea faptei tale de război, ~ și nici nu ai să încerci să te desculpi, făcînd bilanțul, ~ sincer, ~ la tot ce ai distrus, cînd descărcai peste orașul nostru, cu precizie, atîta moarte inutilă, ~ în dimineața primăverii dintr-o zi ca orișicare, ~ însă pentru-atîți, ziua de apoi.

Ușor adoarme conștiința...

Comemorînd serbările Învierii, ~ nu uiți vreodată să trimiți, la cunoscuți, felicitare de mulți ani; ~ nu-ți trece-n gînd cîte copile pămîntene au rămas schiloade, încîrjînd un mers fără picioare, ~ și cîți părinți nebuni, prin parcuri, cheamă pruncii lipsă, ~ subț pomii înfloriți, în primăveri de doliu.

Și vremea trece... ~ aviatic zbor, prea lent. ~ Îți simți pustia mai cu seamă în acele zile goale, ~ cum sînt preamonotonele duminici, participînd la predici, în lăcașe unde, pînă-acum, n-a zgu-

duit, dărîmătoare, explodarea, ~ pe cînd, de tot abstractă, fără de durere omenească, geme orga, ~ acompaniată de oratoria păstorilor, care, ~ rutinată, ~ dezleagă conștiințe, făcînd chetă. ~ În serile de gală, ~ cînd, la Operetă, primadona înduioșează pîn' la lacrimi sala, ~ aplauzi zgomotos, profund mișcat. ~ Pe urmă, ~ în barburul bar de noapte, ~ comanzi pocuri, declanșezi explozii de șampanie, adăpînd vitează sete, ~ cu generozitate încîndu-ți sentimentalismul în cupa înspumată.

Acci pe care i-au lovit odată schijele de exploziv ~ rămîn scutiți de-nalte aspirații; ~ în iadul gropilor au gunoit nădejdi, ~ cînd totul s-a sfîrșit anume pentru ei. ~ Suia spre cer miros din biblicele jertfe, ~ dulce carne de copii carbonizați; ~ uitată în pămîntul răsturnat de bomba grea, ~ nu e vizibilă mînuța; ~ nefiind a providenței, ~ putrezește grabnic...

Tu nu te turbura! ~ Fanfaronada evocării ~ (ține cîteva minute!) ~ nu poate scoate, niciodată, ~ din abisul nepăsării unanime, ~ victime anodine, ~ despre care, din decență, nu se mai vorbește, ~ mai tîrziu...

CEL CARE AMENINȚĂ CU PACEA

Ca prigonit, ș-aicea, în zigzagul șanțului, ~ pe unde superiorii nu se prea arată, ~ a apărut «instigatorul» cu adevărat primejdios. ~ Prezența lui «în chip de umbră infiltrată» ~ a fost din ce în ce mai cu amănunțiri semnalizată: ~ «Este de jos!» ~ Covârșitoare, panica începe să poaie între cei «de sus», ~ când poartă vorbă de-nfrățire învrăjbitelor popoare. ~ Se fabrică, într-un «birou secret», precise denunțări în chip de-avertisment transcrise; ~ tind să demaște propaganda «subversivă», ~ culminând în atitudini nepermise. ~ Firește, fanteziile, spre complectarea identificării, sînt admise.

Alarma a fost dată!

Deocamdată, ~ ca prezență, «umbra» este pusă-n urmărire, ~ acolo unde-ar fi capabilă să acționeze o pornire, ~ cu tot ce poate inițiativa să descurajeze.

Instrucții confidentiale culeg zvonuri minuoșios triate și totalizate pe armată: ~ Se-arată că, originar, instigatorul este presupus drept fiu al unei fete siluite. ~ Acuma e «vlăjgan», cu toate că, avînd «fizic plăpînd», este «inapt», ~ iar ca ținută se prezintă «nereglementar»; ~ unii l-au identificat: mutră suspectă... ~ În sine, individul, încă din as-

pectul prim, e «dubios»... Alături, alții, dimpotrivă, ~ îl consideră «fascinant», mărturisind că-ar fi ca îngeții frumos.

Mărturisiri contradictorii au zădărnicit, pînă-n prezent, o capturare. ~ E regretabil! ~ Fiecare vede-n alt fel «umbra», ~ după cum îl doare.

A fost cu-nverșunare identificat, ulterior, de raportori și delatori, ~ la întruniri ținute noaptea, ~ 'n locuri unde n-au cum să pătrundă cei ce sînt informatori. ~ Acolo, zice-se că propovăduiește cu ardentă-nsuflețire, pînă-n zori:

«Nu-aduce niciodată fericire ucigașului omorul; ~ numai prin dragoste ajungi să-ți dezrobești poporul.»

Firește, vorba lui pare microasă șoaptă, ~ aduce-aminte cîntecul de muncă fremătînd în stup de-albine, făgăduind: ~ «un trai mai bun, prin rîvnă la mai bine».

Întocmai ca seninul, ~ atestază unii, ~ scînteie privirea lui albastră; ~ îndeamnă să avem, față de-orîșice poruncă anonimă, vrerea și gîndirea noastră. ~ Cînd pune întrebarea: «Credeti că din risipă de vieți ~ va naște dreaptă izbîndirea? ~ Toți sînteți, traiuri trecătoare, ai durerii nempăcate. ~ Minciuna dușmănoasă a-mbrîncit în mlaștini de păcate omenirea!»

Mai-marii oștilor, de cum au prins de veste, ~ au hotărît să puie capăt la purtarea de poveste ~ și au trimis «special», să-l aresteze, razii de patrule

~ cu descinderi prin coclauri și ponoare, ~ făcînd din prinderea temutei « umbre » subversive o « chestiune de onoare », ~ adăugînd că, pentru o totală dezarmare, multprimejdiosul a-nceput să submineze dușmănește, ~ pe tăcute: ~ împarte oricărui răcrute cite-o floare, ~ o floare roșie, ca o rană, ~ pe care-o poate căpăta oricine de pomană... ~ Prin tîlcul ăsta răsădește semn al păcii-n primăvară. ~ Pe cîmpul unde plugurile nu mai ară, ~ sfioasa floare, cu nerușinare, ca o buruiiană rea s-a-ntins; ~ purtînd îndemn la înfrățiri cu « tabăra dușmană », ~ periclitează frontul necuprins.

Acestea au fost tainicele semne care s-au culles ca ultimă adevărire, ~ de cînd pe prima linie fusese dat în urmărire.

.....
Era în august...

Toamna desprindea semnalizări căderilor de stele, ~ și tunurile, -n hăuită duduire, clocoteau.

Cu huruitul înfundat, se clătinau, în țara visului, și tronuri și castèle.

Uriășe proiectilele sughițau stridente, ~ explozii scuturau țărînei pîntecul, ~ ca rodii se spărgeau grenade, ~ răbufneau șrapnele; ~ dar așteptînd de prea de mult dreptatea, ~ ura își purta, peste tăcerea ruptă, cîntecul.

ȚEASTĂ VECHĒ

Cazmaua, apăsată de călcii, ~ a adîncit, lărgînd o groapă, ~ în fundul de grădină unde mărl scorbuos ~ căzuse astă-vară frînt de vijelie. ~ Ne pregăteam să cotlonim o rădăcină nouă, de nădejde, ~ prin adîncire pînă-n stratul reavăn, să-ajungem huma sănătoasă din afundul liniștit, ~ cînd fierul a desprins, ~ săltînd de printre bulgări pe lopată, ~ un craniu, ~ hid vestigiu al făpturii, ~ dormire-ncredințată grelelor uitări; ~ acum, ~ mînjită cu spoieli de mucegai, ~ se-nfățișă, ca insolentă, rînjitoare cobe, ~ țeasta veche, ~ netrebnică fațadă devastată. ~ Reprezenta trecutul de trăire pămîntească.

Firește, nimeni nu avea de unde să-i mai știe devenirile spre neființă anonimă; ~ cu-nchipuirea încercam să-i chem imaginara identificare, ~ în felul cum putem purta spre viitor trecutul. ~ Aproape ajungeam să-i descifrez privirile, ~ cerești albastre... ~ din găuri de-ntuneric întregînd închipuirea evocării... ~ ...nestemate care au știut cîndva să plîngă, la durere, ~ priviri șăgalnice, înflăcărînd îndrăgostirea, ~ cu deochi de vrăji, ~ sau veștede clipiri plecate pe o pagină de carte unde flutura un vis... ~ Sfărîmătura, ~ hîrbul de chivot vremelnic, ~ își descrunta arcade pe ferestre oarbe, de frontal, ~ din zdrumicat altarul unde, în demult, a pilpiit gîndire, viață.

Unde-s acum harurile tale cele făr' de preț, pe care-ți bizuiai odată strășnicia? ~ Tu, care uzurpaseși dreptul dregător asupra semenilor tăi, ~ tu, care-n nopți de lună plină ai rîvnit să-ți plimbi, trufaș, prin stele faima, ~ te-ai nămolit în humă ~ vegheat de prundul din noianul veșnicilor albastre. ~ Biet înveliș de calcar îngropat sub rădăcini! ~ Dai vegetalelor o hrană minerală din trecutul animalic... ~ Atîta este-n stare vâlutirea materialelor prefaceri să ridice iar din tine. ~ Tăcerea buzelor încenușate ~ din falcă insolentă rîde, ~ fără să ne fi-nvățat nimic mai mult ~ decît înfrîngerea spre care ne purtăm izbînditoare nimicirea! ~ Abia fără obraz fiind, ~ poți da răspuns la toate întrebările deodată...

O cugetare, ~ sarbăd dezgropată azi, din depărtata străvechime, ~ șablonardă creațiune distructivă! ~ Ca fiară superioară, omul născoceste, fără preget, arme noi, ~ în nebunească rîvnă de ambiții ucigașe. ~ Prea animalic, mărginitul inventiv ~ și-a însușit, de la insecte și jivine, unelte distructive, ~ amăgindu-se cu gîndul că pacea violentă poate vicleni dreptatea. ~ Împrospătată în silinți, știința nebunească și-a făcut idealul să descopere cît mai rapid

MOARTE TOTALĂ

Armata de atomi, de ioni, de izotopi și neutroni au fost trimise-n avangardă. ~ Cu tot ce-n trece în micime dimensiunea, ~ se descoperă un

infiniț uriaș. ~ Izbînda va îngădui desființarea tuturor, ~ ținînd să dovedim că merităm știința fără milă creatoare de progres!

Premergător, omul de geniu a trimis înaintași, ~ martire animale, ~ s-adulmece din spațiu o deschidere de ev, ~ la început adevărat de cronică cerească, ~ întemeind abecedarul cuceririlor din constelații; ~ dar încă, pe pojghița planetară, înverșunați nebuni tăgăduiesc înaltul scop al vieții, ~ alimentînd zileri de moarte ~ cu ingeniozitate speculînd vremelnice profituri din distrugeri...

Cu indolență, gîndul, abdicînd, ~ lasă mașinile de calcul să îi fabrice idei, în serie, născocind mecanice unelte pentru nemurire; ~ a părăsit în ascunzișurile de altădată, din caverne, daltele de silex, ~ simiescul mîncător de semeni, fâlcosul prototip intermediar de zeu și cimpanzeu, ~ sfelnic panteist, ce nu-ndrăznea să-nalțe ochii înspre bolți de stele, fără ca să dîrdăie-n mătăanii, ~ lingușind și adulînd imaginarul, ~ cît, din îngustă teșitura tigvei mijea, prin beznă, dornic gîndul de nemărginiri.

Acuma sapiența izbutește să cuteze ascensiunea către libertăți de vis temeinic. ~ Ne pregătim să răsădim în haos viață nouă; ~ treptat sînt izgoniți, în fine, zeei lătrători ai amăgirilor de-odinioară. ~ Din oseminte ne citim evoluarea, trăite hieroglife adîncind prin temporal vibra-

țiile universale afirmări; ~ cu praștia de catapultă din noi înșine suim, ca proiectile.

Vom apuca să descifrăm odată norul care își schimbă, -n dizolvate slăvi, conturul, ~ citirea materialelor imagini împărtășindu-ne cu prevederi universale? ~ Trăi-vom conștiința bucuriilor de gând curat, în altruismul de creații? ~ Fără tăgădă, înviind prezențe din trecuturi, ~ precum o răscolire din tăiate măguri dă citania epocilor perimate, ~ brăzdînd, în răsturnare, timpul de pe marginile veșniciei, ~ vibrante, vom chema, pe discul veacurilor, cîntecele lumilor cu muzica de stele, ~ îngăduind, pentru dreptate, datoria pașnicei conviețuirii neasuprite.

Oricare cimitir, ~ deschis in-folio, ~ ne îmbie-nvățătură. ~ Trecute putreziri devin, de-a rînd, nădejdi, ~ noi răsărituri pentru marile-nțelegeri. ~ Luptăm cu moartea, biruim cu pacea!

.

Os păcătos, scobită rotunjime, vas celest cu sînge tencuit, ~ nu în zadarnic s-au lărgit pereții tîmplelor, ca să cuprindă nourii de plasmă gînditoare, emanînd fosforescență. ~ Eterna viață trecătoare transmite, ~ anume pentru tine, ~ nebuloasele mesagii din imensul spațiu, ~ pulsațiuni celeste; ~ emițînd mesaj de raze, ~ de-a pururi îți răspunde cosmosul, ritmînd, afirmativ, viața. ~ Făptura omenească, de pe margini de morminte, te culege ~ viu ecou ~ din tot ce-a fremătat durerea-n bezna negîndită.

« FELD-GRAU »

Pe cîmp... în coridorul desfundat... nepăsător la rînceda duhoare...

Un tropotit precipitat stropește fiecare frunte cu întunecată mîzgă de noroi. ~ Rîul de trupe plescăie împins năuntru, pe traseu. ~ E atîta umbră... uniforme ajung că nu mai au nici o culoare... ~ tunici putregăite, ca pe morți, ~ înlocuiesc, ~ economie! ~ toți nasturii căzuți, cu sfori.

Dă buzna o cireadă omenească, dornică să intre-n fericirea unui țarc păzit cu-mpletituri galvanizate. ~ Gazdă-n baracă, ploșnița așteaptă primitoare, identificată (exalînd miròsul bine cunoscut). ~ Bună vestire: munca silnică... ~ Ajunge o răsplată de nădejde condamnarea pe viață. ~ Restaurantul la cazan îmbie,-n seu, ațoase, mustăcioasele libărci ~ cu burta-n sus, înotătoare înecate, bine fierte.

Plini de încredere timorate, ~ cîți cu lașitate au scăpat de foc ~ se pregătesc s-aștepte, ~ în robie voluntară, ~ ziua păcii, ~ atîta de îndepărtată... ~ pîn' la cine știe cînd, ~ ci multora le-a rezervat soroc în niciodată; ~ triați în grupuri, acceptînd direcția necunoscută, ~ umbre fără definire, la noroc, ~ calcă pe orice gând, într-un prezent absent. ~ Galoane zmulse ~ stabilesc egalitate pentru cine ține, ~ după ce-a dat moarte, ~ să trăiască. ~ Distincțiile acum au încetat

a fi un semn ~ și, oportun, ~ picioarele de cruce fug, abandonând povara de grandomanie; ~ absenții prin prezent bălângănesc dezorientați, ~ stângaci în libertate și străini în iluzoriul spațiu, ~ ritmîndu-și inutilul halandala; ~ coatele ies cadentat.

Cel mai slugarnic fel de libertate: ~ să izbutești să te predai constrîns... ~ Pentru apelul nominal, răspunde parcă altul, confirmînd docil: « prezent », din rînd.

Satisfăcut în suficiență, personajul învîrtit a concedat să nu mai lupte; ~ indiferent, așteaptă umilit repartizarea, făcînd drepti, rînjind tîmpit; ~ în fine, poate să se simtă ocrotit (de lașitate), ~ capitularea răsplătind, în decăderi, domesticirea. Eliberarea de prejudecăți morale ~ îi acordă, -n chip convențional, ăst drept, de-ndat' ce insul, ~ « pe-angajamentul de onoare », încetează să mai fie ucigaș, ~ *pro forma* acceptînd dresajul; ~ numai privirea santinelor coboară ochii în pămînt.

Firește, tot din modestie, chiulangiii păcăliră moartea lor; ~ ei își aleg un compromis de trai dobitocesc, în plauzibil simplu, liniștit. ~ Abia acum constată fiecare, cu uimire, că « *niciodată nu a vrut război* ».

În oportuna convertire fără de alternativă, ~ vita își acceptă, pentru jug, ~ să rabde palma protectoare. ~ Servil de azi încolo, va primi orice porunci, ~ subordonat chiar nedreptăților flagrante, ~ cînd le decerne fostul adversar, inferior în grad; ~ admite să se conformeze cu rigoare unei discipline necondiționate, ~ știind că

astfel se înfruptă, fără de restricții, ~ din riguroasele favoruri, pe care le oferă existența, în mizeria din lagăr, pentru cine e lichea.

Un muc nestins de tot ~ se-mbie să-l descopere un ochi expert, — valută de baracă; ~ acum, ăl șmecher a cules chiostecul, bun să tragă, cu penultim fum, azurul în plămîni; ~ apoi, tușind, grăbind din urmă, își ajunge rîndul. ~ Înapoiatul bate-n repetire tactul strîmb, salută din călcîie, ~ omagiere! ~ gudurîndu-se spre gardianul rezervist, ~ pe care adineaurea l-ar fi tocat cu o grenadă. ~ Scîrbos de pocăit, oportunist, ~ face, frumos, un drepti cu reverențe, ~ spunînd la orice țoapă, țeapăn: « *Danke schön* ».

COPIL JUCÎNDU-SE CU SOLDAȚII DE PLUMB

Tu, inger blînd, ~ ca să petreci vacanțele inteligent, ~ în felul cel mai nimerit, ~ acei ce te iubesc și-au dăruit, ~ subt bradul pîlpiind, feerică, electrica-nstelare, ~ o frumusețe de cutie, plină cu soldați ~ în plumb turnați, ~ înfățișînd, în marșala lor prestanță, ~ de-aproape, ~ perfectă iluziune, ~ o armată la distanță; ~ încit, fără silință, încă de pe-acum să-nveți, ~ jucîndu-te din prima oară, ~ cum, vitejește, oamenii, ~ cînd ajung mari, ~ copilărește se omoară.

Curaj! ~ înfrînge teama înăscută, ~ dar caută să menajezi cu grijă jocul scump plătit; ~ să procedezi cu o delicatețe precaută, ~ pînă ce poți ajunge, ~ mătur, ~ o inconștientă brută. ~ Nu te ambiționa să-obții, ca-n viață, ~ de la început, ~ prăpăd rapid și absolut, ~ definitiv; ~ doar cînd, într-adevăr, experiența vieții te va fi călit, ~ ăst gînd total ~ va fi un joc licit și unanim îngăduit.

Ar fi cumplit, pentru soldații tăi de plumb, un cap sucit! ~ Deci umblă binișor cu jocul delicat. ~ Părinții-au debursat bani buni cînd și i-au procurat... ~ Și-apoi, nu merge să-i bruschezi oricum ~ și să dispui de ei ca de soldați adevărați, ~ că nu poți să-i sudezi, ălui turnat, proteze. ~ Umblă atent, ~ însuflețirea ta să nu producă

«accidentul regretabil»: ~ din joc forțat ar fi stupid vreunul să se deterioreze, ~ în felul unui autentic invalid, ~ rămas urmaș războaielor victorioase. ~ Altminteri compromiți, firește, comportările serioase.

Ocrotitorii, care te-ndrăgesc, avînd discernămintul logic, ~ te-au procopsit cu jocul ce-ți formează gustul pedagogic. ~ Stirpind în tine emotivul, ~ te-ajută să deprinzi, cu nevinovăție, trainica plăcere de distrugeri: ~ au realizat motivul. ~ Spre completare, ~ o să-ți însușești găteala uniformei, ~ travesti acțiunii la pretinsa logică de fier. ~ Ca ofițer, ~ o să proclami și tu că forța e un argument suprem, ~ înlăturînd rațiunea, ~ iar, în sfîrșit, ~ pentru triumf, ~ vei învăța parăda. ~ Ucenicia vieții dătătoare și aducătoare de omor ~ se face cum o știe strada; ~ utilizează fără scrupul, cu ostentațiune, mascarada.

Te captivează jocul pentru «teatrul» de strategice operațiuni, ~ spectacol demn, în care vei descoperi un farmec violent, real, ~ cu «vino-n-coace». ~ Dintii ucizi în simulacru, ~ folosind doar mazărea ca proiectil, ~ utilizînd un armament de tinichea; ~ îți antrenezi obișnuința, care, mai tîrziu, va declanșa, perfecționat, ~ același infailibil tact subtil, ~ automat, ca un resort. ~ O să devii capabil să obții, corect, un mort, ~ asta se va-ntîmpla mult mai tîrziu, cînd vei fi mare, ~ exersînd pe viu, ~ ca factor social, ~ prestînd cum se cuvine personala ta chemare.

Bineînțeles, asemenea purtare ~ apare mult mai reușită când arborezi întreaga recuzită, ~ și marșala deghizare ~ la orice exhibiție este cu atât mai remarcabilă ~ cu cât ia mai serios aspectele hilare. ~ Acțiunea capătă un caracter de fast spectacular, ~ obține laudă enormă ~ când, mai cu osebire, de bunăvoie te-ai încorsetat în uniformă.

Până atunci, acasă, dragostea părinților, de formă, ~ scoțind din toc pistolul și punându-ți-l în mână, ~ te-ajută să desăvirșești gradat, ~ prin desfătări voioase, ~ vocația, premeditată să rămână normă. ~ De pildă, pot să-ți pună chiar de-acuma la îndemână ~ eprubete cu bacterii de cultură, ~ stimulent de intelect ~ util la viitoare vitejii infecțioase ~ și la discrete jocuri fizice « de-a raza cosmică », ~ sentimentalul aplicând principii religioase ~ la teoria raselor miraculoase.

După ce practici jocul repetat, te-ai dezvoltat.

Până atunci, ~ răbdare, puile!

Numai treptat ai să ajungi să-ți însușești complet a nimicirilor talente, ~ utilizând în scopul ofensiv, ~ ostentativ, ~ un joc inofensiv, primit cadou. ~ Dacă te porți cuminte, ~ poate chiar de Anul Nou, ~ în ambalaje mult mai elegante, ~ cu instrucții și sugestii adecvate, ~ ai să primești, pedante, superioarele distracții savante, ~ subt bradul cu lumini sintetice, de ceară: ~ bomboane explozive și creioane subminate, ~ sau, ~ miniatură, ~ o perfecționată bombă nucleară.

PRIVELIȘTE DE SFÎRȘIT

Dacă ar continua perfecționatele distrugerii...

Gîndule, la ce te-ai rătăcit ~ printre-ncercări atîta de cumplite? ~ Frinte zboruri, nu v-ai împlinit ~ avînturile în cicoarea zorilor vestitel

Pași cîți mînați de doruri pribegiți, ~ pretutindeni striviți moarte subt voi; ~ dar ce liman de stele ai fi sperat să găsiți ~ la cei plămădiți din noroi?

Numai păcatul se-noiește, nesfîrșit. ~ Iubi-rea nu se împlinește niciodată sfîntă. ~ Dorul dreptății e, din început, de părtinire pîngărit. ~ Robită stăpînirii, searbădă, minciuna proslăvire cîntă.

Întocmai ca atunci, acum și totdeauna, ~ statornicite, suferințele adevăresc numai zadar amar; ~ senină mîngîiere, mult deasupra tuturilor, din neființă, numai luna ~ alene suie, ~ moartă de argint, ~ stăpîină pe pustiul liniștit, din timpul legendar, ~ pe cer deschis, ~ afront lăsat acestui front, în vis imaginar.

În cercuri oarbe, prin pustia timpului necon-
tenit, ~ fără primăveri și toamne, fără apus și
răsărit, ~ rostogolește, arsă, piatra cerului bă-
trână, ~ cu bubele munților de foc stinse-n
virteje de țărână.

Goana rotitoare a trecut spre mai departe
decît depărtarea, ~ cînd nu-i mai măturau în-
cercuirea planetară stele despletite, ~ continuînd
dezagregarea; ~ piscuri în așchii detunate s-au
tocit, ~ oceane furtunoase își cojiră vechile tălă-
zuiți uscate, ~ cîmpiile încremeniră sterpe, cotro-
pind inexpugnabile cetăți fortificate, ~ cratere
minate înecînd exploziile cicatrizate.

Căldura ajută să-nghețe necuprinsul, ~ golul
apasă deșăntat nemărginirea, ~ flacări ard negre
tăriile, din care viltorește, nevăzută, nefirea;
~ faptele moarte se răstoarnă desfăcute, ~ vremea
contenește ciclul anilor; ~ nesfirșită, în rotundă
linie, se întoarce, veșnica suită căzătoare pe orbi-
tă; ~ în hîrb boțit, lucioșii codri de cărbune,
așternînd veacuri fără viață, ~ pentru nopțile de
totdeauna troieniră. ~ Înalte forturi de metal,
~ cocleala lor leproasă, în țării sulfurice, expiră;
~ prădate, tresăltară defundate necropole, din
coșciuge răscolate, ~ de-a valma-n profanare exhi-
bînd schelete-mpodobite de ciudate nestemate.

*Cucerind ideal umanităților îngrădite
de infinit*

Mai departe decît norii, mult deasupra vămilor
zenitului, ~ prin tăcerea veacurilor din care cîntă
luceferi, lucire de zgură... ~ mai departe decît vi-
sele și decît toată judecata muritorului, ~ peste
puzderia neîngrădită de hotar, ~ uriașă în nebuna
rătăcire fără de măsură...

Acolo, gîngurit dinții, cuvîntul zămislește noi
pămînturi. ~ Cînd ultim glas, desprins dintotdea-
una, spre vecie s-a rostit, ~ noiane despletind
din plete comete, rătăcesc născătoare avînturi,
~ inele negre, sorii-mpărătești eliptic fugărind
întoarcerea pe infinit.

De mai departe-n mai departe. ~ Frig incan-
descent spre haos trece. ~ Plămada dorurilor
a pietrificat lumina. ~ Zorile îmbină amurgiri.
~ Ca întregire, drumul drept într-o închidere în-
covoiată se petrece, ~ iar înțelegerea se adîncește
nebuloasă, ~ limpezind limane mincinoaselor
închipuiri.

Vad străbătut peste trecut: din lespede în les-
pede de vis, pe zări ~ la care nu se pot înlănțui,
decît vremelnic, veacurile fulgerărilor, ~ adînc de

prund albastru din a neființei măcinări, ~ neîn-
durări, ~ când visele-ajung ale uitărilor. ~ Un
singur neclintit vârtej, la rău și bine, alternând întru-
chipare, ~ când tot ce e prea mare-n mult prea
mic răstoarnă, pentru-nfrângere, tăria, ~ acolo
unde nesfârșit furtuna-i liniștire fără de iertare,
~ asupritoare trăinicind pe clipă, ca deșertăciune
ucigașe în absurditate, ~ armonia.

CERUL DESCHIS

Celor dinții străbătători spre stele

Tufani bărboși, înveșmînțați în aurul de roșie
toamnă, ~ umbrind pustiul, sus, în creierul de
munte, ~ ingenunchiaseră, ~ avînd să țină veghe
la seninătatea de amurg, ~ oficiind tărăgănată
liturgia pe tărîmul magic, ~ deasupra tainei o-
chiului ciclopic, ~ baptiser păgîn, ~ sclipînd sub
teșitura pietrei, ~ parcă anume adîncită în mun-
toasa frunte; ~ pe oglindita neclintire, circulară
la răsfrîngerea de-ntunecare, ~ sta-n reazăm cerul
veșniciei, ~ argint-viu, umplînd crater de iezer.

A tremurat bătut văzduhul. ~ Freamăt nalt
de aripi albe domolește sacadări sonore. ~ Co-
manda nevăzută, moderînd viteza, plescăie înceti-
niri. ~ Devin vizibile elicele: planează în spirale,
ca semînțe de arțar.

Neașteptații oaspeți, în sfîrșit, aterizează, ~
din constelații nebuloase, ~ ca imateriale stranii
mecanisme: ~ vii roboți fantome ~ revin din de-
părtarea secolelor măsurate în viteze de lumină.

Stîngaci gesticulînd, altminteri magice înfăți-
șări de pasări, ~ cu-analogii vag evocînd struc-
turi umane, ~ se reîntorc din marele necunoscut
~ conchistadorii raiului de infinit albastru, indif-
ferenți la cucerirea materială, ~ determinați numai

de rîvna altruistă, ~ trăind însuflețirile de gînd astral. ~ Scafandri străbătînd profunda înălțime, ~ nalt zborul le-a striat costumul încopciat cu stele nituite în violaceu, ~ din aliaj de vise încheigate, ~ (armura plastică împodobind ținuta de rigoare la festivitățile interplanetare). ~ Cum turmele aduc în miștele de lînă mărăcinii agățate din drum, ~ pe piept astronautii poartă amintire de luceferi.

Clarul de lună le distinge mai vizibil globul transparentei carapace, ~ din tainicele plăsmuiri fără de nume, făurite mătăsos, ~ realizare formulată pe principiul de pămînturi rare; ~ ancorată-n spațiu, ~ o casă sferică, ~ un fruct, ~ deschide uși concave, ~ învîltînd petale.

Activă, bîzîie plușat mașina din ventile de ventricol. ~ Antenele palpează irealul, ~ inventivul coarnelor de melc lungind televizoare, ~ investigînd nemărginirea retractilă.

Din batiscaful pentru nopți o mie una, depășind avîntul din poveste, ~ tîrîndu-se de-a bușe, se extrag, halucinanți, ~ din crisalide voluntare, ~ sfinții reali, făpturi care-au umblat cu capu-n jos, ~ încercuți de prevăzuta lor aureolă, ~ printre cioburi de aeroliți. ~ Holbează bulbucarea ochilor de libelulă, arborînd chiurase de insecte spațiale, ~ neverosimil, dar profetic evocînd, nemistic, nimbul de icoane. ~ Veridicii arhangheli lin apleacă globulara cască, ~ cu grija oricărui pilot conștiincios, ~ analizînd traseul curb pe rările corăbiei rotunde ~ îndreaptă vechile erori din hărți de zodiac, ~ instaurează adevărul experienței.

Purificați de oceanicul zenit, ~ păstrează precauții de-astronauți argonauți, ~ dezvirginînd întiile parcursuri de senin. Revarsă luminos balastul de jărat. ~ Pe scară oblică, de raze, ~ din concentrata ghemuire, echipajul dezmoște redresare...

Virtejul filfiit a spart tăcerea materialelor imensității, ~ efectuînd aterizarea între geometricele triluri de motoare. ~ Auzul lor surprinde încă tumultuoasele tăceri din cosmos, ~ cîntece stelare.

Călciile, după neîntrecutele asperități pe-n covoiatul drum de raze, ~ întia oară cînd ating terestra rezistență, ~ consolidează priza-n salturi descrescînde. ~ Au încheiat, voit, ocolul feeriei siderale.

Răsuflul numără mișcări în ritm sublim, gimnastic. ~ Ființele din vis își zmulg aripile de zei, ~ își leapădă membrane inutile împăturite, ~ agăță-n cingătoare izolantele mănuși de liliac, ~ abandonînd bidoanele cu pneumatice rezerve de respir. ~ Pe schelării de sîrme, despuiate, flasce, lateral, ~ zac parașutele fluide, ~ ca taliane de pescari, ~ cu cite-un solz de pește în rețele, ~ clipind steluțe, suvenir din celestul cotilion. ~ Doar o meduză mai plutește goală, balansînd, pe infinit, petală de incertitudini.

Cu grație de semizei, s-au reîntors din viitor ~ în epoca deschisă astăzi pentru omenire, din vrîstele de piatră, bronz și fier, ~ din preis-

toricul sfișit cu ultimele, mondiale, tragice războaie. Culeg din nevăzut cutreierat tăcute dovediri, ~ îndreptățind o nouă omenire, ~ ieșită din ea însăși, însumind realitate cucerită de imaginar ~ din oceanul nalt, pe unde au vînat comete. ~ Îndeplinind mesajul de stegari premergători în timp și spațiu, acum fac arătare simplu în istoric: ~ « Am împlinit misiunea voluntară », ~ cercetînd, pînă la linia-ntia, frontul de zenit, ~ mai sus ca vulturii prin slavă urcători, o izbîndă în suprem, deschisă-n timpul biruit...

E răsturnată granița de haos, ~ lărgind la infinit limitele realizării, ~ cum nu-ndrăznea visa-rea, ~ nici năstrușnica închipuire din descîntecele vrăjitorilor de-odinioară, ~ cînd doar poveștile legau arcanele închipuirii de meleagul material.

Acum, ~ acolo unde raiul nu-și avea ființă, ~ se-adeverește omul, ~ prin el însuși creator, întemeind țărîm ceresc. ~ Magii aduc, ~ dovadă fără de tăgadă, ~ gînd răsărit la mai presus de slovă, din păstoririle prin constelații; ~ de-aceea satele aleargă să-i întîmpine, cîntînd cu cetina cea verde.

Ce simplă pare-acum izbînda epocală ~ acum, cînd îi datăm întîiul an rotit! ~ Deschizătorilor de cer ~ le sărutăm răsufnul în azurul pămîntean vizibil, ~ deșurubînd, din sfericele tigve de-aluminiu bizar, ~ făptura; ~ animatul mecanism afirmă științificul miraculos. ~ Imaginarul e învingător real. ~ Aievea aripează în deplin fantasticul sublim.

Subt metereze, lingă iezer, oglindind scînteietoare licurire, ~ viziunea micșora treptat incandescentă, ~ redevenind cenușă ternă pentru vis. ~ Dacă n-ar fi nici chiar acuma înțeleasă jertfa lor de pace, ~ de ce să-nsemne cucerire de progres?

Împovărată, noaptea se lăsă în cerul stins, ~ acoperind opacități obtuze și tristeți fără sfișire. ~ Tot mai îndepărtat se auzeau trecînd, cu țipete tăiate-n gerul nopții, ~ sălbaticile stoluri, ~ unde-va, către un alt solstițiu, ~ călăuzite din instinctul orb și enigmatic, subt norii vitregi, ~ în timp ce, ~ ștearsă urmă, ~ în rapida ei fosforescență, ~ urca racheta nouă ascensiune, ~ pozitivă biruință, ~ adevăr intrat în cer.

CUPRINS

Poeme în proză

Cîntece	7
Pluguri	10
Amintire	12
Plînea întunericului	14
Ciocîrlia	15
Început de vară	17
În munți	18
Flăcăi la coasă	20
Pe Dealul Negru	22
Carul cu boi	24
Țara-de-Jos	25
Răsărit de lună	27
Pe Bărăgan	29
Flacări de toamnă	31
Stele	33
Jocul berzelor	35
Brumă	37

Omul care ară	39
Drumul cu frunze	40
În vie	42
200 de lebede	44
Pădurea de argint	46
Descîntec de fată mare	48
Zăvoiul piticului	50
Podul fermecat	52
Drumul de noapte	54
Sărbătoarea din orașul vechi	55
Amăgire	57
Icelele	58
Jocul pe întuneric	59
Așteptări	61
Hirtie ruptă	62
Priveliște	63
Altădată	64
Înfăptuire	65
Alt cîntec	66
Taină	67
Trandafirii albi	68
Ceașca de cafea	69
Noapte	71
Altă noapte	72
Vraja	74

Apa	75
Corturile	77
Cocorii	78
Corbii din mlaștină	79
Spre Fata-cu-părul-de-aur	81
Copilăria netrebnicului poet	83

Frunze moarte

Întîmplarea cu jupînul care făcea aur	89
Vrăjitorul apelor	100
Haiducească	104
Moartea fără nume	107
Alba	110
Ucigașul morții	116
Paharnicul și buba-neagră	123
Caicul verde	129
Prințesa Li-Mon-A-Ta	132
Făt-Frumos și bucătarul	137
Iarba fără leac	142
Somn alb	146
Figurile de ceară	149
Tată	151
Coșofana	152
Ciucalata	156

«Primăvară dulce...»	160
Acropole	161

Insemnări apoetice

Pămînteana	165
Bilanț edificator	166
Ora H	167
Corelația dintre timp și spațiu (înscenare)	168
Însemnări suprapuse	169
Prevederi deziluzionate	170
Simplă complicație	171
Dacă imobilizarea te-ar mobiliza...	172
Noapte de vară	173
Religie fără Dumnezeu	174
Represalii împotriva păcii	175
Mila nu gîndește	176
Arta războiului	177
Camuflaj antibiologic	178
Stupidă contradicție	179
Post-scriptum neîncăpător (la dimensiuni poetice)	180
Spirit inventiv	181
Insomnie	182
Întrebare lăuntrică	183
Alt glas	184

Proiecte inutile de reformă	185
E prea frumos ca să fie real	186
Argumente excluse veșnic	187
Lacrimi	188
Erzațuri și recuzite	189
Ceas de toamnă	190
Eu care nu sînt	192
Perpetue concesiile oportuniste	196
Boul-Domnului	197
Proporția în care nu vrem să uzăm de viață	199
Aportul inteligențelor geniale	200
Roze metamorfoze	201
Aspecte tranzitorii	202
Defetism de țintaș	203
Nepregătiri premeditate duioase	204
Tabula rasa	205

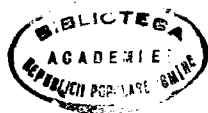
Cartea păcii

<i>Simplă adnotațiune lămuritoare</i>	209
Cîntec de jale	215
Cu fruntea în mină	216
Moartea în primăvară	218
Se juca o umbră...	221
Holericul din cîmpie	223

Întunecare	225
Doi camarazi	227
Pământul făgăduinței	228
Fiat lux	229
Cînd știu...	230
Toamnă roșie	232
Muște brune, verzi și negre	233
Poemul podului de peste Vid	237
La mușuroaie	243
Pământ și stele	246
Greierul și santinela	248
E liniște în avanpost	249
Într-o biserică pustie	251
Pentru Ion soldatul	254
Rațiune strategică	256
Suspiciune legitimă	257
Moartea lui Pegas	258
În pământ — viață...	262
Seară neagră	264
Înaintare	268
Atac de noapte	272
Repaos	275
Ofensivă de martie	277
Praf	278

Gaz	281
Soldatul Cristea	285
Cîntecul dezertorilor	293
Instantaneu	295
Așteptatul	297
Cimitir dușman	300
Primăvară sfîntă	302
Naiul lui Pan	304
Popa	308
Tirziu de tot	310
Manifeste subversive	312
Observator — 1918—	314
Retragerea	319
Singele eroilor rodește...	322
Gînduri în noapte	324
Eroica II-a	325
Cîntecul călătorului dorind furtună	327
Șătrarii	329
Agresiune aeriană	333
Avion căzut	336
Ajun	338
Peisaj alb	341
Pentru pilotul unui bombardier	344
Cel care amenință cu pacea	350

Țeastă veche	353
«Feld-grau»	357
Copil jucindu-se cu soldații de plumb	360
Priveliște de sfârșit	363
Planetă moartă	364
Mai departe	365
Cerul deschis	367

Redactor responsabil: GHEORGHE PIENESCU
Tehnoredactor: IDA MARCUS

Dat la cules 18.04.1964. Bun de tipar 17.02.1965. Apărui 1965. Tiraj 7180 ex. Broșate 6080 ex. $\frac{1}{4}$ Legate 1100 ex. Hirtie tipar înalt tip A mai de 80 g/m². Ft. 540×840/16. Coll. ed. 11,69. Coll. tipar 24. A. nr. 3174/1964. C. Z. pentru bibliotecile mari 8 R. C. Z. pentru bibliotecile mici 8 R-1.

Intreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918”,
Str. Grigore Alexandrescu nr. 93-95,
București — R.P.R., comanda nr. 876.

460/865/20